

ရဝေထွန်း

ဘိဗ္ဗုနိဿာသနာ

နှင့်

သီလရှင်သမိုင်း

ရဝေထွန်း

ဘိက္ခုနီသာသနာနှင့်
သီလရှင်သမိုင်း

ပါရမီ
စာပေ

ဘိက္ခုနီသာသနာနှင့်သီလရှင်သမိုင်း

စတုတ္ထအကြိမ်၊ ၁၉၉၈ နိုဝင်ဘာ၊ အုပ်စု ၂၀၀၀

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၉/၉၈(၁၀) နှင့် စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၆၀/၉၈(၉) တို့အရ ဦးဝင်းမြင့်(၀၁၅၁၂)၊ ဝင်းမြင့်အောင်စာပေ၊ ၃၁၅၊ ၂-ခ ရပ်ကွက်၊ ထောက်ကြန့်တိုးချဲ့၊ မင်္ဂလာဒုံ က ထုတ်ဝေ၍ မျက်နှာဖုံး နှင့် အတွင်းစာသားကို ဒေါ်ခင်ခင်ဝင်း(၀၂၆၇၀)၊ ကလျာအော်ဖိဆက်၊ ၁၅၂၊ ကျွန်းရွှေမြိုင်လမ်း၊ သုဝဏ္ဏ က ပုံနှိပ်သည်။

တန်ဖိုး ၁၅၀၀ ကျပ်

ပါရမီစာပေ

၂၃၀၊ ၂၉ လမ်း(အထက်လမ်း)၊ ရန်ကုန်(ဖုံး ၂၅၃၂၄၆)
၂ / ၄၊ ကမ္ဘာအေးစေတီတော်မှန်ဦးစောင်းတန်း၊ ရန်ကုန်
၂၉၅၊ ဈေးအရှေ့လမ်း၊ ထားဝယ်

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	ရွှေကိုင်းသား၏အမှာ	၇
၂။	စာရေးသူ၏ မှာထားချက်	၂၇
၃။	ဒုတိယအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခြင်းမှတ်ချက်	၃၃
၄။	တတိယအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခြင်းမှတ်ချက်	၃၅
၅။	စတုတ္ထအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခြင်းမှတ်ချက်	၃၉

ပထမပိုင်း

ဘိက္ခုနီသာသနာ

၅။	အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင် မဟာပဇာပဟိ ဂေါတမီ	...	၄၄
၆။	ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယစစ်ပွဲ	...	၄၈
၇။	မြတ်စွာဘုရား၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတရား	...	၅၂
၈။	ဝေသာလီမှ ဟိမဝန္တာသို့	...	၅၇
၉။	ဘိက္ခုနီသာသနာ ခွင့်ပြုရာ	...	၅၈
၁၀။	ဂရုဓံတရား ရှစ်ပါး	...	၆၃
၁၁။	ဘိက္ခုနီဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒါလေးပါး	...	၆၈
၁၂။	ခေမာထေရီ	...	၆၉
၁၃။	ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီ	...	၇၀
၁၄။	တေဒဂ်ရ ရဟန္တာမ ၁၃ ပါး	...	၇၁

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၅။	ဘိက္ခုနီတို့၏အဝတ်အဆင်	... ၇၃
၁၆။	သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ) ဘိက္ခုနီသာသနာ	... ၇၆
၁၇။	ဘိက္ခုနီသာသနာ အားနည်းချိန်	... ၈၁
၁၈။	ဘိက္ခုနီသာသနာ၏ ဘေးအန္တရာယ်များ	... ၈၅
၁၉။	ကိုးတိုင်းကိုးဌာနနှင့် ဘိက္ခုနီ သာသနာ	... ၈၉
၂၀။	အပရန္တတိုင်း	... ၉၀
၂၁။	သုဝဏ္ဏဘူမိ	... ၉၃

ဒုတိယပိုင်း

သီလရှင်ခေတ်

၂၂။	ပဗ္ဗဇ္ဇလေးမျိုး	... ၁၀၆
၂၃။	ပရိပိုဇ်	... ၁၁၂
၂၄။	ပဏ္ဍရင်္ဂပရိပိုဇ်	... ၁၂၁
၂၅။	သီလရှင်တို့၏သီလ	... ၁၂၄
၂၆။	မြန်မာရာဇဝင် ရှေးပိုင်းခေတ် သီလရှင်	... ၁၂၅
၂၇။	ပုဂံခေတ် သီလရှင်	... ၁၃၁
၂၈။	အင်းဝခေတ် သီလရှင်	... ၁၃၉

စဉ်	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၂၉။	သီတင်းသုံးနှင့် သီလရှင်	...	၁၄၃
၃၀။	သပ္ပရိဟ်-သောပ္ပယို-သပ္ပယို	...	၁၄၇
၃၁။	အဝတ်ဖြူ	...	၁၅၁
၃၂။	သစ်ခေါက်ဆိုးနှင့် ဝတ်ဖြူ	...	၁၅၂
၃၃။	အရောင်ဆိုးရပုံ	...	၁၅၈

တတိယပိုင်း

သီလရှင် ဆရာကင်း

၃၄။	ဆရာမယ်နတ်ပေး	...	၁၆၇
၃၅။	ဆရာကင်းတို့ကို နန်းတွင်းသို့ပင့်ခြင်း	...	၁၇၅
၃၆။	ဆရာကင်းဘွဲ့တေးထပ်	...	၁၇၉
၃၇။	စလင်းမြို့စားမင်းသမီး သုသီရိမြတ်စွာ ရတနာဒေဝီအကြောင်း လေးချိုးသံချို	...	၁၈၀
၃၈။	လောင်းရှည်မိဖုရား သီလရှင်ဝတ်လိုကြောင်း ခွင့်တောင်းတေးထပ်	...	၁၈၃
၃၉။	ဆရာကင်း ကွယ်လွန်ချိန်	...	၁၈၅
၄၀။	ဆရာကင်း၏တပည့်ကြီးများ	...	၁၈၇
၄၁။	မျက်မှောက်ခေတ် သီလရှင်များ ပွဲသိမ်း	...	၁၉၅ ၂၀၃

စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

နောက်ဆက်တွဲ

၄၂။	အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ ဘာသာသွေးမှ ကောက်နုတ်ချက်-သီလရှင်များ တာဝန်	...	၂၁၃
၄၃။	ဘာသာခြား သီလရှင်များ	...	၂၁၄
၄၄။	သီလရှင်များ၏ ဝန်ဆောင်ကျောင်းတိုက်	...	၂၁၄
၄၅။	ကျန်းမာရေးပညာ သင်ပါ	...	၂၁၅
၄၆။	တရုတ်ပြည်၌ ယခုတိုင် ဘိက္ခုနီမများ ရှိသေးကြောင်း	...	၂၁၅
၄၇။	ရွှေကိုင်းသား၏ သံကစ္ဆိကမှတ်ချက်	...	၂၁၇
၄၈။	သီလရှင်အဝတ်အစားနှင့်ပတ်သက်၍ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်မှ ကောက်နုတ် ဖော်ပြချက်	...	၂၁၈
၄၉။	ကိုးကားကြည့်ရှုသော စာအုပ်များ	...	၂၂၁

ရွှေကိုင်းသား၏ အမှာ

“အကြင် အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကိုသိလို၏။ ထိုအကြောင်းကို ကျမ်းပြုပါ” ဟု ဆိုရိုးတစ်ရပ် ရှိခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုဆိုရိုးနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်တစ်ခုကို ယခု ဆရာရေထွန်း၏ “သီလရှင်သမိုင်း” ကို ဖတ်ရှုရမှ ပို၍ သဘောပေါက်လာသည်။ သီလရှင်များသည် သာသနာဝင်တွင် မပါနိုင်သကဲ့သို့ လူဝတ်ကြောင်မဟုတ်၍ လည်း လူ့အကြောင်းတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မရှိခဲ့ပါပေ။ ယင်းသို့ နှစ်ဖက်စလုံးတို့က ဥပေက္ခာရှုထား၍လည်း သီလရှင်အကြောင်းကို သာသနာဝင် သမိုင်းစဉ်များ၌ ရှာမတွေ့နိုင်သလို လူမှုရေးသမိုင်းကြောင်းများ၌လည်း သီလရှင်များနှင့်ပတ်သက်၍ အထောက်အထားများ ရှာမရနိုင်လောက်အောင် ခေါင်းပါးနေခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့ မှိုငြိမ်းပြုစရာ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း ခေါင်းပါးလျက်ရှိသော သီလရှင်အကြောင်းကို စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးမှ ထင်ရှားသောဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးက ဤစာရေးသူကို သုတေသနပြုခိုင်းပါသည်။ လွန်ခဲ့သည့် ၃ နှစ်ကျော်လောက်က ဖြစ်ပါသည်။ ပထမတွင် သိလိုသော ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးအတွက် သုတေသနပြုပေးရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် ကိုယ်တိုင်ကလည်း သိလိုလာပေသည်။ ဤသိလိုမှုသည်ပင် ရှေ့သို့ တစ်လှမ်းတိုး၍ ရှာဖွေလေ့လာရန် စိတ်အားသန်မှု ဖြစ်လာစေပါသည်။

သို့သော် သီလရှင်နှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မှီငြမ်း ပြုစုရာ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းများမှာ ရှာမရနိုင်လောက်အောင် ခေါင်းပါးနေခဲ့သည့်အတွက် ပထမ၌ သီလရှင်သုတေသနပြုလုပ်ရမည် ကို စိတ်ဓာတ် ကျဆင်းသလို နောက်ဆုတ်ချင်လာပါသည်။ သို့သော် နောက်ဆုတ်၍ကား မဖြစ်။ ယူထားမိသော တာဝန်ကို ကျေပွန်နိုင် သလောက် ကျေပွန်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်၍ သုတေသနခရီး စဉ်ကို ဆက်လက် ချီတက်မြဲ ချီတက်ရပေတော့၏။ ရှေ့သို့ ချီတက်၍ သာ ချီတက်ရသည်။ သီလရှင်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာကင်းအထက် ကျော်တက်၍ မဖြစ်နိုင်အောင် လမ်းစမှာ ပြတ်သလို ဖြစ်နေပြန်လေ သည်။ ဆရာကင်းသည်ပင် ယခုတွေ့ရသည့် ဆရာကင်းလို မင်းပေါက် စိုးကြား ထွန်းထွန်းကားကားမဟုတ်ဘဲ ချောင်ကြိုချောင်ကြားမှ သိမ် သိမ်ငယ်ငယ်နှင့် မထင်မရှားသွားနေရသည့် ဘွားသီလကြီးတစ်ပါးသာ ဖြစ်နေလျှင်လည်း သီလရှင်သမိုင်းကြောင်းမှာ အမှန်ပင် လမ်းစပြတ် သွားစရာ ရှိနေပေသည်။ ယခုသော် သီလရှင်လောကတွင် ထွန်းပြောင် တောက်ပခဲ့သော သီလရှင်ဆရာကင်းရှိနေ၍သာ ၎င်း၏သဲလွန်စဖြင့် သီလရှင်သမိုင်းကြောင်းကို ဆက်လိုက်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သီလရှင်မယ်ကင်းခေါ် ဆရာကင်းအကြောင်းကို ကွယ်လွန်သူ သုတေသနပညာရှင် မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီးက ပထမဆုံးအနေဖြင့် ထုတ်ဖော်မှတ်တမ်းတင်ခဲ့၍သာ ကျွန်ုပ်တို့တစ်တွေ သိရှိရပေရာ ဆရာ သိန်းကြီးအား ကျေးဇူးတင်စရာ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းမှတ်တမ်းကို “ဒဂုန်-ကိုဦးမြင့်” ဆိုသူက ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၆ တွင် တစ်ဆင့်တင်ပြခဲ့၍ တိုင်းပြည်လူထုလက်တွင်းဝယ် ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် ရောက်သွားပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏အစဉ်မှာလည်း ယင်းသည့်

မှတ်တမ်းကို အခြေပြုပြီးလျှင် သီလရှင်သမိုင်းလမ်းကြောင်းကို ဆက်လျှောက်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

မှတ်တမ်းအစနားတွင်-

“ဘကြီးတော်လက်ထက် သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းသည် မဏိပူရကသည်းပြည်ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်တော်မူ၍ များစွာသော ကသည်းများကို လက်ရဖမ်းဆီးပြီး မြန်မာပြည်သို့ ခေါ်ခဲ့ရာတွင် သီလရှင်မယ်ခေမာ(ဝါ) ဆရာကင်းမှာ သုံးနှစ်သမီးခန့်ရှိပြီဖြစ်လေသည်။ ဇာတိမှာ မဏိပူရ ကသည်းပြည်ဖြစ်လျက် ၁၁၇၆ ခုဖွား တနင်္လာသမီးဖြစ်သည်” ဟု ဆရာကင်း၏ ဇာတိမျိုးနွယ်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ယင်းသည့် မှတ်တမ်းလာစကားကို အောက်ပါကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးလာ စကားရပ်များနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်သင့်သည်။

ရာဇဝင်တွင်-

“သက္ကရာဇ် ၁၁၈၁ ခု နတ်တော်လတွင် မဏိပူရ ကသည်းစော်ဘွား မဟာရှိန်(ရူပရာဇာ)သည် သစ္စာတော်သာခံ၍ ရွှေဖဝါးတော်အောက်သို့ မပူးရောက်နေသည်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အလုံမြို့ဝန်မင်းကြီး မဟာဗန္ဓုလကို လက်ဝဲစစ်ကဲကြီး၊ ပုခန်းကြီးမြို့ဝန် မင်းကြီးမင်းခေါင်ကို လက်ယာစစ်ကဲ ခန့်တော်မူပြီးလျှင် ညီတော် ဒွါရာဝတီမင်းသား သတိုးမင်းရဲကျော်ထင်ကို ဗိုလ်ချုပ်ခန့်တော်မူ၍ မဏိပူရမြို့ကို တိုက်သိမ်းစေရာ အရေးတော်ပြီးပြေ၍ ဆင်၊ မြင်း၊ သုံးပန်း လူသူလေးသောင်းတို့ကို သိမ်းယူပြန်လာစေခဲ့သည်” ၊ (ကုန်းဘောင်ခေတ် မဟာရာဇဝင် ဒုတိယအုပ် စာမျက်နှာ ၂၅၈-၂၇၀)ဟူ၍ ဖော်ပြထားရာ ရာဇဝင်လာ ကသည်းပြည် သိမ်းယူသည့်သက္ကရာဇ်နှင့်တွက်ယူလျှင်

သီလရှင် မယ်ကင်းဖြစ်မည့် သူငယ်မသည် ၎င်း၏မွေးဖွားသက္ကရာဇ် ၁၁၇၆ ခုနှစ်အရ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာချိန်သည် ၅ နှစ်သမီး အရွယ်လောက်ရှိနေပြီဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။ (၁၁၈၁ - ၁၁၇၆ = ၅ နှစ်) ဆရာကင်း ဖွားသက္ကရာဇ် ၁၁၇၆ ခုနှစ် အမှန်ထားလျှင် ၃ နှစ်ကို ၅ နှစ်ဟု ပြင်ဆင်မှတ်သားရပေမည်။ ၎င်းပြင် မဏိပူရ ကသည်းပြည်ကို သိမ်းယူစေသည်မှာလည်း သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းမဟုတ် ညီတော် ဒွါရာဝတီမင်းသားဖြစ်ကြောင်းကို ပြင်ပြီးယူဆရပေမည်။ ဤရာဇဝင် ညှိနှိုင်းချက်ကို ရဝေထွန်းနှင့်လည်း နှိုးနှောတိုက်ဆိုင်မိပါသည်။ မှတ်တမ်းတွင် ဆက်လက်တွေ့ရှိသည်မှာ-

“မယ်ကင်း အင်းဝမြို့သို့ရောက်သောအခါ သီလရှင်ပြု၍ သုံးပါးမင်းကြီးက သမီးအဖြစ်နှင့် အိမ်ဦးတွင်ပင် ဆရာထက်ကြပ်ထားသော ပိဋကတ်တော်များကို သင်ကြားစေသည်။ ရှေးဦးစွာ သီလရှင်ပြုပေးသော ဆရာသီလရှင်ကား အမည်မထင်ရှား” ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။

ရဝေထွန်း စစ်ကိုင်းတောင်သို့လာစဉ်က မယ်ကင်းကို မွေးစားသော “သုံးပါးမင်းကြီး” အမည်နှင့်ပတ်သက်၍ အမည်ဆန်းနေသောကြောင့် သုံးပန်းများကို တာဝန်ယူရသည့်အတွက် “သုံးပန်းမင်းကြီး” ဟု ခေါ်သလောဟု ကျွန်ုပ်တို့ ဆွေးနွေးကြံဆကြည့်မိကြပါသေးသည်။ သို့သော် ထိုကြံဆချက်မှာ မမှန်ပါ။ ဘကြီးတော်ခေတ် အင်းဝမြို့တွင်း ပန္နက်ပုံစံတွင် အတွင်းနန်းမြို့ သစ်တပ် အပြင်ကပ်လျက် အရှေ့မြောက် ထောင့်၌ “၃ ပါးမင်းကြီး” အိမ်ရာဟူ၍ ဆရာဝန်ကြီးအိမ်ရာနှင့် တွဲပြီး မြောက်ဘက်က ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ တောင်မြောက် ၂၂ တာ ၂ မိုက် ၂ သစ်ရှိ၍ အရှေ့အနောက် ၂၈ တာရှိသော ဝင်းကျယ်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယခု အင်းဝမြို့ဟောင်းအတွင်း ယုဒသန်(ဂျပ်ဆင်)

အကျဉ်းခံရသည့် အင်းဝလက်မရွံ့ထောင်နေရာ၏ အနောက်မြောက် ထောင့် ကျပါသည်။

ထိုသုံးပါးမင်းကြီးမှာ မန်ကျည်းတုံဇာတိ အမည်မှာ ဦးရန်အောင် ဖြစ်ကြောင်းနှင့်လည်း ၁၉၃၉ ခု အောက်တိုဘာလထုတ် သူရိယမဂ္ဂဇင်း ပါ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ “မန်ကျည်းတုံ” ဆောင်းပါးအရ သိရှိပါသည်။ သို့သော် ထိုသုံးပါးမင်းကြီး ဦးရန်အောင်မှာ မဏိပူရကိုသွားတိုက်ရာတွင် ကျဆုံးသည်ဟု ဖော်ပြထားသဖြင့် မယ်ကင်းကို မွေးစားသော သုံးပါးမင်းကြီး ဖြစ်နိုင်မဖြစ်နိုင်ကို စိစစ်ကြည့်ဖို့ လိုပေလိမ့်ဦးမည်။ သို့သော် ၎င်းပြဿနာကို ရာဇဝင်ဆရာများအတွက် ချန်လှပ်ထားခဲ့ပြီးလျှင် သီလရှင် သမိုင်းအကြောင်းကို ဆက်ရပါမည်။

ဤနေရာ၌ သီလရှင်မယ်ကင်း၏ဇာတိနှင့်ပတ်သက်၍ မူကွဲရှိနေကြောင်းကိုကား ဖော်ပြရပေဦးမည်။ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး ရွှေဟင်္သာချောင် ဆရာတော်က မယ်ကင်းသည် အမရပူရ တောင်သမန်ရွာသူ ဖြစ်ကြောင်းကို ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော် အတ္ထုပ္ပတ္တိတွင် ဖော်ပြထားရာ မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီးအဆိုနှင့် ကွဲလွဲနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုအဆို ၂ ပြင်နှင့်ပတ်သက်၍ အမှန်ကို မှတ်သားထားလိုသောကြောင့် အဆုံးအဖြတ်ခံသည့်အနေဖြင့် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး ထွဋ်ခေါင်ဓမ္မိကချောင်ကြီးတွင် စတုတ္ထမြောက် ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်အဖြစ်ဖြင့် သီတင်းသုံးတော်မူလျက်ရှိသော ဆရာတော်ဦးသုဝဏ္ဏ (၁၂၄၈ ခုဖွား)အား လျှောက်ထားရာ ဆရာတော်က ဆရာသိန်းကြီးအဆိုအတိုင်း ဆရာကင်းသည် မဏိပူရ ကသည်းပြည် ဇာတိအမှန်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် “မယ်ကင်းကောင်းစားဖို့ရာ ကသည်းပြည်ပျက်ပေးရသည်” ဟူ၍ပင် အမိန့်ရှိတော်မူလိုက်ပါသေးသည်။

ဆရာကင်း သဲလွန်စမှနေပြီး သီလရှင်များ စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်လက်လျှောက်ထားကြည့်သောအခါ၌ သီလရှင်မယ်ကင်းထက် စောပြီးမတွေ့ရပူးသေးကြောင်း၊ မယ်ကင်းစသော သီလရှင်များသည်ပင် ပထမထွင်ခေါင်ဆရာတော်ကြီး ရှင်ဉာဏဝံသ (၁၁၆၀ ပြည့်ဖွား ၁၂၄၂ ခုနှစ်လွန်)လက်ထက်မှ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာဟန်ရှိ၍ “သီလရှင်အစ ထွင်ခေါင်က” ဟူသော စကားရှိကြောင်း မိန့်မြွက်တော်မူပါသည်။

ဓမ္မိကထွင်ခေါင်ချောင်ကြီးတွင် သီလရှင်မယ်ကင်းကောင်းမှု အာရုံခံပြာသာဒ်တစ်ဆောင်နှင့် သီလရှင်မယ်နတ်ပေးကောင်းမှု ယွန်းဆက်လည်ပေါ်ဆောင်အထွတ်တပ် (မန္တလေးနန်းတွင်း ဗဟိုစင်အဆောင်မျိုး) တစ်ဆောင် တောင်မြောက်ယှဉ်လျက် ရုပ်ပွားတော်များ ပူဇော်ထားသည်ကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မဖြစ်မီအထိ ရှိနေခဲ့ရာမှ ဂျပန်ခေတ်အတွင်းက ဆရာကင်းကောင်းမှု ပြာသာဒ်တစ်ဆောင်ကို ဂျပန်စစ်သားများ ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်၍ မယ်နတ်ပေးကောင်းမှု တန်ဆောင်းတစ်ခုသာ ကျန်ရစ်ပါတော့သည်။ (မင်းကွန်းဂူကလေးချောင်တွင် သီလရှင် မယ်နတ်ပေးကောင်းမှု ဘုရားတစ်ဆူရှိသေးကြောင်း ရဝေထွန်းလာစဉ်က ပြောပြ၍ သိရှိထားရပါသည်။ သီလရှင်သမိုင်းအပိုင်း ၃ တွင် ထိုအကြောင်း ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။)

ငင်းထွင်ခေါင်ချောင်ကြီးအတွင်းမှာပင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး အလယ်နန်းတော် ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီး ကောင်းမှု မှန်စီကျောင်း မြောက်ဘက်ကပ်လျက် ချောင်းကမ်းထိပ် မြေပြန့်တွင် “ဥတ္တရာမာန်အောင်စေတီ” ဘွဲ့ချည်ထားသော စေတီတစ်ဆူတည်ရှိရာ ယင်းစေတီ၏ စနေထောင့်တွင် ဥတ္တရာမာန်အောင်စေတီကျောက်စာနှင့်

တွဲလျက် အနောက်ဘက်က သီလရှင်ဆရာကြီး မယ်ဥတ္တရာ၏ အရိုးဂူ ကျောက်စာတစ်ချပ် ဂူနှင့်ထားရှိသည်။ ဂူအတွင်းကျောက်စာပေါ်တွင်-

သီလသည် ဆရာကြီး မယ်ဥတ္တရာ၏ အရိုးအုတ်ဂူ
သက္ကရာဇ် ၁၂၀၀ ပြည့်၊
တပေါင်းလဆန်း ၁၂ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့ဖွား
အသက် ၇၈ နှစ်
၁၂၇၇ ခု၊ ပြာသိုလဆုတ် ၅ ရက်နေ့ ကံကုန်သည်

ဟူ၍ ကမ္မည်းရေးထိုးထားပါသည်။ ၎င်းအရိုးအုတ်ဂူအရှေ့ဘက်ရှိ ဥတ္တရာ မာန်အောင်စေတီကျောက်စာကျောက်ဘက်တွင်လည်း ဒေါ်ဥတ္တရာ နှင့်ပတ်သက်၍-

“မန္တလေး မလွန်ဈေး ၉ လုံး ဒါယကာဦးမှိုင်း သမီးခင်ပွန်းတို့ ၏ဩရသ ရင်နှစ်သမီးစစ် အသက် ၂၂ နှစ်တွင် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် နှင့် သားတော် မာရ်အောင်ရတနာစေတီ ဒါယကာတို့ ကိုးကွယ်ဆည်း ကပ်သော ပထမထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ထံ ဆည်းကပ်၍ သီလရှင်ပြု ကြောင်း၊ ထို့နောက် ၁၂၄၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးဘက်ပြောင်းရွှေ့ပြီး ဘုရားကြီးမြောက်မုန် အနောက်ဘက်အထွက် ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းလူ ကြီး (A. T. M.) အေ-တီ-အမ် ရွှေတံဆိပ်ဘွဲ့ရ သမာဓိမြို့ဝန် ဦးလှ ဇနီး မမဆင့်တို့၏ အုတ်ကျောင်းတွင် ရွှေပြောင်းနေထိုင်၍ ၎င်းမှာပင် အနိစ္စရောက်ကြောင်း” ရေးထိုးထားပါသည်။

စတုတ္ထထွဋ်ခေါင်ချောင် ဆရာတော် ဦးသုဝဏ္ဏ မိန့်ကြားချက် အရဆိုလျှင် ပထမထွဋ်ခေါင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မယ်ကင်း၊ မယ်နတ်ပေးတို့ကို ပထမ၊ မယ်ဥတ္တရာကို အလယ်၊ စစ်ကိုင်းအနောက်

ကျောက်ဆည်ကုန်းရွာသူ စစ်ကိုင်းတောင် ပီတိသုခချောင်ဆရာကြီး ဒေါ်ဂွမ်းကို နောက်ဆုံးထားပြီး သီလရှင်အများအပြားကို သီလရှင်တောင်သို့ သွတ်သွင်းချီးမြှင့်တော်မူခဲ့သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ စစ်ကိုင်းအနောက် ကောင်းမှုတော်မှ သီလရှင်များကိုလည်း ပထမထွင်ခေါင်ဆရာတော်ကြီးကပင် စတင်တည်ထောင်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ဤသာဓကများအရ “သီလရှင်အစ ထွင်ခေါင်က” ဟု တထစ်ချမဆိုနိုင်စေကာမူ သီလရှင်သာသနာ စည်ပင်ပျံ့ပွားအောင် အားထုတ်ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့သည်မှာကား ကောင်းစွာထင်ရှားလှပါသည်။

ဤနေရာတွင် စကားချပ်၍ ဖော်ပြလိုသည်မှာ သီလရှင်ခေတ်ကို သမိုင်းကျကျ လေ့လာသည့်အခါ၌ သီလရှင်ဆရာကင်းတွင် လမ်းဆုံးနေသလို ဖြစ်နေခြင်းပင်တည်း။ နီးစပ်ရာ သက်တော်ကြီး ဝါတော်ကြီး ဆရာတော် တော်တော်များများထံ ဆည်းကပ်၍ လျှောက်ထားသည့်အခါ၌လည်း သီလရှင်ဆရာကင်းထက်စောပြီး မညွှန်ပြနိုင်ကြပါ။ ရွှေမန်းဆရာတော် ဦးကေသရကလည်း သီလရှင်မယ်ကင်းမှာ အဦးဆုံးပင်ဖြစ်သည်ဟု အမိန့်ရှိပါသည်။ မယ်ကင်းသည် သီလရှင်ဘဝတွင် စစ်ကိုင်းဂူတစ်လုံးချောင်၊ မန္တလေးတောင် စသည်များတွင် နေထိုင်ကြောင်း ရာဇဝလ္လဘဖြစ်၍ ဆရာကင်းနှင့်ခေတ်ပြိုင်မှာ သီလရှင်မယ်ထပ်ဖြစ်ပြီး မယ်ဥတ္တရာတို့မှာ နောက်ကျကြောင်းများကိုပါ ရွှေမန်းဆရာတော်သည် လွန်ခဲ့သည့် ၃နှစ်လောက်က အမိန့်ရှိခဲ့ဖူးပါသည်။ အချို့ကလည်း သီလရှင်မယ်ကင်းမှာ မန္တလေးခေတ်တွင်မှ ထင်ရှားလာသူဖြစ်၍ သီလရှင်ခေတ်သည် မန္တလေးရတနာပုံခေတ်နှင့် ပြိုင်ပြီးပေါ်လာသလိုထင်မှတ်ထားကြပါသေးသည်။ သီလရှင်မယ်ကင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိအရ ဘကြီးတော်လက်ထက်ကပင် သီလရှင်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းလာ

ဖွယ်ရာ ရှိသည့်ပြင် ၎င်းအား သီလရှင်ဝတ်ပေးသော သီလရှင်ဆရာ ရှိခဲ့ဖူးသည်များကိုထောက်သော် ဘကြီးတော်ခေတ်မတိုင်မီ အမရပူရ ခေတ်ဦး ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်လောကကပင် သီလရှင်များ ရှိတန် ရာပြီဟု အကြမ်းဖျင်း ခန့်မှန်းစရာ ရှိနေပါသည်။

ဤအကြမ်းဖျင်း ခန့်မှန်းထားချက်ကို ၁၃၂၃ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင် လအတွင်းက မန္တလေးတက္ကသိုလ် ဗုဒ္ဓကျမ်းစာဌာနမှ ဆရာဦးတင်ရှိန် နှင့် သီလရှင် ဗဟုသုတဖလှယ်ကြရာတွင် အတည်ပြုလိုက်နိုင်ပါသည်။ ဆရာဦးတင်ရှိန်ထံတွင် အမရပူရ ပထမမြို့တည်နန်းတည် ဘိုးတော် မင်းတရားကြီးက လောကီလောကုတ္တရာဆိုင်ရာ အရပ်ရပ်သော ပုစ္ဆာ တို့ကိုထုတ်၍ ဉာဏာတိဝံသ သာသနာပိုင် မောင်းထောင်ဆရာတော် ကြီးအား လျှောက်ထားရာတွင် မြေကြားတော်မူသည့် အမေးတော်ပုံ အဖြေကျမ်းပါရှိလာရာ ယင်းအမေးတော်ပုံကျမ်း ပထမတွဲ စာမျက်နှာ နံပါတ် ၁၇၈-၁၇၉ (ရှေးရိုက်)တွင် တောင်လေးလုံးဆရာတော် နှမ ပေါက်ဖော် ဆွေသားမျိုးသား သီတင်းသုံးသူတို့မှာ အဝတ်နီသစ်ခေါက် ဆိုးဝတ်သည်။ အခြားသီတင်းသုံးသူတို့မှာ အဖြူသက်သက် ဝတ်သည် များသည်၊ အနီသစ်ခေါက်ဆိုးပင် သင့်သည်၊ အဖြူပင်သင့်သည်များ ကို ပါဠိအဋ္ဌကထာ ကျမ်းဂန် မည်သို့ရှိသည်သိသာအောင် ဆရာတော် မှာလျှောက်ဟူ၍ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခု တော်သလင်းလဆန်း ၄ ရက် နေ့တွင် မဟာဒါန်ဝန်ကို လျှောက်ထားစေရာတွင်-

မောင်းထောင်သာသနာပိုင်ဆရာတော်က သီတင်းသုံးလူတို့ အဝတ်နီသစ်ခေါက်ဆိုးနှင့်ဝတ်နေသည်၊ အဝတ်ဖြူနှင့်ဝတ်နေသည်၊ နှစ်ထွေနှစ်ရပ်ရှိရာတွင် အဝတ်နီဝတ်သည့်အရာမှာ ၉၂၂ကမ္ဘာထက် ဖုဿဘုရားသခင်လက်ထက်တော်အခါက ဥရုဝေဠကဿပ၊ ဂယာ

ကဿပ, နဒီကဿပ မထေရ်သုံးပါး အလောင်းမင်းညီမင်းသားသုံးဦး တို့ ဖန်ရည်စွန်းသောအဝတ်ပုဆိုးနှင့် ဒသသီလဆောက်တည်၍ သုံးလပတ်လုံး ဘုရားကျောင်းတော်တွင်ပင် သီတင်းသုံးနေကုန်ကြသည်ဟူ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတွင် လာရှိသည်နှင့် ညီညွတ်သင့်တင့်၍ အဝတ်ဖြူဝတ်နေသည့်အရာသည်လည်း ကဿပဘုရားသခင် သာသနာတော်မှ စ၍ရှိသည်ဟု သာရတ္ထသင်္ဂဟတွင် လာသည်နှင့် ညီညွတ်သင့်တင့်သည်ပင် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဖြေကြားတော်မူလိုက်သည်။ ယင်းအမေးတော်ပုံ အဖြေကျမ်းအရ ၁၁၄၈ ခုနှစ် ဘိုးတော်လက်ထက်ကပင် ယခုသီလရှင်ဟုခေါ်သော သီတင်းသုံးများ ရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်းနှင့် အဝတ်ဖြူဝတ် သီတင်းသုံးနှင့် သစ်ခေါက်ဆိုးအနီဝတ် သီတင်းသုံးဟူ၍ ၂ မျိုးရှိနေကြောင်းလည်း သိရှိရပေသည်။

ဆရာဦးတင်ရှိန်ထံမှ ထပ်မံသိရှိရသည့် သီလရှင်ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတတစ်ရပ်မှာ စစ်ကိုင်းကောင်းမှုတော် သီလရှင်များသည် ရဟန်းတော်များကဲ့သို့ ဆွမ်းခံစားကြသည်။ ရဟန်းများ ဆွမ်းခံရာတွင် သာမဏေကျောင်းသားများနောက်မှ သပိတ်ကြီးကြီးအရွယ် သားရိုးကိုင် ဟသီပဒါးသုတ် အံဖုံးတစ်ထပ်ပါသော ဆွမ်းအုပ်ကို ပွေ့ပိုက်ပြီး ဆွမ်းခံကြသည်ဟူသော အကြောင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ဤတွင် ကျွန်ုပ်၏ သီလရှင်သုတေသနလုပ်ငန်းမှာ ဘိုးတော်ခေတ်လောက်နှင့်ပင် တစ်ခန်းရပ်တန့်ထားပြီး အခြားဆောင်ရွက်ဖွယ်ရာများနောက်သို့လိုက်နေရပြန်၍ မေ့မေ့လျော့လျော့ ရှိနေစဉ် ရေထွန်းထံမှ သီလရှင်သမိုင်းစာမူများ တစ်ထပ်ကြီးရောက်လာပြီး ယင်းစာအုပ်အတွက် အမှာရေးသားချီးမြှင့်ပေးပါရန် တာဝန်တစ်ခု ပါလာပါသည်။ ဤတွင် မေ့မေ့လျော့လျော့ ဖြစ်နေသော သီလရှင် သုတေသနလုပ်ငန်း

မှာ တစ်ဖန်ပြန်၍ စိတ်ဝင်စားစရာ ဖြစ်လာပြန်တော့သည်။ စိတ်ဝင်စား ဖွယ်ကလည်း ဘိုးတော်ခေတ်တွင် ရပ်တန့်ထားသော သီလရှင်သုတေ သနခရီးတွင် အမရပူရခေတ်ဦးမှ အင်းဝခေတ်၊ အင်းဝခေတ်မှ ပုဂံ ခေတ်၊ ၎င်းမှ ပျူခေတ်အထိ သီလရှင်သမိုင်းအကြောင်းကို အလျား ရှည်ရှည် ဖြန့်လိုက်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ် ရဝေထွန်း၏ သီလရှင်သမိုင်းသည် ကျွန်ုပ်၏ သီလရှင်သုတေသနခရီးစဉ်ကို ပြည့်ပြည့် စုံစုံနှင့် လမ်းဆုံးရောက်အောင် ပေးပို့လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

ရဝေထွန်း၏ သီလရှင်သမိုင်း

ရဝေထွန်းက သီလရှင်သမိုင်းကို အပိုင်းကြီး ၄ ပိုင်းခွဲပြီးပြုစု ထားပါသည်။

ပထမပိုင်းမှာ ဘိက္ခုနီသာသနာအကြောင်းဖြစ်၍ ဘုရားလက် ထက်က ပထမဆုံး ဘိက္ခုနီဘောင် ဝင်ခဲ့ရသည့် မိတ္ထေးတော်ဂေါတမိမှ စပြီး သာသနာတော် ၅၀၀ သီဟိုဠ်ခေတ် နာဂါထေရီမ စသော ဘိက္ခုနီ များအထိ ဘိက္ခုနီသာသနာဝင်ကို ပါဠိ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂဏ္ဍိတို့ ဖြင့် ကျမ်းညှိပြီး တခမ်းတနား ပြုစုရေးသားထားသည်မှာ ကြည်ညို ဖွယ်ရာပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် ယင်းဘိက္ခုနီသာသနာသည် ၉ တိုင်း ၉ ဌာန သာသနာပြုမှ ဆက်သွယ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ရောက်လာပုံ အပရန္တနှင့် သုဝဏ္ဏဘူမိ သာသနာပြုခန်းများအရ အမျိုး သားရဟန်းတော်များသာမက အမျိုးသမီးများထဲမှလည်း သာသနာ့ ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရဟန်းပြုကြသော သာဓကများကို ထုတ် ဆောင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် သာသနာနှစ် ၃၀၀ အတွင်းအထိ ဘိက္ခုနီ သာသနာ တည်ထွန်းနိုင်ဖွယ်ရာရှိကြောင်း တင်ပြထားပါသည်။ ဤ

၃(A)

အပိုင်း ၁ မှာပင် ဘိက္ခုနီသာသနာ ကွယ်ပခဲ့ခြင်းကို ရေထွန်းက အချက် ၅ ချက် ထုတ်ပြပြီး ဆန်းစစ်ဝေဖန်ပြထားသည်မှာ စိတ်ဝင်စား ဖွယ်ရာနှင့် သံဝေဂယူဖွယ်ရာ ဖြစ်နေပါသည်။

သီလရှင်သမိုင်း အပိုင်း ၂ မှာ (၁) ဥပသမ္ပဒ ပဗ္ဗဇ္ဇ (၂) သာမ ဇောရ ပဗ္ဗဇ္ဇ (၃) ဣသိ ပဗ္ဗဇ္ဇနှင့် (၄)ပရိဗ္ဗာဏေ ပဗ္ဗဇ္ဇဟူ၍ ပဗ္ဗဇ္ဇအဖြစ် သို့ ရောက်နိုင်သည့်လမ်းကြောင်း လေးသွယ်လေးမြွှာရှိကြောင်း တင်ပြ ပြီးမှ ဥပသမ္ပဒပဗ္ဗဇ္ဇအနွယ်ဝင် ဘိက္ခုနီသာသနာအနွယ် အဆက်ပြတ် ခဲ့ပြီးနောက် နောက်ပိုင်းခေတ်များတွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် လူ့ဘောင်ကိုငြီးငွေ့ပြီး နိက္ခမ္မဇ္ဈာသယဓာတ် ပြင်းထန်ကုန်သော အမျိုး သမီးတို့အဖို့ သာသနာတော်ရိပ်ကို ခိုလှုံသည့်အနေဖြင့် ဝင်ရောက်နိုင် ရန် ပရိဗ္ဗာဏေပဗ္ဗဇ္ဇလမ်းသွယ်မှ ဆန္ဒပရိဗိုဇ် အမျိုးအစားဝင် ပဏ္ဍရင်္ဂံ ပရိဗိုဇ်မများ ပြုလုပ်ကြရာမှ ယခုခေတ် သီလရှင်ခေါ် သာသနာဝင် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းကြီး ပေါ်ပေါက်လာပုံကို သမိုင်းကြောင်းတို့ဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။

သမိုင်းကြောင်းတွင် ခရစ်နှစ် ၈၀၀ ခန့်က ရေးသားခဲ့သော တရုတ်သမိုင်း(ထန်ရာဇဝင်ဟောင်း)ကို ကိုးကားထုတ်ဆောင်ပြီး ပျူ ခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ပွင့်လင်းစည်ပင်၍ ယောက်ျားများသာမက အမျိုးသမီးများပင် ၇ နှစ်အရွယ်သို့ရောက်လျှင် ဆံပင်များကိုပယ်ဖြတ် ကာ ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ သွားရောက်ပြီး သာသနာတွင်းဝင်ကြပုံ အသက် ၂၀ သို့ရောက်မှ သာသနာ့ဘောင်တွင် မပျော်ပိုက်လျှင် လူ ထွက်လာကြကာ ဆံပင်များ ပြန်လည်အရှည်ထားကြပုံများကို ဖော်ပြ ထားခြင်းဖြင့် ပျူခေတ်တွင် ဘိက္ခုနီသဘောမျိုး ရှိနေသေးသလိုတွေးဆ စရာ ဖြစ်နေပါသည်။ သို့ရာတွင် ကျမ်းပြုဆရာ ရေထွန်းက ဘိက္ခုနီ ဟုမယူဆ သီလရှင်သဘောသာဖြစ်မည်ဟု ယူဆတင်ပြထားပါသည်။

ထို့နောက် ပုဂံခေတ် ကျောက်စာဟောင်းများအရ ပုဂံခေတ်တွင် လည်း ပျူခေတ်နှင့်အလားတူ ဘိက္ခုနီသဘော သက်ရောက်နေသော သာသနာများရှိနေသည်ကို ကျောက်စာအကိုးအကားများဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။ ကျောက်စာများတွင် သာသနာရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး “ဖုန်းမြတ်သော အိဝ်ဆီတင်”၊ “သခင်အိဝ်ကြံပင်သင်” သင်္ကာမိ အိဝ်အိကြံသင် စသော အမျိုးသမီးများ ပါရှိနေပေသည်။ ယင်းသည့် အမည်များကို ရဝေထွန်းက “ဖုန်းမြတ်သော အိဝ်ဆီတင်”ကို “ဆရာကြီး ဒေါ်ဆီတော်”ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သခင်အိဝ်ကြံပင်သင်”ကို “ဆရာကလေး မကြံပင်သင်”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “သင်္ကာမိ”မှာ “သင်္ဘာမိပတ်”ဟုဆိုလိုသဖြင့် အကြီးဆုံးသော ဘွဲ့အမည်ဟု ယူဆရကြောင်းနှင့် ခေတ်အခေါ်အဝေါ်များနှင့် ဖလှယ်ပြီး တင်ပြထားပါသည်။ ပြီးမှ ၎င်းအမည်ရှင်တို့မှာ ဘိက္ခုနီသာသနာရှိနိုင်တော့သည့် ခေတ်မဟုတ်၍ ယခုခေတ် သီလရှင်တို့ကဲ့သို့ အမျိုးသမီး သာသနာ့ဝန်ထမ်း ပရိဗိုဇ်မများသာ ဖြစ်ရန်ရှိသည်ဟု တင်ပြထားပါသည်။

ယင်းစာပိုဒ်အောက်မှာပင် ဆက်ပြီး “ရာဇဝင်ဆရာကြီးတစ်ဦးကား အထက်ပါအမည်ရှင်များကို ဘိက္ခုနီများဟု ဆုံးဖြတ်၍ ပုဂံခေတ်၌ ဘိက္ခုနီသာသနာရှိသည်ဟု ရေးသားခဲ့သည်”ဟူ၍ ကောစိဝါဒ သဘောမျိုး တင်ပြထားပါသေးသည်။

ဤဘိက္ခုနီနှင့် သီလရှင်ပြဿနာမှာ ပညာရှင်များနယ်ပယ်တွင် အငြင်းပွားနိုင်ကောင်းပွားနိုင်ဖွယ်ရာရှိ၍ ပညာရှင်များပီပီ သဘောထားကြီးကြီးနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးတင်ပြနိုင်ကြပါစေဟူ၍သာ ဆုတောင်းရပေတော့၏။ ကျမ်းပြုဆရာ ရဝေထွန်းကမူကား ဘိက္ခုနီသာသနာသည် သာသနာနှစ် ၅၀၀ ခန့်ကပင် ပြတ်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ပျူခေတ်

နှင့် ပုဂံခေတ်များတွင် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ဘိက္ခုနီများ မရှိနိုင်တော့ပြီ ဖြစ်ကြောင်းကို ကျမ်းကိုးကျမ်းကား ခိုင်ခိုင်မာမာဖြင့် တင်ကြိုပြီး ကာကွယ်ထားသည်ကို သီလရှင်သမိုင်း ဒုတိယပိုင်းတွင် တွေ့ရှိရပါ သည်။

ဤအပိုင်း ၂ မှာပင် အင်းဝခေတ် သက္ကရာဇ် ၇၀၀ ကျော်တွင် “သီတင်းသုံး” ဟူသောအမည်ဖြင့် သီလရှင်များရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်းကို အင်းဝစကြိုသူမြတ်နှင့် ရာဇာဓိရာဇ်တို့ တွေ့ဆုံခန်းကို ကိုးကားပြီး ဖော်ပြထားပါသည်။ သီတင်းသုံးသည် သီလရှင်ပင်ဖြစ်ကြောင်းကို လည်း ရတနာကြေးမုံ နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးကို ကိုးကားထားသဖြင့် ပိုပြီးခိုင်မာစေပါသည်။ အမေးတော်ဖြေကျမ်းအရ အမရပူရ ဘိုးတော် ခေတ်အထိ သီတင်းသုံးဟူသော ဝေါဟာရကို ဆက်လက်သုံးစွဲလျက် ရှိနေသေးကြောင်း ဖော်ပြထားသည်မှာလည်း သတိပြုစရာဖြစ်ပါသည်။

ဤအပိုင်း ၂ တွင် နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ကျမ်းပြုဆရာက “ဘုရင် မင်းခေါင်လက်ထက် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၇၆၂ ခု၊ သာသနာနှစ် ၁၉၄၄၊ ခရစ်နှစ် ၁၄၀၁ ခန့်လောက်က သီတင်းသုံးခေါ် သီလရှင်များသည် အင်းဝနေပြည်တော်၌ မည်မျှအဆင့်အတန်းမြင့်မြင့်ရှိနေကြသည်ကို တစ်ကြိမ်တည်း တစ်စုတစ်ဝေးတည်း သုံးရာတိတိ(ပင်းယစကြိုသူမြတ် နှင့်အတူ ရာဇာဓိရာဇ်ထံသို့) စေလွှတ်နိုင်သည်ကိုထောက်၍ မည်မျှ များပြားစွာ တည်ရှိနေမည်၊ သာသနာရေးကိစ္စတို့၌ ဘုရင်နှင့်မိဖုရား ကြီးတို့အား (ဘုရင်မင်းခေါင်နှင့် ဘိုးမယ်ကို ညွှန်းသည်)အကူအညီ ပေးနိုင်သောအဆင့်၌ ရှိနေသည်ကိုထောက်၍ မည်မျှ အစိုးတရပုဂ္ဂိုလ် ၏ အချီးအမြှောက်ခံယူရမည်တို့ကို သိနိုင်ပေတော့၏” ဟူ၍ရေးသား ထားပါသည်။

ဤတွင် အင်းဝခေတ်သီတင်းသုံးများနှင့်ပတ်သက်၍ အနည်းငယ် ဖြည့်စွက်လိုပါသည်။ လောကဗျူဟာအင်ရုံစာတမ်း စာမျက်နှာ ၁၀၆ အင်းဝမင်းတို့ သင်္ကြန်တော်ခေါ်သည့် အခမ်းအနားတွင်-

“သီတင်းသုံးယောက်ျား သီတင်းသုံးမိန်းမတို့ကို အသက်တော် အရေအတွက်ကိုလှူရန်၊ ပုဆိုး ၁ စီး၊ ထဘီဖြူ တဘက်ဖြူ ၁ စီး၊ ၁ စီး၊ သိုယင်း ၁ စီး၊ အင်္ကျီထူ ၁ စီး၊ တောင်ဝှေး ၁ စီး၊ ငါးပိ ၂၅၊ ဆား ၂၅၊ ငါးခြောက် ၂၅စီး၊ လှူတော်မူသည်”ဟူ၍ ပါရှိရာ သီတင်းသုံးယောက်ျား၊ သီတင်းသုံးမိန်းမဟူ၍ ၂ မျိုး ၂ စားရှိကြောင်း သိရှိရသည့်အပြင် ထဘီဖြူတဘက်ဖြူဟူသော အဝတ်အဆင်တို့ဖြင့် ဦးကုလား မဟာရာဇဝင်ကြီးလာ စကြိုသူမြတ်အခန်းတွင်ပါရှိသည့် “အဝတ်ဖြူနှင့် သီတင်းသုံး”ဟူသော စကားနှင့် ကိုက်ညီနေသည်ကို တွေ့ရှိရခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

တစ်ဖန် မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး တတိယအုပ် စာမျက်နှာ နံပါတ် ၂၃၉ သာလွန်မင်းတရားအခန်းတွင်-

“သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျမ်းဂန်သင်ကြားသော သာမဏေတို့ကို သင်ကျမ်းကို ဆရာတို့ကပေးရသည်။ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုဆိုနိုင်သောသာမဏေတို့ကို ပဉ္စင်းတစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး၊ သာမဏေခုနစ်ပါး၊ ထိုနှစ်ကဆုန်လဆန်း ၄ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့ မွန်းတည့်ကျော်ခုနစ်နာရီသုံးပါးတွင် ပဉ္စင်းခံတော်မူသည်။ မဟာမြတ်မုနိဘုရားရှင်အရှေ့၌ မဏ္ဍပ်ကြီးဆောက်၍ ဖုန်းတောင်းယာစကာ သီတင်းသုံးသူတော်တို့ကို အလှူကြီးပေးတော်မူသည်”

ဟူ၍ သီတင်းသုံးကို သူတော်နှင့်ဖက်တွဲပြီး သုံးစွဲထားပါသည်။ ယခု ခေတ်တွင် ဖိုးသူတော်နှင့် မယ်သီလဟူ၍ တွဲဖက်သုံးထားသလို အင်းဝ ခေတ်က အသုံးတစ်မျိုးဟု ဆိုဖွယ်ရာရှိသည်။

ဤတွင် သီတင်းသုံးဟူသော ဝေါဟာရကို အင်းဝခေတ်တွင် သက္ကရာဇ် ၇၆၂ ခုနှစ်မှ ၁၀၀၀ ပြည့်နှစ်အထိ တွေ့ရှိရသည်ကိုထောက် သော် အင်းဝတစ်ခေတ်လုံး၏ အသုံးဝေါဟာရဟု ကောက်ယူနိုင်သည် နှင့်အမျှ အင်းဝတစ်ခေတ်လုံးတွင် သီလရှင်များ ထွန်းကားပေါ်ပေါက် နေပြီဟူ၍လည်း ကောက်ယူနိုင်ဖွယ်ရာ ဖြစ်လေသည်။

သီလရှင်သမိုင်း တတိယပိုင်းတွင်ကား “သပ္ပရိဟ် သောပ္ပယို သပ္ပယို”ဟူသော မွန်စကားသက် ပေါရာဏစကားဖြင့် သီလရှင်ကို ရှေးခေတ်ကခေါ်ခဲ့ပုံမှစ၍နောက်ပိုင်းခေတ် ဗန်းမော်ဆရာတော်၏စာချိုး ပါ “ကြက်ဖြူမ”ဟူသော ဗန်းစကားမျိုးအထိ သီလရှင်ဝေါဟာရ အမျိုးမျိုးကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

ဤတွင် ရွှေဘိုဗုံကြီးသံခေါ် ကောက်စိုက်သီချင်းတစ်ပုဒ်မှ “လယ်ကြီးကိုစိုက်မယ်ဆင်းတယ်၊ နေမင်းကပူ၊ သည်နေပူ ဘိက္ခုလုပ် မယ် ဗန်းကုပ်နဲ့လေး”ဟူသော စကားအရ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦးပိုင်း က သီလရှင် သို့မဟုတ် သီတင်းသုံးကို စကားပရိယာယ်၊ သို့မဟုတ် ဗန်းစကား ဘိက္ခုခေါ်လေသလောဟု တွေးတောစရာဖြစ်ပါသည်။ စလေဆရာကြီးဦးပုည၏ ဝိဇယပြဇာတ် ဘိက္ခုနီယောင်ဆောင်ထား သော မယ်ကုဝဏ်ကို ဘီလူးမမှန်းသိ၍ ဝိဇယမင်းသားက ကြိမ်းဝါး သည့်အခန်းတွင်လည်း “ဘိက္ခုနီယောင် မာယာဆောင် ကြောင်သီလ နှယ် အရင်းမထုတ် စီးပွားလုပ်တဲ့ ပခြုပ်သည်”ဟူသောစကား ပါရှိနေ ပါသေးသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် သီတင်းသုံး၊ သီလသည်၊ သီလရှင်ဟူသော ဝေါဟာရများသာ ကျောက်စာ၊ ရာဇဝင်က အသိအမှတ်ပြုသုံးစွဲသော သီလရှင်၏တရားဝင်အမည်များ ဖြစ်သင့်ပေသည်။ ထိုတွင် သီတင်းသုံး ဝေါဟာရမှာ အင်းဝတစ်ခေတ်လုံးနှင့် အမရပူရခေတ်ဦးပိုင်းအထိသုံးစွဲ ခဲ့သော သက်တမ်းအရဆုံးသောအမည်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ အမရ ပူရနောက်ပိုင်းခေတ်နှင့် ရတနာပုံမန္တလေးခေတ်တွင်ကား သီတင်းသုံး ဟူသော ဝေါဟာရတိမ်ကောလာပြီး “သီလသည်”ဟူသော ဝေါဟာရ က အစားထိုးပြီး ဝင်လာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

သီလသည်ဟူသောအသုံးနှင့် ပတ်သက်၍ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး တတိယအုပ် မျက်နှာနံပါတ် ၁၇၀ တွင်-

“ရဟန်းလေးဆယ် သာမဏေလေးဆယ်များကို ဆွမ်း စမဲ ပရိက္ခရာအစုံ။ ။ သူတော်လေးဆယ်၊ သီလသည်လေး ဆယ်တို့ကို ပိတ်ကိုယ်ဝတ်၊ ကိုယ်ရုံ၊ တောင်ဝှေး၊ စိပ်ပုတီး၊ ဆန်တစ်စိတ်စီ (လ) အရှင်နှစ်ပါး မြေနန်းတော်သို့ထွက်၍ ရေစက်ချလှူဒါန်းသည်” -

ဟူ၍ ၁၂၁၅ ခုနှစ် မင်းတုန်းမင်းနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့၏ သက်တော် ဇေ လှူဒါန်းရာတွင် သူတော်နှင့် သီလသည်ဟူသော အမည်စာရင်းပါရှိ လာသည်။ ၁၂၇၇ ခုနှစ်မှ ၁၂၃၀ ပြည့်နှစ်အထိ ၃နှစ်အတွင်း မင်းတုန်း မင်းတရားကြီးလှူဒါန်းခဲ့သည့် အလှူခံစာရင်းတွင် “သူတော်၊ သီလ သည် နောက်ပါတပည့်ပေါင်းသုံးသိန်း ခုနှစ်သောင်း ခုနှစ်ထောင်သုံးရာ ရှစ်ဆယ့်ကိုး (၃၇၇, ၃၈၉)ဟူ၍ သူတော်၊ သီလသည်အရေအတွက်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၂၄ ခုနှစ် ထိုးမြောက်နန်းတော်မိဖုရားကောင်းမှု မန္တလေးမဟာမြတ်မုနိပြာသာဒ်တော်ကြီး ကျောက်စာတွင်-

“သမုတိပညတ်ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့အား တိစိဝရိတ် သင်္ကန်းစုံ ၅၀၊ သီလသည် ၅၀၀ တို့အား အဝတ်အရုံပိတ်ပိုင်း ၅၀၀၊ ဒုက္ခိတလူတို့အား ဆေးပေးကမ်းရန် ခေါင်းပေါင်းများစွာတို့ကို မဟာမုနိဘုရားရင်ပြင် စီစဉ်ခင်းကျင်း ကင်းသောမာန်ဖြင့် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၅ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့ ကောင်းမြတ်မင်္ဂလာ အချိန်အခါ၌ ဝသုန္ဒရေ မြေစောင့်နတ် အား ရွှေကရားဖြင့် ရေစက်သွန်းချ တိုင်တန်းမှု၍ အနုမောဒနာ သဘင် ရင်တော်မူသည်”

ဟူ၍ ကမ္မည်းရေးထိုးထားပါသည်။ သီလရှင်သမိုင်း အပိုင်း ၃ သီလရှင် ဝေါဟာရများကို ပြဆိုရာတွင် ဝေါဟာရများကို သမိုင်းကျကျတင်ပြဖို့ လိုလိမ့်မည်ဟု ယူဆမိပါသည်။

ထို့နောက် သီလရှင်များ၏အဝတ်အစားများနှင့် ၎င်းတို့၏ အသုံး အဆောင်များကို စာရင်းလုပ်ပြပြီးနောက် ဆရာကင်း၊ မယ်နတ်ပေး စသော သီလရှင်လောကမှ ရှေ့သွားခေါင်းဆောင် ဆရာများကို ကျယ် ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပင် သုတေသနပြုလုပ်ပြီး တင်ပြထားပါသည်။

အပိုင်း ၄ မှာ မျက်မှောက်ခေတ် သီလရှင်များဟူသော အခန်း ဖြစ်၍ ၎င်းအပိုင်းတွင် ယခုမျက်မှောက်ခေတ် သီလရှင်များ၏ ဘဝအခြေ အနေနှင့် ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်လုပ်ငန်းများ၊ ထင်ရှားသော သီလရှင်စာသင် တိုက်များ၊ အသင်းအဖွဲ့များ၊ မိဘမဲ့ကျောင်းနှင့် သီလရှင်တက္ကသိုလ် စသော အပြုလုပ်ငန်းသဘောများကို တင်ပြထားရာ ဆွေးနွေးစရာ၊ လေ့လာစရာများဖြစ်၍ အထူးစိတ်ဝင်စားကြရမည့် အခန်းဟု ဆိုချင်ပါ သည်။

ဆရာရဝေထွန်းသည် သူ၏စာအုပ်အမည်ကို “သီလရှင်သမိုင်း” ဟူ၍ သီလရှင်နှင့် သမိုင်းကိုတွဲပြီး ရဲရဲကြီးသုံးစွဲထားပါသည်။ သမိုင်း

ဆိုလျှင် မြို့ရွာသမိုင်း၊ နိုင်ငံသမိုင်းနှင့် ဘုရားသမိုင်းများတွင်သာ နားယဉ်ထားပြီးသောသူများအား သီလရှင်သမိုင်းဟူသော အမည်သည် စိတ်လှုပ်ရှားစရာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ပညာဝန်ထောက်မင်း ဦးဖိုးစိန်၏အလိုအရ သမိုင်းဟူသောအမည်သည် “သိမိုင်း” ဟူသော မြန်မာစကားဟောင်းမှ ဆင်းသက်လာသော မြန်မာစကား သက်သက်ဖြစ်၍ အဓိပ္ပာယ်မှာ “သိဖွယ်ကြီး” ဟု ဆိုလိုသည်။ (မိုင်းမှာ အကြီးဟော မြန်မာစကားဟောင်းဖြစ်သည်။) ယခု သီလရှင်သမိုင်းမှာလည်း သီလရှင်နှင့်ပတ်သက်၍ သိဖွယ်ရာများကို ရေးသားဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ရကား သီလရှင်သမိုင်းကို ဖတ်ရှုမိလျှင် ထိုသဘောကို တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်လေသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် သီလရှင်သမိုင်းအတွက် ရှေ့ပြေးစာ စာတမ်းဟု ဆိုရမည့် အမှာစာမှာ ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီဟု ဆိုရပါမည်။ နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် အမှာတွင်နိဒါန်းချိခဲ့သည့် “အကြင်အကြောင်းအရာ တစ်ခုခုကို သိလို၏၊ ထိုအကြောင်းကို ကျမ်းပြုပါ” ဟူသော ဆိုရိုးစကားကလေးကို ပြန်ကောက်ပြီး ကျွန်ုပ်သိလိုသော သီလရှင်အကြောင်းမှာ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် ကျမ်းမပြုလိုက်ရစေကာမူ ကျမ်းစုအနေဖြင့် ပါဝင်ကူညီနိုင်ခဲ့၍ အာသာဆန္ဒ ပြည့်ဝခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်းကို ဖော်ပြရပေမည်။ ကျွန်ုပ်ကဲ့သို့ စာရှုသူအပေါင်းတို့အားလည်း အလိုဆန္ဒပြည့်ဝနိုင်ကြပါစေသတည်း။

ရွှေကိုင်းသား

၁၃၂၆ ခု၊ ပြာသိုလဆန်း ၁ ရက်၊
စစ်ကိုင်းတောင်။

စာရေးသူ၏ မှာထားချက်

သမိုင်းဟူသည် ရှေးရှေးကဖြစ်ပျက်ခဲ့သော အကြောင်းအရာများကို စုပေါင်း၍ စကားပြေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ ရေးသားထားသည့် စာပေများ၏အမည်ဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းကို ပညာရှိများ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ သို့သော်အများအားဖြင့် ဘုရားတန်ဆောင်းဂူကျောင်းပြာသာဒ်တို့၏ ဖြစ်ရပ်ဖြစ်စဉ်ကိုသာ သမိုင်းဟူ၍ အသိများနေကြ၏။ အမှန်မှာ သမိုင်းနှင့် ရာဇဝင်သည် ရှေးအစုအစဉ် အတိတ်အကြောင်းအရာတို့ကို ကောင်းမွန်စွာ မှတ်တမ်းတင်ထားချက်တို့ချည်းသာ ဖြစ်၏။ မင်းတို့၏ဖြစ်စဉ်ကို ရာဇဝင်ဟုခေါ်တွင်စေပြီး ဘုရားတန်ဆောင်း ဂူကျောင်းပြာသာဒ်အရပ်ရပ်တို့နှင့်တကွ တိုင်းပြည်မြို့ရွာလူမှုရေးရာ ဘာသာသာသနာ စာပေလုပ်ခင်း သင်းပင်းဖွဲ့စည်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကြောင်းလျာတို့ကို သမိုင်းဟု ခေါ်တွင်စေခဲ့သည်။

သိုက်သမိုင်းဟူသောစကား၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ်ရေးရာများကို ရှာဖွေစစ်ဖတ် ဟောကိန်းထုတ်ထားသည်ကို သိုက်ဟုခေါ်ထားပြီး အတိတ်ကြောင်းရာအဖြာဖြာကို ရှာဖွေစိစစ်၍ နှောင်းခေတ်လူအများတို့ သိမှတ်ဖွယ်ရာ ရေးသားထားသည်တို့ကို သမိုင်းဟူ၍ခေါ်ရလေသည်။ ဤနည်းဖြင့် သမိုင်းဟူသည် ရှေးဟောင်းဖြစ်စဉ်တို့ကို ရေးတင်ဖော်ထုတ်ထားချက်များ ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။

သို့ဖြင့် သီလရှင်သမိုင်းမည်သော ဤစာအုပ်မှာ ယခုမျက်မြင် သီလရှင်တို့၏ ရှေးအစဉ်အရက်အရက်အရက်အရက်ကွက်ကွင်းကွင်း ထင်လင်း

သိသာအောင် ရေးသားတင်ပြထားချက်များဖြစ်ကြောင်း ရိပ်စားမိနိုင်၏။ ဤသို့ရေးသားတင်ပြရာ၌ သီလရှင်၏အနွယ်ကို မစိစစ်မီ သီလရှင်တို့ကဲ့သို့ အမျိုးသမီး သာသနာ့ဝန်ထမ်းချင်းတူ၍ အနွယ်တူဟု ယူဆလွဲမှား ဝိုးဝါးဖြစ်နေကြသူများအဖို့ ရှင်းလင်းသိသာနိုင်ကြစေရန် ဘိက္ခုနီတို့၏အကြောင်းကို ရှေးဦးရှေးဖျား ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းအခန်း၌ ဘိက္ခုနီသာသနာ စ, လယ်, အဆုံးကို အကျဉ်းချုံး၍ရေးသားပြီ ၎င်း၏ဆင်းသက်ရာ တိုင်းရပ်ဌာနီတို့၏ စစ်တမ်းကိုလည်း ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ထို့နောက်မှ သီလရှင်သမိုင်းကို ခေတ်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဝေဖန်တင်ပြထားပြီး သီလရှင်တစ်ခေတ်တွင် မဖော်ပြ၍မဖြစ်သော ကုန်းဘောင်ခေတ်မှ သီလရှင်ဆရာကြီး ဆရာကင်း၏အကြောင်းကို ရှာဖွေတင်ပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် ဆရာကင်း၏အဆက်အနွယ်များနှင့် မျက်မှောက် သီလရှင်လောကရှိ သီလရှင်ဆရာကြီးများ, သီလရှင်စာသင်တိုက်ကြီးများအကြောင်းကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထို့နောက်မှ သီလရှင်တို့၏ ခေတ်အလျှောက် တိုးတက်သော အစိတ်အပိုင်းနှင့် အနာဂတ်ရေးရာတို့ကိုရေးသား၍ ရည်မျှော်တောင့်တချက်များကို တင်ပြထားပါသည်။

ဤသို့ အပိုင်းကဏ္ဍလေးခုဖြင့် ဤစာအုပ်ကိုပြုစုရာဝယ် မသေးငယ်လှသော လက်ရှိတာဝန်များကြားမှ အားလပ်ချိန်ကိုထုတ်ယူ၍ ဖုတ်ပူမီးတိုက်ပမာ ရေးသားရသဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ကျေနပ်မှုအပြည့်အဝ မရှိသေးပါ။ အမှန်အားဖြင့် သမိုင်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ကို ရှာဖွေပြုစုခြင်းသည် အခြားစာပေ ရာပေါင်းများစွာ ပြုစုရသည်ထက်ခက်ခဲလှပါသည်။ ပျောက်ဆုံးကွယ်မြုပ်နေသော ပစ္စည်းတစ်ခုကို တောနင်း

ရှာဖွေရာ၌ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းဖြင့် မလုံလောက်၊ အသင်းအဖွဲ့ အနေဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်သင့်သလို ရှေးသမိုင်း တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ကို ပြုစုရာတွင်လည်း တစ်ဦးခေါင်း တစ်ပညာဖြင့် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မလုံလောက်နိုင်ကြောင်း ဝန်ခံပါသည်။

သို့တစေ... သမီးချစ်ဟူသောစာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေပြီး နောက် ထိုစာအုပ်ပါ အချက်အလက်များမှ သီလရှင်အနွယ်အဆက်ကို ဆက်လက်ရေးသားပါဟု တိုက်တွန်းကြသော စာဖတ်ပရိသတ်များ၏ ဆန္ဒနှင့် မိခင်သဖွယ်ဖြစ်ပေသော မော်လမြိုင်မြို့ ခေမာရာမသီလရှင် စာသင်တိုက် နာယကဆရာကြီး၏ တိုက်တွန်းမေတ္တာရပ်ခံချက်တို့ကို မလွန်ဆန်နိုင်သဖြင့် မနိုင်ဝန်ကိုထမ်းဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ထမ်းဆောင်ရာ၌ မန္တလေး၊ မင်းကွန်း၊ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၊ မုံရွာစသော အထက်မြန်မာပြည်၊ ပြည်၊ တောင်ငူစသော မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းနှင့် ရန်ကုန်၊ တွံတေး၊ သထုံ၊ မော်လမြိုင် စသော မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း ရှိ ဆရာတော်ကြီးများ၊ သီလရှင်ကြီးများနှင့် လူပညာရှိကြီးများတို့ထံ သွားရောက်လျှောက်ထားခြင်း၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းတို့ဖြင့် အချက် အလက်များကို ရှာဖွေခဲ့ပါသည်။

အထူးအားဖြင့် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းတင် လိုသည်မှာ ဤစာအုပ်အတွက် အချက်အလက်များကို ရှာဖွေရာ၌ မန္တလေးမြို့ရှိ မြန်မာပညာရှိဆရာကြီး ရွှေပြည်ဦးဘတင်သည် လိုအပ် သော အကြံဉာဏ်များကိုပေး၍ ကြည့်ရှုသင့်သောစာအုပ်များကိုလည်း ညွှန်ကြားပါသည်။ ထို့နောက် စာမူကော်ပီကိုလည်း ကြည့်ရှုပေးဦးမည် ဆိုသဖြင့် ဤစာအုပ်၏ အပိုင်း ၃ပိုင်းကို မိတ္တူကော်ပီကူး၍ ပေးပို့ လိုက်ရာ စိတ်ပါလက်ပါ ကြည့်ရှုပေးပါသည်။ ထိုစဉ် (၁၃၂၆ ခုနှစ်။

နတ်တော်လဆန်း ၁ ရက် “၅.၁၂.၆၄” စာဆိုတော်နေ့တွင် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်သွားရာ ယူကျုံးမရဖြစ်ရပါသည်။ ထိုထက် ဆရာကြီး၏ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ပေးမည့် အချက်အလက်များကို မထည့်သွင်းလိုက်ရသဖြင့် ဝမ်းနည်း၍မဆုံးဖြစ်ရပါ၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာကြီး၏ အယူအဆများပါဝင်သော ဤစာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေရသောကောင်းမှုအဖို့ကို ရည်ညွှန်းပေးခြင်းဖြင့်သာ ဆရာကြီးအတွက် ဂုဏ်ပြုလိုက်နိုင်ပါတော့သည်။

ထိုမှတစ်ပါး ဤစာအုပ်ရေးသားရာ၌ လျှောက်ထားမေးမြန်းအပ်သော ဖော်ပြပါ ဆရာတော်ကြီးများ သီလရှင်ဆရာများနှင့် လူပညာရှိကြီးများအားလည်းကောင်း၊ ဤသီလရှင်သမိုင်းစာမူကို ကြည့်၍ စာရေးသူ မန့်စပ်မှုကြောင့် ကြွင်းကျန်နေသော ကျောက်စာရာဇဝင်ပါ အချက်အလက်များ (ပုံစံ-သီလသည်ဟူသော ဝေါဟာရ စသည်)ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံထည့်သွင်းပြီး အမှာစာရေးသားပေးပေသော စာပေဗိမာန်ဆုရသမိုင်းဆရာကြီး ရွှေကိုင်းသားအားလည်းကောင်း၊ စာအုပ်စာတမ်းအချက်အလက်များကို ရှာဖွေပေးပေသော စာပေဗိမာန်ယဉ်ကျေးမှုစာပေဆုရကျမ်းပြုဆရာကြီး ဦးအုန်းရွှေအားလည်းကောင်း၊ ဤစာအုပ်ကို ရေးသားရန် တိုက်တွန်းပြီး လိုအပ်နေသောအကူအညီအားလုံးကို စိတ်အားထက်သန်စွာ ပေးကမ်းကူညီသော မော်လမြိုင် ခေမာရာမသီလရှင်စာသင်တိုက် နာယကဆရာကြီး ဒေါ်ပညာစာရီအားလည်းကောင်း၊ စာမူကို ပညာရှင်များထံ တင်ပြနိုင်ရန် ကော်ပီလိုအပ်သမျှ ကူးပေးသော အဆွေတော် (အမည်မဖော်လိုသူ) တစ်ဦးအားလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ထို့ပြင် ဤစာအုပ်ပါ အချက်အလက်များမှာ အဖွဲ့အသင်းဖြင့် တောနင်းရှာဖွေသင့်သော သာသနာဝင် သမိုင်းအချက်အလက်များဖြစ်

သည့်အားလျော်စွာ ပြည့်စုံကုံလုံမှုနှင့် ဝေးကွာလျက်ရှိပေသေးရာ ဤ စာအုပ်ကို ဖတ်ရှုသူတိုင်းသည် ပြည့်စုံကုံလုံသော သမိုင်းတစ်ခုကိုဖတ်ရှု နေသည်ဟု မယူဆဘဲ သမိုင်းအခြေခံအကြောင်းအရာတစ်ခုအနေဖြင့် သာ ယူဆဖတ်ရှုပြီး ဤနှင့်ပတ်သက်သော ဖြည့်စွက်စရာ တိုးချဲ့စရာ တို့ကို စာရေးသူထံ ကရုဏာရှေ့ထား၍ ရေးသားပေးပို့ကြစေလိုပါ သည်။ လိုအပ်သမျှတို့ကို ဤစာအုပ် နောက်နောက်နှိပ်ခြင်းတို့၌ ထည့် သွင်းဖြည့်စွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖိတ်ခေါ်အစီရင်ခံအပ်ပါသည်။

အမြို့မြို့ သီလရှင်စာသင်တိုက်များရှိ သီလရှင်ဆရာကြီးများ အားလည်း အချိန်တိုတောင်းမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ စာရေးသူ၏ လုံ့လ ပေါ့လျော့မှုကြောင့်လည်းကောင်း ပါဝင်သင့်လျက် မပါဝင်သေး သော ဆိုင်ရာသီလရှင်တိုက်ကြီးများ၏အကြောင်းကို ရေးသားပေးပို့ရန် ပန်ကြားအပ်ပါသည်။ ရေးသားပေးပို့သည့် အချက်အလက်များကို အထူးလေးစားစွာခံယူ၍ ဖြည့်စွက်သွားရန် ကတိပြုပါသည်။ ထိုမျှမက သမိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကိုလည်း မိမိတို့သီလရှင်လောက ၏ နောက်ကြောင်းများဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ နက်နက်နဲနဲသုံးသပ်၍ အနာဂတ်ရေးရာတို့၌ တိုးတက်အောင် မည်သို့စောင့်ထိန်းသွားမည်၊ မည်သို့ပြုပြင်သွားမည်တို့ကိုပါ လေ့လာကြစေလိုပါသည်။ ရှည်လျားလှ သော ခရီးတစ်လျှောက်လုံး မပျောက်မပျက် ချိတက်လာနိုင်ရန် ထမ်း ဆောင်ခဲ့သည့် သမိုင်းပေးတာဝန်ကိုလည်း ရှေ့သို့တိုး၍ကြိုးကြိုးစားစား ထမ်းဆောင်နိုင်ရေးအတွက် အားသစ်လောင်းကြစေလိုပါ၏။

ထို့ကြောင့် လူ့သမိုင်းနှင့်အမျှ ရှည်လျားလှပြီဖြစ်သော သီလရှင် သာသနာကို ဆတက်ထမ်းပိုးတိုးမြှင့်လာရန် အားထုတ်ကြရာ၌ ဤ စာအုပ်သည် အထောက်အကူတစ်ရပ်အနေဖြင့် ပါဝင်နေမည်ဖြစ်သည့်

အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ သီလရှင်အားလုံးသည်လည်းကောင်း၊ ထိုသီလရှင်တို့၏ ကျောထောက်နောက်ခံဖြစ်သည့် ရဟန်းရှင်လူတို့သည်လည်းကောင်း သီလရှင်သမိုင်းမည်သော ဤစာအုပ်ကိုထိုက်သင့်သလို အသုံးပြုသွားမည်ဆိုလျှင် ဤစာရေးသူအဖို့ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မည်ပင် ဖြစ်ပါသတည်း။

ရဝေထွန်း

- ၁၃၂၆ ခု၊ ပြာသိုလဆန်း ၁ ရက်၊
- ၁၉၆၅ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၃ ရက် (တနင်္ဂနွေနေ့။)

ဒုတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်းမှတ်ချက်

သီလရှင်သမိုင်းစာအုပ်သည် ဗုဒ္ဓသာသနာ့သမိုင်းတွင် ကွက်လပ် ဖြစ်နေသော သမိုင်းတစ်ကွက်ကိုဖြည့်စွက်ထားသည့် သုတေသနစာအုပ် တစ်အုပ်ဖြစ်သည်။ ယင်းစာအုပ်ကို ၁၉၆၅ ခုနှစ်က ပထမအကြိမ်ပုံနှိပ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ရာ သမိုင်းအချက်အလက်ပြည့်စုံခြင်း၊ အထောက်အထား ခိုင်ခန့်ခြင်း၊ လေ့လာတင်ပြပုံ ပြတ်သားခြင်း၊ ဖတ်ကြား နားလည်လွယ် ခြင်း စသော ဂုဏ်အင်္ဂါရပ်တို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝ(ဝိုင်- အမ်-ဘီ-အေ)အသင်းကြီး၏ မြန်မာစာတိုးတက်ရေး စာပေပြိုင်ပွဲမှ ပထမ ဆုတော်ငွေတစ်ထောင် ချီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရပေသည်။

သို့သော် ယင်းပထမနှိပ်ခြင်းစာအုပ်၌ အချို့ သမိုင်းအချက် အလက်များ လိုအပ်နေသေး၍ စာရေးသူကိုယ်တိုင်က အားမရသေးဘဲ ရှိသဖြင့် သီလရှင်သမိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်တို့ကို ထပ်မံ ရှာဖွေခဲ့လေသည်။ ရှာဖွေ၍ရသလောက်ကိုလည်း ထပ်မံဖြည့်စွက်ရေး သားထားခဲ့၏။ ပထမနှိပ်စာအုပ်တွင်ပါရှိသော မလိုအပ်ဟု ယူဆရ သည့် အချို့အချက်အလက်များနှင့် မှားယွင်းချွတ်ချော်မှုတို့ကိုလည်း ထုတ်ပယ်ပြင်ဆင်ခဲ့၏။ သို့ဖြင့် သီလရှင်သမိုင်းစာမူသည် အတော် အတန် ပြည့်စုံသန့်ရှင်းသောစာမူတစ်ခု ဖြစ်နေခဲ့ပေသည်။

ထိုစဉ်မှာပင် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်ရှိ သမိုင်းသုတေသီတို့က ဗုဒ္ဓ သာသနာ့သမိုင်းဆိုင်ရာကို လေ့လာရာ၌ ဤသီလရှင်သမိုင်းမှာ မပါ မဖြစ်သော စာပေတစ်ရပ်ဖြစ်နေသည်နှင့်အညီ ထပ်မံပုံနှိပ်ရန်တိုက်တွန်း

နှိုးဆော်ကြရုံမကပထမနှိပ်စာအုပ်ကိုပင် မဖတ်ရှုကြရကုန်သော အနယ်နယ် အရပ်ရပ်ရှိ သီလရှင်ဆရာကြီး ဆရာကလေးများကလည်း ထပ်မံပုံနှိပ်ရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခဲ့ကြပေသည်။

လွန်ခဲ့သော သုံးနှစ်လောက်ကပင် ဤသီလရှင်သမိုင်းကို ပုံနှိပ်ရန် စီစဉ်ခဲ့သော်လည်း အချို့ သမိုင်းအချက်များ၌ အားမရသေးဘဲ ရှိနေ၍ ဆိုင်းငံ့ထားခဲ့ရ၏။

ဤအတွင်း ထုတ်ဝေသူက ဤမျှလိုအပ်နေသော ကျမ်းတစ်စောင်ကို အချိန်ဆွဲ၍မနေသင့်ဟု ခံယူလျက် စာရေးသူထံ အကျိုးအကြောင်းတင်ပြ၍ တောင်းခံရယူရာ၌ စာရေးသူက ကြွင်းကျန်သော သီလရှင်တိုက်ကြီးများကို လေ့လာရန် လိုအပ်သေးကြောင်း အချိန်မပေးနိုင်သဖြင့်လည်း မည်မျှအချိန်ကြာဦးမည်မသိကြောင်း အဆိုပြုနေပေးသေးသည်။ သို့သော် ခေတ်ကတောင်းဆိုနေသော ဤအချိန်ကောင်းတွင် စာကောင်းပေမွန်တစ်စောင် တိမ်မြုပ်၍ မနေသင့်ဟုယူဆမိသဖြင့် စာရေးသူရယူလိုသော အချိန်ကို ပေးမနေနိုင်တော့ဘဲ သမိုင်းကြောင်း ပြည့်စုံသင့်သမျှ ပြည့်စုံနေပြီဖြစ်သော ဤသီလရှင်သမိုင်း သုတေသနစာစဉ်ကို အချိန်မီတင်ဆက်လိုသဖြင့် ယခုကဲ့သို့ ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤသီလရှင်သမိုင်း သုတေသန စာစဉ်သည် သီလရှင်တို့၏ အဖြစ်သနစ် သမိုင်းကြောင်းမျှသာမက ဘိက္ခုနီသာသနာ့ သမိုင်းနှင့် ရှားပါးသော မြန်မာ့ဗုဒ္ဓသာသနာ့ သမိုင်းတစ်စောင်ဖြစ်သည် နှင့်လျော်ညီစွာ စာဖတ်သူအား ဗုဒ္ဓသာသနာ့သမိုင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ရာ ဗဟုသုတအဖြာဖြာကို ကျေနပ်ဖွယ်ရာ ပေးဆက်နေမည်ဖြစ်ကြောင်း အမှာစကား ပြောကြားခွန်းဆက်လျက် မှတ်ချက်ပြုရပါသတည်း။

တတိယအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခြင်း

မှတ်ချက်

သီလရှင်သမိုင်းကို ၁၉၆၅ ခုနှစ်က စာလာပေလာ အဆိုအမိန့် တို့မှလည်းကောင်း၊ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်တို့သို့ ကွင်းဆင်းလေ့လာ၍ လည်းကောင်း ပထမအကြိမ် စုစည်းရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ယင်းပထမအကြိမ် ထုတ်ဝေခြင်းကို အားမရသေး၍ ၁၉၇၈ ခုနှစ်၌ လိုအပ်ချက်များကို ထပ်မံရှာဖွေ ဖြည့်စွက်၍ ဒုတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေ ခဲ့ပြန်သည်။ ယင်းဒုတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသောစာမူမှာ အတော် အတန် ပြည့်စုံလာသဖြင့် အားရကျေနပ်မှု ရှိသင့်သလောက် ရှိရပါ သည်။ တတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေနိုင်လျှင် ထို့ထက်ပိုမို၍ ဖြည့်စွက်နိုင် ရန် ကြိုးစားဦးမည်ဟု ကြံစည်စိတ်ကူးထားခဲ့သည်။

ပထမနှင့် ဒုတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေစဉ်အခါတို့၌ ပိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီး မဖြစ်သေး၊ သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ကြီး မပေါ်ပေါက်သေး၊ သီလရှင်များလည်း အဖွဲ့အစည်းမရှိသေး၊ သာသနာ့ နွယ်ဝင် သီလရှင်အမည်လည်း မရသေး၊ ထို့ပြင် စနစ်တကျ သီလရှင် စည်းမျဉ်းနှင့် သီလရှင်စာရင်းလည်း မပြုစုရသေးပေ။ သီလရှင်ဦးရေ ကို ခေတ်ဟောင်းက သာသနာရေးအတွင်းဝန်၏ ခန့်မှန်းချေ စာရင်းမျှ လောက်ကိုသာ ထည့်သွင်းမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ရသည်။

ဤတတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်သော အချိန်မှာမူ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက အဖွဲ့အစည်းကြီး ထီးထီးမားမား တည်ရှိနေသောအခါ ကာလဖြစ်၍ စာမူကို နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက ဆရာတော်များ ကိုယ်တိုင် ဖတ်ရှု စိစစ်ပေးခဲ့သဖြင့် အကြောင်းအရာ ခိုင်ခံ့ကုံလုံရုံမက ပါဝင်သမျှမှာလည်း စာရှုသူတို့အား မှန်ကန်သောအသိဉာဏ်ကို ပေးဝေနိုင်သော စာပေတစ်ရပ် ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ သီလရှင်စာရင်းဇယားများအနေဖြင့်လည်း သာသနာရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာအရ ဖော်ပြထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့သဖြင့် အတိအကျ အမှန်အကန် ဖြစ်လာခဲ့လေတော့သည်။ သို့နှင့်ပင် သီလရှင်တို့၏ သာသနာ့နွယ်ဝင် မှတ်တမ်း ၁၃၅၁ ခုနှစ် နောက်ဆုံးစာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သီလရှင်ပေါင်း ၂၂၁၃၉ (နှစ်သောင်း နှစ်ထောင် တစ်ရာ သုံးဆယ့်ကိုး)ပါး ရှိလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ နှစ်စဉ်စာရင်းများကို ကြည့်၍လည်း (တိုးလျော့ပျမ်းမျှ) တစ်နှစ်လျှင် ၅၀ ပတ်ဝန်းကျင်ခန့် အပါးရေ တိုးတက်နေကြောင်းသိရသည်။

ထို့ပြင် သီလရှင်တို့သည် ဦးရေတိုးတက်ရုံသာမက အရည်အချင်းလည်း တိုးတက်၍နေကြောင်း သိရပေသည်။ ဤသည်မှာ နှစ်စဉ် ပထမပြန် ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲတို့တွင် သီလရှင်များ တိုးတက်အောင်မြင်နေခြင်းနှင့် သီလရှင်လောကသို့ ခေတ်ပညာတတ်အမျိုးသမီးများ ပိုမိုဝင်ရောက်လာခြင်းတို့ဖြင့် သိသာနေပေသည်။ အထူးအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က သီလရှင်သာသနာကို ပိုမိုအားပေးလာကြ၍ သီလရှင်များကလည်း ယခင်ကထက်အားတက်၍ သာသနာ့ကျိုးကို သယ်ပိုးထမ်းဆောင်လာကြသည်ကို တွေ့လာရပေသည်။

သို့သော် ဤစာအုပ်ကို တတိယအကြိမ်ပုံနှိပ်ရန် စိုင်းပြင်းအား ထုတ်ရာ၌ကား ယခင် ဒုတိယအကြိမ်ရိုက်နှိပ်စဉ်က နောက်တစ်ခါရိုက်

လျှင် ဤထက်ပြည့်စုံအောင် ရှာဖွေထည့်သွင်းဦးမည်ဟူသော အကြံ အစည်ကို အောင်မြင်အောင် အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခဲ့ပေ။ အခြေ အနေအရ ပြောင်းလဲလာသောအကြောင်းများကြောင့် အသစ်တိုးချဲ့ ပါဝင်စေခြင်းမျိုးကိုမပြုနိုင်တော့ဘဲ လမ်းရိုးဟောင်းတွင် ဆင့်ကာထွင်ရုံ အခြေအနေမျှသာ ပေးနိုင်ပေတော့သည်။

ထို့ပြင် မျက်မှောက် သီလရှင်တိုက်ကြီးများ အခြေအနေမှာ သိသိသာသာပြောင်းလဲ၍နေသဖြင့် ယင်းအခန်းကိုလည်း တိုးချဲ့ထည့် သွင်းရန် မတတ်နိုင်သည်သာမက ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ရန်မျှပင် မစွမ်းနိုင် တော့ချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပထမအကြိမ်နှင့် ဤတတိယ အကြိမ်တို့မှာ အနှစ်နှစ်ဆယ်ကျော် ကွာခြားနေသဖြင့် သီလရှင်တိုက် ကြီးပေါင်းများစွာ တိုးတက်လာခြင်း၊ အချို့သီလရှင်တိုက်များမှာ မူလ နေရာ၌ မရှိတော့ခြင်း၊ တိုက်ငယ်ကလေးမှ တိုက်ကြီးဖြစ်လာခြင်းတို့ ကြောင့် တစ်ခန်းလုံး အသစ်ပြန်ရေးရမည့် အခြေအနေမျိုးဖြစ်နေရာ အစစအရာရာ ထပ်မံလေ့လာစုစည်းနိုင်မှ ဖြစ်မည့်အနေဖြစ်၍ ယင်းကဲ့ သို့ အခြေအနေမပေးသဖြင့် ဤအခန်းကို ယာယီအနေဖြင့် ထုတ်ပယ် ထားခဲ့ရပေသည်။

အမှန်မှာ မျက်မှောက်ခေတ်သီလရှင်သာသနာသည် ဤစာအုပ် ထွက်စအချိန် လွန်ခဲ့သည့် အနှစ်နှစ်ဆယ်ကျော်ကာလနှင့် လွန်စွာ ကွာခြားနေခဲ့ပြီဖြစ်ရာ ယခင်က ထည့်သွင်းထားသော သီလရှင်တိုက် ကြီးများအခန်းနှင့် မည်သို့မျှမသက်ဆိုင်သလို ဖြစ်နေပေသည်။ အသစ် ထပ်မံလေ့လာ၍ မထည့်သွင်းဘဲ ယခင်အတိုင်း ထည့်သွင်းလျှင်လည်း ဆရာကြီး ဆရာလေးတို့၏ ကျေနပ်မှုကို မရရုံသာမက ပြဿနာပင် ပေါ်နိုင်သည်ဟု ယူဆမိပေသည်။ အကယ်၍ အကြောင်းအားလျော်စွာ

နောက်တစ်ကြိမ်ထုတ်ခေါ်လျှင် ဤနေရာ၌ တစ်နည်းတစ်မျိုး အစား ထိုးနိုင်စရာ ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤခေတ် ဆရာကြီး ဆရာကလေး တို့အနေဖြင့် ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှု၍ မိမိတို့သာသနာ့နွယ်ဝင် သီလရှင် သာသနာကို ဆန်းသစ်စလပမာ တစ်ခါထက်တစ်ခါ တိုးတက်၍လာ အောင် စိတ်ပါလက်ပါ ကြိုးစားအားထုတ်ကြခြင်းဖြင့် သီလရှင်တို့၏ သမိုင်းတန်ဆောင် အလင်းရောင်ကို ပြောင်သည်ထက်ပြောင် လင်း သည်ထက်လင်းအောင် ထွန်းညှိပေးတော်မူကြပါဟုသာ အမှာစကား ပြောကြားလိုပါသည်။

ရဝေထွန်း
၂၁.၁.၉၁

စတုတ္ထအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခြင်း

မှတ်ချက်

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှစ၍ တံခါးဖွင့်ဝါဒနှင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးလိုက်သဖြင့် နေ့ချင်းညချင်းဆိုသလို တိုးတက်သောလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ရာ နိုင်ငံခြားခရီးသွားဧည့်သည်တို့သည်လည်း တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ များပြားကာ ထင်ထင်ရှားရှား တိုးတက်လာနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို ဒလဟော ဝင်ရောက်၍ မြို့ရွာအနှံ့ လှည့်လည်လေ့လာ သွားလာ၍ နေကြသည်။ ထိုစဉ်အခါ ၎င်းတို့က ပန်းစကဝါအနေ နိပြေဝါလွင်သော အဆင်အပြင်ဖြင့် အမြင်ဆန်း၍နေသော ထေရဝါဒ မြန်မာ သီလရှင်များကို တွေ့မြင်ရလျှင် များစွာ စိတ်ဝင်စားကြသည်။ သီလရှင်တို့၏အကြောင်းအရာကို သိလိုရေးဖြင့် မေးမြန်းစုံစမ်းကြသည်။ မှတ်တမ်းများရေးသားရန် အားထုတ်ကြသည်။ ထိုအခါ ခရီးသည် ပို့ဆောင်သူလမ်းညွှန် (Guides) ဖြစ်သော မြန်မာအမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများအား မေးမြန်းစုံစမ်းကြသည်။ Guides များကလည်း မြန်မာ သီလရှင်အကြောင်း စစ်စစ်ပေါက်ပေါက် မသိကြသဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ပင် လေ့လာကြရသည်။ ရှာဖွေကြရသည်။

စာရေးသူ၏ သီလရှင်သမိုင်းစာအုပ်မှာ ၃ ကြိမ်ရိုက်နှိပ်ပြီးဖြစ်သော်လည်း ယခုကဲ့သို့ နိုင်ငံခြား ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်များ အလာ

များသော ဤခေတ်တွင် စာအုပ်မှာ ရှာမရအောင် ရှားပါးနေပြီဖြစ်သည်။ တတိယအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခြင်းပင် ဝယ်မရနိုင်တော့ရာ သာသနာ့ နွယ်ဝင် သီလရှင်သာသနာနှင့် မကွာထက်ကြပ် မပြတ်ရှိနေသင့်သော စာအုပ်တစ်အုပ်ဖြစ်သည့်အတိုင်း တတိယအကြိမ်ရိုက်နှိပ်၍ ကုသိုလ် ယူခဲ့သော ပါရမီစာပေ ဦးကျော်ဦးက ထပ်မံရိုက်နှိပ်လိုကြောင်း ပြောဆို လာသောအခါ စာရေးသူက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာပင် ရိုက်ခွင့်ပြုလိုက်ပါ သည်။

သို့နှင့် ဤစာအုပ်(သီလရှင်သမိုင်း)သည် ခေတ်နှင့်အညီ ထွက် ပေါ်လာသင့်သည်အားလျော်စွာ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ထွက်ပေါ်လာ ရခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း ရှေးပြေးအမှာစကားကို ရေးသားလိုက်ရပါသည်။

ရတထွန်း

၁၈.၂.၁၉၉၈

သီလရှင်သမိုင်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဗ္ဗာဒိသန် ခရာတိကိုလ၊ နမာမိမြူးရှင်၊
အာစရိ ဦးတင်ကာ၊ နှစ်ဦးရှင် မာ၊ပျ၊
မှန်းဆ၍ ရိုညွတ်စွာငယ်၊ ဆိုရွတ်ကာ ပေးမျှဝေငှ။

မြိုင်မော်ရွှေ၊ ခေမာရုံမှာ၊ ရွှေစာစုံသင်ချ၊
နေလာတုံရှင်ပျတဲ၊ ခင်မတို့မိခင်၊
သီလရှင်စာသမိုင်းကိုလ၊ ခါမဆိုင်းရေးဖို့ ပန်ဆင်။

သို့တွက်ကြောင့် ဖွေရှာထွင်ကာ၊ ခေမာရှင်လိုရင်း၌၊
ပိုမသွင်းတိကျပါစေ၊ ညှိဆရှာဖွေ၊
ရေးဆက်၍ ထွေးရှက်ဖြေပြီ၊ ရှေးသက်သေစံထိုးလို့လေး။

ပထမပိုင်း

ဘိက္ခုနီသာသနာ

ဂင်္ဂါဝါဠ သဲစုမက ပွင့်တော်မူကြသော သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တိုင်း ဌိပင် ရဟန်းယောက်ျား ပရိသတ်, ရဟန်းမိန်းမ ပရိသတ်, ဥပါသကာ ယောက်ျားပရိသတ်, ဥပါသိကာ မိန်းမပရိသတ်ဟူ၍ ပရိသတ်လေးပါး ရှိရစေခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဘုရားရှင်တိုင်းအဖို့မှာပင် ပထမဖြစ်သော ရဟန်း ယောက်ျား ပရိသတ်မှာ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ကို အောင်မြင်တော်မူ ပြီး၍ ဘုရားစင်စစ်ဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် အနည်းငယ်သောရက်ပိုင်း အတွင်းမှာပင် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟုဆိုရပေမည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဂေါတမ ထွတ်ထား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားအဖို့မူ ကဆုန်လပြည့်တွင် ဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် ဝါဆိုလပြည့်တွင် တရားဦးဒေသနာ ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် အရှင်ကောဏ္ဍည စသော ရဟန်းယောက်ျားပရိသတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာရပေသည်။ ဘုရားဖြစ်ပြီး ၂ လမျှသောအချိန်တွင် ရဟန်းယောက်ျား ပရိသတ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

တတိယနှင့် စတုတ္ထဖြစ်သော ဥပါသကာယောက်ျားပရိသတ် နှင့် ဥပါသိကာ မိန်းမပရိသတ်တို့မှာလည်း ပထမ ရဟန်းပရိသတ်ဖြစ် ပေါ်ပြီးနောက် မကြာမီမှာပင် ဖြစ်ပေါ်လာရပေသည်။ ဂေါတမဘုရား

ရှင်၌မူဘုရားဖြစ်ပြီး ၄၉ ရက်မြောက်မှာပင် ဥက္ကလဇနပုဒ်သား တဖုဿ ဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့ ခွေဝါစိက သရဏဂုံဖြင့် ဥပါသကာ ပရိသတ် ၈ တင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသင့်၏။ ဥပါသိကာ ပရိသတ် အဖြစ်မှာမူ အရှင်ယသ၏မိခင်နှင့် မယားတို့ကအစ ဖြစ်လေသည်။

ဘုရားရှင်၏ဒုတိယပရိသတ်ဖြစ်သော ရဟန်းမိန်းမခေါ်ဘိက္ခုနီ တို့သည်ကား ဘုရားပွင့်တော်မူပြီး အတန်ကြာမှ ပေါ်ပေါက်လာပေရာ ဤဘိက္ခုနီတို့ ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် ကုန်ဆုံးကွယ်ပျောက်သွားပုံတို့ကို အကျဉ်းချုပ်၍ တင်ပြလိုပေသည်။

**အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင်
မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ**

မိန်းမများသည် ဂေါတမဘုရားရှင် ပွင့်တော်မမူမီခေတ်အခါက အဖိနှိပ်ခံ, အနှိမ်ခံ လူတန်းစားတစ်ရပ်အဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ရသည်။ ထို ခေတ်က ထွန်းတောက်ခဲ့သော ဗြာဟ္မဏဝါဒ အရှိန်အဝါအောက်တွင် ပြားပြားဝပ်မျှ အနှိမ်ခံနေရပေသည်။ ထိုဗြာဟ္မဏဝါဒအောက်တွင် တစ်လျှောက်လုံး အနှိမ်ခံလာရသော မိန်းမ (ဝါ) အမျိုးသမီးများသည် ဂေါတမဗုဒ္ဓ လောကထွတ်တင် ဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူလာသော အချိန်ကျမှပင် အနည်းငယ် ခေါင်းထောင်လာနိုင်ပေတော့သည်။

သို့သော် ထိုအခွင့်အရေးကို အမျိုးသမီးတို့သည် ဘုရားရှင်ထံမှ လွယ်လွယ်ဖြင့်ရယူခဲ့ခြင်းကား မဟုတ်ပါပေ။ သက်စွန့်ဆံဖျားကြီးစား အားထုတ်၍ရယူခဲ့ရသော အခွင့်အရေးကြီးပင် ဖြစ်ပေ၏။ ထိုသို့အမျိုး သမီးတို့၏ အခွင့်အရေးကြီးကို ဦးဦးဖျားဖျား ကြိုးစားရယူခဲ့သော

အမျိုးသမီးကြီးကား မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီခေါ် မြတ်စွာဘုရား၏ မိထွေးတော်ကြီးပင် ဖြစ်လေသည်။

[မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီဟူသောအမည်မှာ အမည်မှည့်သောအခါ၌ လက္ခဏာဖတ်ပုဏ္ဏားများက သတို့သမီးငယ်၏ ကောင်းခြင်းလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသည်ကိုမြင်၍ “ဤသတို့သမီးသည် နောင်အခါ ၎င်းမှ သမီးမွေးဖွားလျှင် စကြာမင်း၏ မိဖုရားရတနာဖြစ်၍ သားမွေးဖွားလျှင် စကြာမင်းကြီးဖြစ်လတ္တံ့။ ဤသို့နှစ်ပါးစုံမြင့်မြတ်သည်သာဖြစ်သော သားသမီးတို့သည် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု နိမိတ်ဖတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုမင်းသမီး၏ အမည်ကို မဟာပဇာပတိ (မဟာ = မြင့်မြတ်သော + ပဇာ = သားသမီးတို့၏ + ပတိ = အရှင်) ဟု မှည့်လေ၏။ ဂေါတမီဟူသည်မှာ အနွယ်နှင့်ဆိုင်သောအမည်ဖြစ်သည်။ နှစ်မည်ပေါင်း၍ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီဟု ခေါ်ဝေါ်လေသည်။]

ဂေါတမဘုရားရှင်သည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ် (၅၉၉ ဘီစီ) ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် သဗ္ဗညုထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်ခဲ့၏။ ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီး ဝါတော်တစ်ဝါရတော်မူသည့် ၁၀၄ ခု တပေါင်းလ အချိန်အခါတွင် ဖွားဖက်တော် ကာလုဒါယီ၏ လျှောက်ထားချက်အရ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ကို ချီးမြှောက်တော်မူရန်အလို့ငှာ ကပိလဝတ် နေပြည်တော်သို့ ကြွတော်မူခဲ့ရာ ကဆုန်လတွင် ဇာတိဌာနီ ကပိလဝတ် နေပြည်တော်သို့ ကောင်းမွန်စွာ ရောက်တော်မူလာလေသည်။

ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ဆိုက်ရောက်တော်မူပြီးနောက် အသင့်စီမံပြုလုပ်ထားသော နိဂြောဓာရုံဥယျာဉ်ကျောင်းတော်၌ ရဟန္တာများနှင့်တကွ သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ ထိုစဉ်အခါ လာရောက်စည်းစေးကြ

ကုန်သော ဆွေတော်မျိုးတော် သာကီဝင်မင်းတို့သည် ခက်ထန်သော မာနရှိကြသူများ ဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း “သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည် အသက် အရွယ်အားဖြင့် ငါတို့အောက် ငယ်ရွယ်သူဖြစ်၏။ ငါတို့တူ၊ ငါတို့ သား၊ ငါတို့ညီမျှသာဖြစ်ပေ၏” ဟု သဘောထားကြပြီးလျှင် ငယ်ရွယ် သူများကိုသာ ရှိခိုးစေကြကုန်၏။ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်မှာမူ ရှိခိုးဦးခိုက်ခြင်း မရှိ ဖာသိဖာသာပင် ပြောဆိုနှုတ်ဆက် ဟိတ်ဟန်မပျက် ထိုင်နေကြ လေသည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်သည် ထိုသာကီဝင်မင်းမျိုးတို့၏မာနကို ချိုးဖျက်တော်မူလို၍ အဘိညာဉ်၏အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူပြီးနောက် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူကာ သာကီဝင် မင်းတို့၏ ဦးထိပ်၌ ဖဝါးခြေမှုန့်ကို ကြာဘိသကဲ့သို့ပြု၍ ရေမီးအစုံသော တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူလေသည်။ ထိုအခါမှ ခမည်းတော်သူဒွေါ ဒနမင်းကြီးမှစ၍ သာကီဝင်အပေါင်းသည် ဦးခေါင်းညွတ်လျှိုးရှိခိုး ကန်တော့ကြလေတော့၏။

ထို့နောက် ကြီးကျယ်စွာသော ရတနာစင်္ကြံတော်ကြီးကို ဖန်ဆင်း တော်မူကာ လူးလာဖန်ဖန် စင်္ကြံကြွတော်မူပြီး၍ လက်ယာတော်ရံ အဂ္ဂသာဝက အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏တောင်းပန်မှုဖြင့် ဗုဒ္ဓဝင် အဆက် ပါရမီဖြည့်ကွက်များကို ပြက်ပြက်ထင်ထင် သိမြင်စေရန် စရိယာ ပိဋကတ် တရားတော်မြတ်ကို ဆက်လက်ဟောကြားတော်မူလေသည်။ ထိုပြာဋိဟာပွဲတွင် ထူးကဲသောတန်ခိုးတော်နှင့် တင့်တယ်သော ဗုဒ္ဓ အသရေတော်ကို ကြည်ညိုကြပြီးလျှင် သာသနာတော်တွင်းသို့ ဝင် ရောက်လာကြကုန်သော သာကီဝင်မင်းသားများနှင့် သူဌေးသူကြွယ် ကုန်သည်လယ်လုပ်မှစ၍ သဒ္ဓါထက်သန်ကြသော အမျိုးသားတို့သည် လွန်စွာ များပြားကြလေသည်။

မကြာမီမှာပင် (ထိုပြာဠိဟာပွဲနေ့၏ တတိယမြောက်နေ့တွင်) ဘုရားရှင်၏ ညီတော်(မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိ၏သား) နန္ဒမင်းသား သည်လည်းကောင်း၊ ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့တွင် ဘုရားရှင်၏သားတော် ရာဟုလာသည်လည်းကောင်း သာသနာတော်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ ရဟန်းသာမဏေ ပြုသွားကြလေသည်။ (ထို ၃ ရက်မြောက်နေ့မှာပင် ပဇာပတိဂေါတမိသည် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့၏။)

ထိုအခါ မိထွေးတော် ပဇာပတိဂေါတမိသည်လည်း ဘဝဘဝ က ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီတို့၏ နှိုးဆော်မှုကြောင့် သာသနာတော် သို့ ဝင်ရောက်ရဟန်းပြုခွင့်ရရန် ဘုရားရှင်အား တောင်းပန်လေ၏။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က “မိထွေးတော် မသင့်သေး၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မဝိနယသာသနာတော်၌ မာတုဂါမ၏ လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ရဟန်းပြုခြင်းကို သင်မနှစ်သက်လင့်” ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ပယ်မြစ်တော်မူခဲ့လေသည်။

ထိုသို့ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် လျှောက်ထားတောင်းပန်သည်ကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင်က သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ပယ်မြစ်တော်မူခဲ့သဖြင့် မဟာ ပဇာပတိဂေါတမိသည် “မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မဝိနယသာသနာတော်၌ မာတုဂါမ၏ လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ရဟန်းပြုခြင်းကို ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုတော်မမူတကား” ဟု ဝမ်းနည်းခွေနှုံး ယူကျုံးမရ ဖြစ်ကာ မျက်ရည်တွေတွေကျ၍ ဖဲခွာခဲ့ရရှာလေသည်။

သို့သော် မဟာပဇာပတိဂေါတမိသည်ကား ရင့်မာသော ပါရမီ ရှင်တစ်ဦးပီပီ အခြေအနေကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍ ပူပန်မှုတို့ကို ဖျောက် လွှင့်ကာ တစ်နေ့၌မူ မိမိဆန္ဒ ပြည့်ဝရပေမည်ဟုသာ တွေးတော၍ တရားသဘောကို နှလုံးသွင်းလျက် အချိန်ကို ငဲ့လင့်နေခဲ့လေသည်။

သို့နှင့် လေးနှစ်မျှသောအချိန်သည် ကုန်လွန်ခဲ့လေ၏။

ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယစစ်ပွဲ

မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်မြို့ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ စတုတ္ထဝါကို ဆိုတော်မူပြီးနောက် ပဉ္စမဝါဆိုတော်မူရန် မဆေးလှတော့သော ၁၀၈ ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်းစအခါ သာသတ္တိမြို့ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ ခေတ္တသီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အချိန်တွင် ဖော်ပြအံ့သည့်အတိုင်း ထူးခြားသောဖြစ်ရပ်များ ပေါ်ပေါက်၍လာခဲ့လေသည်။

ကပိလဝတ်, ဒေဝဒဟနှင့် ကောလိယဟူသော မြို့သုံးမြို့သည် ဘုရားရှင်၏အနွယ်ဖြစ်သော သာကီဝင်တို့၏ မြို့တော်များဖြစ်ကြ၏။ အချင်းချင်း မျိုးဆက်နေသည့် မြို့များဖြစ်ကြသည့်အားလျော်စွာ ဤသုံးမြို့သည် တစ်မြို့တစ်နိုင်ငံတည်းလိုပင် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ထိုစဉ်က ခေတ်အားလျော်စွာ သူ့မြို့နှင့်သူ့နိုင်ငံ တည်ထောင်၍ ထီးပြိုင် နန်းပြိုင်များ ဖြစ်နေကြလေသည်။

ရောဟိနီမည်သောမြစ်သည် ဟိမဝန္တာဒေသမှ စီးဆင်းလာခဲ့ရာ ထိုနေရာတွင် ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယနှစ်မြို့အကြား ဗဟိုလောက်တွင် ဖြတ်သန်းစီးဆင်းသွားလေသည်။

[ယခုတိုင် ရောဟိနီမြစ်ဟု ခေါ်လျက်ပင်ရှိသေး၏။ သို့သော် ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယနယ်ခြားအနေမဟုတ်တော့ဘဲ ယခုခုတိယဟာဗခေါ် ဒေဝဒဟကိုဗဟိုမှဖြတ်၍ စီးနေပေပြီ။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၆၀ ခန့်က ယခုနေရာနှင့် တစ်မိုင်လောက်ဝေးသောနေရာ၌ ဤရောဟိနီမြစ် တည်ရှိသည်ဟု ထိုအရပ်ရှိ သက်ကြီးရွယ်အိုတို့ ပြောကြသည်ဟု ဆိုသဖြင့် လွန်ခဲ့သည့် ၂၅၀၀ ကျော်က နယ်ခြားဗဟိုအနေရှိနေမည်ကို မငြင်းနိုင်ပေ။

ဟိမဝန္တာတောင်ခြေဖြစ်သောထိုအရပ်၌ မြစ်ကြောင်းများ မကြာ
ခဏ ပြောင်းရွှေ့နေသည်မှာ အဆန်းမဟုတ်ပါချေ။]

ထို့နောက် ရောဟိနီမြစ်မှရေများကိုအမိပြု၍ ကပိလ၊ ဓဝဒဟ
နှင့် ကောလိယ သုံးနိုင်ငံသားတို့သည် လယ်ယာလုပ်ကိုင်ကာ ကောက်
စပါးများစိုက်ပျိုးကြရ၏။ ရောဟိနီမြစ်သည် ထိုနိုင်ငံသားတို့၏ လယ်
ယာလုပ်ခင်း ဖြစ်ထွန်းနိုင်အောင် ရေအလုံအလောက် ပေးစမြဲဖြစ်လေ
သည်။ ထိုမဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၈ ခုနှစ်သည်ကား မိုးဦးအတန်ခေါင်
သောနှစ် ဖြစ်၏။ ဟိမဝန္တာတောင်ကို မြစ်ဖျားခံလာသော ထိုရောဟိနီ
မြစ်သည် ထိုနှစ်ဦးအခါတွင်မူ ကပိလဝတ်ဘက်နှင့် ကောလိယဘက်
နှစ်ဖက်သော လယ်ယာတို့ကို ရေလုံလုံလောက်လောက် မပေးစွမ်း
နိုင်တော့ချေ။ ခါတိုင်းနှစ်၏ ထက်ဝက်ခန့်မျှသာ ရေသွားရေလာရှိ
သဖြင့် လယ်ယာလုပ်ခင်းများအတွက် ကမ်းနှစ်ဖက်ရှိ လယ်သမားတို့
မှာ အခက်ကြုံ၍ နေကြရလေသည်။

ကောလိယဘက်မှ ရောဟိနီမြစ်ရေကို ကောလိယလယ်ယာ
ကောက်စပါးများအတွက် အပြည့်အဝယူလိုက်လျှင် ကပိလဝတ်လယ်
ယာကောက်စပါးများ လုံးဝပျက်စီးသွားဖွယ်ရာသာရှိပေသည်။ ထို့အတူ
ကပိလဝတ်ဘက်မှ ကပိလဝတ် လယ်ယာကောက်စပါးများအတွက်
အပြည့်အဝယူလိုက်လျှင် ကောလိယ လယ်ယာကောက်စပါးများ လုံးဝ
ပျက်စီးသွားဖွယ်ရာသာ ရှိပေသည်။ လက်ရှိကျဆင်းလာသော ရေအနေ
အထားအရ တစ်ဝက်စီယူ၍လည်း ထူးခြားမည်မဟုတ်၊ သူ့ဘက်မဝ
ကိုယ့်ဘက်မမျှနှင့် ပျက်စီးရမည်သာဖြစ်နေပြန်လေသည်။ ထိုဥဒါနာ
မှာ ထိုစဉ်က ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယနှစ်ပြည်သားတို့အဖို့ သေရေး
ရှင်ရေးပြဿနာ ဖြစ်နေကြတော့၏။

ထိုပြဿနာအတွက် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် လယ်သမားကြီးများသည် တစ်နေ့သောအခါတွင် ရောဟိနီမြစ်ကမ်း၌ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြလေသည်။ သို့သော် ပြဿနာမှာ ဖော်ပြပါအတိုင်း တစ်ဖက်အတွက် လောက်ငရုံမျှသာဖြစ်နေသဖြင့် အပေးအယူမတည့်နိုင်ဘဲ မပြေမလည် ဖြစ်နေကြရတော့၏။

ကောလိယလယ်သမားတို့ “ဤရောဟိနီမြစ်ရေကို နှစ်ဖက် လယ်မြေအတွက်ထုတ်ယူအသုံးပြုလျှင် သင်တို့အတွက်လည်းမလောက် ငါတို့အတွက်လည်းမလောက် ဖြစ်ကြရမယ့်အတူတူ ငါတို့လယ်တွေ ဟာ တစ်ကြိမ်ရေသွင်းလိုက်လျှင် အောင်မြင်တော့မှာဖြစ်လို့ ဒီရေကို ငါတို့အား ပေးကြပါ” ဟူ၍ တင်ပြကြသည်။

ကပိလဝတ်လယ်သမားတို့လည်း “အို... မဟုတ်တာဘဲ၊ သင်တို့စပါးကျိတွေပြည့်နေချိန်မှာ ငါတို့ ခွက်လက်ဆွဲပြီး သင်တို့အိမ်တံခါးဝမှာ မျက်နှာငယ်ကလေးတွေနဲ့ လာရပ်မနေနိုင်ပါဘူး၊ ငါတို့လယ်ယာတွေဟာလည်း ရေတစ်ကြိမ်သွင်းလိုက်လျှင် အောင်မြင်တော့မှာမို့ ဒီရေကို ငါတို့ပဲ ယူပါရစေ” ဟု ဆိုကြပြန်၏။

ထိုအခါ ကောလိယဘက်က “ကဲ... မပေးဘူးဟေ့” ဆိုလေရာ ကပိလဝတ်ဘက်ကလည်း “တို့ကလည်း မပေးနိုင်ဘူး၊ ဖြစ်ချင်ရာ ဖြစ်ပေတော့” ဟု ဆိုပြန်သဖြင့် ပြဿနာမှာ ရှုပ်သည်ထက် ရှုပ်လာလေ၏။ နှုတ်ဖြင့်ငြင်းခုံနေရာမှ ကြာသော် လက်ပါလာတော့ရာ ငြင်းခုံခြင်းကိုရပ်၍ ပါလာသောလက်နက်များဖြင့် အချင်းချင်း ရိုက်နှက်ထိုးခုတ်ကုန်ကြတော့၏။

ပြဿနာမှာငယ်ရာမှကြီးလာလေသည်၊ အမှိုက်ကစ၍ ပြာသားခိမ်းလောင်ရသော ပြဿနာ၊ ပျားတစ်စက်ကြောင့် ပြည်ပျက်ရသော

ပြဿနာ ဖြစ်လာတော့၏။ ထိုလယ်သမားတို့ ရေလှသောအရေးမှ သည် တိုင်းရေးပြည်ရေးအထိ ကျယ်ပြန့်လာတော့သည် အချင်းချင်း ရိုက်ကြ၊ နှက်ကြ၊ ထိုးကြ၊ သတ်ကြရာမှ ထွက်ပေါ်လာသော ဆဲရေး တိုင်းထွာ ငယ်ကျိုးငယ်နာဖော်မှုတို့ကပင် တိုင်းရေးပြည်ရေးကို ဖန်တီး ခဲ့ကြသည်။

ကောလိယလယ်သမားတို့က ကပိလဝတ်လယ်သမားတို့အား ဆဲဆိုရိုက်နှက်ရာ၌ “မင်းတို့ကပိလဝတ်က သာကီဝင်တွေဟာ ခွေးတွေ လို ကိုယ့်နှမကိုယ်ယူတဲ့အမျိုးပဲ၊ မင်းတို့ ခွေးမျိုးတွေရဲ့စစ်တပ်ကြီးလာ ဦးတော့ တို့မကြောက်ဘူး” ဟု အမျိုးကိုထိခိုက်၍ ဆဲဆိုကြကုန်၏။

ကပိလဝတ်လယ်သမားတို့ကလည်း အညံ့မခံပေ “မင်းတို့ ကောလိယအနုတွေကို တို့က ဂရုမစိုက်ဘူးဟေ့၊ ခိုစရာကပ်စရာမရှိ တိရစ္ဆာန်တွေလို ကလောပင်အောက် ကပ်နေရတဲ့အနုတွေက စစ်တပ် ကြီးနဲ့လာတော့ကော တို့က ကြောက်ရမလား” ဟု ငယ်ကျိုးငယ်နာကို ဖော်၍ ဆဲဆိုကြလေ၏။

နှစ်ဖက်သောလယ်သမားတို့၏ ရန်ပွဲသတင်း၊ ဆဲရေးတိုင်း ထွာကြသောသတင်းအလုံးစုံသည် ဆိုင်ရာမြို့စား၊ ရွာစား၊ အမတ်၊ အမတ်ကြီးတို့မှတစ်ဆင့် မင်းညီမင်းသား တိုင်းပြည်သခင် ဘုရင်မင်း များအထိ ပေါက်ရောက်သွားပေရာ အမှိုက်ကစ ပြာသာဒ်မီးလောင် ဟူဘိသကဲ့သို့ နှစ်ပြည်ထောင်စစ်ခင်းကြတော့မည့် အခြေအနေသို့ဆိုက် ရောက်ခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ ကပိလဝတ်မှ သာကီဝင်မင်းတို့သည် “နှမနဲ့အိမ်ထောင် ပြုသူတွေရဲ့အစွမ်းကို ပြမယ်ဟေ့” ဟုဆိုကာ စစ်ချီ၍လာကြလေ၏။ ကောလိယမင်းတို့ကလည်း “ကလောပင်အောက်ကလူတွေရဲ့အစွမ်းကို

ပြရပြန်တာပေါ့ကွာ” ဟုဆိုကာ စစ်ချီလာကြလေတော့သည်။ ရောဟိနီ မြစ်တစ်ဖက်တစ်ချက်မှ ချီတက်၍လာကြသော နှစ်ဖက်စစ်သည်တို့ သည် ရောဟိနီမြစ်၏ တစ်ဖက်စီ၌ မျက်နှာချင်းဆုံကြလေတော့မည်။ နှစ်ပြည်ထောင် စစ်ဆင်တိုက်ခိုက်ကြမည့်အချိန်ကား နီးကပ်၍နေပေပြီ။

မြတ်စွာဘုရား၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတရား

ထိုအချိန်မှာ ညနေချမ်းအချိန်ဖြစ်ပေ၏။ ဤညနေချမ်းအခါ၌ ဤသို့နှစ်ဖက်စစ်သည်တို့ ရောဟိနီမြစ်ကမ်းသို့ ချီတက်ကြမည်ကို သာဝတ္ထိ၌သီတင်းသုံးတော်မူလျက်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် သီတော် မူထားလေ၏။ ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိမြို့ဧတေဝန်ကျောင်း၌ သီတင်း သုံးတော်မူလျက် နံနက်မိုးသောက်ထစအခါတွင် ရွှေဉာဏ်တော်ကွန် ယက်ကို ဖြန့်လျက် ကြည့်ရှုတော်မူရာမှ မြင်တော်မူသည်တွင် “ငါ (ဘုရား) ကြွသွားတော်မူ၍ ဤသူတို့၏ရန်စစ်ကို ငြိမ်းနိုင်အံ့လော၊ မငြိမ်းနိုင်အံ့လော” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူရာ “ထိုနေရာသို့ ငါ(ဘုရား) ကြွသွား၍ ဤသူတို့၏ရန်စစ်ကို ငြိမ်းအေးရန် ဇာတ်တော် ၃ ဇာတ် တို့ကို ဟောကြားရပေအံ့၊ ထိုအခါ ရန်စစ်သည် ငြိမ်းလတ္တံ့၊ ထို့နောက် ညီညွတ်မှုကိုပြရန် ဇာတ် ၂ ဇာတ်ကို ထပ်မံဟောကြားပြီးလျှင် အတ္တ ဒဏ္ဍသုတ်ကိုဟောကြားအံ့၊ တရားဒေသနာကို ကြားနာပြီးလျှင်နှစ်ပြည် ထောင်သားတို့သည် နှစ်ရာငါးဆယ်စီသော မင်းသားတို့ကို ငါ(ဘုရား) အား ပေးလှူကြကုန်လတ္တံ့၊ ထိုမင်းသားငါးရာတို့ကို ငါ(ဘုရား)သည် ရဟန်းပြုပေး၍ ကြီးစွာသောအစည်းအဝေးကြီး ဖြစ်ပေလတ္တံ့” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူလေ၏။

ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်သည် နံနက်စောစောကပင် ကိုယ်လက် သန့်စင်မှုကိုပြု၍ သာဝတ္ထိမြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူကာ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးစေပြီးနောက် အချိန်ကို ငံ့လင့်တော်မူလေ၏။ ညနေချမ်းအချိန် သို့ ရောက်သောအခါ ဂန္ဓကုဋီတော်မှ ထွက်တော်မူပြီးလျှင် တစ်စုံ တစ်ယောက်ကိုမျှ မပြောကြား မသိစေဘဲ ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူပြီး နှစ်ဖက်ဆုံရာ ရောဟိနီမြစ်၏ အထက်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွတော်မူလေ၏။

နေလည်းဝင်လေ၏။ ရောဟိနီမြစ်ကမ်းတစ်ဖက်စီသို့လည်း နှစ်ဖက်စစ်သည်တို့ရောက်၍ စစ်မျက်နှာချင်းဆိုင်မိလေ၏။ ဘုရားရှင် လည်း ရောဟိနီမြစ်အထက်ကောင်းကင် စစ်နှစ်ဖက်ကြားတွင် မားမား ကြီး ရပ်တော်မူမိလေသည်။ ဤသုံးချက်သည် မရှေးမနှောင်းပင်ဖြစ် လေသတည်း။

ထိုအခါ ဘုရားရှင်သည် နှစ်ဖက်စစ်သည်တို့အား ထိတ်လန့် ရွံ့ကြောက်စေရန် ကောင်းကင်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ညိုသောရောင်ခြည်တော်တို့ကိုလွှတ်၍ အမိုက်မှောင်ကို ဖြစ်စေတော်မူ ၏။ ဘုရားရှင်၏တန်ခိုးတော်ကြောင့် နှစ်ဖက်စစ်သည်တို့သည် မိမိတို့ အချင်းချင်းပင် မမြင်နိုင်လောက်အောင် အမှောင်ဓာတ်ကြီးစိုးလာသဖြင့် ထိတ်လန့်ကြကုန်၏။ တစ်ခဲနက် ဆူညံနေသော စစ်ချီသံတို့သည် တိတ်ဆိတ်ခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။ ထိုအခါမှ ဘုရားရှင်သည် ကိုယ် တော်ကိုထင်ရှားစွာ ပြတော်မူပြီးလျှင် ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်ကို လွှတ်တော်မူလေ၏။

ကပိလဝတ်ပြည်သားတို့သည် ဘုရားရှင်ကိုမြင်ကြရသော် “ငါ တို့၏ဆွေတော်မျိုးကောင်းမြတ်စွာအဘုရားကြွလာတော်မူပါတကား။

မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့၏ရန်စစ်ကို မြင်တော်မူယောင်တကား "ဟု စဉ်းစားမိကြပြီးလျှင် "ဘုရားမြတ်စွာတောင် ကြွလာတော်မူနေမှတော့ ဘာပြုလို့ငါတို့ သူတစ်ပါးအသက်ကိုသတ်နေကြတော့မလဲ၊ ကောလိယ မြို့သားတွေက ငါတို့ကိုလာပြီး သတ်သွားချင်လည်း သတ်ကြပေစေ တော့" ဟု တွေးတောကာ ကိုင်စွဲထားသော လက်နက်များကို စွန့်ပစ် လိုက်ကြလေသည်။ ကောလိယမင်းနှင့် စစ်သည်တို့သည်လည်း ထို နည်းတူပင် ပြုလုပ်ကြသဖြင့် တလူလူထွက်နေသော စစ်ဌေးစစ်ခိုးတို့ သည် ငြိမ်သက်ခြင်းသို့ ရောက်လေတော့၏။

ထိုအခါ ဘုရားရှင်သည် ကောင်းကင်မှသက်ဆင်းတော်မူခဲ့ပြီး ရောဟိနီမြစ်၏ သာယာပြန့်ပြူးသော သဲသောင်ပြင်ပေါ်ရှိ အသင့်ခင်း ကျင်းထားသော ဘုရားနေရာတော်၌ နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်မရှိသော ဘုရား အသရေတော်ဖြင့် တင့်တယ်စွာသီတင်းသုံးတော်မူလေ၏။ ထိုနှစ်ဖက် သော မင်းညီမင်းသားနှင့် စစ်သည်များတို့လည်း ထိုနေရာ၌ အညီ အညွတ် စည်းဝေးလာရောက်ကြကာ ဘုရားရှင်အား ရှိခိုး၍နေကြလေ သည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယမင်းတို့အား "မင်းအပေါင်းတို့ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဤနေရာသို့ ရောက်လာ ကြကုန်သနည်း" ဟု သိတော်မူလျက်နှင့်ပင် စကားစ ရစေခြင်းငှာ မေးမြန်းတော်မူလေသည်။

"မြတ်စွာဘုရား တပည့်တော်တို့သည် ဤနေရာသို့ မြစ်ကို ကြည့်ရှုရန် လာကြခြင်းလည်းမဟုတ်ပါ၊ ရေသာဘင်ပွဲဆင်နွှဲရန် လာ ကြခြင်းလည်းမဟုတ်ပါ၊ အမှန်စင်စစ်မှာမူ ဤနေရာ၌ စစ်တိုက်ရန် ဦးတည်၍ လာကြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား"

"သင်တို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ ရန်စစ်ဖြစ်ကြကုန် သနည်း မင်းအပေါင်းတို့"

“ရေကို အကြောင်းပြု၍ ရန်စစ်ဖြစ်ကြပါကုန်သည် မြတ်စွာ
ဘုရား”

“ရေသည် အဘယ်မျှအဖိုးတန်ပါသနည်း မင်းအပေါင်းတို့”

“အဖိုး အနည်းငယ်မျှသာ ထိုက်တန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား”

“မြေကြီးသည် အဘယ်မျှ အဖိုးတန်ပါသနည်း”

“အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်ပါသည်ဘုရား”

“ကောင်းလေပြီ မင်းမျိုးသည် အဘယ်မျှအဖိုးတန်ပါသနည်း”

“အတိုင်းမသိ အဖိုးတန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား”

“မင်းအပေါင်းတို့ အနည်းငယ်မျှသာ အဖိုးတန်သောရေတည်း
ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အဖိုးအတိုင်းမသိ ထိုက်တန်သော မင်းမျိုး
တို့ကို အဘယ်ကြောင့် ဖျက်ဆီးလိုပါသနည်း၊ အမှန်အားဖြင့် ရန်စစ်
ဖြစ်ခြင်း၌ သာယာဖွယ်မည်သည်မရှိ” စသည်ဖြင့် စကားပလ္လင်ခံပြီး
လျှင် ရန်စစ်ဖြစ်ခြင်း၏အပြစ်များ၊ မစူးစမ်းမဆင်ခြင် ပြုလုပ်မှုနှင့်
အားကြီးအားမဲ့ ပြုလုပ်မှုတို့၏ အပြစ်များ၊ ညီညွတ်မှု၏အကျိုးကျေးဇူး
များနှင့် မညီမညွတ်ကွဲပြားမှု၏ အပြစ်များကို ထင်ရှားစေရန် ဖန္ဒန
ဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဒုရဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ လဋ္ဌကီကဇာတ်
ကိုလည်းကောင်း၊ ရက္ခမဗ္ဗဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဌကဇာတ်ကို
လည်းကောင်း ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ထိုသို့ ဇာတ်တော် ၅ ဇာတ်
ကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက်တွင် အတ္တဒဏ္ဍသုတ်တော်ကို ဟော
ကြားတော်မူပြန်လေသည်။

ထိုအခါ ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယမင်းတို့သည် ကြည်လင်
ရွှင်ပျစွာဖြင့် “အကယ်၍သာ မြတ်စွာဘုရားကြွမလာလျှင် ငါတို့အချင်း
ချင်း သတ်ကြပြီး ဤဂောဟိနီမြစ်ကို သွေးမြစ်ကြီးအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲ

ပစ်မိကြတော့မည်မလွဲ၊ ဆရာရင်းစစ် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကယ်၍သာ အိမ်ယာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်မှာ နေခဲ့ပါမူ ကျွန်းငယ်နှစ်ထောင်အခြံအရံရှိသော ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းကို လက်ဝယ်ရောက် ပိုင်စိုးသည့် မင်းမျိုးတကာတို့သနင်း စကြာမင်းကြီးဖြစ်မည် အမှန်ပါပေ။ စကြာရတနာကြီးကိုစီးပြီး ကြီးမားကျယ်ပြောသော ပရိသတ်အခြံအရံနှင့် လေးကျွန်းစံ စကြာမင်းကြီးအဖြစ် တခမ်းတနားလှည့်လည်သွားလာနေပေလိမ့်မည်။ ယခုမူ ဤစည်းစိမ်တွေကို စွန့်ပစ်ပယ်ခွာ၍ သစ္စာသိမြင် ဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ရောက်တော်မူခဲ့သည့် အားလျော်စွာ ဧကစာရီ ဖြည့်ညီကျင့်သည်း တစ်ပါးတည်းသာ လှည့်လည်သွားလာနေပါပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယခု ငါတို့သည် ငါတို့ဆရာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို မင်းမျိုးအခြံအရံနှင့်စမ္ပယ်သွားလာနေစေရမူကောင်းလေစွဟု အသီးသီး ပြောဆိုတိုင်ပင်ကြလေ၏။ ထို့နောက် ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယမင်းတို့သည် နှစ်ဖက်သော နိုင်ငံသားတို့အတွင်းမှ နှစ်ရာ့ငါးဆယ်စီသောမင်းသားတို့ကို မြတ်စွာဘုရားအား အခြွေအရံအဖြစ် ပေးလှူကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမင်းသားငါးရာတို့ကို ရဟန်းပြုစေပြီးလျှင် ကပိလဝတ်မြို့တော်အနီး မဟာဝုန်တောကြီးသို့ ခေါ်ဆောင်သွားလေ၏။

နောက်တစ်နေ့နံနက်မှစ၍ ဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်းသစ်ငါးရာတို့နှင့်အတူတစ်ခါတစ်ရံ ကပိလဝတ်မြို့တော်သို့လည်းကောင်း၊ တစ်ခါတစ်ရံ ကောလိယမြို့တော်သို့လည်းကောင်း ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူလေသည်။ နှစ်မြို့တော်သူ နှစ်မြို့တော်သားတို့သည် ဘုရားအမျိုးရှိသော သံဃာတော်အား ကြီးစွာသော သက္ကာပြုကြကုန်၏။ သို့သော် မင်းမျိုးဖြစ်ကြကုန်သော ရဟန်းသစ်ငါးရာတို့ကား ဘုရားရှင်အား

ကြီးမားသော ကြောက်ရွံ့လေးစားခြင်းကြောင့်သာ ရဟန်းပြုခြင်းဖြစ်ပြီး သာသနာတော်၌ ယုံကြည်သခွါရှိ၍ မိမိအလိုအတိုင်း ရဟန်းပြုလာကြသူများမဟုတ်ကြသဖြင့် ဘုရားသာသနာတွင် မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ခြင်း မရှိကြချေ။

ပို၍ဆိုးသည်ကား ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယမြို့ရှိ ထိုရဟန်းသစ်တို့၏ ဇနီးမောင်း မင်းသမီးတို့ထံမှ ကြာရှည်စွာမနေနိုင်ကြမည့်အတူတူ အမြန်ထွက်၍လာကြရန် အတွင်းစကားပို့စေလွှတ်ကြခြင်းပင်ဖြစ်ရာ အလိုလိုကပင် ထွက်ချင်နေကြသော ရဟန်းသစ်တို့အဖို့ ပို၍ပျင်းရိငြီးငွေ့မှု တိုးပွားဖွယ်ရာသာ ဖြစ်နေတော့၏။

ဝေသာလီမှ ဟိမဝန္တာသို့

ထိုအကြောင်းကို သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ဤရဟန်းတို့သည် ငါ့ကဲ့သို့မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူ နေကြပါကုန်လျက် သာသနာတော်၌ ငြီးငွေ့နေကြပါမူ အသို့လျှင်သင့်လျော်အံ့နည်း၊ ငါဘုရားသည် ဤရဟန်းတို့ကို ဟိမဝန္တာအရပ်သို့ခေါ်ဆောင်၍ကုဏာလတရားဒေသနာဖြင့် ထိုရဟန်းတို့အား မာတုဂါမတို့၏ အပြစ်ကိုပြ၍ မမွေ့လျော်မှုကို ပယ်ဖျောက်ပြီးလျှင် တရားအထူးကို ရစေရပေတော့မည်”ဟု စဉ်းစားတော်မူမိလေ၏။

ထိုသို့ စဉ်းစားကြံစည်တော်မူပြီးနောက် ဒုတိယနေ့တွင်ပင် ထိုရဟန်းသစ်တို့ကို စုဝေးစေတော်မူပြီးလျှင် ဟိမဝန္တာရှိ မဟာကုဏာလအိုင်၏ သာယာတင့်တယ်ပုံကို ဟောပြ၍ ရဟန်းသစ်တို့အား ရှုမြင်လိုသောစိတ် ထက်သန်စေပြီးသော် ဘုရားရှင်၏တန်ခိုးတော်ဖြင့် ရဟန်းသစ် အားလုံးကို ဟိမဝန္တာ မဟာကုဏာလအိုင်အရောက် ခေါ်ဆောင်

လျက် မဟာကုဏ္ဍလဇာတ်တော်ကို ဟောတော်မူလေ၏။ (၎င်းဇာတ်တော်ကို အသီတိနိပါတ်၌ ကြည့်ရှုနိုင်ပေသည်)၊ ဇာတ်တော်အဆုံးတွင် တရားထူးကြကုန်၍ အလာတွင် ဘုရားရှင်၏တန်ခိုးတော်ဖြင့် လာကြကုန်သော်လည်း အပြန်ခရီးတွင် မိမိတို့၏တန်ခိုးဖြင့် ပြန်ကြွလာနိုင်ကြလေသည်။

များမကြာမီပင် ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယ မြို့တော်တို့တွင် ရှိကြသော ဇနီးဟောင်းမင်းသမီးတို့ထံသို့ ရဟန္တာဖြစ်၍ သာသနာတော်၌ ဓမ္မလျော်နေကြပြီဟူသော သတင်းစကားသာ ရောက်လာပေတော့ရာ မင်းသမီးအားလုံးပင် မျှော်လင့်ချက်ကင်းဝေး၍ ပူဆွေးလွမ်းတ၍ သာ နေကြရလေတော့၏။

ဘိက္ခုနီသာသနာ ခွင့်ပြုရာ

ဘုရားရှင်သည် ငါးဝါမြောက်ဝါကို ဝေသာလီပြည် မဟာဝုန်တော့ရှိ ကုဋ္ဌဂါရသာလာမည်သောကျောင်း၌ သီတင်းသုံးဝါဆိုတော်မူလေ၏။ ထိုငါးဝါမြောက်အချိန်အခါတွင်ပင် ဘုရားရှင်၏ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်၍ ထီးဖြူအောက်မှာပင် ပရိနိဗ္ဗန်စံခဲ့လေသည်။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်သော မဟာပဇာတိဂေါတမီ (ဘုရားရှင်၏ မိထွေးတော်)သည် နဂိုကပင် သာသနာတော်သို့ဝင်၍ ရဟန်းပြုရန် စိတ်သန်နေခဲ့ရာ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီးသည့်နောက်၌ကား ပို၍ပင် လူဝတ်ကြောင်ဘဝကို စက်ဆုပ်၍ နေခဲ့လေသည်။

ထိုစဉ်တွင် ယခင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ကပိလဝတ်ကောလိယမှ (ရဟန္တာဖြစ်သွားကြသော မင်းသားငါးရာတို့၏ ဇနီးဟောင်း)မင်းသမီး

ငါးရာတို့သည် မဟာပဇာပတိဂေါတမီထံသို့ ဝိုင်းဝန်းလာရောက်ကြပြီး ကာ မဟာပဇာပတိဂေါတမီပင် ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်ပြု၍ သာသနာ တော်သို့ ဝင်ရောက်ရန် ပူဆာတောင်းဆိုလာကြလေ၏။

ထိုအခါ အလိုလိုကပင် စိတ်အားထက်သန်နေသော မဟာပဇာ ပတိဂေါတမီသည် လူ့ဘောင်ကိုခွာရှောင်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်ပြီး လျှင် ဝိုင်းဝန်းတောင်းဆိုလာကြသော မင်းသမီးတို့အား “ကဲ...ရှင်မတို့ ငါတို့သည် သားတော်ဘုရားထံသွား၍ ဘိက္ခုနီ ပြုလုပ်ရန်ခွင့်တောင်း ကြစို့၊ သို့သော် ငါတို့သည် ဤလူဝတ်လူစားဖြင့် သားတော်ဘုရားထံ သွား၍ မသင့်လျော်ပေ။ ငါတို့သည် (ကိုယ်တိုင်) ဆံပင်ကိုဖြတ်၍ ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်ကာ ပရိဗိုဇ်(ရဟန်း)အသွင်ဖြင့် သွား ကြကုန်စို့”ဟု ပြောဆိုတိုင်ပင်ပြီးနောက် ဆံပင်များကို အသီးသီးရိတ် ဖြတ်ကြပြီးလျှင် ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်များကို ဝတ်ဆင်ကာ မြတ်စွာဘုရား ရှိရာ (ဝေသာလီပြည်)သို့ သွားရောက်ကြရန် စီစဉ်ကြလေ၏။

မဟာပဇာပတိဂေါတမီ ကြီးမှူးသော သာကီဝင်မင်းသမီး တစ်စု ကပိလဝတ်နေပြည်တော်မှ ဝေသာလီသို့ ထွက်ခွာကြမည့်နေ့ တွင် ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယရှိ မင်းအပေါင်းတို့သည် ဆံပင်တို့ကို ရိတ်ပယ်ကာ ထေရီမယ်အသွင် ဖြစ်နေကြသူတို့အား တား၍လည်း ရတော့မည်မဟုတ်ဟု သိရှိကြသဖြင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သောနန်းတွင်းသူများ သာဖြစ်၍ ခြေလျင်သွား၍ မသင့်လျော်ဟု တိုင်ပင်ကြပြီးလျှင် ရွှေထမ်း စင်ငါးရာတို့ကို အသင့်စီမံပေးကြလေ၏။ သို့သော်လည်း ဂေါတမီနှင့် သာကီဝင်မင်းသမီးအားလုံးကပင် “ယာဉ်တို့ကိုစီး၍ သွားကြမည်ဆို လျှင် ဘုရားရှင်အား မလေးစား မရိုသေရာရောက်တော့မည်”ဟုဆိုကာ ကပိလဝတ်နှင့် ဝေသာလီအကြား ၅၀ ယူဇနာခရီးကို ခြေလျင်သွား ကြလေ၏။

ယာဉ်အမျိုးမျိုးနှင့်သွားရန် တိုက်တွန်း၍မရကြသဖြင့် သာကီဝင်မင်းတို့သည် ယာဉ်ထမ်းစင်တို့ဖြင့် ပို့ရန်ကိစ္စကို လက်လျှော့လိုက်ကြပြီးလျှင် အစောင့်အရှောက် လုံလုံလောက်လောက်နှင့် မင်းသမီးတို့အတွက် ရိက္ခာအလို့ငှာ ရှေ့မှကြို၍တစ်မျိုး နောက်မှလိုက်၍တစ်ဖုံဆန်၊ ဆီ စသည်တို့ကို အမှုလုပ်ယောက်ျားတို့အား လှည်းတို့ဖြင့် တင်ဆောင်စေလွှတ်လျက် စခန်းချရာချရာတို့၌ စားသောက်ဖွယ်ရာနှင့် အိပ်ရာနေရာတို့ကို အသင့်ဖြစ်နေကြစေကုန်၏။

စိတ်ဓာတ် ဇွဲသန်သန်ဖြင့် ဘုရားရှင်ထံသို့ ခြေလျင်ခရီးဖြင့် ပင်ပန်းကြီးစွာ သွားနေကြကုန်သော သာကီဝင်မင်းသမီးတို့၏ကိုယ်ပေါ်တွင် ချွေးနှင့် မြူမှုန်တို့သည် အလိမ်းလိမ်းကပ်ငြိကြကုန်၏။ နုနယ်သောခြေတို့သည် မလှမ်းချင်အောင် နာကျင်ကြကုန်၏။ ဖူးရောင်ပေါက်ကွဲ သွေးသံရဲရဲ ကျဆင်းကြကုန်၏။ သို့သော် သူတို့သည် စားချိန်အိပ်ချိန်မှတစ်ပါး နား၍မနေကြပေ။ တစ်နေ့နောက်ကျလျှင် ဘိက္ခုနီဖြစ်ရန် တစ်နေ့ဆုံးရှုံးခြင်းပင်ဟု ယူဆရာ ပြင်းပြသောစိတ်ဇွဲဖြင့် အားခဲ၍ သွားကြလေ၏။

ရက်ပေါင်းများစွာ သွားကြ၍ ဝေသာလီသို့ရောက်ကြသော အခါ၌လည်း ဂေါတမီနှင့် သာကီဝင်မင်းသမီးအပေါင်းတို့သည် ဆင်းရဲပင်ပန်း နွမ်းနယ်နေမှုကို ပဓာနမထားဘဲ ဘုရားရှင်သီတင်းသုံးရာ မဟာဝုန်တောရုံ ကူဋ္ဌာဂါရသာလာမည်သော ကျောင်းတော်ဝသို့သွားရောက်စုရုံးကြလေသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့သည် ယခင်က မိန်းမများသာသနာဝင်ခွင့်ကို ဘုရားကိုယ်တိုင် ပယ်မြစ်ခဲ့ဖူးသည်ကိုတွေး၍ စိတ်အားငယ်ကာ ကျောင်းတော်တွင်းသို့ မဝင်ဝံ့ကြချေ။ ထို့ပြင် “ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ခွင့်မပြုအေးအေး ကိုယ်တိုင်ပင် ပရိပိုဇ်ရဟန်းမ

အသွင်ကို ဝတ်ဆင်လာခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ရဟန်းဝတ်, ဝတ်၍သွားကြသည်ကိုလည်း အားလုံးကသိရှိ၍ ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့ပေပြီ။ အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းဘောင်ဝင်ရောက်ရေးကိုလွယ်လွယ်ကူကူဖြင့် ခွင့်ပြုခဲ့ပါမူ ဆိုဖွယ်မရှိ၊ ခွင့်မပြုခဲ့ပါမူကား လွန်လွန်မင်းမင်းကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှုကို ခံရပေတော့မည်” ဟု တွေးကာ ပြောဆိုကြပြီးလျှင် ကျောင်းတော်တံခါးမုခ်တွင် မျက်ရည်ဖြိုင်ဖြိုင်ကျကာ ငိုယိုနေကြလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် အကြောင်းကိုကြားသိ၍ ကျောင်းတံခါးမုခ်ဝသို့ကြွလာပြီး မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိနှင့် တွေ့ဆုံနှုတ်ဆက်မေးမြန်း၍ ရွှင်လန်းစေလေ၏။ မဟာပဇာပတိဂေါတမိက အရှင်အာနန္ဒာအားရှိခိုး၍ “အရှင်အာနန္ဒာ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်တွင်း၌ မာတုဂါမ၏ လှူဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ရဟန်းပြုခြင်းကို မြတ်စွာဘုရားခွင့်မပြုခြင်းကြောင့် ဤနေရာ၌ ရပ်နေပါသည်” စသည်ဖြင့် လျှောက်ထားကာ အရှင်အာနန္ဒာအား အကူအညီတောင်းလေသည်။

အရှင်အာနန္ဒာသည် မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိ၏ အဖြစ်ကိုမြင်၍ များစွာသနားတော်မူကာ “မိထွေးတော် သို့ဖြစ်လျှင် ခေတ္တမျှ ဤနေရာတွင် ငုံ့လင့်ဦးလော့၊ မြတ်စွာဘုရားထံသွားပြီးလျှင် မာတုဂါမများ၏ ရဟန်းပြုခွင့်ကို တောင်းပန်လျှောက်ထားချေဦးမယ်” ဟု နှစ်သိမ့်စေပြီးလျှင် ဘုရားရှင်ရှိရာသို့ ကြွသွားလေသည်။

ဘုရားရှင်ရှေ့တော်သို့ရောက်သောအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် ဘုရားရှင်အား ရိုသေစွာရှိခိုး၍ မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိ ရောက်လာခြင်းကို လျှောက်ထားပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား ဤမိထွေး

တော် ဂေါတမီသည် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်တွင်း၌ မာတုဂါမ၏ လှူဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ရဟန်းပြုခြင်းကို မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မမူ'ဟု တွေးတောကာ ဖူးရောင်ပေါက်ကွဲသောခြေညစ်နွမ်းပေရေနေသောကိုယ်ဖြင့် ငိုကြွေးအားငယ်ကာ တံခါးမုခ်ပြင်ပ၌ ရပ်တည်စောင့်စားနေပါသည်။ တောင်းပန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတွင်း၌ မာတုဂါမ၏ ရဟန်းပြုခြင်းကို ခွင့်ပြုတော်မူစေချင်ပါသည်''ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုတော်မမူပေ။ သာသနာတော်၌ မာတုဂါမ၏ ရဟန်းအဖြစ်ကို သင်မနှစ်သက်နှင့်ဟု ပယ်ရှားတော်မူလေသည်။ အရှင်အာနန္ဒာက သုံးကြိမ်တိုင်အောင် လျှောက်ထားခွင့်တောင်းလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားကလည်း သုံးကြိမ်လုံးမှာပင် ပယ်ရှားတော်မူသည်သာ။

နောက်ဆုံးတွင် အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားသာသနာ၌ မာတုဂါမ၏ ရဟန်းအဖြစ်ကို မြတ်စွာဘုရားက ခွင့်ပြုတော်မမူပေ။ ငါသည် အခြားအကြောင်းကြောင့် မာတုဂါမ၏ ရဟန်းပြုခြင်းကို တောင်းပန်ဦးမည်ဟု စိတ်ကူးပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား မာတုဂါမသည် ရဟန်းဘောင်သို့ဝင်၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ ထိုက်တန်ပါ သလားဘုရား''ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

"အာနန္ဒာ မာတုဂါမသည် ရဟန်းဘောင်သို့ဝင်၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ ထိုက်တန်၏''ဟု မြတ်စွာဘုရားက မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာက "မြတ်စွာဘုရား မာတုဂါမသည် ရဟန်းဘောင်သို့ဝင်၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါ

မိဖိုလ်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကိုမျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ ထိုက်တန်ပါမူ မိထွေး
တော် ဂေါတမိသည် အလွန်တရာ ကျေးဇူးများလှပါသည်။ မြတ်စွာ
ဘုရား၏ မိထွေးတော်ရင်း ဖြစ်သည့်ပြင် မြတ်စွာဘုရား ဖွားတော်မူစ
မယ်တော်မဟာမာယာ နတ်ရွာစံပြီးနောက် မိထွေးတော်သည် သား
ရင်း နန္ဒမင်းသားကို နို့ထိန်းလက်အပ်၍ အရှင်ဘုရားအား ခြေဖြင့်သွား
နိုင်သည်အထိ နို့တိုက်၍ မွေးမြူခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိထွေးတော်ကို
ချီးမြှောက်သောအားဖြင့် သာသနာတော်၌ ရဟန်းအဖြစ် ခွင့်ပြုတော်မူ
စေချင်ပါသည်” ဟု ထပ်မံလျှောက်ထားပြန်လေသည်။

ထိုအခါတွင်မှ ဘုရားရှင်သည် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိနှင့်
သာကီဝင်မင်းသမီး ၅၀၀၊ ထိုမှတစ်ပါး မိန်းမအားလုံးတို့အတွက်
ဘိက္ခုနီသာသနာတော်ကြီး ဖြစ်ပေါ်လာရန် ခွင့်ပြုချက်ကို ထုတ်ပြန်
တော်မူလေသည်။ ဘုရားရှင် ဤသို့ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းသည် အရှင်
အာနန္ဒာ အကြိမ်ကြိမ်ခွင့်တောင်း၍ မလွှဲသာလွှဲသာ ခွင့်ပြုခြင်းမဟုတ်
ပေ။ ခွင့်ပြုရမည်ကိုလည်း ကြိုတင်သိမြင်တော်မူပြီးပင် ဖြစ်သည်။
သို့သော် လွယ်လွယ်ကူကူဖြင့် ခွင့်ပြုလျှင် လေးလေးစားစားရှိသင့်
သလောက ရှိမည်မဟုတ်။ ခက်ခက်ခဲခဲရသောပစ္စည်းကိုမှ တန်ဖိုးထား
တတ်သော မိန်းမတို့သဘာဝကို သိတော်မူသည့်အတိုင်း ခဲယဉ်းစွာ
ခွင့်တောင်းမှ အခွင့်ပြုတော်မူခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ဂရုခံတရား ရှစ်ပါး

ထိုသို့ခွင့်ပြုရာ၌ မိထွေးတော် ဂေါတမိအား ဂရုခံတရားရှစ်ပါး
ကို ခံယူစေလေသည်။ “အာနန္ဒာ မဟာပဇာပတိဂေါတမိသည် ဂရုခံ*

* ဂရု = လေးလေးစားစား လိုက်နာရမည့်။ ဓမ္မ = တရား
www.dhammadownload.com

ရှစ်ပါးကို အကယ်၍ဝန်ခံသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုဝန်ခံခြင်းသည်ပင် ထိုဂေါတမီ အတွက် ပဉ္စင်းခံမှုဖြစ်စေလော့” ဟု မိန့်တော်မူကာ အောက်ပါဂရုစံ တရား ရှစ်ပါးကို မိန့်တော်မူပေ၏။

- (၁) ဘိက္ခုနီမသည်ပဉ္စင်းဖြစ်၍ ဝါတစ်ရာရှိသော်လည်း ထိုနေ့ ပဉ္စင်းဖြစ်သောရဟန်းအား ရှိခိုးခြင်း၊ ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း၊ လက်အုပ်ချီခြင်း၊ ရိုသေခြင်းအမှုကိုပြုရမည်၊ ဤတရားကိုလည်း ရိုသေ၍၊ လေးစား၍၊ မြတ်နိုး၍၊ ပူဇော်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကျူးအပ်။
- (၂) ဘိက္ခုနီမသည် ရဟန်းယောက်ျားမရှိသောကျောင်း၌ ဝါမဆိုအပ်၊ ဤတရားကိုလည်း ရိုသေ၍၊ လေးစား၍၊ မြတ်နိုး၍၊ ပူဇော်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကျူးအပ်။
- (၃) ဘိက္ခုနီမသည် လခွဲတိုင်း(လထက်ဝက်တစ်ဆယ့်ငါးရက် တိုင်း) ဘိက္ခု သံဃာထံမှ ဥပုသ်ကိုမေးခြင်း၊ အဆုံးအမ ခံရန် ချဉ်းကပ်ခြင်းဟူသော ဤတရားနှစ်ပါးတို့ကိုလှိုလား တောင့်တရမည်။ ဤတရားကိုလည်း ရိုသေ၍၊ လေးစား၍၊ ပူဇော်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကျူးအပ်။
- (၄) ဘိက္ခုနီမသည် ဝါကျွတ်လတ်သော် နှစ်ဖက်သံဃာ၌ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ ယုံမှားခြင်းဟူသော အကြောင်း သုံးမျိုးတို့ဖြင့် ဖိတ်ကြားရမည်။ (ပဝါရဏာပြုရမည်) ဤတရားကိုလည်း ရိုသေ၍၊ လေးစား၍၊ မြတ်နိုး၍၊ ပူဇော်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကျူးအပ်။

- (၅) ဘိက္ခုနီမသည် သံဃာဒိသိသ် အာပတ်သို့ ရောက်လတ်သော်နှစ်ဖက်သံဃာ၌ ပက္ခမာနတ်ကို ကျင့်ရမည်။ ဤတရားကိုလည်း ရိုသေ၍၊ လေးစား၍၊ မြတ်နိုး၍၊ ပူဇော်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကျူးအပ်။
- (၆) နှစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး တရားခြောက်ပါးတို့၌ အကျင့်ကိုကျင့်ပြီးသော သိက္ခမာန်အား နှစ်ဖက်သောသံဃာ၌ ပဉ္စင်းခံခြင်းကိုရှာရမည်။ ဤတရားကိုလည်း ရိုသေ၍၊ လေးစား၍၊ မြတ်နိုး၍၊ ပူဇော်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကျူးအပ်။
- (၇) ဘိက္ခုနီမသည် ရဟန်းယောက်ျားတို့ကို တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းဖြင့် မဆဲရေးအပ်၊ မရွေ့တ်အပ်၊ ဤတရားကိုလည်း ရိုသေ၍၊ လေးစား၍၊ မြတ်နိုး၍၊ ပူဇော်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကျူးအပ်။
- (၈) ရဟန်းဖြစ်သည့်နေ့မှစ၍ ရဟန်းယောက်ျားတို့အပေါ်၌ ဘိက္ခုနီမတို့၏ ပြောဆိုခွင့်ကို ပိတ်ပင်အပ်၏။ ဘိက္ခုနီမတို့အပေါ်၌ ရဟန်းယောက်ျားတို့၏ ပြောဆိုခွင့်ကို မပိတ်ပင်အပ်။ ဤတရားကိုလည်း ရိုသေ၍၊ လေးစား၍၊ မြတ်နိုး၍၊ ပူဇော်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကျူးအပ်။

“ဤတရားရှစ်ပါးကို ဝန်ခံလိုက်နာခြင်းသည်ပင် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိတွက် ပဉ္စင်းခံမှုဖြစ်စေလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၍ အရှင်အာနန္ဒာသည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာပင် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိထံသို့ ပြန်ကြားမိန့်ဆိုလေသည်။

ထိုအခါ မဟာပဇာပတိဂေါတမီသည် အလွန်အလွန် ဝမ်း
 မြောက်ခြင်းဖြင့် “အရှင်ဘုရားအာနန္ဒာ ငယ်ရွယ်နုပျို၍ တန်ဆာဆင်
 လိုစိတ်ရှိသော မိန်းမပျိုကလေးသည် ခေါင်းလျှော်၍ ဆံပင်တို့ကို
 ဖြီးလိမ်းပြီးနောက် ကြာပန်းစသော ပန်းပွင့်လှလှကလေးများကို လက်
 နှစ်ဖက်ဖြင့် နှစ်သက်ယုယစွာ မ,ချီ၍ ဦးခေါင်းတွင် ပန်ဆင်သကဲ့သို့
 တပည့်တော်မသည်လည်း ဤဂရုခံတရားရှစ်ပါးကို လေးလေးစားစား
 ခံယူကျင့်သုံးပါမည်။ အသက်ထက်ဆုံးမလွန်ကျူးပါ”ဟု ဝန်ခံလျှောက်
 ထားလိုက်လေသည်။

ဤသို့ မဟာပဇာပတိဂေါတမီက ဂရုခံကို ဝန်ခံလျှောက်ထား
 လျှင် အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ သွားပြီးလျှင် မိထွေး
 တော်သည် ဂရုခံရှစ်ပါးကို ဝန်ခံသဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပါပြီ
 ဟု လျှောက်ထားခဲ့လေသည်။

ထို့နောက်မှ မိထွေးတော်ဂေါတမီသည် မြတ်စွာဘုရားထံသို့
 လာရောက်ဖူးမြော်ပြီးလျှင် နောက်ပါ သာကီဝင်မင်းသမီးတို့နှင့်စပ်လျဉ်း
 ၍ မည်သို့ပြုလုပ်ရမည်ကို လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာ
 ဘုရားက ထိုအမျိုးသမီးတို့ကို ဘိက္ခုသံဃာကဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ
 ဖြင့် ရဟန်းခံပေးရန် ခွင့်ပြုတော်မူသဖြင့် သာကီဝင်မင်းသမီးငါးရာလုံး
 ပင် ရဟန်းအဖြစ်ကြလေ၏။

ထို့ကြောင့် ဘိက္ခုနီ စ တင်ချိန်က မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိ
 ဂေါတမီတစ်ပါးတည်းသာ ဂရုခံရှစ်ပါးကို ဝန်ခံစေခြင်းဖြင့် ရဟန်းဖြစ်
 ကာ သာကီဝင်မင်းသမီးငါးရာကား ဘိက္ခုသံဃာက ယခုခေတ် ရဟန်း
 ခံသကဲ့သို့ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းခံပေးရသည်ကို မှတ်သား
 ထားရာ၏။ ထို့နောက်မှ သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်လာကြသော

ဘိက္ခုနီတို့သည် အဋ္ဌဝါစိကူပသမ္ပဒါဟူသော ဘိက္ခုနီသံဃာတွင် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ပထမတစ်ကြိမ် ရဟန်းခံ၍ ဘိက္ခုသံဃာတွင် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ဒုတိယတစ်ကြိမ်နှင့် ဥတ္တိစတုတ္ထ နှစ်ကြိမ် ဖြစ်၍ ကမ္မဝါစာရှစ်ကြိမ်ဖတ်ရသည့်နည်းဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်ခံယူကြ ရလေသည်။

ထိုမှတစ်ပါးအဗုကာသီဘိက္ခုနီနှင့်ပတ်သက်၍ ဒုတေကူပသမ္ပဒါ ဟူသော ရဟန်းခံမှုတစ်မျိုးကို အကြောင်းအားလျော်စွာ ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူရသေး၏။ ၎င်းဒုတေကူပသမ္ပဒါ ခွင့်ပြုခြင်းအကြောင်း ကား ဤသို့တည်း။

အဗုကာသီဟူသော အမျိုးသမီးကား ကာသီတိုင်းမှသူဌေးသမီး တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သို့သော် အကုသိုလ်ကံကြောင့် အရွယ်ရောက်လျှင် ပင် ပြည့်တန်ဆာမ ဖြစ်ရလေ၏။ နောင်တရားရ၍ ဘိက္ခုနီမများထံ၌ ပထမတစ်ကြိမ်ရဟန်းခံပြီး ဘိက္ခုသံဃာထံ၌ ရဟန်းခံရန် ဘုရားရှင်ရှိ ရာ သာဝတ္ထိမြို့သို့သွားရန်စီစဉ်လေ၏။ ထိုအကြောင်းကို သေသောက် ကြူး(ကာလသား)တို့သိ၍ “အဗုကာသီသည် သင်္ကန်းဝတ်၍ သာဝတ္ထိ သို့ သွားတော့မည်၊ ငါတို့သည် အဗုကာသီ လူ့ဘဝက ချဉ်းကပ်နိုင် ကြသူများမဟုတ်၊ သို့ဖြစ်၍ ယခုအဗုကာသီ သာဝတ္ထိသို့အသွားတွင် လမ်းမှ ဖမ်းယူမွေ့လျော်ကြပါကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင်ထားကြလေ၏။ ဤသို့ သေသောက်ကြူးတို့တိုင်ပင်ကြသည်ကို ဘိက္ခုနီမတို့ သိကြလေ ၍ အဗုကာသီ သာဝတ္ထိသို့ မသွားဝံ့တော့ချေ၊ ထိုအကြောင်းကို ဘုရား ရှင်ထံသို့ စေတမန်လွှတ်၍ အကြောင်းကြားလျှောက်ထားရာ ဘုရား ရှင်က “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ ဒုတေကပိ ဥပသမ္ပာဒေတံ = ရဟန်းတို့ တမန်ဖြင့်လည်း ပဉ္စင်းခံပေးခြင်းငှာ ငါခွင့်ပြု၏” ဟု အခြားဘိက္ခုနီမ

တစ်ဦးကို တမန်လွှတ်၍ ပဉ္စင်းခံခွင့်ပြုတော်မူလေသည်။ သို့သော် ဤ
ဒုတေနူပသမ္ပဒါကား အမုကာသီတစ်ဦးတည်းအတွက်သာဖြစ်၏။

ဘိက္ခုနီဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒါလေးပါး

ထို့ကြောင့် ဘိက္ခုနီမတို့၏ ပဉ္စင်းခံမှုတို့သည်-

- (၁) ဂရုဓမ္မ ပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါဟူသော ဂရုခံတရားရှစ်ပါး
ကို ခံယူခြင်းဖြင့် ပဉ္စင်းခံခြင်း (၎င်းကား မိထွေးတော်
မဟာပဇာပတိဂေါတမီ တစ်ဦးတည်း၏ ပဉ္စင်းခံခြင်း
ဖြစ်၏။)
- (၂) ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မူပသမ္ပဒါဟူသော ဥတ်လျှင်လေးကြိမ်
မြောက် ကမ္မဝါစာဖြင့် (ဘိက္ခုသံဃာ၌သာ) ပဉ္စင်းခံခြင်း
(၎င်းကား မိထွေးတော်ဂေါတမီ၏ နောက်ပါသာကီဝင်
မင်းသမီးငါးရာတို့၏ ပဉ္စင်းခံခြင်းဖြစ်၏။)
- (၃) ဒုတေနူပသမ္ပဒါ-ဟူသော တမန်လွှတ်၍ (နောက်တစ်
ကြိမ် ဘိက္ခုသံဃာ၌) ရဟန်းခံခြင်း (၎င်းကား အမုကာ
သီတစ်ဦးတည်း၏ ပဉ္စင်းခံခြင်းဖြစ်၏)။
- (၄) အဋ္ဌဝါစိကူပသမ္ပဒါ-ဟူသော ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ဥတ္တိ
စတုတ္ထ ကမ္မဝါစာဖြင့်တစ်ကြိမ်, ဘိက္ခုသံဃာ၌ ဥတ္တိ
စတုတ္ထ ကမ္မဝါစာဖြင့်တစ်ကြိမ် ဥတ္တိစတုတ္ထ ၂ ကြိမ်
ရဟန်းခံခြင်း၊ (၎င်းကား ဂေါတမီ, သာကီဝင်မင်းသမီး
ငါးရာနှင့် အမုကာသီတို့မှတစ်ပါး တစ်သာသနာလုံးရှိ
ဘိက္ခုနီတို့၏ ပဉ္စင်းခံခြင်းဖြစ်၏)။

ရဟန်းယောက်ျားကဲ့သို့ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါဟူသော ဧဟိဘိက္ခု
ခေါ်၍ ရဟန်းဖြစ်စေခြင်း၊ သရဏဂမနူပသမ္ပဒါဟူသော သရဏဂုံ
သုံးပါးကို ခံယူဆောက်တည်၍ ရဟန်းဖြစ်စေခြင်း၊ ဩဝါဒ ပဋိဂ္ဂဟ
ဏူပသမ္ပဒါဟူသော ဩဝါဒကိုခံယူ၍ ရဟန်းဖြစ်စေခြင်း၊ ပဉ္စာဗျာကရ
ဏူပသမ္ပဒါဟူသော ပြဿနာကို ဖြေဆို၍ ရဟန်းဖြစ်စေခြင်းမျိုးကို
ဘိက္ခုနီတို့၌ မရအပ်ဟု မှတ်သားသင့်ပေသည်။

မိတ္တေတော်မဟာပဇာပတိဂေါတမိသည် ဘိက္ခုနီဖြစ်ပြီး မကြာ
မြင့်မီမှာပင် ပါရမီအားလျော်စွာ ရဟန္တာမဖြစ်၍ သာကီဝင်မင်းသမီး
ငါးရာတို့သည်လည်း နန္ဒကောဝါဒသုတ်အဆုံး၌ ရဟန္တာမအဖြစ်သို့
ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ ဘိက္ခုနီသာသနာ ကောင်းစွာတည်သည်ရှိသော်
ထိုထို ရွာနိဂုံး မင်းနေပြည်တော်တို့မှ အမျိုးကောင်းသမီးတို့သည်လည်း
ဘုရားသာသနာ၌ ကြည်ညိုသက်ဝင်ကြသည်နှင့် မိမိတို့၏မိဘလင်သား
စသည်တို့ကို ခွင့်တောင်း၍ သာသနာတော်သို့ ဝင်ရောက်ကြကုန်၏။

ထိုဘိက္ခုနီမတို့တွင် ကျော်ကြားသော ဘိက္ခုနီမများ အမြောက်
အမြား ရှိကြ၏။ နိုင်ငံပိုင်ရှင် ဘုရင်မင်း၏မိဖုရားကြီးများ၊ သူဌေး
ကတော်ကြီးများမှ စ၍ အနည်းနည်းအဖုံဖုံ ထင်ရှားကျော်ကြားကုန်
သော အမျိုးသမီးများ အများအပြား ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ထို့
ကြောင့်လည်း ဘုရားရှင်၏ ဘိက္ခုနီသာသနာကြီးသည် မျက်နှာမငယ်
ထည်ထည်ဝါဝါ တောက်ပလင်းထိန်နေခဲ့ပေသည်။ ထိုဘိက္ခုနီတို့တွင်
အချို့ကို ဖော်ပြလိုပေသည်။

မောထေရီ

လက်ယာတော်နေရာရ ပညာဇတဒဂ် ဂုဏ်ထူးရှင် မောထေရီ
ကား ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ တောင်ညာစံဒေဝီ မဟေသီ
www.dhammadownload.com

အဖြစ်မှ သာသနာတော်သို့ ဝင်ရောက်လာသော အမျိုးသမီးကြီးပင် ဖြစ်၏။ ခေမာမယ်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ မိန်းမချော မိန်းမလှများ ပေါက်ဖွားရာ မဒဒရာဇ်တိုင်း သာဂလမြို့တော်သူမင်းသမီးတစ်ပါးပင် ဖြစ်ပေ၏။ ရွှေရုပ်အဆင်း ရွှေလိုဝင်းနေသော အသားအရေရှိသူတစ်ဦး ဖြစ်ပြီး သူ၏အလှကို ကျမ်းဆရာတို့ အထူးတလည် ချီးကျူးရေးသား ထားလေသည်။

အရွယ်ရောက်လျှင် ဖော်ပြပါအတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်လာရာ အဆင်းဂုဏ်၊ စည်းစိမ်ဂုဏ်တို့ ကြောင့်မာန်တက်နေလေသည်။ ထိုအခါ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ပရိယာယ် ဖြင့် ဘုရားရှင်ထံ အဖူးအမြော်ရောက်လာကာ ဘုရားရှင်၏ နိမ္မိတရုပ် ပြ မေ့ဒေသနာတော်ကြောင့် လူဝတ်ကြောင်ဘဝဖြင့်ပင် အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက် ရဟန္တာမအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့ပြီး ဘိက္ခုနီ ပြုလုပ်လာလေသည်။ ခေမာထေရီမယ်သည် ရဟန္တာမတွင် ပညာအကြီးမားဆုံးဖြစ်သည်နှင့် အညီ “ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ မဟာပညာနံ ယဒိဒံခေမာ” ဟု ဘုရားရှင်က ငါ၏ပညာကြီးသူ ဘိက္ခုနီတပည့်တော် မတို့တွင် ဤခေမာသည် အမြတ်ဆုံးဟု ချီးကျူးတော်မူခဲ့လေသည်။

ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီ

လက်ဝဲတော်နေရာရ ဣဒ္ဓိမန္တတေဒဂ်ဂုဏ်ထူးရှင် ဥပ္ပလဝဏ် ထေရီကား သာဝတ္ထိပြည်သူ သူဌေးသမီးတစ်ဦးတည်း၊ ဥပ္ပလဝဏ်၏ အလှအပကား ထူးခြားလွန်းလှ၏။ ကြာညိုပွင့်ချပ်အသွေး ညိုချော လေးဟု ဆိုရပေမည်။ မယ်ဥပ္ပလ အရွယ်ရောက်လျှင်ပင် သူ၏အချော အလှဂုဏ်မှာ အိန္ဒိယတစ်ကိုင်းမြည်လုံးကန်အောင် ကျော်ကြားနေသဖြင့်

အိန္ဒိယရှိ အားလုံးသော မင်းများ၊ သူဌေးများထံမှ အတောင်းအရမ်းကြောင်းလမ်းစကား ဆိုလာကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်စုံတစ်ဦးနှင့်မျှ လက်ထပ်မပေးဝံ့လောက်အောင် အန္တရာယ်များလာသဖြင့် သာသနာတော်သို့ဝင်၍ ဘိက္ခုနီပြုလုပ်လိုက်သည်ဟု အဆိုရှိလေသည်။

ဥပ္ပလဝဏ်ကား ဇာတ်နိပါတ်တို့တွင် အလွန်ထင်ရှားသူတစ်ဦးဖြစ်၏။ ဘုရားရှင်အလောင်းတော် ပါရမီဖြည့်ကွက်တွင် တစ်ချက်တစ်ချက်၌ ယသောဓရာနှင့်တွဲ၍ ထူးထူးကဲကဲ ပါဝင်ခဲ့ပုံတို့ကိုပင် တွေ့ရှိဖတ်ရှုရပေသည်။ အလှူဂုဏ်ကြောင့် အန္တရာယ်များလှ၍ ဘိက္ခုနီပြုလုပ်ခဲ့သူဖြစ်သော်လည်း ပါရမီထူး ပါရှိလာသူဖြစ်သည့်အတိုင်း မကြာမီပင် ရဟန္တာမ ဖြစ်လာခဲ့ပြီး တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း ပြာဋိဟာ၌ ထူးထူးခြားခြား လေ့ကျက်မှု ကြီးမားသူတစ်ဦး ဖြစ်လာလေသည်။ ကဏ္ဍသရက်ဖြူပင်ရင်း၌ မြတ်စွာဘုရား တန်ခိုးပြာဋိဟာပြရန်ချဉ်းကပ်ရာတွင်ပင် “တပည့်တော်မ တန်ခိုးပြပါအံ့၊ မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူပါ”ဟုပင် ရဲရဲရင့်ရင့် လျှောက်ထားဝံ့လောက်အောင်ပင် မိမိအစွမ်းကို ယုံကြည်ခဲ့သူဖြစ်ပေရာ ဘုရားရှင်က ပရိသတ်အလယ်တွင် တန်ခိုးအရာ၌ ဧတဒဂ်ထားတော်မူခဲ့ပေသည်။

ခေမာထေရီနှင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီနှစ်ပါးက ဤဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် အဂ္ဂသာဝိကာမ အကြီးမြတ်ဆုံး တပည့်မ ၂ဦးပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဧတဒဂ်ရ ရဟန္တာမ ၁၃ ပါး

ထိုမှတစ်ပါး ပဋ္ဌာစာရီ၊ ဓမ္မဒိန္နာ စသော ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် ထေရီမကြီးများ ရှိပေသေးသည်။ ဖော်ပြပါ ထေရီမကြီးများ

အပါအဝင် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဧတဒဂ်ဂုဏ်ထူးရ ထေရီမအပေါင်း ဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် ၁၃ ပါး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေသည်။

၁၃ ပါးကား....

- (၁) မဟာပဇာပတိဂေါတမီအရှင်မ, ရတ္တညူဧတဒဂ်ဘွဲ့. = ဝါရင့်ဂုဏ်ထူး။
- (၂) မောအရှင်မ, မဟာပညာဘွဲ့. = ပညာကြီးမားခြင်းဂုဏ်ထူး။
- (၃) ဥပ္ပလဝဏ္ဏအရှင်မ, တူဒွိမန္တဘွဲ့. = တန်ခိုးကြီးမားခြင်းဂုဏ်ထူး။
- (၄) ပဋ္ဌာစာရီအရှင်မ, ဝိနယဓရဘွဲ့. = ဝိနည်းမိုရ်ဂုဏ်ထူး။
- (၅) ဓမ္မဒိန္နာအရှင်မ, ဓမ္မကထိကဘွဲ့. = တရားဟောကောင်းဂုဏ်ထူး။
- (၆) နန္ဒာ(ဇနပဒကလျာထီ)အရှင်မ, ဈာယီဘွဲ့. = ဈာန်ဝင်စားခြင်းဂုဏ်ထူး။
- (၇) သောဏာအရှင်မ, အာရဒ္ဒဝီရိယဘွဲ့. = လုံ့လကြီးမားခြင်း ဂုဏ်ထူး။
- (၈) သကုလာအရှင်မ, ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဘွဲ့. = နတ်မျက်စိကဲ့သို့ မြင်နိုင်စွမ်းရှိသည့်ဂုဏ်ထူး။
- (၉) ဘဒ္ဒါကုဏ္ဍလကေသာအရှင်မ, ခိပ္ပါဘိညာဘွဲ့. = အဘိညာဉ် လျင်မြန်စွာ ဝင်စားနိုင်ခြင်းဂုဏ်ထူး။
- (၁၀) ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအရှင်မ, ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဉ်ဘွဲ့. = ရှေးဘဝအမျိုးမျိုးကို မြင်စွမ်းနိုင်ခြင်းဂုဏ်ထူး။
- (၁၁) ဘဒ္ဒါကစ္စာနာ(ယသောဓရာ)အရှင်မ, မဟာဘိညာဘွဲ့. = အားကြီးမားမား အဘိညာဉ်ရှိသူဂုဏ်ထူး။

(၁၂) ကိသာဂေါတမီအရှင်မ, လူခစီဝရဘွဲ့ = ခေါင်းပါးသော သင်္ကန်းကိုဆောင်ခြင်းဂုဏ်ထူး။

(၁၃) သိင်္ဂီလကမာတာအရှင်မ, သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘွဲ့ = သဒ္ဓါ တရား လွန်ကဲခြင်းဂုဏ်ထူး။

ဤကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးရ ထေရီမကြီး ၁၃ ပါး ပေါ်ထွက်ခဲ့ပေ၏။ ဂုဏ်ထူးမရသော်လည်း တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ကျော်ကြားသော ထေရီမများလည်း မြောက်မြားစွာပင် ပေါ်ထွက်ခဲ့ပေသည်။

ဘိက္ခုနီတို့၏ အဝတ်အဆင်

ဘိက္ခုနီသာသနာ စတင်ပေါ်လာပုံနှင့် ဘုရားရှင်လက်ထက်က ထေရီမကြီးများအကြောင်းကို ဖော်ပြပြီးနောက် ဖော်ပြသင့်သေးသော အခြားအကြောင်းအရာတစ်ခုမှာ ဘိက္ခုနီတို့ဝတ်ဆင်ပုံများပင်ဖြစ်၏။ ၎င်းအကြောင်းအရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပါဠိတော်များ၌ အထူးဖော်ပြချက် သီးခြားမရှိသော်လည်း ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်များကိုကြည့်က ရဟန်းယောက်ျားဘိက္ခုများကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၍ အလွန်ထူးခြားမှုမရှိကြောင်းသိသာရ၏။

ရဟန်းယောက်ျားတို့ကဲ့သို့ပင် ဒုကုဋ်ခေါ် နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကြီး၊ ဧကသီခေါ် ကိုယ်ရုံနှင့် အန္တရဝါသကခေါ် ခါးဝတ်သင်းပိုင်တို့ကို ဝတ်ဆင်ကုန်၏။ သပိတ်ကိုပိုက်၍ ဆွမ်းခံစားရ၏။

ထိုကဲ့သို့ အဝတ်အဆင် ထူးခြားမှုမရှိ၊ ရဟန်းယောက်ျားတို့နှင့် အတူတူဖြစ်သည့်ပြင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လဲလှယ်၍ပင်ဝတ်သင့်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်များ ရှိပေ၏။ ဥဒါယီမထေရ်နှင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏအရှင်မတို့ သင်္ကန်း လဲလှယ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ထင်ရှားရှိ၏။

ရဟန်းယောက်ျားတို့ထက် ပိုမိုမှုရှိသေးသည်။ ၎င်းမှ ဘိက္ခုနီတို့သည် အမျိုးသမီးများဖြစ်၍ မရှိလျှင် မဖြစ်သော အတွင်းခံရင်စည်းတစ်မျိုးကို ခွင့်ပြုထားရ၏။ ၎င်းကို ပါဠိတော်၌ “သံကစွိက” ဟု ဆိုအပ်၏။ အတွင်းချွေးခံကိုယ်ကြပ်အင်္ကျီကဲ့သို့မဟုတ်၊ ရင်စည်းဝတ်တစ်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။ ရှေးနိဿယဆရာတို့က ရင်လွှမ်းတဘက်ဟု မြန်မာပြန်၏။ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမှ ပြန်ဆိုသော ပိဋကတ်မြန်မာပြန် (ပါစိတ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန်)၌လည်း တို့အတူ ပြန်ဆိုထားလေသည်။

သံကစွိကစီဝရ “ရင်လွှမ်းသင်္ကန်း” ဟူသော ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ အသုံးကိုဆင်ခြင်လျက် တဘက်ဟုတ်ဟန်မတူပေ၊ အခက္ခကံ ဥပ္ပနာဘိ တဿပဋိစ္ဆာဒနတ္ထာယ(ညှပ်ရိုးနှစ်ဖက်အောက် ချက်၏အထက်ကို ဖုံးလွှမ်းရန်)ဟု ပါဠိတော်၌ဆိုသော်လည်း ရင်ကိုလွှမ်းရုံမဟုတ်၊ ချိုင်းမှပေါင်အထိ တစ်ကိုယ်လုံးကို ဝတ်မိလောက်သော အဝတ်တစ်မျိုးဖြစ်ဟန်တူပေသည်။ မည်ကဲ့သို့ပုံစံရှိသည်ဟု မသိရသော်လည်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိမည်သော ဝိနည်းဋီကာတွင် “သံကစွိကာယ ပမာဏံ တိရိယံ ဒိယဗုဟတ္ထာတိ ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒေဝတ္တံ” ဟု ဖွင့်ဆိုထားခဲ့သဖြင့် အနံတစ်ထောင့်ထွာရှည်သော အတွင်းခံအဝတ်တစ်မျိုးဟု သိရလေသည်။

(အခြားဝိနည်းဋီကာများဖြစ်သော ဝိမတီ၊ သာရတ္ထတို့၌ မည်သို့မျှမဆိုပေ) အနံတစ်ထောင့်ထွာဟုသာဆို၏။ အလျား မည်မျှရှိရမည်ဟု မဆိုသဖြင့် အလျားရှည်သောအထည်မျိုးမဟုတ်ဘဲ ရင်၊ခါးအလျောက် တိုင်းထွာ၍ ချုပ်ထားသော သို့မဟုတ် ဖြတ်ထားသော အထက်အောက်တစ်ထောင့်ထွာရှည် (ချိုင်းမှပေါင်လယ်ခန့်အထိရှည်မည့်) အတွင်းခံတစ်မျိုးလေလောဟု တွေးတောစရာရှိပေ၏။ အနံတစ်ထောင့်ထွာဟု ဆိုသည်ကိုထောက်လျှင် အလျားသည် တစ်ထောင့်ထွာထက် ရှည်စရာ

ရှိပါသည်ဟု တွေးဆနိုင်စရာရှိသေးရာ ထိုသို့ဆိုက ကိုယ်ကို တစ်ပတ် မက ပတ်နိုင်သောအလျားရှိပေမည်။ ပခုံးကြိုးသိုင်းမျိုး မဟုတ်မူ၍ ရင်နှင့်ခါးကိုပတ်၍ စည်းနှောင်ရသည့် အဝတ်အထည်တစ်မျိုးဖြစ်တန် ရာပေသည်။

ခါးဝတ်ဆိုင်ရာ၌ကား ခါးဝတ် (သင်းပိုင်) တစ်ထည်သာ အမြဲ ခွင့်ပြုချက်ရှိပြီး ဓမ္မတာကိစ္စအတွက် အချိန်အခါအားလျော်စွာ ခေတ္တ သုံးခွင့်ရှိသော အနီးဝတ်များကိုမူခွင့်ပြုထားပေ၏။ သို့သော် တစ်တောင့် ထွာအနံ့ရှိသော ဖော်ပြပါ “သံကစ္စိက”သည် ခါးဝတ်အတွင်းခံအဖြစ် လုံလောက်၍နေပေပြီ။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အပေါ်ယံသွင်ပြင် မျက်မြင်အားဖြင့် ဘိက္ခုနီ နှင့် ရဟန်းယောကျ်ား ဘိက္ခုတို့သည် အဝတ်အဆင် အတူတူပင်ဖြစ် ကြ၏။ တိစီဝရိတ်(သင်္ကန်းသုံးထည်)ခြားနားမှုမရှိသဖြင့် ယခုခေတ် ရဟန်းတို့ သင်္ကန်းအတိုင်းပင် ဓားလှီးဓားဖြတ် မြောင်းအနားပတ်တို့ ပါရှိနေမည်ကို မှတ်သားသင့်ပေ၏။

ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီးနောက် ပထမ သင်္ဂါယနာ တင်ခြင်း၊ နောက်သာသနာတော်နှစ် ၁၀၀ တွင် ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်ခြင်းနှင့် သာသနာ ၁၂၅ တွင် တတိယသင်္ဂါယနာတင်ခြင်းဟူ သော သင်္ဂါယနာ ၃ တန်အတွင်း၌ ဘိက္ခုနီသာသနာသည် တစ်စတစ်စ ယုတ်လျော့၍လာဟန်တူသော်လည်း တတိယသင်္ဂါယနာတွင် အသောက မင်းကြီး၏ အားပေးချီးမြှောက်မှုကြောင့် အတော်အတန် ထွန်းပြောင် လာသည့် အရိပ်လက္ခဏာများကို တွေ့ရပေသည်။

သို့သော် ၉ တိုင်း ၉ ဌာနသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်ရာ၌ ၃ တိုင်း ၌သာ ဘိက္ခုနီသာသနာ ရောက်ရှိနိုင်သည်ကိုထောက်ကာ ထိုအချိန်တွင်

ဘိက္ခုနီသာသနာ အားနည်းနေပြီဟူသော အရိပ်အမြှောက်ကို မှန်းဆ သိမြင်နိုင်ပေသည်။ ဘိက္ခုနီရောက်သော တိုင်း ၃ တိုင်းတွင်လည်း သီဟဋ္ဌဒီပမုတစ်ပါး ကျန် ၂တိုင်းတွင် ဘိက္ခုနီဆက် ရှည်ဟန်မတူပေ။ ထိုအကြောင်းကို နောက်ပိုင်းမှ ဆက်လက်တင်ပြပါမည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာ) ဘိက္ခုနီသာသနာ

သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာ)သို့ အရှင် မဟာမဟိန္ဒ အမှူးပြု သော ရဟန္တာ ၅ပါး သာသနာပြုကြွတော်မူသောနှစ်ကား တတိယ သင်္ဂါယနာတင်သော သာသနာ ၂၃၅ခုနှစ်၏နောက်တစ်နှစ် သာသနာ ၂၃၆ ခုနှစ် (၃၁၀ ဘီစီ) နယုန်လပင် ဖြစ်လေသည်။ အရှင်မဟိန္ဒနှင့် သီဟိုဠ်မင်းကြီး ဒေဝါနံပိယတိဿတို့ မိဿကတောင်(ယခု မဟိန္ဒလှေ တောင်)၌ တွေ့ဆုံကြပြီး စူဠဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်တော်ကို ဟောကြား နာယူ၍ မင်းနှင့် မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့ သရဏဂုံတည်ကြလေ၏။ နောက် အနုရာဓမြို့သို့ကြွတော်မူပြီး နန်းတော်တွင်း၌ ပေတဝတ္ထု၊ ဝိမာန ဝတ္ထုတို့နှင့် သစ္စသံယုတ်ကို ဟောတော်မူရာ အိမ်ရှေ့(ဘုရင့်ညီတော် မဟာနာဂ အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာ၏) မိဖုရား အနုဠာဒေဝီနှင့် နန်းတွင်းသူ ငါးရာတို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြ၏။

ထိုအနုဠာဒေဝီနှင့် သတို့သမီးတို့ ဘိက္ခုနီမပြုလုပ်ရန် အရှင် မဟိန္ဒကိုလျှောက်ထားလေသော်အရှင်မဟိန္ဒက “ငါတို့ရဟန်း(ယောက်ျား) များသည် အမျိုးသမီးတို့ကို ရှေးဦးစွာ ရဟန်းပြု၍မပေးကောင်း၊ ထို့ ကြောင့် ငါ၏နှမဖြစ်သော သံဃမိတ္တာထေရီမကို ပါဠိလိပုတ်မှပင် လေ”ဟု အမိန့်တော်ရှိလေသည်။

[ထိုအခါ မင်းကြီးသည် အရိက္ခမည်သော မိမိ၏တူတော်ကို မဟာဗောဓိနှင့်တကွ သံဃမိတ္တာထေရီမကိုပင့်ရန် ပါဠိပုတ်ပြည်သို့ စေလွှတ်တော်မူ၏။ အရိက္ခအမတ်သည်လည်း မင်းကြီးနှင့်မထေရ်၏ အမိန့်တော်ကိုယူပြီးလျှင် မထေရ်၏အဓိဋ္ဌာန်၏အစွမ်းဖြင့် တစ်ရက် ခြင်းဖြင့်သာလျှင် ဇမ္ဗူကောလဆိပ်သို့ရောက်၍လှေကိုစီးလျက် သမုဒ္ဒရာ ကိုကူးပြီးလျှင် ပါဠိပုတ်ပြည်သို့ ရောက်လေ၏။

အရှင်မဟိန္ဒထေရ်သည် ‘မြတ်သောမင်းကြီး ငါ၏နှမတော် ဖြစ်သော သံဃမိတ္တာသည် အနုဋ္ဌာဒေဝီမိဖုရားကြီးကို ရဟန်းပြုခြင်း ငှာ ပညာရှိသော-

- ၁။ ဥတ္တရာထေရီမ၊
- ၂။ မာသာထေရီမ၊
- ၃။ မာရဂလ္လာထေရီမ၊
- ၄။ အဂ္ဂိမိတ္တာထေရီမ၊
- ၅။ မိတာဝဒါထေရီမ၊
- ၆။ တပ္ပါထေရီမ၊
- ၇။ ပဗ္ဗတဆိန္ဒာထေရီမ၊
- ၈။ မလ္လာထေရီမ၊
- ၉။ ဓမ္မဒါသိကာထေရီမ၊

ဤကိုးပါးသော ဘိက္ခုနီမတို့နှင့် ဤလင်္ကာဒီပကျွန်းသို့ ကြွလာ လတ္တံ့။ ထိုဘိက္ခုနီမတို့သည် ကိလေသာကင်းသော ဓုတရာဂဂုဏ်၊ တည်ကြည်သော သမာဟိတဂုဏ်၊ ကောင်းသောအကြံရှိသော သြဒါ တမနသကံပွဂုဏ်၊ သာသနာတော်၌ ဓမ္မလျော်သော သဒ္ဓမ္မဝိနယရတ ဂုဏ်၊ အာသဝေါတရားကုန်သော ခီဏာသဝဂုဏ်၊ ဝသီဘော်ငါးပါး

နှင့် ပြည့်စုံသော ဝသီပုတ္တဂုဏ်၊ ဝိဇ္ဇာသုံးပါးကိုရသော တေဝိဇ္ဇာဂုဏ်၊ တန်ခိုးအရာ၌သိသော ဉာဏ်ပညာရှိသော ဣဒ္ဓိကောဝိဒဂုဏ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရသော ဥတ္တမတ္တဋ္ဌိတဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏ "ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အနုဋ္ဌာမိဖုရားကြီးသည် ငါးရာသော သတို့သမီး၊ ငါးရာသော နန်းတွင်းသူတို့နှင့်တကွ ဆယ်ပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်ပြီးလျှင် ဖန်ရည်ဆိုးသောအဝတ်တို့ကို ဝတ်ကုန်လျက် မြို့တော်၏တစ်နေရာ၌ ကျောင်းကိုဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် နေလေ၏။ ထိုငါးရာကုန်သော သတို့သမီးနှင့် နန်းတွင်းသူတို့သည် အနုဋ္ဌာဒေဝီမိဖုရားကြီးကို ခြံရံလျက် ည၊ နံနက်တိုင်း ဆည်းကပ်လုပ်ကျွေးလေ၏။

အရိဋ္ဌအမတ်သည်လည်း ပါဠိပုတ်ပြည်သို့ရောက်သောအခါ ဓမ္မာသောကမင်းကြီးထံသို့သွားပြီးလျှင် ဤသို့လျှောက်ထားလေ၏။ "မြတ်သော အရှင်မင်းကြီး- အရှင်မင်းကြီး၏သားတော်ဖြစ်တော်မူသော အရှင်မဟိန္ဒထေရ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘုရား၌ အလွန်ကြည်ညိုတော်မူသော အရှင်မင်းကြီး၏ အဆွေတော်ဖြစ်တော်မူသော ဒေဝါနံပီယတိဿမင်းကြီးသည်လည်းကောင်း၊ အရှင်မင်းကြီးထံသို့ စေလွှတ်တော်မူ၏။ ဤသို့လည်း မိန့်တော်မူ၏။ "အရှင်မင်းကြီး၏သားတော်ဖြစ်သော အရှင်မဟိန္ဒသည် အနုဋ္ဌာဒေဝီမိဖုရားကြီးကို ရဟန်းပြုခြင်းငှာ အရှင်သံဃမိတ္တာထေရ်မကို မဟာဗောဓိနှင့်တကွ စေလွှတ်တော်မူပါ"ဟု မိန့်တော်မူသည်ဟူ၍ လျှောက်ထားလေ၏။

မထေရ်၏အမိန့်တော်ကို လျှောက်ထားပြီးနောက် သံဃမိတ္တာထေရ်ထံသွားပြီးလျှင် ဤသို့လျှောက်ထားလေ၏။ "အရှင်မ၏မောင်တော် ဖြစ်တော်မူသော အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်သည် အကျွန်ုပ်ကို အရှင်မထံသို့စေလွှတ်တော်မူ၏။ ဒေဝါနံပီယတိဿမင်းကြီး၏ညီတော် မဟာ

နာဂမင်းကြီး၏မိဖုရားကြီး ဖြစ်တော်မူသော အနုဋ္ဌာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည် ငါးရာကုန်သော သတို့သမီး၊ ငါးရာကုန်သော နန်းတွင်းသူတို့နှင့်တကွ ရဟန်းပြုလိုပါကုန်၏။ ထိုမိဖုရားကြီးကို နှမတော်သည် လာပြီးလျှင် ရဟန်းပြုပါဟု လျှောက်ထားချေ၏ဟု စေလွှတ်တော်မူသည် "ဟူ၍ လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သံဃမိတ္တာထေရီမသည် မောင်တော်၏အမိန့်တော်ကို တားမြစ်ခြင်းငှာမစွမ်းနိုင်၊ သားတော်ဖြစ်သော သုမနသာမဏေသည်လည်းကောင်း၊ မောင်တော်ဖြစ်တော်မူသော အရှင်မဟိန္ဒသည်လည်းကောင်း၊ လက်ံဒီပကျွန်း၌ရှိတော်မူ၏"ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ အသောကမင်းကြီးသည် သံဃမိတ္တာထေရီအား ဤသို့ လျှောက်လေ၏။ "ချစ်သမီး ငါ၏သားတော်နှင့် မြေးတော်တို့သည် ငါ၏လက်ကိုပြတ်အောင်ပြုဘိသကဲ့သို့ တမ္ဗပဏ္ဍိကျွန်းသို့ သွားကြကုန်၏။ ထိုသားတော်နှင့် မြေးတော်တို့ကို မမြင်ရခြင်းကြောင့် သောကသို့ ရောက်သော်လည်း ချစ်သမီး၏မျက်နှာကို မြင်သောအခါ ထိုသောကသည် ငြိမ်းလေသောကြောင့် ချစ်သမီးအား သွားခြင်းကို တားမြစ်ပါ၏"ဟု လျှောက်ထားသောအခါ "ခမည်းတော်မင်းကြီး မောင်တော်၏ အမိန့်တော်သည် အလွန်လေးနက်၏။ အနုဋ္ဌာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည်လည်း သတို့သမီး နန်းတွင်းသူတို့နှင့်တကွ ရဟန်းပြုရန် သမီးတော်ကို တောင့်တကြကုန်၏"ဟု မိန့်တော်မူ၏။*]

ထို့နောက် အသောကမင်းကြီးသည် ဗောဓိပင် လက်ယာတောင်ကိုင်းကို သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ဖြတ်ယူပြီးလျှင် ရွှေဖျဉ်းအိုး၌ စိုက်၍ပူဇော်

* [.....] ဤထောင့်ကွင်းအတွင်းရှိစာများ ဒီပဝင်ဝတ္ထုမှ ကူးယူထည့်သွင်းသည်။

ပြီးမှ သမီးတော် သံဃမိတ္တာထေရီမ၏လက်သို့ အပ်လိုက်ပြီးလျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ခမ်းနားစွာ ပင့်ဆောင်လာရာ ဒေဝါနံပီယတိဿ မင်းကြီးသည် ခမ်းနားစွာ ကြိုဆို၍ ကြီးကျယ်စွာ ပူဇော်လျက် အနုရာဓမြို့၏ တောင်ဘက် မဟာမေဃဝန်ဥယျာဉ်တွင် ၂၃၆ ခု နတ်တော်လဆန်း ၄ ရက်နေ့၌ စိုက်ပျိုးတော်မူလေ၏။ (ယခုရှိနေသော ဒက္ခိဏသာခါဗောဓိပင်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။)

ငါးရာကုန်သော သတို့သမီးတို့နှင့် အနုဋ္ဌာဒေဝီမိဖုရားကြီး၊ ငါးရာကုန်သော နန်းတွင်းသူတို့သည်လည်း သံဃမိတ္တာထေရီမထံ၌ ရဟန်းပြုကြ၍ မကြာမြင့်မီပင် အသီးသီး ရဟန္တာမများ ဖြစ်ကြလေတော့၏။

[သံဃမိတ္တာထေရီမ၊ ဥတ္တရာထေရီမ စသော ထေရီမတို့သည် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမှ လင်္ကာဒီပကျွန်းသို့ ကြွလာတော်မူကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည် တည်ထွန်းခြင်းကို အလိုရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ အနုရာဓမြို့ ဝိနည်းငါးကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းတို့ကို ချပို့တော်မူကုန်၏။

ဝိနည်း၌ ရဲရင့်သော၊ ပညာရှိကုန်သော သဒ္ဓမ္မာထေရီမ၊ နန္ဒိကာထေရီမ၊ သောမာထေရီမ၊ ဂိရိဒီပါထေရီမ၊ ဒါသိကာထေရီမ၊ ဓမ္မပါလာထေရီမတို့လည်းကောင်း၊ ကြီးသောပညာဝိနည်း၌ ရဲရင့်သော ပညာရှိကုန်သော ခုတဝါဒါထေရီမ၊ မဟိလာထေရီမ၊ သောဘာဏာထေရီမ၊ ဓမ္မတာပသာထေရီမ၊ နရမိတ္တာထေရီမ၊ သာတာထေရီမ၊ ကာဠိထေရီမတို့လည်းကောင်း၊ ဤထေရီမတို့သည် လင်္ကာဒီပကျွန်း၌ ရဟန်းမဖြစ်ကြကုန်၏။ ...ပ... စူဠနာဂါထေရီမ၊ ဒုတ္တာထေရီမ၊ သောဏာထေရီမ၊ အဘိညာတာထေရီမ၊ သဏှာထေရီမ၊ ဂမိကအမတ်၏ သမီး

တော်ဖြစ်သော မဟာတိဿမာထေရီမ၊ စူဠသုမနာထေရီမ၊ မဟာ သုမနာထေရီမ၊ မဟာကာဠိထေရီမတို့သည်လည်း ကြီးသောပညာ ရှိကုန်၏။ ရောဟဏအရပ်၌ သူတော်ကောင်းဟု သမုတ်အပ်ကုန်၏။ အဘိညာတာထေရီမ၊ သမုဒ္ဒါထေရီမ နှစ်ပါးတို့သည် ဝိနည်းခိုရ်ဖြစ် တော်မူကုန်၏။ ထိုအလုံးစုံသော ထေရီမတို့သည် မီးပုံကြီးတို့ကဲ့သို့ တောက်ပ ကြပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူကြကုန်၏။]*

ဤသို့လျှင် ဒီပင်သ၌ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဘိက္ခုနီသာသနာထင်ရှား သော ထေရီမတို့၏အမည်တို့ကို ဖော်ပြထားခဲ့၏။ ထိုဘိက္ခုနီဆက် သည် မည်မျှရှည်လျား၍ မည်သို့အဆုံးသတ်ပြီးလျှင် မည်သည့်ခေတ် မည်သည့်အချိန်တွင် ကုန်ဆုံးကွယ်ပျောက်သွားကြောင်းကိုကား မဖော်ပြ ခဲ့ပေ။

ဘိက္ခုနီသာသနာ အားနည်းချိန်

သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် သာသနာနှစ် လေးရာကျော်သောအခါ ဗြာဟ္မဏတိဿဘေးကြီးတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ သူပုန်ဘေး ကြီးဖြစ်၏။ ဝဋ္ဋဂါမထိမင်း နန်းစံ ၅ လမျှကြာသောအချိန်တွင် တိဿ မည်သော ခိုးသား၏ ထကြွပုန်ကန်မှုပင် ဖြစ်လေသည်။ (စဏ္ဍာလမျိုး တိဿတစ်ဦးပုန်ကန်ဖူးသေး၍ တိဿချင်းကွဲရန် ဤတိဿကို ရာဇဝင် ဆရာတို့က ဗြာဟ္မဏမျိုးမှဖြစ်၍ ဗြာဟ္မဏတိဿဟု အမည်ပေးထား ခြင်း ဖြစ်၏) ဗြာဟ္မဏတိဿဘေးသည် ၁၂နှစ်တိုင်တိုင် ကြာလေ သည်။

* [.....] ဤထောင့်ကွင်းအတွင်းရှိစာများ ဒီပင်သပါဠိအဋ္ဌာရသမ ပရိစ္ဆေဒ၊ ဂါထာနံပါတ် ၁၁ မှ ၄၂အထိသာ အဓိပ္ပာယ်များကို ချုံး၍ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုဗြာဟ္မဏတိဿဘေး ဖြစ်ပေါ်နေသည်နှင့်တစ်ချိန်တည်း မှာပင် ဒမိဋ္ဌ(ကျေးကုလား)များက တစ်ဖက်မှ ထကြွနေသလိုယှက်၍ နေ သးရာ ထိုအချိန်က သီဟိုဠ်ကျွန်း၏အခြေအနေသည် ကျီးလန်စာ စား ပျက်ပြားနေသည်ဟုဆိုရ၏။ တိုင်းသူပြည်သားတို့သည် ကိုယ့် ပြည် ကိုယ့်ရွာ ကိုယ့်အိမ် ကိုယ့်ရာနှင့် မနေနိုင်ဘဲ ဘေးလွတ်ရာသို့ ပြေးလွှားပုန်းအောင်း၍ နေကြရ၏။ လုပ်ခင်းဆောင်တာများ ပျက်ပြား သဖြင့် ဒုဗ္ဗိက္ခန္တရကပ်ကြီး ဆိုက်ကာ ငတ်မွတ်သေကြေသူများလည်း မနည်းလှ၊ သတ္တန္တရ၊ ဒုဗ္ဗိက္ခန္တရကြောင့် ရောဂန္တရဘေးကလည်း ဝင်ရောက်နှိပ်စက်ပြန်သဖြင့် သီဟိုဠ်တစ်ကျွန်းလုံး တိုင်းပြည်ပျက် ကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေပေတော့၏။

လူများ ထိုသို့ဘေးအမျိုးမျိုးကြောင့် ပုန်းလှိုင်းပြေးလွှား၍ နေရ လျှင်ရဟန်းများ မည်ကဲ့သို့နေမည်၊ ထိုရဟန်းများ၏ အရိပ်ကိုခိုလှုံ၍ နေသော ဘိက္ခုနီများ မည်ကဲ့သို့ရှိမည်ကို စဉ်းစား၍ သိသာနိုင်၏။

အချို့သော ရဟန်းတော်များသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ပုန်းအောင်း၍ ဖြစ်သလိုနေကြသော်လည်း အများအပြားမှာမူ ဇမ္ဗူဒိပ်(အိန္ဒိယ)သို့ ဖောင်ဖွဲ့၍ ဂူးသွားကြကုန်၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ နေရစ်ကြသော ရဟန်း သံဃာများမှာ တောတောင်ပင်လယ်ကမ်းများ စသည်တို့၌ သွားရောက် တိမ်းရှောင်ကာ ဖြစ်သလိုအသက်မွေး၍ ပရိယတ္တိသာသနာကို ခဲခဲ ယဉ်းယဉ်း စောင့်ရှောက်တော်မူကြကုန်၏။ ထိုစဉ်က အက္ခရာရေးသား တင်ထားသော ခေတ်မဟုတ်သေး၊ ပရိယတ်တရားတော်များကို နှုတ် ဖြင့်သာ အဆက်ဆက် သင်ကြားဆောင်ယူသောခေတ်ဖြစ်၍ တရား တော်များပျောက်ပျက်မသွားရန် ဖြစ်သလိုနေ ဖြစ်သလိုစားကာ နေစဉ် ရွတ်အံ သရဇ္ဈာယ်ကြခြင်းသည်ပင် ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကြီးကို စောင့်ရှောက်ခြင်း ဖြစ်တော့၏။

ထိုအချိန်၌ အထူးဒုက္ခရောက်ကြသည်မှာ ဘိက္ခုနီများပင်ဖြစ်တော့၏။ ထိုဗြာဟ္မဏတိဿဘေး ဖြစ်ပွားနေသော ကာလပျက်အခါ ကြီးသည်ကား သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဘိက္ခုနီအနည်းငယ်မျှသာ ကျန်တော့သည့် အချိန်အခါ ဖြစ်ပေသည်။ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ (မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်အဖွင့် ဘိက္ခုအပရိဟာနိယဝဏ္ဏနာ)၌ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဘာရတဂါမမည်သောဌာန၌ သူပုန်ဘေးကြီးဖြစ်ပွားနေစဉ် ထိုသူပုန်ဘေးကြောင့် တစ်ညတွင် ရွာလုံးကျွတ်ပင် ထွက်ပြေးသွားကြလေရာ ထိုရွာကို အမိပြု၍နေသည့် နာဂါထေရီမနှင့် ဘိက္ခုနီ ၁၂ပါးမှာ မိုးလင်းမှ ၎င်းတို့ချည်း ကျန်ရစ်နေကြောင်းသိရပုံဝတ္ထုကို တွေ့ရ၏။ အဋ္ဌကထာများ၌ အခြားနေရာတို့တွင် ဘိက္ခုနီတို့အကြောင်း ဖော်ပြလျှင် အခြံအရံ တစ်ထောင်၊ ငါးရာ စသည်တို့ဖြင့် ဖော်ပြလေ့ရှိ၏။ ဤနေရာ၌ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးဟုသာ တိတိကျကျ ဖော်ပြထားရာ ဘိက္ခုနီသာသနာအဘယ်မျှ အားနည်းနေသည်ကို သိသာနိုင်၏။ ၎င်းဘိက္ခုနီ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးအပြင် အခြားနေရာတို့၌ ဘိက္ခုနီဟူ၍ ရှိမှရှိသေး၏လော၊ ဤတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးနောက် ဘိက္ခုနီသာသနာဆက် ကျန်မှကျန်တော့၏လောဟုပင် စဉ်းစားစရာ ဖြစ်နေတော့၏။

ဗြာဟ္မဏတိဿဘေးကြီး ပြီးဆုံးသွားပြီးနောက် ဝဋ္ဌဂါမဏိမင်းပင် ပြန်လည်နန်းတက်နိုင်ပြီးသည့်အချိန် နန်းစံ ၆ နှစ် (၄၅၀-၉၄ ဘီစီ)တွင်-

“ရှေးအခါက ရဟန်းတော်တို့သည် ပညာဉာဏ်ကြီးတော်မူကြ၍ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုပိဋကတ်သုံးပုံ၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာကိုလည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်သာလျှင် ဆောင်ခဲ့ကြကုန်၏။

ထိုဗြာဟ္မဏတိဿဘေးကြီး ဖြစ်သည့်အခါ ရဟန်းတော် တို့သည် အညီအညွတ်စည်းစေးကြကုန်လျက် ထင်ရှားရှိကြ ကုန်သော ရဟန်းတော်အားလုံးတို့သည်ပင် ဉာဏ်ပညာဆုတ် ယုတ်ကြသည်ကို တွေ့မြင်ကြရသည့်အားလျော်စွာတရားတော် ၏ ရှည်မြင့်စွာ တည်တံ့ခြင်းငှာ ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့ကို ပေတို့၌ ရှေးသားထားကြကုန်၏” (ဒီပဝံသ ဧကေနဝိသတိမကဏ္ဍ၊ ဂါထာ ၄၄-၄၅)

ဤသာသနာ ၄၅၀ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့ကို ပေထက် အက္ခရာတင်သည်ကို စာများ၌ “ပေါတ္တကာရဋ္ဌ = ပေထက် အက္ခရာတင်ခြင်း”ဟု သာမညသာ ဆိုထားကြသော်လည်း နောက် ခေတ်၌မူ ရှေးသင်္ဂါယနာ ၃ တန်ကိုထောက်၍ စတုတ္ထသင်္ဂါယနာဟု အမည်တပ်ကာ ရေးသားပြောဆိုကြလေသည်။

ထိုပေါတ္တကာရဋ္ဌ ပေထက်အက္ခရာတင်ချိန် ဝါ-စတုတ္ထသင်္ဂါယနာတင်ချိန်မှာ ဗြာဟ္မဏတိဿဘေးကြီး ငြိမ်းစဲပြီးနောက် ၆ နှစ်မျှ သာ ကြာသောအချိန်ကာလဖြစ်ရာ နာဂါထေရီမ စသောဘိက္ခုနီများ ရှိတန်ရာသေး၍ သာသနာ ၄၅၀ တွင် ဘိက္ခုနီရှိဦးမည်ဟု ယူဆနိုင်၏။ သို့သော် ဘိက္ခုနီသာသနာသည် သာသနာ ၅၀၀ ၏ ဤမှာဘက်၌ လုံးဝမရှိတော့ဟု ယူဆရပေသည်။

အောက်ပါအချက် ၂ ချက်ဖြင့် ထိုသို့ယူဆနိုင်ပေသည်။
 (၁) သာသနာ ၄၀၀ ကျော် ဗြာဟ္မဏတိဿဘေးကြီး ဖြစ်နေ စဉ်အခါတွင် နာဂါထေရီမအပါအဝင် ၁၂ပါးသောထေရီမ များအကြောင်းမှတစ်ပါး ဘိက္ခုနီတို့အကြောင်းကို ပါဠိ စာပေတို့တွင် တစ်စွန်းတစ်စမျှ မတွေ့ရတော့ခြင်း။

(၂) သာသနာ ၅၀၀ ခန့်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသော အရှင်နာဂ
သေန မိလိန္ဒမင်းကြီးတို့ခေတ်၌ ဘိက္ခုနီသံဃာ များစွာ
ရှိကြောင်း မိလိန္ဒပဉ္စကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသော်လည်း
ဘိက္ခုနီအကြောင်း လုံးဝဖော်ပြမထားခြင်း။

ဤအချက် ၂ချက်ကပင် သာသနာ ၅၀၀ ၏ ဤမှာဘက်
နောက်ပိုင်း၌ ဘိက္ခုနီမရှိတော့ကြောင်း ထင်ရှားနေစေတော့သည်။

ဘိက္ခုနီသာသနာ၏ ဘေးအန္တရာယ်များ

ဘိက္ခုနီသာသနာ ကွယ်ပျောက်ခြင်းအကြောင်းကို တိတိ
ကျကျ ရှာဖွေတင်ပြရန် မဖြစ်နိုင်သော်လည်း အောက်ပါအချက် ၅
ချက်သည် ယင်း၏နီးကပ်သော အကြောင်းအချက်များပင် ဖြစ်ပေလိမ့်
မည်။

(၁) ဘိက္ခုသံဃာ၏ အားပေးချီးမြှောက်မှု နည်းပါးခြင်း
[ဘိက္ခုနီတို့အား သာသနာအစဉ်အဆက်တစ်လျှောက်
လုံးပင် ဘိက္ခုသံဃာက အခွင့်အရေးပေးမှု နည်းပါးခဲ့
သည်ကို ပါဠိအဋ္ဌကထာများတွင် တွေ့ရ၏။ မာတုဂါမ
တစ်ဦးအနေဖြင့် အခွင့်အရေးမပေးမှုထက် သာသနာ
တော်ထမ်း ရဟန်းအဖြစ် ဝင်ရောက်လာမှုကို မလိုလား
ကြသော ဘိက္ခုသံဃာအများအပြားရှိခဲ့လေသည်။ ဘုရား
ရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူပြီးနောက် သံဃာထေရ်ဖြစ်
တော်မူသော အရှင်မဟာကဿပကြီးသည်လည်း ဓူတင်
ဆောင် တောရနေ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ

ဘိက္ခုနီများကို အရေးပေးလိုဟန်မရှိချေ။ သံယုတ်ပါဠိ တော် နိဒါနဝဂ္ဂ, ဥပဿယသုတ်၌ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး မကြာမီအချိန်တွင် အရှင်မဟာကဿပအား အရှင် အာနန္ဒာက ဘိက္ခုနီမကျောင်းတစ်ကျောင်းကိုပင့်ရာ အရှင် မဟာကဿပက သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မလိုက်ပါလိုကြောင်း ငြင်းပယ်၍ နောက် အကြိမ်ကြိမ်ပင့်လွန်းမှ ကြွပြီးတရား ဟောကြောင်း၊ ထိုအခါမှာပင် ထုလွှတ်ိဿာ ဘိက္ခုနီမက အရှင်မဟာကဿပအား စွပ်စွဲစကားပြောဆိုကြောင်း တွေ့ရ၏။

ပထမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲပြီးသည့်နောက်တွင် အရှင် အာနန္ဒာအား ဘိက္ခုနီသာသနာဖြစ်ပေါ်ရန် အားထုတ် ဖြစ်သည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဒဏ်ပေးသည် ကို စူဠဝဂ္ဂပါဠိ, ပဉ္စသတိကက္ခန္ဓက၌ တွေ့ရ၏။ ထို အချက်များကိုထောက်ထားက ဘိက္ခုသံဃာက ဘိက္ခုနီ သံဃာကို မလိုလားသည်မှာ ထင်ရှားလှပေသည်။]

- (၂) လူတို့၏အားပေးချီးမြှောက်မှု နည်းပါးခြင်း, [ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် ဘိက္ခုနီသံဃာအား ဘဝ တူ အမျိုးသမီးများကလည်း ဘိက္ခုသံဃာကို ချီးမြှောက် သလောက် ထိထိရောက်ရောက် ချီးမြှောက်အားပေးခဲ့ ဟန်မတူပေ၊ ဘုရားရင်၏ လက်ဝဲနေရာတော်ရ တန်ခိုး ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရှင် အဂ္ဂသာဝိကာ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီက မိမိတို့ဘိက္ခုနီများ လာဘ်လာဘနည်းပါးကြောင်း၊ ယခု

ဝတ်နေသော သင်းပိုင်သည်ပင် နောက်ဆုံးသင်းပိုင်ဖြစ်၍ မလှူနိုင်ပါကြောင်းနှင့် သင်းပိုင်အလှူခံသော ဥဒါယီ အား လျှောက်ထားပုံ(ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်၊ နိဿဂ္ဂိယ အခန်း၊ စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်လာစကား)ကိုထောက်လျှင် မိဘဆွေမျိုးမှ လှူဒါန်းမည့်သူနည်းပုံကို သိနိုင်ပေသည်။]

(၃) သိက္ခာပုဒ်၏ ကြပ်တည်းခြင်း၊ [ဘိက္ခုနီတို့၏ သိက္ခာပုဒ်တို့သည် ဘိက္ခုတို့ထက် ပိုမိုများပြား၏။ ဘိက္ခုက ၂၂၇ သာရှိသော်လည်း ဘိက္ခုနီက ၃၃၁ ရှိပေသည်။ ထိုအတွင်း အချို့သိက္ခာပုဒ်ကြီးများ (ပုံစံ ဘိက္ခုနီပဉ္စမသံဃာဒိသိသံဋ္ဌိ မိမိက ရာဂစိတ်ရှိလျက် ရာဂစိတ်ရှိသူ ယောက်ျားလက်မှ ဆွမ်းစသည်ကို ခံယူခြင်း)မှာ သဒ္ဓါပညာ ခေါင်းပါးလာသော သာသနာ့နောက်ပိုင်းခေတ်မျိုးတွင် ထိန်းသိမ်းရန်ခက်လှ၏။ ထို့ပြင် ဘိက္ခုတို့သည် လူထွက်လိုလျှင် လူဝတ်လဲရုံမျှဖြင့် လူမဖြစ်၊ သိက္ခာချမှသာလှူဖြစ်နိုင်သည်အထိ သိက္ခာခိုင်မြဲသော်လည်း ဘိက္ခုနီအဖို့ လူထွက်လိုလျှင် သိက္ခာပင်ချနေဖွယ်မလို၊ လူဝတ်ဝတ်လိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် သိက္ခာကျသွားရလေသည်။ ဤမျှ ဘိက္ခုနီတို့၏ သိက္ခာပုဒ်များသည် သိမ်မွေ့လှ၏။

ရဟန်းယောက်ျားမရှိသောကျောင်း၌ မနေရမူ စသည် သိက္ခာပုဒ်မျိုးနှင့် လူတို့၏ ရဟန်းယောက်ျားနှင့် အတူ

နေခြင်းကို ကဲ့ရဲ့လိုမှုတို့ကလည်း ဘိက္ခုနီတို့အဖို့ ဆူးကြားမှ ဘူးသဖွယ် နေထိုင်၍ မလွယ်ကူလှချေ။]

(၄) ခေတ်ဆိုး အကြိမ်ကြိမ် တွေ့ကြုံရခြင်း၊ [ဘိက္ခုနီခေတ် နောက်ပိုင်းဟူသော သီဟိုဠ်သာသနာဝင် တစ်ခေတ်လုံးတွင် ဒမိဋ္ဌခေါ် ကျေးကုလားတို့နှင့် သီဟိုဠ်ဘုရင်တို့ အကြိမ်ကြိမ်စစ်ခင်းနေမှုများ၊ ရောဂါဘယ မကြာမကြာ တွေ့ရမှုများ၊ မိုးခေါင်သဖြင့် အစာရေစာ ရှားပါးမှုနှင့် စက္ကာလတိဿဘေး၊ ဗြာဟ္မဏတိဿဘေးကဲ့သို့သော နှစ်ရှည်သူပုန်ဘေးတို့ကြောင့် တိုင်းပြည်ပျက်ပြားလုနီးနီး ကြုံတွေ့ရမှုများကလည်း သိမ်မွေ့ကျပ်တည်းလှသော ဘိက္ခုနီသာသနာ ကွယ်ပျောက်ရခြင်း၏ အကြောင်း တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်၏။ သဒ္ဓါပညာနည်းပါးသော နောက်ပိုင်းခေတ်တွင် အရိယာမဟုတ် ပုထုဇဉ်ဘဝဖြင့် အထက်ပါ အချက် ၃ ချက်ကြောင့် တိုးတက်ရန် မလွယ်ကူသည့် အတွင်း ဤစတုတ္ထအချက်က ပျက်စီးအောင်ဖန်တီးနေပေရာ အဘယ်မှာလျှင် ဘိက္ခုနီသာသနာ တည်နိုင်တော့အံ့နည်း။]

(၅) ပရိဗိုဇ်မများ စင်ပြိုင်ထွန်းကားနေခြင်း၊ [ဘုရားရှင်လက်ထက်မှစ၍ ပရိဗိုဇ်ဂိုဏ်းများသည် ဘုရားသာသနာနှင့် စင်ပြိုင်တည်ရှိနေခဲ့ပေသည်။ ပရိဗိုဇ်မများသည် ဘိက္ခုနီမများကဲ့သို့ပင် အဝတ်သင်္ကန်းဝတ်ရုံ၍ ဆွမ်းခံစားကြ၏။ (ပရိဗိုဇ်အကြောင်းအကျယ်ကို နောက်အပိုင်း

တွင် ဖော်ပြပါမည်) ၎င်းတို့၌ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်းတရား မရှိကြသော်လည်း လူပြိန်းကြိုက် အယူဝါဒများရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဘုရားလက်ထက်ကပင် ပျောက်ကွယ်မသွားသော ပရိဗိုဇ်တို့သည် ဘုရားသာသနာနောက်ပိုင်းတွင် ပိုမိုတိုးတက်လာနိုင်စရာ ရှိပေသည်။ တိုးတက်လာကြောင်းကိုလည်း အသောကမင်းကြီး သာသနာဒါယကာ မခံယူမီအခါက ပရိဗိုဇ်တို့ အကြီးအကျယ် ထွန်းကားနေကြောင်းက သက်သေပြ၏။

ထို့ကြောင့် ဘိက္ခုနီသာသနာမှာ မှေးမှိန်အားနည်းလာသောအချိန်တွင် လူ့ဘောင်မှထွက်လိုသူ အမျိုးသမီးတို့အဖို့ ကျပ်တည်းခဲယဉ်းသော ဘိက္ခုနီအဖြစ်ထက် ရှောင်ချိလွယ်ကူသော ပရိဗိုဇ်အသွင်ဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာရိပ်ကို ခိုလှုံလိုက်ကြပြီး သာသနာတွင်း ပရိဗိုဇ်မများအနေဖြင့် အစားထိုးလိုက်ခြင်းကပင် ဘိက္ခုနီသာသနာကို နောက်ဆုံး အနိုင်ယူလိုက်ခြင်းလည်း ဖြစ်လာနိုင်စရာ ရှိပေသည်။]

ဤအချက် ၅ ချက်သည်ပင် ဘိက္ခုနီသာသနာကို သာသနာနှစ် ၅၀၀ အတွင်း၌ပင် ကွယ်ပျောက်၍ သွားစေတော့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေ၏။

ကိုးတိုင်းကိုးဌာနနှင့် ဘိက္ခုနီသာသနာ

ဤတွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ၉တိုင်း ၉ဌာန သာသနာပြုလွှတ်ရာတွင် အရှင်မဟိန္ဒတို့ သာသနာပြုကြရာအချိန်မှစ၍ ဘိက္ခုနီသာသနာ

ကုန်ဆုံးသည်အထိ ဝေဖန်တင်ပြခဲ့ပေသည်။ ဘိက္ခုနီသာသနာသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌သာ အရှည်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း ပါဠိစာပေတို့အရ သိသာ ရ၏။ မဇ္ဈိမဒေသ အိန္ဒိယတိုင်းတွင် သီဟိုဠ်၌ ဘိက္ခုနီသာသနာမပြတ်စဲ မီ အချိန်ကပင် ဘိက္ခုနီရှိသည့် အရိပ်အရောင်ကို မတွေ့ရပေ။

အသောကမင်းကြီးလက်ထက် သာသနာ ၂၃၅ ခုနှစ် သာသနာ ပြုလွှတ်ရာ ၉ တိုင်းတွင် ဘိက္ခုနီဖြစ်ပေါ်လာသော တိုင်း ၃ တိုင်းသာ ရှိလေသည်။ ထိုတိုင်း ၃ တိုင်းကား ဖော်ပြပါ သီဟိုဠ်နှင့် အပရန္တတိုင်း၊ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းကို မြန်မာ့သာသနာဝင်နှင့်ဆက်၍ တခမ်းတနား စိစစ် ဖွယ်ရှိ၍ အပရန္တတိုင်းကို ဤ၌ သိသာရုံဖော်ပြလိုပေသည်။

အပရန္တတိုင်း

ကိုးတိုင်းကိုးဌာနတွင် ဘိက္ခုနီများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သေးသော တိုင်းတစ်တိုင်းမှာ အပရန္တတိုင်းဖြစ်၏။ ၎င်းအပရန္တတိုင်းကို သုနာ ပရန္တတိုင်းဟူ၍လည်း ခေါ်လေသည်။

ထိုအပရန္တခေါ် သုနာပရန္တတိုင်းသို့ ယောနကဓမ္မရက္ခိတထေရ် ကြွရောက်ပြီး အဂ္ဂိခန္ဓေပမသုတ်ကိုဟောကြားတော်မူရာ ခုနစ်သောင်း သော သတ္တဝါများ အကျွတ်တရားရသည်ဟုဆို၏။ မင်းမျိုးမှ ရဟန်း ပြုကြသည်မှာ အမျိုးသားတစ်ထောင်ရှိပြီး အမျိုးသမီးထဲမှ ခြောက် ထောင် ရဟန်းပြုကြသည်ဟုဆိုလေသည်။ အမျိုးသမီးခြောက်ထောင် ရဟန်းပြုရာ၌ မည်သည့်ဘိက္ခုနီများကြွရောက်၍ ကြီးမှူးပေးကြောင်း ဘိက္ခုနီသက်တမ်း မည်မျှရှည်လျား၍ မည်သို့ဆက်နွယ်ဆင်းသက် ကြောင်း တစ်စွန်းတစ်စမျှပင် မသိရပေ။ ထို့ကြောင့် နှစ်အနည်းငယ်မျှ

သာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ကွယ်ပျောက်သွားသည်ဟုသာ ယူဆရပေတော့သည်။

ဤ၌ အပရန္တခေါ် သုနာပရန္တတိုင်းကို စိစစ်ရန် လိုပေသည်။ ၎င်းတိုင်း၏မြို့တော်မှာ သုပ္ပါရကဖြစ်၏။ ဝါဏီဂေါမခေါ် အရံမြို့လည်း ထင်ရှားတည်ရှိသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့က ၎င်းအပရန္တတိုင်း သုပ္ပါရကမြို့စသည်တို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ ဧရာဝတီမြစ်အနောက်ဘက် မင်းဘူးနယ်အတွင်း မန်းချောင်းတစ်ဝိုက်ကို ညွှန်ပြပြောဆိုကြ၏။ ရွှေစက်တော်သမိုင်း စသည်တို့ကိုလည်း ခိုင်ခိုင်မာမာ ပြုလုပ်ရေးသားကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ရဟန္တာငါးရာနှင့်အတူကြွရောက် သီတင်းသုံး၍ ပြန်ကြွတော်မူစဉ် နမ္မဒါနဂါးမင်း သစ္စဗန္ဓ ရဟန္တာတို့ အစဉ်ကိုးကွယ်နိုင်ရန် လျှောက်ထားတောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍ ခြေတော်ချနှိပ်ထားအပ်သော စက်တော်ရာနှစ်ဆူဖြစ်သည်ဟု ရှေးနှစ်ပေါင်း များစွာက ယုံယုံကြည်ကြည် သွားရောက်ဖူးမြော်လာခဲ့ကြရာ သက္ကရာဇ် ၈၆၃ ခုနှစ် ရွှေနန်းကြော့ရှင် နရပတိနန်းတက်သည်မှစ၍ နိုင်ငံမငြိမ်မသက် ပျက်ပြားသည်နှင့် အနောက်ဘက်လွန်မင်းလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၉၉၀ ပြည့်နှစ်အထိ မင်း ၉ ဆက်မြောက် နှစ်ပေါင်း ၁၂၀ ကျော်မျှ တောချုပ်ိတ်ပေါင်းဖုံးလွှမ်း၍ လူသူအရောက်အပေါက်နည်းပါးကာ တန်ခိုးတိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေရာ သက္ကရာဇ် ၉၉၁ ခုနှစ် နန်းတက်သော သာလွန်မင်းတရားကြီးလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် အများပြည်သူတို့အကျိုးငှာ-

သာသနာ၏အသက်သွေးခဲသဖွယ်ဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကတ်အဖွင့် ပိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၏အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာပါဠိအက္ခရာ

ရေး ဝိနယလင်္ကာရဋီကာ အစရှိသော သာသနာဝင်ကျမ်းများစွာကို ရေးသားစီရင်တော်မူသော တိပိဋကလာကာရ၊ ရာဇဂုရုဘွဲ့တံဆိပ်တော် ရ မုနိန္ဒယောသ ငယ်ဆရာတို့ မှည့်ခေါ်အပ်သော ဘွဲ့အမည်ရှိသော တောင်ဖီလာဆရာတော် အမှူးပြုသော ဆရာတော်လေးပါးတို့က စက်တော်ရာ ၂ ဆူကို ရှာဖွေကာ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ယနေ့တိုင်အောင် မန်းစက်တော်ရာပွဲအမည်ဖြင့် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ပူဇော်ပွဲ ကျင်းပလျက်ရှိရာ ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ ပျားစွာတို့ သွားရောက်ပူးမြော်ပူဇော်ကြလေသည်။

အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ ပထမအုပ် ၂၁၉ ၌ ဗာဟိယဒါရုစိရိယသည် သုပ္ပါရကမှ ယူဇနာ ၁၂၀ ဆေးသော သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကုန်းလမ်းခရီးဖြင့် ခရီးပြင်းလာရာ တစ်ညဖြင့်ပင် ရောက်ကြောင်းဆို၏။ ထိုဗာဟိယဒါရုစိရိယအား ဗြဟ္မာက ဘုရားရှိရာလမ်းညွှန်ရာတွင် “ဥတ္တရေသု ဇနပဒေသု = မြောက်အရပ် (သာဝတ္ထိ)မြို့တို့၌” ဟု ပြောပုံ ထိုဥတ္တရေသု ဇနပဒေသုကို “ဥတ္တရေသုတိ သုပ္ပါရကပဋ္ဌနတော ပုဗ္ဗတ္တရဒိသာဘာဂံ သန္တာယ ဝုတ္တံ = မြောက်အရပ်ဆိုသည်မှာ သုပ္ပါရက သင်္ဘောဆိပ်မှနေပြီး အရှေ့မြောက်အရပ်ကို ရည်ရွယ်၍ဆို၏” ဟု ဥဒါနအဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုညွှန်ကြားပုံတို့ကိုထောက်၍ သုနာပရန္တတိုင်းမြို့တော် သုပ္ပါရကသည် သာဝတ္ထိပြည်၏အနောက်တောင် ယူဇနာ ၂၈၀ ခန့် ကွာဝေးသောအရပ်၌ရှိကြောင်း သိနိုင်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမင်းဘူးမြို့နယ်မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားလေသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင်ကျမ်းတွင် “တိုင်းအမည် အပရန္တ၊ သို့မဟုတ် သုနာပရန္တတိုင်း ရှေးမြို့ဟောင်းအမည် ဝါဏိဂေါမတည်ရာ ဌာနကား နမ္မဒါမြစ်နှင့် ပစ္ဆိမယာဠ်ခေါ် အနောက်ယာဠ်တောင်အတွင်း ဗုမ္မိုင်(ဘုံဘေ)မြို့မြောက်တာနာ(သာန)စီရင်စုနှင့် သုရတ (စုရတ်)

ဒီစကြိတ်စီရင်စုနယ်ပယ်များ၌ တည်ရှိသည်”ဟု (၎င်းကျမ်း ၂၀၄)ဆိုလေသည်။ အပရန္တတိုင်းသည် ဘုံဘောမြို့မှ မြောက်ဘက်ကမ်းရိုးတစ်လျှောက်ကိုဆိုကြောင်း ကျောက်စာဌာနကလည်း ဖော်ပြထားသည်ဟူ၏။

ဘုရားလက်ထက်က ပုဏ္ဏမထေရ်က မိမိဇာတိဖြစ်သော အပရန္တတိုင်းသို့ကြွလှိုကြောင်း ဘုရားကိုလျှောက်ထားရာ သင်တို့အပရန္တတိုင်းသားများသည် ရိုင်းစိုင်းသူများဖြစ်ကြောင်း၊ ဆဲရေးရေရွတ်လျှင်၊ အုတ်ကျောက်ခဲတို့ဖြင့် ပစ်ပေါက်လျှင်၊ တုတ်ခေးတို့ဖြင့် ရိုက်ပုတ်ထိုးစုတ်လျှင်၊ အသက်ကိုရန်ရှာလျှင် မည်သို့သဘောထားရှိမည်နည်းမှစ၍ မေးမြန်းတော်မူပုံ အရှင်ပုဏ္ဏက ဖြေကြားပုံများနှင့် ဘုရားရှင် အပရန္တတိုင်းသို့ ကြွတော်မူပုံမှစ၍ သစ္စဗန်ရသေ့ နမ္မဒါနဂါးတို့ တောင်းပန်၍ ပါဒစေတီ (ခြေတော်ရာ) ၂ ဆူ ချထားပေးတော်မူပုံများကို အကျယ်တဝင့်ကို ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာပုဏ္ဏောဝါဒသုတ်နှင့် ၎င်း၏ အဖွင့်တို၌ တွေ့ရှိရပေသည်။ ၎င်းအရှင်ပုဏ္ဏတို့၏ အပရန္တတိုင်းသည် ကား ဖော်ပြပါ ဘုံဘော၏မြောက်ဘက် ကမ်းရိုးတန်းအတွင်းရှိ စုရတ်စီရင်စုနယ်များပင်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားထားသင့်ပေသည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိ

သုဝဏ္ဏဘူမိဂန္ဓာန၊ သောဇောတ္တရာ မဟိဒ္ဓိကာ။
ပိသာစေနိဒ္ဓမိတွာန၊ ဗြဟ္မဇာလ မဒေသိသုံ။

တန်ခိုးကြီးသော သောဏထေရ်နှင့် ဥတ္တရထေရ်တို့သည် သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းသို့ကြွတော်မူ၍ ရက္ခိုသ်ဘီလူးတို့ကို နှိမ်နင်းလျက် ဗြဟ္မဇာလသုတ်တော်ကို ဟောတော်မူကုန်၏။

အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ် အမှူးပြုသော တတိယသင်္ဂါယနာပွဲကြီး ပြီးမြောက်သွားပြီးနောက် ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်ရာဝယ် သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းသို့ ရှင်သောဏနှင့် ရှင်ဥတ္တရတို့ ခေါင်းဆောင်၍ ရဟန္တာငါးပါး သာသနာပြုကြွတော်မူလေသည်။

“သောဏမထေရ်သည်လည်း ဥတ္တရမထေရ်နှင့်အတူ သုဝဏ္ဏဘူမိ(တိုင်း)သို့ကြွသွားလေ၏။ ထိုအခါ သုဝဏ္ဏဘူမိတွင် တစ်ယောက်သော ရက္ခိုသ်ဘိလူးမသည် သမုဒ္ဒရာမှထွက်၍ မင်းအိမ်၌ ဖွားတိုင်းဖွားတိုင်းသော သူငယ်တို့ကိုစား၏။ ထိုမထေရ်တို့လာသောနေ့၌သာလျှင် မင်းအိမ်၌ တစ်ယောက်သောသူငယ်ကို ဖွားမြင်၏။ လူတို့သည် မထေရ်ကိုမြင်၍ “ဤသူသည် ရက္ခိုသ်တို့၏ အပေါင်းအဖော်တည်း” ဟု မှတ်ထင်လျက် လက်နက်တို့ကိုယူလျက် မထေရ်ကို ပုတ်ခတ်ရန် လာကြကုန်၏။ မထေရ်က “သင်တို့သည် လက်နက်စွဲကုန်လျက် အဘယ်ကြောင့် လာကုန်သနည်း”ဟု မေးလေသော် ထိုသူသည် “မင်းအိမ်၌ ဖွားတိုင်းဖွားတိုင်းသော သူငယ်တို့ကို ရက္ခိုသ်တို့သည် စားကုန်၏။ သင်တို့သည် ထိုရက္ခိုသ်တို့၏ အပေါင်းအဖော်တို့တည်း” ဟု ဆိုကုန်၏။ မထေရ်သည် “ငါတို့ကား ရက္ခိုသ်တို့၏အပေါင်းအဖော်မဟုတ်ကုန်၊ ငါတို့ ရဟန်းမည်သည် သူ့အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကုန်၏...ပ... သေရည်အရက်သောက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကုန်၏။ တစ်နပ်သာ စားကုန်၏။ သီလကို ဆောက်တည်၏။ ကောင်းသောအကျင့်ရှိ၏” ဟုမိန့်တော်မူ၏။ ထိုခဏ၌ပင် လာနေကျ ရက္ခိုသ်မသည် “မင်းအိမ်၌ သူငယ်ဖွား၏။ ထိုသူငယ်ကိုစားအံ့” ဟူ၍ အခြွေအရံနှင့်တကွ သမုဒ္ဒရာမှ ထွက်လာ၏။ လူတို့သည် ရက္ခိုသ်မကိုမြင်၍ “အရှင်ဘုရားတို့ ရက္ခိုသ်မသည် လာပြီ” ဟု ကြောက်ကြောက်ရွံ့ရွံ့ဖြင့်

အော်ဟစ်ကြကုန်၏။ မထေရ်သည် ရက္ခိယံတို့ထက် နှစ်ဆသော အတ္တဘောတို့ဖြင့် ပရိသတ်နှင့်တကွသော ထိုရက္ခိယံမကို ဗဟိုပြု၍ ဘေးနှစ်ဖက်တို့၌ ဝန်းပတ်ခြံရံ၏။ ထိုပရိသတ်နှင့်တကွသော ရက္ခိယံ မအား “မချွတ်လျှင် ဤသူတို့သည် ဤနေရာကို အပိုင်စားရသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ငါတို့ကား ဤသူတို့အစာဖြစ်ရတော့အံ့” ဟု ကြံစည်မိ၍ အားလုံးတို့သည်သာလျှင် ကြောက်လန့်ကုန်လျက် လျှင်စွာပြေးကြကုန် ၏။ မထေရ်သည်လည်း ထိုရက္ခိယံတို့ကို မမြင်နိုင်လောက်သောနေရာ သို့တိုင်အောင် မောင်းနှင်ကာ ကျွန်း၏ထက်ဝန်းကျင်မှ အစောင့် အရှောက်ကို ထားပေ၏။ ထိုအခါ၌ စည်းဝေးရောက်လာသော လူ အပေါင်းကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်တော်အား ကြည်ညိုစေ (ကြည်ညိုစဖွယ် ဟောကြား)၍ သရဏဂုံသုံးပါးတို့၌လည်းကောင်း၊ သီလတို့၌လည်း ကောင်း တည်စေ၏။ ဤအစည်းအဝေး၌ကား ခြောက်သောင်းသော သတ္တဝါတို့အား အကျွတ်တရားကို ရစေ၏။ အမျိုးသား သုံးထောင့် ငါးရာ အမျိုးသမီးတစ်ထောင့်ငါးရာတို့သည် ရဟန်းပြုကုန်၏။ ဤသို့ လျှင် ထိုသောဏမထေရ်သည် ထိုသုဝဏ္ဏဘူမိ၌ သာသနာတော်ကို တည်စေ၏။ ထိုအခါမှအစပြု၍ မင်းအိမ်၌ဖွားသောသူငယ်တို့ကို သောဏုတ္တရဟူသောအမည်ကိုသာလျှင် ပြုကုန်သတည်း” (ပါရာဇိ ကဏ် အဋ္ဌကထာ၊ ပထမအုပ်၊ တတိယသင်္ဂီတိကထာ-၅၁)

အထက်ပါစကားရပ်မှာ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာလာ သုဝဏ္ဏ ဘူမိ သာသနာပြုရောက်ခန်း စကားရပ်ပင်ဖြစ်၏။ ထို၌ အမျိုးသမီး တစ်ထောင့်ငါးရာ ရဟန်းပြုကြောင်းကို ဆိုထား၏။ ထိုအချက်ကို မလေ့လာမစိစစ်မီ ကျွန်ုပ်တို့သည် သုဝဏ္ဏဘူမိကို အဖြေရှာရန် အရေး ကြီးပေသည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိဟူသောအမည်သည် ဇာတ်နိပါတ်ရာဇဝင်များ၌ လည်းကောင်း၊ လောကီဇာတ်စာများ၌လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားလှ၏။ မဟာဇနကဇာတ်၌ မိမိနေရာမြို့ဖြစ်သော စမ္မာနဂိုရ်မှ မြစ်ကြောင်း အတိုင်း ပင်လယ်သို့ထွက်ပြီးလျှင် သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ ကုန်ကူးသန်းသွားရာ သင်္ဘောဖြင့် ၇ ရက်သွား၍ ယူဇနာ ၇၀၀ ရောက်လျှင် သင်္ဘောပျက်ကြောင်းပါရှိ၏။ ရာမာယဏဇာတ်တွင် သီတာမိဖုရားကိုရှာရန် မျောက်စစ်သည်တို့သည် (ဂျားဗားကျွန်း)သို့လည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏရူပက (သုဝဏ္ဏဘူမိ)သို့လည်းကောင်း သွားရောက်ကြကုန်၏ဟု ဖော်ပြထား၏။ ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ ကုန်ကူးသွားသော ကုန်သည်များ သင်္ဘောပျက်ရာ ကျွန်းငယ်တစ်ခုတွင် ဆံပင်ကောင်း၍ လှပပြီး အဝတ်မရှိသော ပြိတ္တာမတစ်ဦးတို့တွေ့ရသော ဝတ္ထုတစ်ခုနှင့် မိန်းမတစ်ဦး သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ သင်္ဘောဖြင့်သွားရာ သမုဒ္ဒရာအလယ်၌ နတ်ပြိတ္တာနှင့်တွေ့၍ ပေါင်းဖော်နေကြောင်း (ပေတဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ ၄၄-၂၅၄)ဝတ္ထုတစ်ခုကို တွေ့ရသည်။

ဤစကားများအရ သုဝဏ္ဏဘူမိဟူသည် (အိန္ဒိယ မဇ္ဈိမဒေသ)မှ ရေလမ်းခရီးဖြစ်ကြောင်း ယူဇနာ ၇၀၀ ထက်ပို၍ ခေးကြောင်း ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာလာ 'ဒီပဿ သမန္တတော ရက္ခံ ဌပေတွာ'အရ ကျွန်းဖြစ်ကြောင်းတို့ကို သိရှိရပေသည်။

မြန်မာရာဇဝင်များတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိသည် ယခု တနင်္သာရီတိုင်း အပါအဝင် (ထိုအခါက သုဓမ္မပူရမည်သော) သထုံမြို့ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသထုံမြို့သည်ပင် သောဏထေရ်၊ဥတ္တရထေရ်တို့ သာသနာပြုကြရာ ကိုးတိုင်းကိုးဌာန အပါအဝင် သုဝဏ္ဏဘူမိဖြစ်ကြောင်းကို အခိုင်အမာ ပြဆိုထားလေသည်။ ထို့ပြင် ထိုသုဝဏ္ဏဘူမိနေရာကို သာသနာလင်္ကာရ

တွင် “ထိုရောအခါ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း သထုံပြည်ဝယ် သိရိမာသောက မင်းပြု၏။ သထုံပြည်ကား ကောလာသတောင်ထိပ်စေတီ အနောက် တောင်တွင် အရှေ့တစ်ဝက်တောင်ထိပ် အနောက်တစ်ဝက် မြေညီ၌ တည်၏။ ထိုမြို့ကို တင်လဲချက်သော လူတို့အိမ်ကဲ့သို့ အိမ်အများ ရှိသောကြောင့် ဂေါဠမတ္တိကမြို့လည်း ခေါ်ဝေါ်သည်။ တိုက်ကုလားမြို့ ဟုလည်း အမှာပါ၏” ဟု နေရာ အတိအကျညွှန်၍ နောက်ခေတ် အမည်များကိုပါ ဖော်ပြထားလေသည်။ ထို့အတူ ကလျာဏီကျောက် စာ၌လည်း “သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ကို သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းဟု ဆိုအပ်သော ရာမညဒေသ၌ သာသနာတည်စေရန် စေလွှတ်၏။ ထိုအခါ သုဝဏ္ဏဘူမိ၌ သိရိမာသောကမည်သောမင်း မင်းပြု၏။ ထိုမင်း ၏ မင်းနေပြည်သည် ကောလာသတောင် စေတီ၏ အနောက်မြောက် အရပ်၌ဖြစ်၏။ ထိုသုဝဏ္ဏဘူမိ၏ မြို့အရှေ့ဘက်ခြမ်းသည် တောင်ထိပ် ၌ ဖြစ်၏။ အနောက်ဘက်ခြမ်းသည် မြေညီ၌ ဖြစ်သတည်း” ဟု ရာမညဒေသ ကောလာသတောင်၏ အနောက်မြောက်အရပ်၌ တည်ရှိ သည်ဟု ဆိုလေသည်။ (ထိုနေရာ၌ ယခုအခါ အရက်သမရွာဟူသော ရွာကြီးတစ်ရွာ တည်ရှိသည်)။

ဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင် မွန်အခန်း ၈၁ တွင်လည်း “ဤတွင် ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်တော်များမှအစ ပါဠိစာပေ၌ ထင်ရှားပါရှိသော သုဝဏ္ဏဘူမိဟူသည် မည်သည့်အရပ် နည်းဟု တွေးတောကြံဆဖွယ် ရှိပါသည်၊...ပ...ယင်းသုဝဏ္ဏဘူမိကား သထုံမဟုတ်ဟူ၍ ဆိုချင်ပါသည်။ သထုံ၏အနောက်မြောက်ဘက် မိုင် ၃၀ခန့်အကွာ၌ ကောလာသကျောက်တောင်စွန်း ရှိပါသည်။ ထို တောင်စွန်း၏ တောင်ပေါ်တောင်အောက် တစ်ဝိုက်သာလျှင် သုဝဏ္ဏ

ဘူမိမြို့ဟောင်းရာ ဖြစ်ပါသည်။ လတ်တီတွတ်မြောက် ၁၇ အံသာ ၁၃ လီတ္တာနှင့် လောင်တီတွတ် အရှေ့ ၉၇ အံသာ ၆ လီတ္တာတွင်ရှိ၏။ ရှေးကျလျက် ကျော်စောထင်ရှားသောအရပ်ဖြစ်ရကား ခရစ်နှစ် ၁၀၉၈ ခုနှစ်က ထိလိုင်(ကျန်စစ်)မင်းက အမိန့်တော်ဖြင့် စေတီနှစ်ဆူကိုလာ၍ ပြုပြင်၏ 'ဟု ခေတ်မြေပုံအတိုင်းအတာ ကျောက်စာအယူအဆတို့ဖြင့် ခိုင်ခိုင်မာမာ ရေးသားထားလေသည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိနှင့်ပတ်သက်၍ ဝါဒကွဲ များစွာရှိသည်။ (၁)သုဝဏ္ဏဘူမိသည် ဘုံဘောနယ်အတွင်း၌ရှိသည်၊ (၂) ဘင်္ဂလားနယ်အတွင်းရှိ ကဏ္ဍသုဝဏ္ဏအရပ်သည် သုဝဏ္ဏဘူမိပင်ဖြစ်သည်၊ (၃)အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်း ဆုန်းမြစ်၏ပတ်ဝန်းကျင်နယ်ပယ်အရပ်သည် သုဝဏ္ဏဘူမိပင်ဖြစ်သည်ဟု အမျိုးမျိုးဆို၏။

သို့သော် ကိုးတိုင်းကိုဌာန သာသနာပြုစေလွှတ်ရာ၌ သာသနာမရောက်သေးသော အစွန်အဖျားဒေသ ပစ္စန္နိမဇနပုဒ်တို့သို့ စေလွှတ်ခြင်းသာဖြစ်ရာ ဖော်ပြပါနေရာအချို့မှာ မဇ္ဈိမဒေသ အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းဌာနများဖြစ်သဖြင့် တစ်ကြောင်း၊ ဖော်ပြပါ ဇနကဇာတ် စသည်တို့၌ သင်္ဘောဖြင့် မိုင်ပေါင်းများစွာ သွားရကြောင်းတို့ကို ထောက်ထား၍ တစ်ကြောင်း၊ စမ္မာနဂိုဏ်းမှ သင်္ဘောဖြင့်ထွက်လာလျှင် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်သို့သာ ရောက်လာစရာရှိခြင်းတို့ကို ထောက်ထား၍တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ခိုင်ခံ့မှုမရှိဟု မှတ်သင့်၏။

ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင်ကျမ်းတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိသည် စုမတြာ ကျွန်းဖြစ်ကြောင်း ဤသို့အထောက်အထားပြ၍ ဆိုထား၏။ "အိန္ဒိယပြည် ကမ္ပည်းကျောက်စာဘက်ဆိုင်ရာက ထုတ်ဝေသော နာလန္ဒာအကြောင်း စာအုပ်၌ ဖော်ပြပါရှိသော နာလန္ဒာကျောင်းကြီး တူးဖော်

တွေ့ရှိပုံ အကြောင်းအရာတွင် အောက်ပါအချက်များပါရှိသည်။ (တူးဖော်တွေ့ရှိရာ၌ နံပါတ် ၁-ဧည့်ခန်းမကြီးအဝင် အနောက်မြောက် ထောင့်တစ်နေရာတွင် ဝင်တိုင်း ပါလမင်းဆက် သုံးဆက်မြောက် ခရစ်နှစ်သက္ကရာဇ် ၉၀၀, သာသနာနှစ် ၁၄၄၄ ခု၊ နောက်ပိုင်း အနှစ်ငါးဆယ်လောက်က အုပ်စိုးခဲ့သော ဒေဝပါလမင်း ထားခဲ့သော ကြေးပုရပိုက်ကို တူးဖော်တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းပုရပိုက်၌ ဖော်ပြထားသည်မှာ “သုဝဏ္ဏဒိပဝေါ သုမတြာကျွန်းဘုရင် သီရိဗလပုတ္တဒေဝသည် နာလန္ဒာကျောင်းကြီး တည်မြဲစေရန် အစောင့်အရှောက် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန်နှင့် ၎င်းကျောင်း၌ လာရောက်သီတင်းသုံး၍ ပညာသင်ကြားကုန်သော ရဟန်းတော်များ ချမ်းသာစေရန်အလို့ငှာ သီရိနဂရခေါ် ပါဠိပုတ်ခရိုင်နိုင်ငံအတွင်း ရာဇဂဟ ဂယာစီရင်စုများတွင်ရှိသော ရွာငါးရွာကို ပေးလျှာရာ ၎င်းရွာငါးရွာအဖို့ မိမိပိုင်ဆိုင်သော သုဝဏ္ဏဘူမိ၌ရှိသော ရွာငါးရွာကို အစားထိုး၍ ထိုအခါက ပါဠိပုတ်ခရိုင်နိုင်ငံကို ပိုင်ဆိုင်သော ဒေဝပါလမင်းအား ဖလှယ်ပေးကြောင်း” ဤသို့ ဖော်ပြထားသည်။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အလွန်ရှေးကျသော ပုရပိုက်စာရှိစကားကို ထောက်၍ မူလသုဝဏ္ဏဘူမိအဖြစ် သုမတြာ(စုမတြာ)ကျွန်းကို ပြဆိုရသည်။

(ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင် စာမျက်နှာ ၂၃၃)။

ထို့ပြင် ထိုကျမ်းစာမျက်နှာ ၂၃၂၌ “ထိုမှတစ်ပါး မဟာဇနကဇာတက စသော သာသနိကကျမ်း ရာမာယနစသော လောကီယကျမ်းမှတ်တမ်းလာ စကားများအရ အိန္ဒိယမှ သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ သာသနာရေးအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လောကရေးအားဖြင့်လည်းကောင်း များစွာအကူးအသန်း အဆက်အသွယ်ရှိခဲ့ကြပုံ ယခုတိုင် သာသနာအခြေ

အနေနှင့် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ တည်ရှိနေကြပုံများကို ထောက်ထား၍ သုဝဏ္ဏဘူမိနယ်သည် စုမတြာကျွန်းမျှသာမဟုတ်ဘဲ ၎င်းကျွန်းကို အရင်းခံထား၍ အခြားနီးစပ်ရာ ဘင်္ဂလားအော်အရှေ့ ဘက်ကမ်း၌ တည်ရှိကြသော ဂျားဝါးကျွန်း၊ ဗာလီကျွန်း၊ ဘိုရညိုကျွန်း၊ သိဗံပူရ ခေါ် စင်္ကာပူ၊ မလ္လာယုခေါ် ပသျှူးကျွန်း၊ ကမ္ဘောဒိယားခေါ် ခမင်ပြည်၊ လာအိုခေါ် လောပြည် (ဣန္ဒြောစီန အင်ဂိုကျီးနား)၊ ယိုးဒယားပြည်၊ တနင်္သာရီ မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း ရာမညတိုင်းများပါ သုဝဏ္ဏဘူမိ အပါအဝင် သုဝဏ္ဏဘူမိနယ်များ ဖြစ်သင့်သည်ဟု ပြဆိုခဲ့ပေသည်”ဟု ရေးသားထားပေသည်။

အချို့ပညာရှင်တို့က ယိုးဒယားပြည်ရှိ ဖရပထုံစေတီတော်ကြီး ရှိရာ နန္ဒနိပထုံကို သုဝဏ္ဏဘူမိဟု စွဲယူထားကြ၏။ ထို၌ရှိသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများတွင် ပုဂံအနော်ရထာခေတ်မှ အနိရုဒ္ဓ(အနော်ရထာ) အမှတ်တံဆိပ်ပါ အုတ်ခွက်များကို အထောက်အထားအနေဖြင့် ညွှန်ပြကြ၏။ အနော်ရထာမင်း လာရောက်တိုက်ခိုက်၍ ပိဋကတ်တော်များ ပင့်ဆောင်သွားရာ သုဝဏ္ဏဘူမိသည် ယခု နန္ဒနိပထုံပင် ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။

ထိုစကားကို အခိုင်အမာယူလိုလျှင် အနော်ရထာမင်းသည် သုဝဏ္ဏဘူမိ၏မြို့တော်မှ ပိဋကတ်တော်များသာမက ထိုမြို့၏မင်းဖြစ်သော မနုဟာ(ကျောက်စာပညာရှင်များအလို- မူလ မကုဋမှ မနောဟာ = မနုဟာ)ကို ပုဂံပြည်သို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်လာခဲ့ကြောင်း၊ ထိုပုဂံရောက် မနုဟာမင်းသည် “မြင်းကပါသူဌေး၌ မနောမယပတ္တမြားကို အဖိုးဖြတ်ပြီးသော် ငွေအသပြာ ခြောက်လှည်းရ၏။ ဘုရားကြီးစွာ မနောဟာဟူ၍ တည်၏။ ဘုရားဝန်းကျင်၌ ဥယျာဉ်ထန်းသရက်အစုံ

လှူတော်မူ၏” စသောအကြောင်းအရာများဖြင့် ရေးထိုးခဲ့သောကျောက်စာများအရလည်းကောင်း၊ ယခုတည်ရှိနေသောမန္တဟာနန်းဘုရား စသော အဆောက်အအုံများကို ထောက်ထား၍လည်းကောင်း ထိုမန္တဟာမင်း၏မြစ် နာဂသမန်း(မန္တဟာမင်း၏သားတော် သုဓမ္မရာဇ်၊ ၎င်း၏သားတော် အသဝတ်ဓမ္မာ၊ အသဝတ်ဓမ္မာ၏သား)နှင့် အနော်ရထာ၏မြစ် ဒုတိယရွှေအိမ်သည်* (အနော်ရထာ၏သား စောလူး၊ ၎င်း၏သားတော် စောယွန်း၊ ၎င်း၏သား အလောင်းစည်သူ၊ အလောင်းစည်သူ၏သမီး) တို့ကို လက်ထပ်ပေးခဲ့သောကျောက်စာ စကားများကို ထောက်ထား၍ လည်းကောင်း၊ သထုံဘုရင်၊ ဝါ သုဝဏ္ဏဘူမိကို အစိုးရသော မွန်မင်းသည် သုံ့ပန်းမင်းအနေဖြင့် ပုဂံသို့ ရောက်ရှိစိုးစံနေခဲ့ကြောင်းတို့မှာ ထင်ရှားလွန်းလှသဖြင့် ဤပြဿနာကို ရှင်းလင်းရန် ခက်ခဲပေလိမ့်မည်။

အထက်ပါအချက်များကို ဝေဖန်ထောက်ရှု၍ စေ့စေ့ငုငု စိစစ်လိုက်လျှင်-

သုဝဏ္ဏဘူမိသည်

၁။ မဟာဇနက ဇာတ်တော်အရ မဇ္ဈိမဒေသမှ သင်္ဘောထွက်၍ ယူဇနာ၇၀၀ တွင် သင်္ဘောပျက်ကြောင်းပါရှိ၍ ၎င်း

* ရွှေအိမ်သည်ဟူသောအမည်မှာ ငယ်နာမည်ဟုတ်ဟန်မဟူ၊ ကုလားကျမင်း၏ နရသူအား အိမ်တော်ရှင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အင်းဝ နရပတိမင်းအား ရွှေနန်းကြော့ရှင်ဟူ၍လည်းကောင်း အဆောက်အအုံကိုစွဲ၍ အမည်ဖြစ်လာသကဲ့သို့ ဤမင်းသမီးကိုလည်း ရွှေအိမ်ဖြင့် စံမြန်းစေ၍ ရွှေအိမ်သည်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်တန်ရာ၏။ ၎င်း၏အဘွား(အလောင်းစည်သူ၏မိခင်)သည်လည်း ရွှေအိမ်သည်ပင်မည်၏။ တစ်ပင်တိုင်မင်းသမီးဟူသော အမည်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ယူဇနာ ၇၀၀ ထက် ပို၍ဝေးလံသော အရပ်ဒေသဖြစ်ရ
မည်ဖြစ်၏။

- ၂။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာအရ ကျွန်းမြေဖြစ်ခြင်း။
- ၃။ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်၏အရှေ့ဘက်၌ တည်ရှိခြင်း။
- ၄။ လှေသင်္ဘောနှင့် သွားလာကုန်ကူးသန်းမှု များပြားခြင်း။
- ၅။ ရှေးဟောင်း သာသနာ့အဆောက်အအုံများ ထင်ရှားခြင်း။

စသောအချက်များပေါ်မူတည်၍ ကောက်ချက်ချရသော် မြန်မာ
ပြည် အပါအဝင် အာရှအရှေ့တောင်နယ်ပယ်များဖြစ်သော မလေး၊
စင်္ကာပူ၊ ဂျားဗား၊ စုမတြာ၊ ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအိုနှင့်
ဗီယက်နမ်နိုင်ငံအားလုံးတို့ကိုပင် ခေါ်သည်။ ဝါ အင်ဒိုချိုင်းနားကျွန်း
ဆွယ်တစ်ခုလုံးနှင့် ဂျားဗားစုမတြာတို့သည် သုဝဏ္ဏဘူမိပင်ဖြစ်သည်ဟု
မှတ်သားသင့်ပေသည်။

ဖော်ပြပါ ဌာနကြီးတစ်ခုလုံးကို သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းဟု ခြုံ၍ခေါ်ရ
သော်လည်း မြို့တော်သည်ကား အခြေအနေအားလျော်စွာ အပြောင်း
အလဲ ရှိမည်မှာ မလွဲပေ။ မဟာဇနကမင်းသားတို့ခေတ်က သုဝဏ္ဏဘူမိ
မြို့တော်သည် မည်သည့်မြို့ဟု အတိအကျမသိရသော်လည်း သောဏ
ထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ သာသနာ့ပြုကြွလာသောခေတ်၌မူ စာပေအရပ်
ရပ်ကို ထောက်ရှု၍ သုဓမ္မပူရ (ကောလာသတောင်ပတ်ဝန်းကျင်ဌာန)
သည်ပင် မြို့တော်ဖြစ်နေသည်ဟု ယူဆထားသင့်၏။ (နောက်သုဓမ္မမှ
သုခုမ် = သထုံဟူသောအမည်ဖြင့် ယခုသထုံမြို့နေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်း၍
တစ်ခေတ်တစ်ခါ မြို့တော်ဖြစ်လာပေသည်။) နာလန္ဒာပုရပိုက်ပါ
စုမတြာဘုရင် သိရိဗလပုတ္တဒေဝလက်ထက် ခရစ်နှစ် ၉၀၀, သာသနာ
၁၄၄၄ အချိန်တွင်မူ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း၏ မြို့တော်သည် စုမတြာကျွန်း
၌ ဖြစ်နေသည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။

ဤသို့ဖြင့် သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ သာသနာပြုကြ
 ချိန် သာသနာ ၂၃၅ (၃၀၉-ဘီစီ)၌ သုဝဏ္ဏဘူမိ၏မြို့တော် သုဓမ္မပူရ
 တွင် ဘိက္ခုနီ တစ်ထောင့်ငါးရာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်း အဆိုရှိပေသည်။
 ဘိက္ခုနီများ ဖြစ်ထွန်းလာသည်ဟု ဆိုသဖြင့် ထိုဘိက္ခုနီများ ရဟန်း
 အဖြစ် ခံယူရာ၌ အနည်းဆုံး ၅ ပါးခန့်သော ဘိက္ခုနီများ မဇ္ဈိမမှပင့်ယူ
 ရပေဦးမည်။ သို့သော်လည်း ထိုဘိက္ခုနီသာသနာဆိုင်ရာအကြောင်း
 အချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ အမှတ်အသား တစ်စွန်းတစ်စမှ မတွေ့ရ
 သေးသဖြင့် သိခွင့်မရှိဖြစ်ပေ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ သုဝဏ္ဏဘူမိအနေ
 ဖြင့် ဘိက္ခုနီသာသနာ အသက်ရှည်ပုံမရ၊ သာသနာ ၃၀၀ အတွင်း
 လောက် တစ်နည်းအားဖြင့် တစ်ထောင့်ငါးရာသောဘိက္ခုနီတို့တစ်သက်
 သာ တည်ရှိပြီး ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းဖြစ်ပေမည်ဟု တွေးထင်ခြင်းဖြင့်
 သာ သုဝဏ္ဏဘူမိ ဘိက္ခုနီသာသနာကို နိဂုံးချုပ်ရပေတော့မည်။

ဒုတိယပိုင်း

သီလရှင်ခေတ်

“သီလရှင်”ဟု ယခုခေတ်တွင်ခေါ်ဆိုနေကြသည့် သာသနာ့ နွယ်ဝင် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းကြီးသည် မြန်မာ့ရာဇဝင်တစ်လျှောက် တွင် ဂုဏ်သိမ်ရှိစွာ ထည်ဝါခုံခုံ ကြံကြံနိုင်နိုင် ရပ်တည်၍ နေခဲ့ပေ သည်။ ထိုသို့ မြန်မာ့ရာဇဝင်တစ်လျှောက်လုံးမှာပင် ကြံကြံနိုင်နိုင် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်ကိုလည်း စာပေအထောက်အထားများစွာ ထင်ရှား တည်ရှိနေခဲ့သဖြင့် သိရပေသည်။ သို့သော် သီလရှင်ဟူသော အမည်ကို ကား ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦးအခါကာလမှစ၍ အသုံးပြုခဲ့ဟန်တူပြီး ထိုထက်ရှေးကျသော အင်းဝခေတ်၊ ပုဂံခေတ် စသည်တို့တွင် အခြား အမည်များဖြင့် သုံးစွဲအမှတ်အသားပြုခဲ့ကြပေသည်။

ယခုခေတ် အချို့သောနေကွမ္မဇ္ဈာသယ နေကွမ္မဇာတ်ခံရှိသူ အမျိုးသမီးတို့သည် များပြားဖုံဖုံ လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ စုံလင် ရောပြွမ်း သောင်းကျန်းနေရာအကြားမှ လူဝတ်ကြောင်ဓမ္မတာ လူ ဘောင်ဆိုင်ရာ အရုပ်အထွေးများစွာကို သာယာဆိတ်သုဉ်း အလွတ် ရုန်းကာ သီလရှင်ဘဝဖြင့် ပြုံးပြုံးရွှင်ရွှင် ဘုရားရှင်၏သာသနာတော် တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် ပိဋကတ်တော်ဆိုင်ရာ စာကျက်စာအံ့၊စာပြန် အထပ်ထပ်, ဝတ်ထုတ်, ဓနိကရပ်, မြတ်မနား ဘာဝနာတရား,

ပွားများမယုတ်၊ သင့်ရာသင့်ရာ၊ ကျင့်ကြံအားထုတ်၊ ပြုလုပ်နေကြခြင်းသည် လွန်လွန်မင်းမင်း ချီးမွမ်းထိုက်လှပေသည်။ ယင်းသည့်ကိစ္စမပြတ်ဆောင်ရွက်နေကြသော သီလရှင်တို့၏ စားဝတ်နေရေး အရှည်ခံ၍ တည်တံ့နိုင်ရေးအတွက် အဘက်ဘက်မှ အားပေးချီးမြှောက်စောင့်ရှောက်သင့်လှပေသည်။

အထက်ဘိက္ခုနီအပိုင်းတွင် ဘိက္ခုနီသာသနာသည် သာသနာနှစ် ၅၀၀ ခန့်တွင် ကုန်ဆုံးပြတ်တောက်ခဲ့သည်ဟု ယူဆရကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပေသည်။ သီလရှင်သည် ယခုခေတ်၌ ထိုဘိက္ခုနီသာသနာ၏ နေရာတွင် အစားထိုးတည်ရှိနေသဖြင့် ဘိက္ခုနီမှ ဆင်းသက်ခဲ့သည်ဟု ယူဆပြောဆိုနေကြ၏။ စင်စစ်မှာမူ ဘိက္ခုနီနှင့်သီလရှင်သည် အနွယ်အဆက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျင့်သိက္ခာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝတ်ဆင်ပုံနှင့် အလေ့အကျင့်အားဖြင့်လည်းကောင်း သီးသန့်ခြားနားခဲ့လေသည်။

ပဗ္ဗဇ္ဇလေးမျိုး

အာဂါရိယဟူသော အိမ်ရာတည်ထောင် လှူဘောင်မှာနေသူနှင့် အနာဂါရိယဟူသော အိမ်ရာတည်ထောင် လှူဘောင်ကို စွန့်ခွာ၍ ပဗ္ဗဇ္ဇအဖြစ်ကို ဝင်ရောက်သူဟူ၍ လူ့လောက၌ လမ်းစဉ်နှစ်သွယ် ထင်ရှားရှိနေခဲ့၏။ ထိုလမ်းစဉ်နှစ်သွယ်တွင် အနာဂါရိယဟူသော ပဗ္ဗဇ္ဇလမ်းစဉ်မှ ပဗ္ဗဇ္ဇအနွယ် လေးသွယ်လေးမြွှာဖြာ၍ ထွက်လာပေသည်။

လေးသွယ်လေးမြွှာကား-

- ၁။ ဥပသမ္ပဒပဗ္ဗဇ္ဇ
- ၂။ သာမဏေရမဗ္ဗဇ္ဇ dhammaransi.com

၃။ ကူသိပဗ္ဗဇ္ဇနှင့်

၄။ ပရိဗ္ဗာဓကပဗ္ဗဇ္ဇပေတည်း။

ထိုလေးသွယ်လေးမြွာတွင်-

(၁) ဥပသမ္ပဒပဗ္ဗဇ္ဇဟူသည်မှာ- ဘုရားရှင်လက်ထက်မှယနေ့ တိုင်အောင် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူပုံခံယူနည်း ၈ မျိုးဖြင့် ရဟန်းဖြစ်လာရသောဘိက္ခု၊ဘိက္ခုနီ (ရဟန်းယောက်ျား၊ ရဟန်းမိန်းမ)ပဗ္ဗဇ္ဇမျိုးပင်ဖြစ်၏။ (ဘိက္ခုနီသာသနာခန်း တွင် တသန့်စိဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း ဤ၌ နေရာ အားလျော်စွာ တစ်စုတစ်ရုံးတည်း ဖော်ပြပါဦးမည်။)

ဥပသမ္ပဒပဗ္ဗဇ္ဇ ၈ မျိုးကား-

(က) ဧဟိဘိက္ခု ပသမ္ပဒါ = ဘုရားရှင်က ရဟန်းအဖြစ် ခံယူမည့်သူ၏ ရှေးအကြောင်းအားလျော်စွာ လက် တော်ကိုဆန့်တန်း၍ “ဧဟိဘိက္ခု-ရဟန်းလာလှည့်” ဟုခေါ်လျှင်ပင် အလိုအလျောက် ပရိက္ခရာ စုံလင် စွာဖြင့် ရဟန်းဖြစ်လာရသော အရှင်ကောဏ္ဍည စသော ရဟန်းမျိုး။

(ခ) သရဏ ဂမနူပသမ္ပဒါ = ဘုရားဖြစ်တော်မူစအချိန် က ခွင့်ပြုခဲ့သော သရဏဂုံဆောက်တည်၍ ရဟန်း ဖြစ်ရသည့် ရဟန်းမျိုး။

(ဂ) သြဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါ = သြဝါဒကို ခံယူစေ ခြင်းဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်ကို ခွင့်ပြုသည့် အရှင်မဟာ ကဿပကဲ့သို့သော ရဟန်းမျိုး။

(ဃ) ပဉ္စာဗျာကရဏူပသမ္ပဒါ = ပြဿနာကို ဖြေဆိုစေ ခြင်းဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်ကို ခွင့်ပြုသည့် ရှင်သော ပါဏဏှဝေဒါရီအစားရဟန်းမျိုး။

ဤလေးမျိုးမှာ ရဟန်းယောက်ျားတို့အတွက်သာ သက်သက် ပညတ်ထားသော ဥပသမ္ပဒမျိုးများဖြစ်၏။

(င) ဂရုဓမ္မပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါ = ဂရုခံတရားရှစ်ပါးကိုဝန်ခံစေခြင်းဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ရသော မိထွေးတော်မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိကဲ့သို့သော ရဟန်းမျိုး။

(စ) ဒူတေနူပသမ္ပဒါ = တမန်ဖြင့် စေလွှတ်ခံယူစေခြင်းဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ရသော အမုကာသိကဲ့သို့သော ရဟန်းမျိုး။

(ဆ) အဋ္ဌဝါစိကူပသမ္ပဒါ = ဘိက္ခုနီသံဃာထံတွင် ဥတ်ကမ္မဝါစာ ၄ ကြိမ်၊ ဘိက္ခု သံဃာထံတွင် ဥတ်ကမ္မဝါစာ ၄ ကြိမ်၊ ဤသို့ ၈ ကြိမ်သော ဥတ်ကမ္မဝါစာတို့ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ရသော ဘိက္ခုနီသာသနာ တစ်ခေတ်လုံးရှိ ဘိက္ခုနီများကဲ့သို့သော ရဟန်းမျိုး။

(ဤ ၃ မျိုးမှာ ဘိက္ခုနီသံဃာအတွက် သက်သက်ပညတ်ထားသော ဥပသမ္ပဒမျိုးဖြစ်လေသည်။)

(ဇ) ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မူပသမ္ပဒါ = ဥတ်နှင့်တကွ လေးကြိမ်မြောက်သော ကမ္မဝါစာဖြင့် ဖြစ်ရသော ရဟန်းမျိုး။

(ဤ ၁ မျိုးမှာ ယခုခေတ်အထိ ရဟန်းယောက်ျား(ဘိက္ခု)တို့ ရဟန်းခံနေကြသောနည်းဖြစ်၏။ သို့သော် မိထွေးတော်ဂေါတမိနှင့်အတူ လာကြသူ သာကီဝင်မင်းသမီးဘိက္ခုနီတို့လည်း ဤနည်းဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ရသဖြင့် ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ ၂ မျိုး

စလုံးနှင့်ဆက်ဆံသော ဥပသမ္ပဒမျိုးဖြစ်လေသည်။) ဤသို့လျှင် ဥပသမ္ပဒပဗ္ဗဒ္ဓသည် ၈ မျိုးရှိသတည်း။

(၂) သာမဏေရ ပဗ္ဗဒ္ဓဟူသည်မှာ- ယခုခေတ် သာမဏေ (ယောက်ျား)နှင့် ယခုမရှိတော့ပြီဖြစ်သည့် သာမဏေရီ (မိန်းမ)များ သာမဏေဖြစ်အောင် သရဏဂုံသုံးပါးကို ဥဘတော သုဒ္ဓိ (ဆရာနှင့်တပည့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ပီပီသသ) ရွတ်ဆိုပြုလုပ်ရမည့် ပဗ္ဗဒ္ဓမျိုးဖြစ်၏။

သာမဏေရ ပဗ္ဗဒ္ဓနှင့်ပတ်သက်၍ အင်္ဂါ ၃ ချက် မှတ်သားဖွယ်မှာ-

(က) ကေသဇ္ဈေဒနပဗ္ဗဒ္ဓအင်္ဂါ = ဆံပင်ရိတ်ပယ်ခြင်း ပဗ္ဗဒ္ဓအင်္ဂါတစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံစေရမည်၊ ဆံပင်မရိတ်ပယ်ဘဲ ရှင်သာမဏေပြု၍မဖြစ်။

(ခ) စီဝရအတ္တဒန ပဗ္ဗဒ္ဓအင်္ဂါ = သင်္ကန်းဝတ်ရုံဖုံးလွှမ်းခြင်း ပဗ္ဗဒ္ဓအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံစေရမည်၊ သင်္ကန်းရှေးဦးစွာ ဝတ်ရုံမထားဘဲ ရှင်သာမဏေပြု၍မဖြစ်။

(ဂ) ဥဘတောသုဒ္ဓိ ပဗ္ဗဒ္ဓအင်္ဂါ = ဆရာနှင့်တပည့် သရဏဂုံရွတ်ဆိုမှု ပီပီသသ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ညီညီမျှမျှ သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ရှိရမည်၊ ဤအင်္ဂါ ၃ ပါးနှင့် ညီမှသာ ရှင်သာမဏေဖြစ်၏။ ရဟန်းခံရာ၌ ဆံမပယ်ဘဲ သင်္ကန်းမဝတ်ဘဲ လူဝတ်လူစားနှင့်ရဟန်းခံလျှင် ရဟန်းကားဖြစ်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်မှာသာ အာပတ်သင့်သတည်း။

(၃) ဣသိပဗ္ဗဒ္ဒဟူသည်မှာ- ဇာတ် နိပါတ်တော်များတွင် လာရှိသော တေမိမင်း၊ မဟာဇနကမင်း၊ သုဝဏ္ဏသာမသတို့သား စသည်တို့ကဲ့သို့ ရသေ့ပြုခြင်းမျိုးဖြစ်၏။ ဇာတ်နိပါတ်များအရ ၎င်းတို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ဆံပင်ကို ကျစ်ခွေ၍ထုံး၏။ သစ်ပင်မှ ခွာ၍ရသော သစ်ခေါက်လျှော်ကို ထုတေ၍ ဖျင်ကဲ့သို့ဖြစ်လာသော် စပ်ချုပ်ဆက်ဖာ၍ထားသော လျှော်တေအဝတ်ကိုဝတ်၏။ ခွာနှင့် တကွသော သစ်နက်ရေ (နက်ကျောသိမ်မွေ့သော သားကောင်တစ်မျိုးမှရသည့်အရေ)ကို ပခုံး၌တင်၏။ သစ်သားသုံးခွ၊ ကရားစသော ပရိက္ခရာကိုဆောင်၏။

ရသေ့တို့သည် ၈ မျိုး ပြားကုန်၏။ ၈ မျိုးကား-

- (က) သပုတ္တ ဘရိယ ရသေ့ = သားမယားနှင့်တကွ ရသေ့ပြု၍ လယ်လုပ်ကုန်သွယ်ခြင်း စသည်ဖြင့် အသက်မွေးသော ရသေ့မျိုး။
- (ခ) ဥဇ္ဈစရိယ ရသေ့ = မြို့ရွာတံခါး၌အရိပ်သခံမ်းပြု၍ ထိုမြို့ရွာ၌ မင်းပုဏ္ဏားတို့၏ သားသမီးတို့အား ပညာသင်ပေး၍ ရွှေငွေမခံမယူ ဆန်ဆီစသည်တို့ကိုသာ ခံယူစားသောက်သော ရသေ့မျိုး။
- (ဂ) တံပတ္တကာလိက ရသေ့ = ဆွမ်းခံ၍စားသောက်သော ရသေ့မျိုး။
- (ဃ) အနဂ္ဂိပက္ကိက ရသေ့ = မီးဖြင့် မချက်ရသော သစ်သီးစိမ်း စသည်တို့ကို စားရသော ရသေ့မျိုး။
- (င) အယမုဋ္ဌိက ရသေ့ = ဆောက်ပုတ်ကျောက်ခဲတို့ကို ယူဆောင်ကာ ဆာလောင်သောအချိန်၌ တွေ့ရာ သစ်ပင်၏ အခေါက်အခွံကို ထုခွာ၍စားရသော

ရသေ့မျိုး၊ ၎င်းတို့ကား ဥပုသ်စောင့်ခြင်း ဗြဟ္မ
ဝိဟာရ ပွားခြင်းတို့ကို ပြုကုန်၏။

(စ) ဒန္တလူရတာ ရသေ့ = ဆောက်ပုတ်ကျောက်ခဲ
မဆောင်၊ ဆာလောင်သောအချိန်၌ တွေ့ရာသစ်ပင်
တို့ကို သွားတို့ဖြင့်ကိုက်ဖြတ်၍စားသော ရသေ့မျိုး၊
၎င်းတို့သည်လည်း ဥပုသ်စောင့်ခြင်း ဗြဟ္မဝိဟာရ
ပွားခြင်းတို့ကို ပြုကုန်၏။

(ဆ) ပဝတ္တဖလိက ရသေ့ = ရေအိုင် တောအုပ် စသည်
တို့၌နေကာ ဆာလောင်သောအခါ၌ ထိုအိုင်မှ
ကြာရိုးကြာစွယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သစ်ပင်မှ
သစ်သီး သစ်ပွင့်တို့ကိုလည်းကောင်း စားသောက်
ကုန်၏။ အသီးအပွင့်မရှိလျှင် အခွံအခေါက်အရိုး
အရွက်တို့ကို စား၏။ အာဟာရအလိုငှာ အရပ်
တစ်ပါးသို့ မသွားသော ရသေ့မျိုးတည်း၊ ၎င်းတို့
သည်လည်း ဥပုသ်ဆောက်တည်ခြင်း ဗြဟ္မဝိဟာရ
ပွားခြင်းတို့ကို ပြုကုန်၏။

(ဇ) ဝဏ္ဏမုတ္တိက ရသေ့ = မြေသို့ကျရောက်သော
သစ်ရွက်တို့ကိုသာစား၍ အာဟာရအလိုငှာ အရပ်
တစ်ပါးသို့ မသွားသော ရသေ့မျိုး၊ ၎င်းတို့သည်
လည်း ဥပုသ်ဆောက်တည်ခြင်း၊ ဗြဟ္မဝိဟာရပွား
ခြင်းတို့ကို ပြုကုန်၏။

ဤရသေ့ ၈ မျိုးတို့သည် က မှ ဇ အထိ အဆင့်ဆင့်
တစ်မျိုးထက်တစ်မျိုးမြတ်၏။ ဝဏ္ဏမုတ္တိကရသေ့မျိုးသည် အမြတ်
ဆုံးဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ရသေ့ ၈ မျိုးရှိ၏။ ဤကား သုတ္တ

နိပါတ်အဋ္ဌကထာ ဟိရိသုတ်အဖွင့်၌လာသော ရသေ့ ၈ မျိုး ဖြစ်၏။ သုတ်သီလက္ခန္ဓ်အဋ္ဌကထာ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အဖွင့်တွင် ၈ မျိုး တစ်နည်းလာသေးသည်။ အနည်းငယ်မျှသာ ထူးတော့ သည်။

(၄) ပရိဗ္ဗာဏပဗ္ဗဇ္ဇဟူသည်မှာ- ဘုရားသာသနာမရှိစဉ်က ပင် ရှိနေသော ပရိဗိုဇ်များ၊ ဘုရားသာသနာတော်ရှိစဉ် အခါ၌လည်း စင်ပြိုင်ဖြစ်ကြသော သိဉ္ဇည်းစသည့် ဆရာ ကြီးတို့၏ ဂိုဏ်းဝင်များနှင့် ဘုရားသာသနာရိပ်ကို ခိုလှုံ နေထိုင်ကြသော ယခုခေတ် ဖိုးသူတော်၊ သီလရှင်စသော ပဗ္ဗဇ္ဇမျိုးဖြစ်၏။

ဤနေရာ၌ အမှတ် ၄ ပရိဗ္ဗာဏပဗ္ဗဇ္ဇကို အကျယ် ဖော်ပြရန်လိုအပ်သဖြင့် အခန်းသီးသန့်၍ ရေးသားလိုက် ပေအံ့။

ပရိဗိုဇ်

ပရိဗိုဇ်ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ပရိဗ္ဗာဏ၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာဟူသော ပါဠိကို မြန်မာပြန်ထားခြင်းဖြစ်၏။ ပရိဗ္ဗာဏဟူသည်မှာ (ပရိ-ဝေ + ကျ) လူ့ဘောင်ကို စွန့်ပစ်၍ ပဗ္ဗဇ္ဇအသွင်ဖြင့် သွားလာကျင့်ကြံ နေထိုင်တတ်သူများကို ခေါ်ရလေသည်။

ပရိဗိုဇ်ဟူသော အမျိုးအစားမှာ ဘုရားမပွင့်မီ ရှေးပဝေသဏီက ပင် ရှိခဲ့သဖြင့် ၎င်း၏အစကို ရှာဖွေ၍မဖြစ်နိုင်ချေ။ ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်နိပါတ်များတွင် လူ့ဘောင် လူ့ဘဝကို ငြီးငွေ့၍ တောတောင်သို့ ထွက်ခွာကာ နေကွမ္မပါရမိဖြည့်ကြသော အလောင်းတော်တို့တွင် အချို့

ရသေ့လုပ်၍ အချို့ ပရိဗိုဇ်လုပ်ကြ၏။ အမျိုးသမီးတို့သည်လည်း ရသေ့မ၊ ပရိဗိုဇ်မ လုပ်ကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ရသေ့နှင့် ပရိဗိုဇ်မှာ တောထွက်၍ နှစ်သက်ရာ တရားကို ကျင့်သုံးနေထိုင်ကြသူချင်း တူသော်လည်း ထိုထိုဇာတ်တော် များကို ထောက်ဆ၍ အဝတ်အဆင် အသွင်အပြင်ချင်းမတူ ထူးခြား ကွဲပြားကြသည်ကို သိရလေသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တေမိမင်း၊ မဟာဇနက မင်း စသောမင်းတို့သည် တောထွက်၍ ရသေ့ပြုလုပ်ကြရာ၌ ဆံပင် တို့ကို ရိတ်ဖြတ်မပစ်ဘဲ တစ်နည်းအားဖြင့် ပထမတစ်ကြိမ်သာရိတ်၍ နောက်ပေါက်လာသည်ကို မရိတ်တော့ဘဲ ဆံကျစ်ထုံးကာ လျှော်တေ အဝတ်၊ ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ် (အညှိရောင်)တို့ကိုဝတ်ဆင်၍ အများအား ဖြင့် တောကြီးမြိုင်အောက်၌ သစ်သီးသစ်ဥ စသည်ကို ရှာဖွေစား သောက်ကာ ဈာန်တရားများရရှိရန် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို စွမ်းစွမ်း တမံ ကျင့်သုံးနေထိုင်ကြကြောင်း ထိုထိုဇာတ်တော်တို့တွင် တွေ့ရလေ သည်။

ပရိဗိုဇ်ရဟန်းများကား ဆံပင်ပယ်ကြရလေသည်။ ပယ်ရာ၌ လည်း များသောအားဖြင့် ဓား၊ သင်တုန်းတို့ဖြင့် ရိတ်ပယ်မှုထက် အတ္တကိလမထအနေ ထန်းစေ့ဖြင့်ညှပ်၍ နုတ်ကြခြင်းကို အလေးပေး ကြလေသည်။ အချို့က ပြန်ပေါက်လာလျှင် ထပ်နုတ်ကြသော်လည်း အချို့ပရိဗိုဇ်မများမှာမူ ထပ်ပေါက်လာသော ဆံပင်ကို မနုတ်ဘဲထားနိုင် ခွင့် ရှိဟန်တူ၏။ ပေါက်လာတိုင်းသော ဆံပင်ကို ထပ်နုတ်၍ ဦးပြည်း ထားရသော ပရိဗိုဇ်တို့တွင် ထပ်မနုတ်ဘဲထားသဖြင့် တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဆန်းကြယ်နေသော ဘဒ္ဒါကုဏ္ဍလကောသာ ပရိဗိုဇ်မဝတ္ထုကို ထေရီအဋ္ဌ ကထာတွင် တွေ့ရ၏။

ဘဒ္ဒါသည် လင်ဖြစ်သူ ခိုးသားကြီးကို ချောက်ကြားသို့တွန်းချ
 ၍ သတ်လိုက်ပြီးနောက် သိဉ္ဇည်းဂိုဏ်းပရိပိုဇ်တို့အထံတွင် ပရိပိုဇ်မ
 အဖြစ် ခံယူခဲ့၏။ ၎င်းတို့၏ထုံးစံအတိုင်း ဆံပင်တို့ကို ထန်းစေ့ဖြင့်
 ညှပ်၍ နုတ်ပြီး ပရိပိုဇ်အဖြစ်ခံယူခဲ့ပေရာ ထိုနုတ်ပယ်ပြီး ဆံပင်များ
 သည် လိမ်ခွေ၍ ထပ်မံပေါက်ရောက်လာကြ၏။ ထိုလိမ်ခွေပေါက်လာ
 ကြသော ဆံပင်အလိပ်အခွေတို့သည် နားနှစ်ဖက်နောက်မှ ရစ်ခွေကာ
 ရှေ့သို့ထွက်နေသဖြင့် နားတောင်းသဖွယ်ဖြစ်နေပေသည်။ ထိုကဲ့စွဲ၍
 ဘဒ္ဒါဟူသော မူလအမည်ဝယ် ကုဏ္ဍလကောသာ (ဆံခွေ နားတောင်း
 ရှင်မ)ဟူသောအမည်ထပ်တိုးလိုက်သဖြင့် သူ့ကို ဘဒ္ဒါကုဏ္ဍလကောသာ
 ဟု တစ်သက်လုံး ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပရိပိုဇ်တို့သည်
 ဆံပင်ကို နုတ်ကြရသည်ကို သိရပေ၏။

မဟော်သဓာဇာတ်တွင် ဘေရီပရိပိုဇ်မသည် မဟော်သဓာနှင့်
 စတင် တွေ့ဆုံ၍ လက်ဟန်အမူအရာနှင့် ပညာစမ်းရာ၌ “ငါကဲ့သို့
 ပရိပိုဇ် ပြုလုပ်ပါလော့” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဦးခေါင်းကိုသုံးသပ်၍
 ပြသည်ဟု ဆိုခြင်းကို ထောက်ဆလျှင်လည်း ပရိပိုဇ်မများမှာ ဆံမရှိ
 ဦးပြည်း (ခေါင်းတုံး)ပင်ဖြစ်ကြောင်း သိသာနိုင်၏။

ထိုပြင် ပရိပိုဇ်တို့သည် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အားထုတ်ခြင်း
 ထက် အယူဝါဒ ပညာရပ်များကို သင်ကြား၍ မြို့ရွာများသို့ လှည့်
 လည်နေကြသည်က များလေသည်။ အချင်းချင်း (တစ်ဂိုဏ်းနှင့်
 တစ်ဂိုဏ်း)လည်း ဝါဒပြိုင်ပွဲများ ပြုလုပ်ကြ၍ ပညာရည်စမ်းကြသည်
 မှာလည်း ထုံးစံတစ်ခုဖြစ်နေပေ၏။ ရံဖန်ရံခါ ပရိပိုဇ်နှင့် ပရိပိုဇ်မတို့
 ဝါဒပြိုင်ပွဲတွင် ရင်းနှီးခင်မင် ချစ်ကျွမ်းဝင်သွားကြပြီးလျှင် ပရိပိုဇ်အဝတ်
 ကို ချွတ်လဲ၍ ချစ်ပွဲဝင်ကာ လူ့ဘဝခရီးဝယ် ဇနီးမောင်နှံပြုလုပ်သွား

ကြသည်လည်း ရှိသေး၏။ ထိုကဲ့သို့ ပရိဗိုဇ်လူထွက် မောင်နှံစုံမှပေါက် ဖွား၍ အပဘက်မှဝါဒငါးရာ၊ အမိဘက်မှ ဝါဒငါးရာ ဝါဒတစ်ထောင် တတ်ကျွမ်းသည်ဟု ဘုရားရှင်လက်ထက်က ကျော်ကြားသူနှစ်ဦးမှာ ဝင်္ဂီသမထေရ်အလောင်းပရိဗိုဇ်နှင့် သစ္စကပရိဗိုဇ်ကြီးတို့ပင် ဖြစ်လေ သည်။

အချို့ ပရိဗိုဇ်မတို့သည် ဝါဒများစွာသင်ကြား၍ တတ်မြောက် လျှင် မြင့်မောက်တက်ကြွလျက် မာနတံခွန် တလူလူလွှင့်ထူကာ အရပ် တကာလှည့်၍ ပြိုင်ဖက်ရှာကြကုန်၏။ ၎င်းတို့ ပြိုင်ဖက်ရှာပုံမှာ သပြေခက်များကို ယူဆောင်၍ ရွာတစ်ရွာရောက်လျှင် ထိုသပြေခက်တို့ ကို ရွာဝဋ်စိုက်ထားခဲ့ပြီးလျှင် “ငါနှင့်ဖက်ပြိုင် ဝါဒဆိုင်လိုလျှင် ဤ သပြေခက်တို့ကို ချိုးဖျက်လှည့်ကြလေ”ဟု ကြွေးကြော်လျက် ရွာတွင်း သို့ ဝင်ကြသည်ဟူ၏။ ဘဒ္ဒါကုဏ္ဍလကောသာသည်လည်း ပရိဗိုဇ်မ ဘဝတွင် ထိုကဲ့သို့ သပြေခက်ဖြင့် ပြိုင်ဖက်ရှာခဲ့သူပင်ဖြစ်လေသည်။ လက်ယာတော်ရုံ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့်တွေ့၍ ချေချွတ်တရားဟော ကာ သာသနာတော်အတွင်းသို့ ရောက်စေတော်မူခဲ့ပေသည်။

ဘဒ္ဒါကုဏ္ဍလကောသာပရိဗိုဇ်မသည် အထက်ပါနည်းဖြင့် အမြို့မြို့ အရွာရွာလှည့်၍ ဝါဒပြိုင်ဖက်ရှာရင်းဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့်တွေ့ ကာ ကျွတ်တမ်းဝင်ရသကဲ့သို့ပင် ထို့အတူ သစ္စကပရိဗိုဇ်ကြီး၏အစ်မ ပရိဗိုဇ်မ ၄ ယောက်သည်လည်း ကျွတ်တမ်းဝင်ရ၏။

သစ္စကပရိဗိုဇ်နှင့် အစ်မတော် ၄ယောက်(မောင်နှမငါးယောက်) တို့ကား ဝါဒ ၅၀၀ စီ တတ်ကျွမ်းသော ပရိဗိုဇ်လူထွက် ဇနီးမောင်နှံ တို့မှ ပေါက်ဖွားကြသူများဖြစ်ရာ အရွယ်ရောက်လျှင် မောင်အငယ်ဆုံး သစ္စကပရိဗိုဇ်က ဝေသာလီပြည်ရွာ၌ အဓိဋ္ဌာန်ထားသားတို့၏ ဆရာအဖြစ်

ဖြင့်နေထိုင်ပြီး အစ်မပရိဗိုဇ်မလေးယောက်က ဖော်ပြပါအတိုင်း သပြေခက်ကိုစွဲ၍ အမြို့မြို့အရွာရွာလှည့်ပြီး ပြိုင်ဖက်ရှာခဲ့လေသည်။

၎င်းတို့အကြောင်းကိုစတုတ္ထနိပါတ်၊ စူဠကလိင်္ဂဇာတ်၌အကျယ်တွေ့နိုင်၏။ ထိုဇာတ်ကို နန္ဒိသေနပျို့ဟူသောအမည်ဖြင့် လက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်ကြီးက ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပေရာ ပရိဗိုဇ်မလေးဦးတို့အခန်းတွင် ဤသို့ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပေသည်။

“ဝေသာလီပြည်၊ ပြောစည်ပူရ၊ ထိုဌာနတွင်၊ ဝါဒငါးရာ၊ အစုံပါ၍၊ လိမ္မာမညှိုး၊ ဂုဏ်စွမ်းကိုးသည်၊ အမျိုးနှစ်ပါး၊ သင့်သောအားဖြင့်၊ ယင်းသားငါးယောက်၊ တစ်ဝမ်းပေါက်မှု၊ စွမ်းမြောက်တစ်ထောင်၊ ဝါဒဆောင်၏။

ဆင်းရောင်ပျိုထွား၊ သားယောက်ျားကား၊ မင်းသားမင်းမြေး၊ တဝေးမွမ်းဖြင့်၊ အတတ်သင်၍၊ ပြည်ထင်သိညီ၊ ဝေသာလီ၌၊ ကပ်မှီအသင့်၊ နေပျော်တင့်၏။

လေးပွင့်ညွန့်ညောက်၊ ရွှေပင်ပေါက်သို့၊ လေးယောက်သမီး၊ ရှုမငြီးမှု၊ အကြီးပျိုထွတ်၊ အလတ်ပျိုရွယ်၊ အငယ်ပျိုသွေး၊ အထွေးပျိုနု၊ ပေါင်းကြစုလျက်၊ ဓမ္မဦးစွန်း၊ ပေါ်ထွန်းသရေ၊ နိမိတ်ဝေသား၊ သပြေပန်းခိုင်၊ ကိုယ်စီကိုင်မှ၊ တစ်နိုင်ငံတိုင်း၊ ခြားပိုင်းဌာန၊ ကောသလသို့၊ ညီမတစ်တွေ၊ ရောက်ကြလေသော်၊ သဲမြေညံ့ထွား၊ မြို့တံခါးနှင့်၊ မြို့နားနောက်တောင်၊ သာလွတ်ခေါင်သည်၊ ငွေရောင်သဲဖြူဖွေးဖွေးတည်း။

ငွေရောင်သဲဖြူ၊ ဦရုဂ္ဂကို၊ သယ်ယူပုံစု၊ ဓမ္မညွန့်ကိုက်၊ သပြေစိုက်မှ၊ “ထို၌သင်္ကာ၊ ပြဿနာကို၊ ပညာဖြတ်ချိုင်။

ဖြေစွမ်းနိုင်မှု၊ လေးခိုင်ပန်းနု၊ လေးစုသဲမြေ၊ “နင်းဖျက်စေ”ဟု၊
ပုံသေစကား၊ သူငယ်များကို၊ မှာကြားပြီးလျှင်၊ မြို့တွင်းဝင်
၏၊.....” (နန္ဒိသေနပျို့၊ အပိုဒ် ၂ နှင့် ၃)

ထို့နောက် ဆွမ်းခံကြွလာသော အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့်တွေ့၍
သပြေခက်များကို ချိုးဖျက်စေပြီး ပရိဗိုဇ်မတို့မေးသမျှဝါဒတို့ကို တစ်ခု
မကျန် ဖြေကြား၍ တရားဟောကာ ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ပို့ဆောင်ခဲ့ပေ
သည်။

မောင်အငယ်ဆုံး သစ္စကပရိဗိုဇ်ကား ဝေသာလီတွင် မင်းဆရာ
အဖြစ်နှင့် တန်ခိုးကြီးချင်တိုင်းကြီးနေပြီး နောက်ဆုံး အရှင်အဿဇိနှင့်
တွေ့ကာ ဘုရားရှင်ထံ ဝါဒပြိုင်ရန် ရောက်ရှိလာခဲ့ပေ၏။ ဘုရားရှင်
ကိုယ်တိုင်ပင် သစ္စကပရိဗိုဇ်အား အနတ္တဒေသနာဖြင့် မိစ္ဆာဝါဒကို
ဖျက်ချိုး၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူမှန်၌ တည်စေတော်မူခဲ့သည်။ သို့သော်
သစ္စကပရိဗိုဇ်ကား ရဟန်းမဝတ်ဘဲ လူ့ဘဝဖြင့်ပင် ဘုရားတပည့်ခံကာ
တစ်သက်လုံး နေသွားလေသည်။

ထိုသစ္စကတို့ကဲ့သို့ ပရိဗိုဇ်များသည် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူ
ချိန်က များပြားလှ၏။ အချို့လည်း မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်နှင့်
လည်းကောင်း အချို့လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာ စသော သာဝကကြီး
များနှင့်လည်းကောင်း တွေ့ဆုံ၍ ကျွတ်တမ်းဝင်ကာ သာသနာတော်
တွင်း၌ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီအဖြစ်ဖြင့် နေထိုင်သွားကြ၏။ ဘုရား ရဟန္တာ
တို့နှင့် တွေ့သော်လည်း ကျွတ်တမ်းမဝင်ဘဲ တစ်သက်လုံး မိစ္ဆာဝါဒကို
ခံယူကျင့်သုံးသွားသူများ၊ ဘုရားရဟန္တာများနှင့်မတွေ့အောင် ရှောင်လွှဲ
ပြီး အယူလွဲနေသူများ စသော ပရိဗိုဇ်များကား အလွန်အလွန်ပေါများ
လှပေ၏။

ဘုရားလက်ထက်တွင် အယူဝါဒအလျောက် ပရိဗိုဇ်အမျိုးပေါင်းများစွာရှိသော်လည်း ထိုပရိဗိုဇ်တို့ကို အမျိုးတူရာ ပေါင်း၍ ခွဲခြားလိုက်လျှင်...

(၁) အစေလကပရိဗိုဇ်

(၂) ဆန္ဒပရိဗိုဇ် ဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားသာ ရှိပေသည်။
ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင်-

(၁) အစေလကပရိဗိုဇ် ဟူသည် အဝတ်မဝတ်, အဝတ်အချည်းစည်း, ကိုယ်တုံးလုံး နေထိုင်ကျင့်ကြံသူများဖြစ်၏။ ပါထိကပုတ္တ, အစေလကဿပ, ကဠာရမဋ္ဌက, ဇမ္ဗူက စသော ပါဠိတော်၌ ထင်ရှားသည့် ပရိဗိုဇ်အမျိုးအစားများဖြစ်၏။ အာဇီဝကတက္ကတွန်းများသည်လည်း အဝတ်မဝတ်သော အစေလက ပရိဗိုဇ်မျိုးပင်ဖြစ်၏။ ၎င်းမှာ ဦးခေါင်းကိုရိတ်၍ အဝတ်မပါသည်မှတစ်ပါး ရဟန်းကဲ့သို့ နေထိုင်ကြသဖြင့် တစ်ခါတွင် သာသနာတော်မှ ရဟန်းတစ်ပါး သင်္ကန်းကို ခိုးယူလုယက်ခြင်း ခံရလေသည်။ အကျိုးအကြောင်းပြောပြမှ ရဟန်းမှန်းသိ၍ ဘုရားထံလျှောက်ရာ ဘုရားရှင်က ထိုသို့ခိုးယူလုယက်သော အကြောင်းရှိက သစ်ရွက်တို့ကို ကိုယ်တိုင်ချိုးခြွေ ခူးဆွတ်၍ ဖုံးလွှမ်းဝတ်ဆင်ခွင့်ကို ပေးတော်မူ၏။

နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တခေါ်သော မဟာဝီရကား ဘုရားမပွင့်မီကပင် ထင်ရှားခဲ့သောဂိုဏ်းဆရာပင်ဖြစ်၏။ ၎င်းသည်လည်း အစေလကပရိဗိုဇ်ပင်ဖြစ်၍ ယခုတိုင် ဂျိန်းဘာသာတစ်ရပ် အိန္ဒိယ၌ ထင်ရှားရှိနေပြီး ဂျိန်းဘုရားကျောင်းများတွင် ထိုမဟာဝီရ၏ အစေလကပုံတော်ကို

ဖူးတွေ့နိုင်ပေသည်။ ဂျိန်းဘာသာကား ထိုနိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ
ခေါ် မဟာဝီရ တည်ထောင်ခဲ့သောဘာသာပင် ဖြစ်၏။

(၂) ဆန္ဒပရိဗိုဇ် ဟူသည် အဝတ်ဝတ်သော ပရိဗိုဇ်များတည်း၊
၎င်းတို့ကား အမျိုးအစား များလှစွာ၏။ ဘုရားသာသနာ
တော်တွင်းရှိ ရဟန်းတော်များနှင့် အရောင်တူ အသွေးတူ
သင်္ကန်းဖန်ရည်ဆိုးဝတ်သော ပရိဗိုဇ်များ၊ သမန်းမြက်၊
ဖြူဆံမြက်တို့ကို ရက်လုပ်၍ ဝတ်သော ပရိဗိုဇ်များ၊
ဆံပင်များ၊ ငှက်မွေးများကို ရက်လုပ်၍ဝတ်သော ပရိဗိုဇ်
များနှင့် သစ်ခေါက်တို့ကိုစီ၍ဝတ်သော ပရိဗိုဇ်များစသည်
ဖြင့် အမျိုးပေါင်း မနည်းလှပါချေ။ ဘုရားလက်ထက်က
သိဉ္စည်းဆရာကြီး၏တပည့် ပရိဗိုဇ်များဖြစ်ကြသော အရှင်
သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်အလောင်း ဥပတိဿနှင့်
ကောလိတ၊ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်၊ သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ် စသည်တို့
သည် ဤဆန္ဒပရိဗိုဇ်မျိုး ဖြစ်ကြ၏။

အချို့ပရိဗိုဇ်တို့သည် ဆံမုတ်ဆိတ်တို့ကို မရိတ်ဘဲ
နုတ်၍ ဦးပြည်းခေါင်းတုံးပြီးလျှင် သာသနာတော်ထမ်း
ရဟန်းတော်တို့နှင့် သင်္ကန်းအရောင်ချုပ်ပုံ ဆိုးပုံတို့မှစ၍
တူညီစွာ ဝတ်ရုံကြသဖြင့် ရုတ်တရက် ရဟန်းနှင့်ပရိဗိုဇ်
မကွဲမပြားဖြစ်နေကြ၏။ သင်္ကန်းအရောင်အသွေး အချုပ်
အလုပ် မည်မျှတူညီသနည်းဆိုလျှင် ဝိနည်းပါဠိတော်၌
ပါရှိသည်မှာ ရဟန်းတို့နှင့် ပရိဗိုဇ်တို့၏ အဝတ်သင်္ကန်း
တို့ကို လှယုတ်၍ လှူရိုက်ကြ၏။ နောက်မှပြန်ရ၍

ရဟန်းနှင့် ပရိပိုဇ်တို့အား မိမိဆိုင်ရာသင်္ကန်းတို့ကို ရွေးချယ်ယူရန်ပြောရာ မကွဲပြားမထူးခြားသဖြင့် ရွေးမရာဘဲ ရှိနေ၍ မြတ်စွာဘုရားက အမှတ်အသား ‘ကပ္ပဗိန္ဒူ’ကို ခွင့်ပြုခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ထိုပြင် အရှင်ဥပနန္ဒသည် ဒုကုဋ် သင်္ကန်း(နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကြီး)ကို ကောင်းမွန်စွာ ချုပ်ဆိုပြီးလျှင် ဝတ်ရုံစဉ် ပရိပိုဇ်တစ်ယောက်က ၎င်း၏အဖိုးထိုက်တန်သော သင်္ကန်းနှင့် ပြောဆိုလဲလှယ် ဝတ်ရုံ၍ သွား၏။

နောက်မှ အခြားပရိပိုဇ်တို့က ထိုသင်္ကန်းချင်းလဲလာသောပရိပိုဇ်အား မူလ သင်ဝတ်ရုံသွားသော သင်္ကန်းလောက်မကောင်း အဖိုးမထိုက်ဟု ဆိုသဖြင့် ထိုပရိပိုဇ်က အရှင်ဥပနန္ဒအား သင်္ကန်းကို ပြန်လဲရန်ပြောလေ၏။ အရှင်ဥပနန္ဒကလည်း ပြန်မပေးသဖြင့် ဘုရားရှင်ထံ ရောက်လာကာ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရလေသည်။ ဤသို့လျှင် ပရိပိုဇ်တို့၏ အဝတ်သင်္ကန်းများမှာ ရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်းနှင့် မထူးမခြားဖြစ်ကြောင်း သိသာရပေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ပရိပိုဇ်တို့သည် ပိုးချည်ဝါချည်စသည်တို့ဖြင့် ရက်လုပ်သော အဝတ်များကို ဆိုး၍ဝတ်ကြောင်းနှင့် သပိတ် စသည်တို့မှာလည်း ရဟန်းကဲ့သို့ပင်ဖြစ်ကြောင်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာတို့၌ မာတင်္ဂသည် တောသို့ သွား၍ ရဟန်းပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။ မာတင်္ဂဇာတ် (ဝိသတိနိပါတ်၌)အလောင်းတော်သည် “သမဏ ပဗ္ဗဒ္ဓံ ပဗ္ဗဇိတွာ”ဟုဆို၏။ ရသေ့ဝတ်ကြောင်းမဆို၊ ထိုသမဏ

ပဗ္ဗန္တုပဗ္ဗဇိတွာကို “ပရိဗ္ဗာဇကဝေသံ” ဟု ဖွင့်ဆိုသဖြင့် ပရိဗ္ဗိဇရဟန်းအသွင်ကိုယူကြောင်း သိသာ၏။ ထို့နောက် အဝတ်အရုံအသုံးအဆောင်ကို ပြရာ၌ သင်းပိုင်၊ ခါးပန်းကြိုး၊ ပုံသကူဒုကုဋ်သင်္ကန်း၊ မြေသပိတ် စသည်ဖြင့် ပြဆိုထားရာ ရဟန်းတို့၏ အသုံးအဆောင်အတိုင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

မဟာဗောဓိဇာတ် (ပဏ္ဍာသကနိပါတ်)၌ ဘုရား အလောင်းသည် “ပရိဗ္ဗာဇက ပဗ္ဗန္တု ပဗ္ဗဇိတွာ = ပရိဗ္ဗိဇ ရဟန်းပြု၍” ဟု ဆိုပြီးလျှင် ပရိဗ္ဗိဇပရိက္ခရာများကို တစ်နေရာ၌ တောင်ဝှေး၊ သစ်နက်ရေ၊ ထီး၊ ဖိနပ်၊ သပိတ်အိတ်နှင့် ဆွဲစရာ ချိတ်ကောက်မြေသပိတ်နှင့် ဒုကုဋ်သင်္ကန်းတို့ကို ဖော်ပြထားရာ သစ်နက်ရေမျှသာ ရဟန်းအသုံးအဆောင်မဟုတ်ဘဲ ကြွင်းသမျှ ရဟန်းသုံး ပရိက္ခရာချည်းလိုလိုပင် ဖြစ်တော့၏။

ပဏ္ဍရဂံပရိဗ္ဗိဇ

ဆန္ဒပရိဗ္ဗိဇ အမျိုးအစားတွင် ပဏ္ဍရဂံပရိဗ္ဗိဇအမျိုးသည်လည်း ပါဝင်၏။ ၎င်းပဏ္ဍရဂံတို့သည် အဝတ်ဖြူကို ဝတ်ဆင်၏။ ၎င်းအဝတ်ဖြူဝတ် ပဏ္ဍရဂံမျိုးကား ဖန်ရေဆိုး ပရိဗ္ဗိဇထက်ပင် ရှေးကျဟန် တူလေသည်။ သာရသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာတွင်* ၎င်းပဏ္ဍရဂံအဝတ်ဖြူဝတ်ပရိဗ္ဗိဇမျိုးတို့ကား ကဿပဘုရားရှင် သာသနာတော် ကုန်ဆုံးသောအခါမှ

* သာရသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၊ ပဉ္စအနုရောနကထာ-၃၁
www.dhammadownload.com

စတင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ယခုခေတ်အထိ အစဉ်မပြတ် တည်ရှိခဲ့သည်ဟု ဆို၏။ ၎င်းတို့ကား အဝတ်ဖြူကိုပင် ရဟန်းများ သင်္ကန်းဝတ်သကဲ့သို့ ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ဦးခေါင်းကိုလည်း ဦးပြည်းရိတ်ကြသည်ဟု ဆိုလေ ၏။

မဟာကုဏ္ဍလဇာတ် (အသိတိနိပါတ်)၌ သစ္စတပါပီ ပရိဗိုဇ်မ သည် ဖြူသောအဝတ်ကိုဝတ်ဆင်ကြောင်း ဖော်ပြထားသဖြင့် ပဏ္ဍရဂုံ ပရိဗိုဇ်မတို့သည် ဘုရားမပွင့်မီ နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် အစဉ်မပျက် တည်ရှိခဲ့ကြောင်း သိသာထင်ရှားပေသည်။

သို့သော် ဘုရားသာသနာ ပွင့်ထွန်းသောအခိုက်အခါတို့၌ကား အချို့သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်၊ ကုဏ္ဍလကေသာ ပရိဗိုဇ်မတို့ကဲ့သို့ပင် ပါရမီ အားလျော်စွာ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ ဖြစ်လာကြသည်မှာလည်း မနည်းလှ ပေ။ ဘုရားသာသနာ ထင်ရှားစွာပွင့်ထွန်း ဖြစ်ပေါ်နေလင့်ကစား သာသနာသို့မဝင်ရောက်ဘဲ သီးခြားတည်ရှိနေသော ပရိဗိုဇ်တို့သည် လည်း များလှ၏။ အသောကမင်းကြီး၏ ခမည်းတော် ဗိန္ဒုသာရမင်း ကြီးသည် ပုဏ္ဏားများ ပါသည့်အယူရှိသော ပဏ္ဍရဂုံအဖြူဝတ် ပရိဗိုဇ် များ စသော ခြောက်သောင်းသောသူတို့အား ကျွေးမြဲအလှူဝတ်ကို ဆောက်တည်ကြောင်း ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသည်ကို ထောက်လျှင် သာသနာနှင့် စင်ပြိုင် ပဏ္ဍရဂုံပရိဗိုဇ်များစွာရှိကြောင်း ထင်ရှားလေသည်။

ဤသို့ ပဏ္ဍရဂုံ(အဝတ်ဖြူဝတ်၍ ဦးပြည်းခေါင်းတုံးသော) ပရိဗိုဇ်တို့သည် ဘုရားမပွင့်မီ (ကဿပမြတ်စွာဘုရား သာသနာနှင့် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား သာသနာကြား ဗုဒ္ဓန္တရခေတ်)၌လည်းကောင်း၊

ဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိနေစဉ်အခါ၌လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည့်နောက်ပိုင်းကာလ၌လည်းကောင်း အထင်အရှားတည်ရှိနေကြကြောင်းကို ကောင်းမွန်စွာ မှတ်ထားသင့်ပေ၏။

၎င်းပဏ္ဍရင်္ဂပရိဗိုဇ်နှင့် ပရိဗိုဇ်မတို့သည် အခြားပရိဗိုဇ်များထက် ပို၍ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် နီးစပ်ခဲ့ဟန်တူ၏။ ၎င်းတို့သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်တွင်းသို့ အများအပြားဝင်၍ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီများအဖြစ် ခံယူလိုကြသည်။ အထူးအားဖြင့် ပရိဗိုဇ်မတို့သည် ဘိက္ခုနီသာသနာနှင့် အလွန် နီးစပ်၍ ရောနှောခဲ့ဟန် တူပေသည်။

အထက်ဘိက္ခုနီအခန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဘိက္ခုနီသာသနာသည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ကွယ်ပျောက်ပြတ်တောက်သွားပြီးနောက်တွင်မူ အမျိုးသမီးတို့အဖို့ လူ့ဘောင်လောကကို ငြီးငွေ့မှု နိက္ခမ္မဇ္ဈာသယဓာတ် မြင့်မားမှုတို့ကြောင့် လူ့ဘောင်မှ ထွက်ခွာလိုကြသောအခါ ဘိက္ခုနီသာသနာကလည်း မရှိတော့သဖြင့် ထင်ရှားရှိရာ ပဏ္ဍရင်္ဂပရိဗိုဇ်မအဖြစ် ကပ်ရောက်ခိုဝင်လာကြရပေမည်။ ထိုအခါ ဘိက္ခုနီသာသနာမရှိသော်လည်း ဘုရားသာသနာ ပွင့်လင်းနေချိန်ဖြစ်၍ အညဗာဟိရ (သာသနာမှအပ) ပရိဗိုဇ်မျိုးမဟုတ်ဘဲ ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ရိပ်ကို ခိုလှုံကာ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်များကို လေ့ကျက်ကျင့်သုံးလျက် ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ပဏ္ဍရင်္ဂပရိဗိုဇ်မကလေးများ ဖြစ်လာကြမည်မှာ ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိပေ။ ထိုဗုဒ္ဓသာသနာတော်ဝင် ပဏ္ဍရင်္ဂပရိဗိုဇ်မများသည်ပင် ယခုခေတ် သီလရှင်များ၏ အမွန်အစ မူလရင်းမြစ်ကြီးပင် ဖြစ်ပေတော့၏။

သီလရှင်တို့၏သီလ

သီလရှင်တို့သည် ပဗ္ဗဒ္ဓအနွယ်၌ ပါဝင်နေကြသဖြင့် သီလရှင်တို့ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရမည့် သီလမှာလည်း ပဗ္ဗဒ္ဓသီလသာလျှင် ဖြစ်သင့်ပေ၏။ ဤ၌ သီလသည် ဂဟဋ္ဌသီလခေါ် လူဝတ်ကြောင်တို့၏ သီလနှင့် ပဗ္ဗဒ္ဓိတသီလခေါ် ရဟန်း၊ သာမဏော၊ ရသေ့၊ ပရိဗိုဇ်၊ သီလရှင်တို့၏သီလဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိကြောင်း သတိပြုရပေမည်။

ဂဟဋ္ဌသီလမှာ ဂရုဓမ္မသီလခေါ် ငါးပါးသီလဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် လူဝတ်ကြောင်တို့အဖို့ ငါးပါးသီလမှာ နိစ္စဆောက်တည်ရမည့်သီလပင် ဖြစ်တော့၏။ (သို့သော် တတ်နိုင်လျှင် ၈ ပါးသီလ ၁၀ ပါးသီလတို့ကိုလည်း ဆောက်တည်နိုင်ကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တွင်ဆို၏)။ ပဗ္ဗဒ္ဓိတသီလကား အနည်းဆုံး ဆယ်ပါးသီလမှစ၍ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလအထိသော သီလပင်ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် သီလရှင်နှင့် ပရိဗိုဇ်ရသေ့တို့သည် ဆယ်ပါးသီလကို နိစ္စဆောက်တည်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ရဟန်းတော်များအဖို့ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလသည် နိစ္စဆောက်တည်ရမည့်သီလဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ ထိုအကြောင်းကို ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ (ထေရဋ္ဌ ၂-၁၅၂)၌ ဖော်ပြထားပေ၏။

ဤသို့ ပရိဗိုဇ်တို့ ၁၀ ပါးသီလ စောင့်ရှောက်ဆောက်တည်ခြင်း၌ ထင်ရှားသော သာဓကတစ်ရပ်ရှိပေသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ အရှင်မဟိန္ဒမထေရ် သာသနာပြုကြွပြီးလျှင် အနုဋ္ဌာဒေဝီနှင့် နန်းတွင်းသူများ ဘိက္ခုနီပြုရန် သံဃမိတ္တာထေရီမကို ဇမ္ဗူဒိပ်မှ ပင့်ဆောင်ရပေသည်။ ထိုသို့ ထေရီမကို ပင့်ဆောင်နေဆဲအချိန်တွင် အနုဋ္ဌာဒေဝီနှင့် နန်းတွင်းသူတို့သည် ဆံပင်တို့ကို ရိတ်ပယ်၍ ပရိဗိုဇ်အသွင် ဝတ်ဆင်

လျက် စောင့်စားနေကြရာဝယ် ကျောင်းငယ်တစ်ခု၌ စုရုံးနေထိုင်ကြကာ ဒသသီလ(ဆယ်ပါးသီလ)ကို ဆောက်တည်၍နေကြကြောင်း ဒီပဝင်(ဒီပဝံသပါဠိ, ပဏ္ဍိတသမပရိစ္ဆေဒ ၈၁ ဂါထာနှင့် ဒီပဝင်ဝတ္ထု မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ-၉၅)၌ ဖော်ပြထားပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပဗ္ဗဒ္ဓိတနွယ်ဝင် သီလရှင်တို့သည် ဆယ်ပါးသီလခေါ် ဒသသီလကို နိစ္စ စောင့်ရှောက်ဆောက်တည်ကြရမည်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားထားသင့်ပေသည်။

မြန်မာရာဇဝင် ရှေးပိုင်းခေတ် သီလရှင်

စာရှုသူတို့အဖို့ ပဏ္ဍရဂ်ပရိဗိုဇ်အနွယ်မှ သာသနာတွင်းပုံစံဖြင့် သီလရှင်များ ဆင်းသက်ခဲ့ကြောင်းကို ရှေးအခန်းတွင် လေ့လာပြီး ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သီလရှင်ဟူသောအမည်မှာ အလွန်နောက်ပိုင်းကျမှ ပေါ်ပေါက်တွင်ကျယ်လာသော အမည်ဖြစ်၏။ မြန်မာရာဇဝင် ရှေးပိုင်းခေတ်ဟုဆိုအပ်သော ပျူခေတ်(သရေခေတ္တရာနှင့် ဟန်လင်း) ပုဂံခေတ်တို့တွင် မည်သို့သောအမည်ဖြင့် ပညတ်မှည့်ခေါ်ခဲ့သည်ဟု မသိနိုင်သော်လည်း ယင်းသီလရှင်(ဝါ) ပရိဗိုဇ်မများသည် ရဟန်းတော်များနှင့်အတူ ရှိနေခဲ့ကြောင်းကား ထိုထိုမှတ်တမ်းနှင့် ကျောက်စာတို့အရ သိရပေသည်။ ထို၏နောက်ခေတ်ဖြစ်သော အင်းဝခေတ်တွင်မူ သီတင်းသုံးဟူသောအမည်, သပ္ပယိုဟ်ဟူသော မွန်အမည်နှင့် ၎င်းမွန်သံအလိုက် မြန်မာသံ သပ္ပယိုဟူသောအမည်တို့ဖြင့် ထင်ရှားလာခဲ့လေသည်။(၎င်းအမည်တို့ကို ဆိုင်ရာအခန်းကျမှ လေ့လာတင်ပြပါမည်)။

သမိုင်းမတင်မီ မြန်မာခေတ်၊ ဝါ၊ ရာဇဝင်မပေါ်သေးမီ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ရလျှင် ဝိဝါဒဖြစ်ပေါ်စရာ များစွာရှိပေ

သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ မည်သို့မည်ပုံရောက်လာသည်ကို လေ့လာရလျှင်မူ ထိုသမိုင်းမတင်မီ၊ ရာဇဝင်မပေါ်မီ မြန်မာ့ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံကိုပင် လေ့လာရပေမည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဗုဒ္ဓသာသနာသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ မြန်မာရာဇဝင်မရေးမီ ရှေး ပဝေဏီမှာပင် ရောက်ရှိထွန်းပနေခဲ့သောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါ၏။

မြန်မာ့ရာဇဝင်သည် ပုဂံခေတ် နောက်ပိုင်းကျကျ သာသနာနှစ် ၁၅၀၀ ကျော် ခရစ်နှစ် ၁၀၀ ကျော်စ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၄၀၀ နီးပါး အနော်ရထာခေါ် အနိရုဒ္ဓမင်းလက်ထက်ကျမှ အတော်အသင့်ပြတ်သားလာလေသည်။ ထိုမြန်မာရာဇဝင် ပြတ်သားလာစအခါမှာပင် ဗုဒ္ဓသာသနာမှာလည်း ထွန်းလင်းနေခဲ့ပြီကို တွေ့လာရပေသည်။ ရာဇဝင်တွင် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်ကျမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရာမညမှ၊ သို့မဟုတ် သုဝဏ္ဏဘူမိမှ အရှင်အရဟံ ရောက်ရှိလာခဲ့ခြင်း၊ ပိဋကတ်တော်များကို စစ်ရေးဖြင့် ဆောင်ယူလာခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းလင်းခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုပုဂံခေတ်၏ ခေတ်ဦးပိုင်းတွင် မတိမ်ကောသေးသော ပျူတို့ဒေသ၌ ဗုဒ္ဓသာသနာရောင်ဝါထွန်းဝင်းပွင့်လင်းနေပြီဖြစ်ကြောင်းကိုကား ပျူတို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်ဖြစ်သော တရုတ်သမိုင်းမှတ်တမ်းများအရ သိရပေသည်။

ပျူနိုင်ငံ မတိမ်ကောမိ၊ ဝါ၊ စည်ပင်တောက်ပြောင်နေစဉ် ဖြစ်ထွန်းလာသဖြင့် တစ်စပ်တည်း တစ်နွယ်တည်းလိုဖြစ်နေသော ပုဂံနိုင်ငံသည် အနော်ရထာမတိုင်မီက ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ လုံးဝမရှိ မဟာယာနအနွယ် အရည်းသာသနာသာလျှင် ပြိုင်ဖက်မရှိ ထွန်းကားနေကြောင်း အရှင်အရဟံရောက်လာမှသာ ထေရဝါဒ ပွင့်ထွန်းဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းဟူသောစကားမှာ လုံးဝတိကျမှန်ကန်လိမ့်မည်ဟု မဆို

နိုင်ချေ။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း (ပုဂံ)တို့ထက် ဆိပ်ကမ်းကောင်း သဖြင့် အိန္ဒိယ၏ အမျိုးသားဘာသာလိုဖြစ်နေသော ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ရာမညမွန်ဌာနီနှင့် ခညဝတီရခိုင်ပြည်တို့၌ ရှေးဦးစွာရောက်ရှိထွန်းလင်း နေမည်ကို မငြင်းနိုင်၊ ထိုရာမညမှ မွန်လူမျိုးများ ခညဝတီမှ ရခိုင် လူမျိုးများနှင့် ပုဂံမပေါ်မီက ပျူလူမျိုးများတို့၏ ကူးလူးရောင်းဝယ် ဖလှယ်ဆက်ဆံမှုများက ပျူတို့ဒေသသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာကို ပို့ဆောင်ပေး နိုင်လေသည်။

ဤနေရာတွင် အလွန်ရှေးကျနေပြီဖြစ်သော လူမျိုးစု စတင်စ ခေတ်မှသည် ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက်၊ လူမျိုးသုံးစားတို့ ထင်ရှားခဲ့သည့် တိုင်အောင်သော ခေတ်ကို မစိစစ်တော့ဘဲ ပျူခေတ်မျှကိုသာ စိစစ်၍ ယင်းခေတ်၏ ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေခံကို ဖော်ပြလိုပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာန၏ ရှာဖွေတွေ့ရှိရချက်များ အရ အေဒီ ၁၃ ရာစု (လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း တစ်ထောင့်ခုနစ်ရာခန့်) လောက်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ရွှေဘို ဟန်လင်းကြီးမှသည် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်း သရေခေတ္တရာအထိ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းဒေသတို့ တွင် စည်ကားတိုးတက်နေသော ပျူလူမျိုးများ ထင်ရှားတည်ရှိနေ ကြောင်းကို သိရပေသည်။ ထိုပျူလူမျိုးတို့သည် အေဒီ ၉ ရာစုအတွင်း အထိ နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ ကျော်မျှ ထင်ရှားခဲ့ပြီးမှ ၇ ရာစုတွင် ပေါ်ပေါက် လာသော ပုဂံနိုင်ငံ မြန်မာခေတ်ကြီးနှင့် အနှစ်နှစ်ရာနီးပါး အားပြိုင်နေ ခဲ့ပြီးမှ တဖြည်းဖြည်း တိမ်ကော၍ မြန်မာများနှင့် ရောနှောသွားကြ သည်ဟု ယူဆနိုင်လေသည်။

သို့သော် ၁၁ ရာစု အစပိုင်းတွင်ထိုးသော မြစေတီကျောက်စာ ခေါ် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ ပျူဘာသာတစ်ဖက် ရေးထိုးခဲ့သည်

ကိုထောက်လျှင် ပျူယဉ်ကျေးမှုနှင့် စာပေတို့သည် ပုဂံတစ်ခေတ်လုံး လိုလိုပင် လွှမ်းခြုံနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။

ဤမျှအထိ ထင်ရှားခဲ့သော ပျူတစ်ခေတ် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် အားကောင်းစွာပင် ထွန်းလင်းတောက်ပလျက်ရှိနေကြောင်း ခေတ်ပြိုင် တရုတ်ရာဇဝင် မှတ်တမ်းများ၌ ဖော်ပြထားလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပျူလူမျိုးတို့၏အကြောင်းကို မြန်မာသမိုင်းမှတ်တမ်းများ၌ တိတိကျကျ ဖော်ပြရေးသားထားလျက်မရှိသော်လည်း တရုတ်မှတ်တမ်းများတွင် အတော်စုံစုံလင်လင် ရေးသားထားသဖြင့် ယခုခေတ်လူတို့သည် ပျူတို့အကြောင်းကို အတန်အသင့် သိခွင့်ရကြပေ၏။

ထိုပျူခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းလင်းနေသည်နှင့်အမျှ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာဝင် ဘိက္ခုသံဃာရဟန်းတော်များကလည်း အလွန်များပြားခဲ့ကြောင်း သိရ၏။ ဘိက္ခုနီသာသနာကား အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သာသနာနှစ်ငါးရာခန့် (ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်အနည်းငယ်)ကပင် ပြတ်တောက်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ဤပျူတစ်ခေတ်တွင် ဘိက္ခုနီသာသနာမရှိတော့ဟု ဆိုရပေမည်။

သို့သော် ဘိက္ခုနီသာသနာမရှိသည့်နောက်တွင် နိက္ခမ္မဇ္ဈာသယ ရှိသော အမျိုးသမီးတို့ အားထားရာ ပဏ္ဍာရဂုံပရိမိုဇိမများအနေဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာအရိပ်တွင် ခိုဝင်ကြသော အရိပ်နိမိတ်များကိုကား တွေ့ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုခေတ်တွင် သီလရှင်၏ မိခင်အနွယ် ပရိမိုဇိမများရှိကြောင်း သိရပေသည်။

ခရစ်နှစ် ၈၀၀၀ ခန့်က ရေးသားသော တရုတ်တို့၏သမိုင်း (ထန်ရာဇဝင်ဟောင်း)တွင် ပျူတို့၏ တိုင်းပြည် ကြီးကျယ်ပုံ၊ ပျူဘုရင်

တန်ခိုးကြီးပုံ၊ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ပုံများကို ရေးသားပြီးနောက် ဗုဒ္ဓသာသနာ ပွင့်လင်းပုံကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်းရေးသားပေသည်။

“ပျူတို့ဒေသတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းပေါင်း ၁၀၀ ကျော်မျှ မက ရှိလေသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် ရွှေငွေတို့ဖြင့် စီခြယ်၍ ဟသံပဒါးနှင့် တောက်ပသောအသွေးများသုတ်လိမ်းထားသည့် ခန်းမကြီးအသွယ်သွယ် ရှိလေသည်။ ကြမ်းပြင်များကိုလည်း အနီရောင်ဆိုး၍ ပန်းပွင့်များထိုးထားသော ကော်ဇောများခင်းထားလေသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၏ အမိုးများကို နန်းတော်ခေါင်မိုးကဲ့သို့ပင် စဉ်သုတ်ထားသော အုတ်ကြွပ်များဖြင့် မိုးထားလေသည်။ ပျူလူမျိုးယောက်ျားလေး မိန်းကလေး အသီးသီးတို့သည် အသက် ၇နှစ်အရွယ်သို့ရောက်လျှင် ဆံပင်များကို ပယ်ဖြတ်၍ ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့သွားကာ သာသနာဘောင်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လေ့ရှိကြသည်။ အသက် ၂၀ သို့ ရောက်သောအခါ ဗုဒ္ဓရှင်တော်၏ကျင့်ဝတ်ကျင့်စဉ်များကိုဆက်လက် လိုက်နာနိုင်ခြင်းမရှိလျှင် လူထွက်၍ ဆံပင်များကို ပြန်လည် အရှည်ထားကြလေသည်” (ဒေါက်တာကျော်သက်ရေး မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်း စာမျက်နှာ ၃၀ မှ တရုတ်ရာဇဝင် စကားပြန်ဆိုချက်ကို ကူးယူဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။ ဒေါက်တာသန်းထွန်းရေး ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင် ၅၀၅ လည်းကောင်း၊ သီရိပျံချီဦးမြရေး ရှေးဟောင်းအုတ်ခွက်၊ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ ဒုတိယတွဲ ၁၀၅ လည်းကောင်း၊ အလားတူ ဖော်ပြထားသေး၏။)

ဤသို့ သာသနာရေးအပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထို့ပြင် ပြည်သူ့ပြည်သားတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ၊ ရွှေငွေသုံးစွဲ

ကြပုံ၊ စိုက်ပျိုးစားသောက်ကြပုံများကိုလည်း အပြည့်အစုံဖော်ပြထားသေးသည်။ ဤ၌ လိုရင်းမဟုတ်၍ ထိုအကြောင်းကို ခြွင်းခဲ့ပေအံ့။

ဤမှတ်တမ်းများအရ ပျူခေတ် ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းလင်းရာတွင် ဤမျက်မှောက်ခေတ်ထက်ပင် အားရစရာကောင်းသောအချက်များပါရှိနေ၏။ ဤခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတိုင်း သားယောက်ျားလေးများအား ၇ နှစ်မှ ၁၅ နှစ်အတွင်းတွင် သာသနာ့ဘောင်သို့ သာမဏေအဖြစ် မဖြစ်မနေ သွတ်သွင်းချီးမြှောက်လေ့ရှိကြ၏။ ဖော်ပြပါနှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော်ပျူခေတ်တွင်ကားသမီးမိန်းကလေးများအားလည်း ကျောင်းပို့၍ သီလရှင်ဝတ်ပေးလေ့ရှိသည်ဟုသိရလေရာ ဤအချက်မှာ ဤခေတ်ထက်ပင် ပျူခေတ်က သာသနာရေးတွင် အားရစရာ သာလွန်ကောင်းမွန်နေပေသေးသည်။

(ဤခေတ်တွင် ဘာသာရေး၌ ဝါသနာထုံကြသော အချို့ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများသည် ကျောင်းပိတ်ရက်များ၌ မိမိတို့၏သမီးငယ်များကို သီလရှင်ကျောင်းသို့ပို့၍ သီလရှင်ကလေးများအဖြစ် ရက်ပိုင်းမျှဖြစ်စေ ပြုလုပ်စေကြ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဘုရားဝတ်တက် ဝတ်ကပ်ဆွမ်းကပ်ပန်းကပ်မှစ၍ ဒါန သီလ ဘာဝနာ ဘာသာရေးအခြေခံစာပေများကို သင်ကြားစေကြ၏။ ထိုအစဉ်အလာမှာ မိမိတို့သမီးငယ်အတွက် ဘာသာယဉ်ကျေးမှု အခြေခံရကာ နောင်ရေးအတွက် စိတ်ချရသဖြင့် ကောင်းသော အစဉ်အလာဖြစ်ပေရာ ဗုဒ္ဓဘာသာသမီးရှင်တိုင်း ပြုလုပ်သင့်ကြပေသည်။)

ပျူအမျိုးသမီးတို့သည် အသက် ၂၀ အထိ သီလရှင်အဖြစ်ဖြင့် နေပြီး ထိုမှအထက်တွင် မနေနိုင်လျှင်ထွက်ရသည်ဟု ဆိုသဖြင့် နေနိုင်၍ ဆက်လက်နေထိုင်သွားသူများလည်း မည်မျှများပြားမည်ကို စဉ်းစား

ကြည့်သင့်ပေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ခရစ်နှစ် ၁ရာစုမှ ၃ ရာစုလောက်အထိ တရုတ်အခေါ် ဖျောက်၊ မွန်အခေါ် တိရ်စုသ်၊ သူတို့ကိုယ်တိုင် ထုလော် ကျူဟု ခေါ်ဆိုခဲ့သော ပျူလူမျိုးများသည် ရွှေဘိုနယ်မှ သရေခေတ္တရာ အထိ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းတစ်ဝိုက်တွင် နေရာယူစေဖြစ်၍ အခြေမကျ မတိုးတက်သေးလင့်ကစား ၃ ရာစုမှ ၉ ရာစုအတွင်း နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ ကျော်အထိ အမျိုးဘာသာ သာသနာမှစ၍ တိုးတက်လာကာ ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်ကြီးကို နေရောင်လရောင်ပမာ ထိန်လင်းစေလျက် ရဟန်း တော်များ ပဏ္ဍရင်အနွယ် သာသနာတွင်း ပရိဗိုဇ်မယ်(သီလရှင်)များ ဖြင့် တင့်တယ်၍နေမည်ကို သိသာနိုင်ပေတော့သည်။

ပုဂံခေတ်သီလရှင်

ပျူနိုင်ငံကြီးထွန်းကားနေချိန်၏ နောက်ပိုင်းကျကျလောက်တွင် ပင် ပုဂံနိုင်ငံသည်လည်း အခြေတကျတည်မိပြီဖြစ်သဖြင့် ပျူယဉ်ကျေးမှု သည်လည်း ပုဂံသို့ စိမ့်ဝင်နေသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ပုဂံသည် ခရစ်နှစ် ရှစ်ရာကျော်လောက်တွင် စ တင်တည်ထောင်သည်ဟု အမှတ်အသား ရှိပေရာ ပျူနှင့် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့် ခေတ်ပြိုင်ထွန်းကားနေမည်ဟု ခန့်မှန်းရ၏။

ရာဇဝင်အမှတ်အသားအရ ပုဂံခေတ်တစ်လျှောက် ခရစ်နှစ် တစ်ထောင်ကျော် ၁၀၄၄ တွင် နန်းတက်သော အနော်ရထာမင်းလက် ထက်မတိုင်မီအထိ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် ဟိနယာနခေါ်ထေရဝါဒ မထွန်း ကားသေးမူ၍၊ သို့မဟုတ် မဆိုစလောက်သော ပျူတို့ဒေသမှ စိမ့်ဝင် လာသေး၍ မဟာယာနအနွယ် အရည်းဘာသာ အမြစ်စွဲလျက်ရှိနေ

သည်ကို သိရ၏။ ပျူတို့ဒေသ ဗုဒ္ဓဘာသာသည်ကား ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကအားကောင်းနေပြီး မဟာယာနလည်း အနည်းငယ်ရှိကောင်းရှိပေမည်။

ခရစ်နှစ် ၉၀၀ အတွင်း၌ ပျူခေတ်ပျူနိုင်ငံကြီး ဆိတ်သုဉ်းသွားချိန်တွင် တိုးတက်နေသောပုဂံနေပြည်တော်၌ မဟာယာနနွယ် အရည်းဘာသာ ရှိရင်းစွဲဖြစ်နေ၍ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်နေ၍ ပျူတို့၏ ဟိနယာနခေါ် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ပုဂံတွင် အမြစ်စွဲနေသော မဟာယာနနွယ် အရည်းဘာသာကို မတိုးနိုင်ဘဲ အမြစ်စွဲလောက်အောင် ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ နေရာမယူနိုင်ဘဲ မွန်တို့ဒေသ ရာမညတိုင်းဘက်သို့သာ လှည့်သွားပြီး မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် ထွန်းကားနေမည်ကို သိသာနိုင်လေသည်။ ထိုအချက်ကို ခိုင်လုံသည်ကိုလည်း ထိုအချိန်၌ ပဲခူးမြို့ဟောင်းသည် စစ်တောင်းနှင့် ပင်လယ်ဆုံရာအနီးတွင် တည်ကြောင်း၊ ထိုမြို့၌ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းအစအနများနှင့် ဗြာဟ္မဏဘာသာ (သီဝ) ကိုးကွယ်မှုအစအနများ ကျန်ရစ်ကြောင်း အမှတ်အသားများက ထောက်ခံမှုပြုနေပေသည်။

၁၁ ရာစုနှစ်အတွင်း (အေဒီ-၁၀၅၆)၌ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သုဝဏ္ဏဘူမိကိုသိမ်း၍ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုများကို ပုဂံနေပြည်တော်သို့ ဆောင်ယူခဲ့သဖြင့် မွန်တို့ဌာနီမှ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် မြန်မာတို့ဌာနီ ပုဂံနေပြည်တော်သို့ ဆောင်ယူခဲ့သဖြင့် မွန်တို့ဌာနီမှ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် မြန်မာတို့ဌာနီပုဂံပြည်တွင် လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် ထွန်းကားပွင့်လင်းလာသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပျူခေတ်မှ စိမ့်ဝင်ရုံမျှသာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာကို လွှမ်းခြုံအုပ်မိုးထားသည့် အရည်းသာသနာကိုလည်း ရှင်းလင်းပယ်ဖျက်ခဲ့ပြီးသည်

တစ်ကြောင်း၊ ရှင်အရဟံခေါ် ဓမ္မဒဿီမထေရ်မြတ်၏ လုံ့လဖြင့် မင်းနှင့် ပြည်သူဗိုလ်လူများစွာတို့ လက်ခံထားပြီးဖြစ်သည်တစ်ကြောင်းကြောင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာသည် ပြိုင်ဖက်လွတ်ကင်း ထွန်းလင်းပွင့်လန်း၍ လာပေတော့၏။

ဥ ရာစုမှ ၁၁ ရာစုအတွင်း နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ မျှ ပျူမှသည် မွန်၊ ထိုနောက် ပုဂံလှည့်လည်၍ ရှေ့ပြောင်းနေရသဖြင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓ သာသနာသည် ထိုနှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ခန့်တွင် ပျူခေတ်ကဲ့သို့ တိုးတက်မှု ရှိချင်မှရှိမည်ဖြစ်သော်လည်း ပုဂံသို့ရောက်ပြီးသည့် နောက်တွင်ကား တစ်သမတ်တည်း တိုးတက်လာလေတော့သည်။ ရေမြင့်လျှင် ကြာတင့် ၍လာမည့်အတိုင်းပင် ပျူခေတ်၏ အမွေအနှစ်ဖြစ်သော အမျိုးသမီး သာသနာ့ဝန်ထမ်းများသည်လည်း ပုဂံခေတ်ဗုဒ္ဓသာသနာကြီး တိုးတက် လာသည်နှင့်အမျှ အရောင်အဝါထွက်၍လာမည်မှာ ယုံမှားစရာမရှိပေ။

ထိုအချက်ကို အောက်ပါတို့ဖြင့် ထင်ရှားစေပါသည်။

ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများစွာတို့တွင် ရဟန်းတော်တို့၏ ဘွဲ့မည် များကို တော်တော်များများ တွေ့ရသည်။ ဘွဲ့မည်များမှာ ယခုခေတ် ရဟန်းတော်များကဲ့သို့ ပါဠိဘာသာအမည်များဖြစ်ကာ ရဟန်းတော်ဖြစ် ကြောင်းသိသာနိုင်ရန် ဘွဲ့မည်၏ရှေ့မှ အဆင့်အတန်းအလိုက် မြတ်စွာ သော၊ မြတ်ကြီး၊ မြတ်ကြီးစွာ၊ ဖုန်းမြတ်သော စသော ဝိသေသနပုဒ် များ ပါရှိပေသည်။ ရံခါသခင်၊ ဆရာဟူသော ဝိသေသများဖြင့်လည်း တွေ့ရတတ်သေးသည်။ ဘွဲ့ရှေ့မှ မြတ်စွာသော၊ မြတ်ကြီး၊ မြတ်ကြီးစွာ ဟု ပါရှိလျှင် မထေရ်ကြီး ဆရာတော်ကြီးဟု သိရ၍ ဖုန်းမြတ်သောဟု ဆိုလျှင် ရိုးရိုးမထေရ်တစ်ပါးဟု သိရလေသည်။

ထိုခေတ်၌ ယောက်ျားတို့အမည်ရှေ့၌ (မင်းပေးဘွဲ့အထူးမရှိလျှင် (c-တပ်၍ ခေါ်ဝေါ်ကြပြီး ဝိန်းမဂ္ဂို၏အမည်ရှေ့၌ အိန်၊ အိဝ်၊ အိဝ်၊

(အများအားဖြင့် အသံထွက် “အို”) တပ်၍ ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။

အထက်ပါနှစ်ရပ် (သံဃာများနှင့်သက်ဆိုင်သော မြတ်စွာသော ဖုန်းမြတ်သော စသည်တို့နှင့် မိန်းမများနှင့် သက်ဆိုင်သော “အိန်, အိပ်, အိုပ်” စသည်) တို့ကို တွဲစပ်၍ ရေးမှတ်ထားသော အမည်များကို တွေ့ရလျှင် မည်သို့ဆုံးဖြတ်မည်နည်း၊ အမည်ရှေ့က ထိုဝိသေသန ၂ မျိုးဖြင့် တွေ့ရလျှင် အမျိုးသမီးသာသနာ့ဝန်ထမ်းများ ဖြစ်သည်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်မှတစ်ပါး အခြားဆုံးဖြတ်ချက်ချစရာ မရှိပါချေ။

ကျောက်စာများ၌ တွေ့ရသော အမျိုးသမီး သာသနာ့ဝန်ထမ်းတို့၏ အမည်အချို့ကား-

- ဖုန်းမြတ်သော အိပ်ဆိတင်၊
- သခင်အိပ်ကြံပင်သင်၊
- သင်္ကာခိအိပ်အိကြံသင်၊
- ဖုန်းမြတ်သော အိပ်တည်သင်၊
- စသည်တို့ပင်ဖြစ်၏။

ဖုန်းမြတ်သော အိပ်ဆိတင်ကို ယခုခေတ်အခေါ်အတိုင်းခေါ်လျှင် ဆရာကြီး ဒေါ်ဆိတော်ဟုခေါ်ရပေမည်။ သခင်အိပ်ကြံပင်သင်ကို ဆရာလေး မကြံပင်သင်ဟု ခေါ်ရပေမည်။ သင်္ကာခိမှာ သင်္ဘာခိပတိဟု ဆိုလိုသဖြင့် အကြီးဆုံးဘွဲ့မည်ဟု ယူဆရ၏။ ၎င်းအမည်ရှင်တို့မှာ ဘိက္ခုနီသာသနာရှိသော ခေတ်မဟုတ်သဖြင့် ယခုခေတ်သီလရှင်တို့ကဲ့သို့သော အမျိုးသမီးသာသနာ့ဝန်ထမ်း ပရိမိုဇ်မများဖြစ်ကြောင်း သိသာနိုင်၏။

ရာဇဝင်ဆရာကြီးတစ်ဦးကား အထက်ပါအမည်ရှင်များကို ဘိက္ခုနီများဟု ဆုံးဖြတ်၍ ပုဂံခေတ်၌ ဘိက္ခုနီသာသနာရှိသည်ဟု ရေးသားခဲ့သည်။

သာသနာနှစ် ၅၀၀ ခန့်က ဘိက္ခုနီသာသနာ အဆက်ပြတ်ခဲ့ကြောင်း အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့၏။ ကျောက်စာများထိုးထားသောအချိန်မှာ ၁၁ရာစုအတွင်းကဖြစ်ရာ ဘိက္ခုနီသာသနာမရှိနိုင်ကြောင်း သေချာပေသည်။ ပို၍သေချာသော အထောက်အထားတစ်ရပ်မှာ သာသနာနှစ် ၉၄၃၊ ခရစ်နှစ် အေဒီ ၃၉၉ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည်မှ မဇ္ဈိမဒေသတစ်ခွင်နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဘုရားဖူးပိဋကတ်တော်ကူး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ခရီးထွက်ခဲ့သော တရုတ်ရဟန်းတော် ဖာဟီယန်၏ခရီးစဉ်တစ်လျှောက်တွင် မှတ်တမ်းရေးခဲ့ရာ၌ ရဟန်းတော် အများအပြားကိုသာ တွေ့ခဲ့ရကြောင်း ရေးသားထား၍ တစ်သောင်းခန့်ရှိသောနေရာများ၊ ငါးထောင်ခန့်ရှိသောနေရာများ စသည်ဖြင့် အများအပြားရေးမှတ်ထားခဲ့ရာ ဘိက္ခုနီများရှိကြောင်း မရေးသားခဲ့ပေ။ (သို့သော် သင်္ဂဟတန်တော်ရာ၌ ရဟန်း၊ ရဟန်းမဟုတ် ပူးတွဲဖော်ပြထားသည်မှာ ကား သံသယရှိဖွယ်ပင်ဖြစ်၏။ တစ်ဖန် တန်ခိုးကြီးသောနဂါးကြီးအကြောင်းနှင့် ဆက်လက်ဖော်ပြထားရာ၌ အတိတ်က အဖြစ်အပျက်များအကြောင်းဖြစ်နေပေရာ ဘိက္ခုနီရှိသယောင်ယောင်စကားမှာလည်း အတိတ်က အဖြစ်အပျက်များ ပါဝင်နေသဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဆရာပင် မှားယွင်းခဲ့သလော၊ သို့မဟုတ် ဘိက္ခုနီအဆက်ပြတ်ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓဘာသာအနွယ်ဝင် ပဏ္ဍရဂုံပရိဗိုဇ်မ သာသနာ ပြန်လည်စည်ပင်နေခြင်းပေလောဟု တွေးတောယူဆရပေသည်။)*

ဘိက္ခုနီသာသနာ နောက်ဆုံးတည်ရှိခဲ့ရာ သီဟိုဠ်ကျွန်းအကြောင်းကို ဖာဟီယန်မှတ်တမ်း၌ အကျယ်တဝင့်ရေးသားခဲ့သည်။ ရဟန်းတော်ပေါင်းငါးထောင်ကျော်နေသော အဘယဂီရိကျောင်းတိုက်ကြီးအကြောင်း၊

* A Record of the Buddish Countries, P 40.
www.dhammadownload.com

နှစ်ထောင်ကျော်နေသော ဘဒ္ဒရိကကျောင်းတိုက်ကြီး၊ သုံးထောင်ကျော်
နေသော မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကြီး စသည်ဖြင့် သံဃာအရေ
အတွက်နှင့် ပြဆိုရေးမှတ်ထားခဲ့သော်လည်း ဘိက္ခုနီအကြောင်း လုံးဝ
မပါရှိခဲ့ပေ။ ထိုအချက်သည်ပင် သာသနာ ၉၀၀ ကျော်၌ ဘိက္ခုနီလုံးဝ
မရှိကြောင်း အခိုင်လုံဆုံး ဖြစ်နေပေသည်။

ထင်ရှားသော ဝိနည်းဋီကာကြီးတစ်စောင်ဖြစ်သည့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိ
ဋီကာ ဘိက္ခုနီဝိဘင်းအဖွင့်၌ သံကစ္စိကဟူသော ဘိက္ခုနီတို့၏အတွင်းခံ
ရင်စည်းအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ “သံကစ္စိကာယ ပမာဏံ တိရိယံ
ဒိယဗဟုတ္တာတိ ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒေ ဝုတ္တံ” ဟု ၎င်းအတွင်းခံရင်စည်း
၏ ပမာဏမှာ အနုတစ်တောင့်ထွာရှိသည်ဟု ရှေးဂဏ္ဍိပုဒ်၌ ဆိုသည်
ဟူ၍ မသေမချာ ညွှန်ပြထားသဖြင့် ဘိက္ခုနီအသုံးအဆောင်များကိုပင်
ဋီကာဆရာတို့ခေတ်၌ မသိနိုင်တော့လောက်အောင် အဆက်ဆေးခဲ့သည်
ကိုလည်း ထောက်ထားသင့်ပေသည်။

ဘိက္ခုနီသာသနာမှာ အဆက်ပြတ်မိလျှင် ပြန်လည်ထွန်းသစ်
ခြင်းငှာ မဖြစ်နိုင်သဖြင့် ထိုပုဂံခေတ် အမျိုးသမီးသာသနာဝန်ထမ်းတို့
ကို သာသနာတွင်း ပရိဗိုဇ်မများဟု ယူဆရန်မှတစ်ပါး မဖြစ်နိုင်ချေ။
မဟာယာနဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကားနေသော တရုတ်ပြည်စသည်တို့
တွင် ယခုတိုင် ဘိက္ခုနီရှိသေးသည်ဟု ဆိုသဖြင့် ထိုပုဂံခေတ်တွင်လည်း
ရှိနိုင်ကြောင်း ယူဆလိုက ယူဆနိုင်သော်လည်း ထိုကျောက်စာထိုးချိန်
တွင် ပုဂံခေတ်၌ ထေရဝါဒမှတစ်ပါး (မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ) လုံးဝ
မရှိသည်မှာ သေချာလှပေသည်။

ထိုပြင်လည်း အလှူအတန်းနေရာများစွာ၌ ရဟန်းတော်များ၏
ဘွဲ့မည်များကို ပုဂံခေတ်ကျောက်စာတို့တွင် အများအပြား တွေ့ရ၏။

တွေ့ရသမျှ ရဟန်းတော်များ၏ ဘွဲ့မည်များမှာ ပါဠိဘွဲ့မည်များသာ ဖြစ်ပေသည်။ မြစေတီကျောက်စာခေါ် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ “အဗယ်တပည့်သား မဟာထေရ် (အရှင်အရဟံကိုယ်တော်တိုင်ဖြစ်၍ အမည်မဖော်ဟု ယူဆရ၏) အဗယ်တပည့်သား မုဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ ထေရ်, အဗယ်တပည့်သား သုမေဓပဏ္ဍိတ်, အဗယ်တပည့်သား ဗြဟ္မပါလ, အဗယ်တပည့်သား ဗြဟ္မဒိဝ်, အဗယ်တပည့်သား သောန, အဗယ်တပည့်သား သံဃသေနဝရပဏ္ဍိတ်” (သီရိပျံချီ ဦးသာမြတ် ပြန်ဆိုချက်မှ)ဟု ပါဠိဘွဲ့တော်များကိုသာ တွေ့ရပေသည်။ အဘယ်ဟူ သည်ကား ပျူဘာသာ ဗုံးဖြစ်ရာ “ဗုံး(လေးစားမှုစကား) မြတ်သော မြတ်နိုးဖွယ်ကြည်ညိုဖွယ်” ... စသည်ဖြင့် ဦးသာမြတ်၏ မြစေတီ ကျောက်စာအုပ်၌ ဖော်ပြထားပေသည်။

ရဟန်းတော်များ၏ဘွဲ့တော်တို့ကို ပုဂံကျောက်စာတို့၌ ပါဠိအမည် များဖြင့်ချည်းလိုလို (တရားအမှုများ၌ လူအမည်များဖြင့် c-တပ်၍ ပါရှိရာတို့ကား ရဟန်းကိုယ်တိုင် တရားရုံးသို့မလာဘဲ ကိုယ်စားလှယ် လူဒကာများဟု ယူဆရာသည်) တွေ့ရလျက် အမျိုးသမီး သာသနာ့ ဝန်ထမ်းတို့ အမည်တွင် ပါဠိဘွဲ့မည်မဟုတ်၊ ဖော်ပြပါအတိုင်း “အိဝ် ဆိတဝ်-ဒေါ်ဆိတော်, အိဝ်ကြိပင်သင်-ဒေါ်ကြိပင်သင်, အိဝ်အကြိ သင်-ဒေါ်အကြိသင်” စသည်တို့ဖြင့် လူမည်များဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်း ကလည်း ရဟန်းသံဃာများနှင့် ခြားနားချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပေရာ ဘိက္ခုနီ မဟုတ် ပရိဗိုဇ်များသာဟု ယူဆစရာ အကြောင်းတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ချေ၏။

ထိုအကြောင်းတို့ကို ထောက်ဆ၍ ပုဂံခေတ်က ဘိက္ခုသံဃာ တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထင်ရှားကျော်ကြားသော အမျိုးသမီးသာသနာ့ ဝန်ထမ်းများရှိခဲ့ကြောင်း၊ ထိုအမျိုးသမီးသာသနာ့ဝန်ထမ်းတို့ဟူသည်

အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ဘိက္ခုနီမဟုတ်နိုင်၊ ထိုခေတ်က မည်ကဲ့သို့ အမည်တပ်၍ ခေါ်သည်ဟု မသိရသော်လည်း ၎င်းတို့သည် ယခုခေတ် သီလရှင်များ၏ ဆင်းသက်လာရာ ရှေးအနွယ်တော်များပင်ဖြစ်ကြောင်း ယုံမှားမဲ့ မှတ်သင့်ပေသတည်း။

ပုဂံခေတ်၌ သီလရှင်ရှိနေကြောင်းကို ဖော်ပြပြီးနောက် ထိုပုဂံ ခေတ် သီလရှင်များသည် ရှေးပဏ္ဏရဂုံနွယ်ဝင် ပိသစ္စာ အဝတ်ဖြူများ ကို ဝတ်ရုံကြောင်းကို အောက်ဖော်ပြပါ ဦးဖိုးလတ်၏ မြန်မာစကား အဖွင့်ကျမ်းလာ စကားရပ်ဖြင့် ပေါ်လွင်လာပေသည်။

ဤ၌ အိုအိ၏အနက်ကို လင်းပြီးဖြစ်သဖြင့် ဖုခိ၏အနက် ကို စိစစ်သော် ခေတ်မွန်ဘာသာတွင် အဖြူ ဖြူသောဟော ဗုဒ္ဓနှင့် ဝတ်ရုံဟောဂ္ဂိပုဒ်တို့ကို တွေ့ရသည်။ တစ်ဖန် ရွှေစည်း ခုံ မွန်ကျောက်စာတွင် ဖြူသောဟော ဗုံတောင်နှင့် နန်းတည်မွန် ကျောက်စာတွင် ပတ်ရစ်၊ ဝတ်ရုံဟော ဂီဝ်ပုဒ်ကို တွေ့ရပြန် သည်။ ဖု၊ ဗု၊ ဗုံနှင့် ခိ၊ ဂိ၊ ဂ္ဂိပုဒ်တို့မှာ အသံချင်း လွန်စွာ နီးကပ်သည်။ ထိုအတိုင်း အနက်ချင်းလည်း နီးစပ်သော် ဖုခိ၏ အနက် အဖြူဝတ်၊ အဖြူရုံဟု ပေါ်ထွက်ပေမည်။ ထို့ကြောင့် အိုအိဖုခိ၏အနက် “မောင်ဖြူဝတ်၊ မယ်ဖြူဝတ်၊ သင်ဖြူဝတ်၊ သျှင်ဖြူဝတ်” ဟုပေါ်ထွက်ချေမည်။ လိုရင်းကိုဆိုရသော် အမည် တွင် အိုအိ ဖု ခိ ပုဒ် တွဲဖက်ခေါ်ဝေါ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ခေတ်စကားဖြင့် ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်ကို ဆင်မြန်းသည့် ဖိုးသူ တော်၊ မယ်သီလ၊ ဝါ သီလရှင်များ ဖြစ်ရာသည်။

[မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း၊ ဒုတိယတွဲ-၁၁၆]

ဤသို့ဖြင့် ပုဂံခေတ်၌ သီလရှင်များရှိခဲ့ကြောင်း ယင်းတို့သည် အဖြူရောင်အဝတ်များကို ဝတ်ဆင်ကြောင်း သိသာလှပေသည်။ စာပေနှင့် လူမှုရေးသိပ္ပံဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၂ “ကလေးသူငယ်များပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းစာတမ်း၊ ၄၃၃ တွင် ဦးစိုးညွန့်က ရွှေ့ပြည်ဦးဘတင်ထံမှရသော အချက်အလက်များကို ဤသို့ရေးသားထားသည်ကိုလည်း အထက်ပါ အချက်ကို ထောက်ခံနေသော သာဓကတစ်ခုအနေဖြင့် တွေ့ရပြန်သည်။

“အနော်ရထာမင်းစောလက်ထက် နောက်ပိုင်းတွင် ‘သီတင်းသုံး’ ဟုခေါ်ဆိုသောသူများ ပေါ်ပေါက်လာ၍ ထို့နောက်တွင် ပိဋကတ်ကျမ်းအလို ပဏ္ဍရင်၊ မြန်မာလို အဝတ်ဖြူဝတ်ပုဂ္ဂိုလ်များဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော ဖိုးသူတော်၊ မယ်သီလများ ပေါ်ပေါက်လာပြန်၏”

အင်းဝခေတ် သီလရှင်

နှစ်ပေါင်းများစွာ တန်ခိုးကြီးထွားခဲ့၍ ယခုလက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးနှင့် အရှေ့တစ်လွှား ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လော၊ ဗီယက်နမ်၊ မလေး၊ အပါအဝင် အင်ဒိုချိုင်းနားကျွန်းဆွယ်ကြီးတစ်ခုလုံးကိုပါ အာဏာစက်ဖြန့်နိုင်ခဲ့သော ပုဂံနေပြည်တော်နိုင်ငံကြီး တိမ်းယိမ်းသွားပြီးနောက် ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်းဟူသော နိုင်ငံငယ်နှစ်ခုကြားဖြတ်ပေါ်လာခဲ့သေး၏။ ထိုခေတ်ထိုအချိန် တိုင်းပြည်အခြေအနေကား ပျက်စီးလှမတတ် ဆိုးဝါးသောင်းကျန်း၍ ပရမ်းပတာ ဖြစ်နေသောအချိန်အခါကြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ နိုင်ရာလူ မင်းပြုနေသဖြင့် ပြည်သူလူထုမှာလည်း ကျိုးလန့်စာစားဖြစ်သလိုသွား ဖြစ်သလိုနေကာ အခြေအနေ

ကိုကြည့်၍ အသက်မွေးနေရသဖြင့် ယခင်က တိုးတက်ကြီးမား တန်ခိုး ထွားခဲ့သမျှ အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

“ထိန်ကျော်ဟိုး = သတိုးဖျား” ဟူသော ရာဇဝင်ဆောင်ပုဒ်အရ မြန်မာနှစ် ၇၂၆-ခု၊ ဧရာဝတီ ၁၃၇၆-ခုနှစ်တွင် သတိုးမင်းဖျားသည် စစ်ကိုင်း၊ ပင်းယမင်းတို့ကို ဖယ်ရှား၍ မြစ်ငယ်မြစ်နှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဆုံ ဒေသကို ရှင်းလင်းပြီးလျှင် ခိုင်ခံ့သောအင်းဝနိုင်ငံသစ်ကို တည်ဆောက် ခဲ့လေသည်။

သတိုးမင်းဖျားလက်ထက် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဆူပူလှုပ်ရှားမှုများ အနယ်ထိုင်သွားသော်လည်း လုံးလုံးတည်ငြိမ်မှုကိုမူ မရသေးချေ။ သို့သော် နောက်မင်းများလက်ထက်တွင် တစ်စတစ်စ တည်ငြိမ်တိုးတက်လာ မည့် အလားအလာများကို ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းနောက် ဆက်ခံသော မင်းကြီးစွာစော်ကဲလက်ထက်၌ တိုင်းပြည် အတော်အတန် ငြိမ်သက်သွားလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကြီးသည်လည်း အင်းဝခေတ်တွင် ဘာသာ၊ သာသနာ နှင့် ပညာ လူမှုရေးတို့ပါ အဘက်ဘက်မှ တိုးတက်လာလေ၏။ မင်းကြီး စွာစော်ကဲလက်ထက်မှ နောက်တစ်ဆက် ဘုရင်မင်းခေါင်လက်ထက် တွင် အနှစ် ၄၀ မျှ မွန်မြန်မာစစ်ပွဲများ ဖြစ်လာလေသည်။ သို့သော် မွန်မြန်မာစစ်ပွဲ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားနေရသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အင်းဝမတည်မီနှင့် တည်စအချိန်ကာလလောက် ဆိုးရွားပျက်ပြားခြင်း မရှိတော့ချေ။

မွန်မြန်မာနှစ်ဦးစလုံး ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များချည်းဖြစ် သဖြင့် နှစ်နိုင်ငံ နှစ်ပေါင်းကြာရှည်စွာ စစ်ဖြစ်နေသေးသော်လည်း ဘာသာရေးဘက်တွင် တိုးတက်မှုများကြောင့် အပ ပျက်ပြားယုတ်

လျှော့ခြင်းမရှိဟုဆိုရပေမည်။ ဘုရင်မင်းခေါင်လက်ထက်တွင် တစ်ဖက် မှ စစ်ဖြစ်နေသော်လည်း ဘာသာ သာသနာနှင့် စာပေအနုပညာများမှာ တသိမ့်သိမ့် တိုးတက်နေခဲ့လေသည်။

ထိုမင်းလက်ထက်၌ပင် စာပေကျမ်းဂန် တတ်ကျွမ်းသောရဟန်း ပညာရှိများ လွန်ပေါများသည်ဆို၏။ ထိုအချိန်အခါ၌ အမျိုးသမီး သာသနာ့ဝန်ထမ်းများလည်း မြောက်များစွာ ရှိနေသည်ကိုလည်း သိရ ပေသည်။

အောက်ပါအကြောင်းရပ်သည် အမျိုးသမီး သာသနာ့ဝန်ထမ်း များ အင်းဝခေတ်၌ရှိရုံမျှမက အလွန်အရေးပါပုံကိုပင် ဖော်ပြနေပေ၏။

“သက္ကရာဇ် ၇၆၆ ခုနှစ်တွင် ရာဇာဓိရာဇ်သည် ကတ္တု၊ လွန်းကြင်၊ ကူရွပ်၊ ထက်ရပ်အစင်းသုံးထောင်၊ ဗိုလ်တစ်သိန်း ခြောက်သောင်း၊ အမတ်ဒိန်မနိရွပ်၊ သမိန်ဖြတ်စ၊ သမိန်အဝနိုင်၊ သမိန်အဲပရဲ၊ သည်စစ်သူကြီးလေးယောက်နှင့်တကွ ပဲခူးကသည် ရေဝန်းတိုင်အောင် ရေကြောင်းဆန်လာ၏။ ထိုရောအခါ ဘုရင် မင်းခေါင်လည်း မျူးကြီးမတ်ခိုင်အပေါင်း၊ ရဟန်း သံဃာ အပေါင်းနှင့်တကွ “ရာဇာဓိရာဇ်ကို ပြန်လေအောင် နှုတ်ရေး၊ လက်ရေးဖြင့် ဘယ်သို့စီရင်သော် သင့်မည်နည်း” ဟု တိုင်ပင် တော်မူ၏။ မျူးတော်မတ်တော်၊ ဆရာတော်အပေါင်းလည်း မည်သို့မျှမဆို တိတ်တဆိတ်သာနေကြ၏။ ပင်းယကျောင်း တွင်နေသော အသက် ၃၁ နှစ်၊ ပဉ္စင်း ၁၁ ဝါရသော စင်္ကြို သူမြတ်တစ်ပါးမူကား “ရာဇာဓိရာဇ်ကို မဆိုနှင့်ဦး၊ ဇမ္ဗူဒိပ် မြေအပြင်ဝယ် ရှိလေသမျှ မင်းအပေါင်းလာစေကာမူ နှုတ်ရေး ဖြင့် ပြန်လေအောင် ငါစွမ်းနိုင်၏” ဟုဆို၏။ ဘုရင်မင်းခေါင်

လည်း အလွန်အားရတော်မူ၍ “အစွမ်းရှိတိုင်းမိန့်တော်မူပါဟု တောင်းပန်၏” (သာသနာလင်္ကာရ-၁၃၉၊ မှန်နန်းရာဇဝင် ပထမတွဲ စာမျက်နှာ ၄၉၀ ၌ အကျယ်ပါရှိ၏)။

“စင်္ကြံသူမြတ်အလိုရှိတိုင်း စီရင်တော်မူ၍ ဆင်ဟိုင်း ငါးတောင်ပြည့်ကို ရွှေက တင်စေပြီးသော် စင်္ကြံသူမြတ်စီး၍ ထွက်ရ၏။ ဆင်ရှေ့တွင်လည်း အဝတ်ဖြူနှင့် သီတင်းသုံး သုံးရာ လိုက်ရ၏။ ဆင်နောက်ကလည်း သူအိုသုံးရာ လက် ဆောင်ကိုင်၍ လိုက်ရ၏” (ဦးကုလား မဟာရာဇဝင်ကြီး စာပိုဒ် ၄၇၇၊ မှန်နန်းရာဇဝင် ပထမတွဲ စာမျက်နှာ ၄၉၂ ၌လည်း အလားတူပါ၏)။

ပထမစာပိုဒ်တွင် စစ်မဖြစ်ရန် ငြိမ်းချမ်းရေးတမန်အဖြစ် နှုတ် ရေးစကားတတ် စင်္ကြံသူမြတ် ရာဇာဓိရာဇ်ထံကြွရမည့် အခြေအနေကို ပြ၏။ ဒုတိယစာပိုဒ်တွင် စင်္ကြံသူမြတ်သည် ရာဇာဓိရာဇ်ထံ ငြိမ်းချမ်း ရေးအတွက် စကားဆိုရန် ကြွတော်မူပုံကို ပြလေသည်။ ကြွရာ၌ ဆင်ကိုလည်း အစွယ်မရှိသော ဟိုင်းကို ရွေးချယ်သည်မှာ အဓိပ္ပာယ် အလွန်ပြည့်ဝ၏။ ထို့ပြင် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် သရုပ်ပြအနေဖြင့် လုံးဝ အန္တရာယ်မပြုတတ်သော သီတင်းသုံးခေါ်အမျိုးသမီးသာသနာ့ ဝန်ထမ်း (သီလရှင်) သုံးရာကို ရွေးချယ်လိုက်ခြင်းမှာ အလွန်အလွန် အဓိပ္ပာယ်ရှိသွားပေသည်။ ထိုငြိမ်းချမ်းရေးသရုပ်ပြ အခမ်းအနား အတိုင်းပင် စင်္ကြံသူမြတ်၏အစွမ်း ရာဇာဓိရာဇ်၏ စိတ်ညွတ်နူးမှုတို့ ကြောင့် အရေးမှာ ရှောရှောရှူရှူနှင့် ပြီးမြောက်သွားပြီး ရာဇာဓိရာဇ် လည်း ပဲခူးသို့ ပြန်လေတော့သည်။

သီတင်းသုံးနှင့် သီလရှင်

ဤနေရာ၌ “အဝတ်ဖြူနှင့် သီတင်းသုံးသုံးရာ”ဟူ၍အဝတ်ဖြူနှင့်ဟူသော အပိုင်းနှင့် သီတင်းသုံးဟူသောအပိုင်း ၂ပိုင်းပါရှိရာ “အဝတ်ဖြူနှင့်”ဟူသောအပိုင်းအရ အထက်အခန်းတို့တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ပဏ္ဍရင်္ဂံအနွယ်လာ ပရိဗိုဇ်မများဟူ၍ သိသာ၏။ သို့သော် ဖိုးသူတော်ကဲ့သို့ ပဏ္ဍရင်္ဂံနွယ် အမျိုးသားပရိဗိုဇ်များလည်း ရှိသေးသဖြင့် အထက်ပါ သီတင်းသုံး သုံးရာဟူသည် အမျိုးသမီးမဟုတ် အမျိုးသားများလည်း ဖြစ်သင့်သည်မဟုတ်ပါလောဟူ၍ စောဒကတက်လိုက တက်နိုင်ပေသေး၏။

မှန်ပါ၏။ သီတင်းသုံးဟူသည်၌ သီတင်းဟူသည်မှာ သီလကိုဆိုလို၏။ သုံးဟူသည်မှာ ဆောက်တည်ခြင်း ကျင့်သုံးခြင်းကို ဆိုလိုသဖြင့် သီတင်းဟူသည် သီလကိုဆောက်တည်ကျင့်သုံးနေထိုင်သူ၊ နိစ္စဓူဝသီလဖြင့် နေထိုင်သူဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၍ မိန်းမယောက်ျားမဟူသီလကျင့်သုံးနေထိုင်သူဟူသမျှကိုပင် ရနိုင်ပေသည်။

သို့သော် ယောက်ျားမိန်းမ နှစ်ဦးစလုံးနှင့် ဆက်ဆံသလိုလို ယူဆရသော သီတင်းသုံးဟူသောအမည်သည် ယောက်ျားနှင့်မဆိုင် မိန်းမတစ်ဦးတည်းပိုင် ဣတ္ထိလိင်သုံးစကားလုံးသာဖြစ်ကြောင်း အောက်ဖော်ပြပါ ကုန်းဘောင်နန်းကိုဖန်ဆင်းတည်ထောင်တော်မူသည့်အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ လက်ထက်၌ရေးသော ရတနာကြေးမုံ နန်းတွင်းဝတ္ထုတော်ကြီးလာ စကားရပ်ဖြင့် ထင်ရှားပေသည်။

“ရှေးသောအခါ မင်္ဂလာနဂရပြည်ကိုအစိုးရသော ရာဇကာရညမင်းကြီးသည် ပဉ္စလမန္တာမိဖုရားနှင့် နှစ်ပါးရွှင်ပျော်၍

မွေ့လျော်ယှဉ်နှိုင်းကြသဖြင့် သုဝဏ္ဏရာဇ်မည်သော သမီးတော်ကို ဖွားမြင်၏။ အရွယ်ရောက်သော် အဆင်းပြင်လျှာရှိသောကြောင့် ပြာသာဒ်သုံးဆောင်မှာ ငါးရာခြေရံနှင့်ထားသည်ကို ငါးပါးသော ကြန်စုံညီ၍ မွေ့ဒီပါတစ်ကျွန်းလုံးကျော်စောသည်။

ထိုအခါ ဣန္ဒပထနပြည်ကို အစိုးရသော ဒသဓမ္မရာဇ်မင်းကြီးနှင့် ခေမာသန္တိမိဖုရား သားတော်အာဝဇ္ဇညမင်းသားသည် ခြေရံငါးရာနှင့်တကွ မင်္ဂလာနာဂရပြည်သို့သွား၍ မာဃရီ ပြုစုထားသောဥယျာဉ်၌ ရပ်တန့်လေ၏။ မင်းဧကရာဇ်သားဖြစ်၍ စူဠသတ္တရဂါထာ၊ ဘရိပပွတာယဂါထာတို့ကို နေ့တိုင်း မပြတ် သရဇ္ဈာယ်သတည်း။

ထိုသရဇ္ဈာယ်သောအသံကို မာဃရီသီတင်းသုံး ကြားလေသော် “ထိုဗေဒင်ကျမ်းကို အကျွန်ုပ်အား သင်ပါ” ဟုဆို၏။ သီတင်းသုံးမှာ ဗေဒင်ကျမ်းကိုသင်၍ အဘယ်ပြုမည်နည်းမေးလျှင် “ပြာသာဒ်ခုနစ်ဆောင်ကို နေ့တိုင်းသွား၍သုဝဏ္ဏရာဇ်မင်းသမီးကို စာပေသင်ရပါသည်။ ထိုဗေဒင်ကျမ်းကို မင်းသမီးအား အကျွန်ုပ်သင်ချင်ပါသည်” ဆိုလျှင် အာဝဇ္ဇညမင်းသားလည်း “မင်းသမီးကို သီတင်းသုံးသင်သည်ထက် အကျွန်ုပ်သင်သော် သာ၍မတတ်လွယ်ပါလား” ဟု ဆို၏။

“ယောက်ျားနှင့် စပ်သည်ကို မကပ်မချဉ်းသာအောင် ခမည်းတော်မင်းကြီးက အဆီးအတား အစောင့်အနေထားသည် များပြားသောကြောင့် ဝင်၍မသင်ရသောအကြောင်း” ကို ပြော၏။ “သည်ကဲ့သို့ဖြစ်လျှင် သီလရှင်ဗေဒင်သင်၍နေခိုက် ထိုမင်းသမီးမှာ အသူစာချမည်နည်း၊ တပည့်မင်းသမီးကို တတ်စေလိုလျှင် အပျိုတော်ကြီးများကိုသာ သင်လာပါစေတော့” ဟု

ဆိုလျှင် ဆိုသည့်အတိုင်း မင်းသမီးမှာပြောသည်နှင့် ဗေဒင် ကျမ်းကို တတ်ချင်လှသဖြင့် မလ္လာဒိယအထိန်းတော်ကို သင်စေ၏။ (ရတနာကြေးမုံ နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီး* စာမျက်နှာ-၆၀)

အထက်ပါစာပိုဒ်တို့တွင် မာဃရီသီတင်းသုံးဟူသော အပိုဒ်၊ သီလရှင်ဟူသော အပိုဒ်များကိုကြည့်လျှင် သီတင်းသုံးသည် အမျိုးသမီးဖြစ်ရုံမျှမက ယခုခေတ်တွင်သိမြင်နေကြသော သီလရှင်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြနေပေသေး၏။ မြန်မာစာပေတို့တွင် သီလရှင်ဟူသောအသုံးကို ဦးဦးဖျားဖျား၊ ဝါ၊ အစောဆုံး သုံးနှုန်းထားသော စာမှာလည်း ဤရတနာကြေးမုံ နန်းတွင်းဇာတ်(ဤနေရာ)ပင်ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် “သီလရှင်”ဟူသော အသုံးကို ကုန်းဘောင်ခေတ်အစ အလောင်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်၌ တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုနေပြီဟု မှတ်သားထားသင့်ပေသည်။

* ရတနာကြေးမုံ နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးနိဒါန်းတွင် ‘တစ်သောင်းသော လောကဇာတ်ကို အစိုးရတော်မူသော ဘဝရှင် အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရား၏ အဂ္ဂမဟာ သေနာပတိဖြစ်သော မဟာနေမျိုးသီဟသူမည်သော ငါးစုံဝန် မင်းတိုင်ပင် ပညာရှိအမတ်တော်ကြီးသည် စေသုံးတော်မူရာတွင် ပွင့်လန်းရွှင်မြူးကြည်နူးသောစေတနာဖြင့် စကားပြောအစဉ်တွင် စကားယဉ်အစထုံးပုံကို ဥဒါဟရက် ရွက်ဆောင်နိုင်သော ရွှေတောင်သီဟသူအမည်ရှိသော အကျွန်ုပ်သည်’ ထိုနိဒါန်းစာကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ဤရတနာကြေးမုံဝတ္ထုကို ရေးသားသူမှာ ရွှေတောင်သီဟသူဟု သိရ၏။ အဂ္ဂမဟာသေနာပတိဖြစ်နေသော နေမျိုးသီဟသူက တိုက်တွန်းစေခိုင်းသောကြောင့် ရေးရကြောင်းကိုလည်း သိရ၏။ အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်တွင် ရေးကြောင်းကိုလည်း သိရ၏။...ဟု တည်းဖြတ်သူ ဦးစိန်တင်က ရေးသားခဲ့၏။

ရတနာကြေးမုံပါ သီတင်းသုံး သီလရှင်နှင့်စပ်သောအကြောင်း အရာကိုကြည့်လျှင် သီတင်းသုံး၊ ဝါ သီလရှင်များသည် နန်းတွင်းသူ မင်းသမီးများ အပျိုတော်များကို ပညာသင်ပေးရကြောင်း သိနိုင်၏။ (ကုန်းဘောင်ခေတ် မန္တလေးခေတ်များအထိ ထိုကဲ့သို့ပင်ဖြစ်ကြောင်း နောက်ပိုင်းတွင် ထင်ရှားလာပါလိမ့်မည်)။ ထိုမျှမက သီတင်းသုံးများ အား သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စများတွင် မိဖုရားများက အကူအညီတောင်းရကြောင်း၊ သို့မဟုတ် မင်းမိဖုရားတို့အား အကူ အညီပေးကြောင်းကို အောက်ပါအကြောင်းဖြင့် ထင်ရှား၏။

“ပုဂံဝယ် တက်သေးကြီး၊ တက်သေးငယ် နှစ်ပါးတွင် တက်သေးကြီးသို့ မဟာဂီရိနတ် နေ့တိုင်းဆည်းကပ်လာ၏။ အမှုအခင်းရှိ၍ နားပါးထောင်ချေဟု စေလိုက်လျှင် စေတိုင်း ရ၏။ အဝဘုရင်မင်းခေါင်ကြီးလက်ထက် ပုဂံမှာ ယဉ်ခွန်*ကို တက်သေးသူမြတ် အလှူခံ၍ မိဖုရားကို ပြောရဦးမည်ဆိုသည် တွင် “ရှင်မင်းကြီးကို မိဖုရားက ပိုင်လေသလော” ဟုတက်သေး သူမြတ်ဆိုလေသည်။ ထိုအကြောင်းကို မိဖုရားဘို့မယ်အား ကြားလေသော် ‘ရဟန်းမူ၍သာ လူဖြစ်တပြီးကား ကွပ်ရလေ ၏’ ဟု မိဖုရားဆိုလေ၏။ အဝက ကြက်သက်ကိုနှင့်လျှင် ပုဂံ သို့ ကြက်တက်ကိုရောက်သော ဘိုးခေါင်ရင်မ ဆင်မတော်နှင့် ရွှေစည်းခုံသို့ ရံခါသွားမြဲဖြစ်၍ နောက်တစ်ကြိမ်အသွားတွင် တက်သေးသူမြတ်လာ၍ “အစော ငါ့ကိုကွပ်မည်ဆိုလျှင် ကွပ် လော့” ဟု မိဖုရားကို ဆိုလေသည်။ မင်းနှင့် မိဖုရားလည်း ငါတို့အလျောက် ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ ပြောဆိုသည်ကို တက်သေး

* ယဉ် = ရက်ကန်း၊ ယဉ်ခွန် = ရက်ကန်းခွန်။

သူမြတ် သီလသည်ဟု မသက်မသာရှိကြ၍ သီတင်းသုံးတစ်
ယောက်ကို စုံစမ်းစေသည်တွင် တက်သေးသူမြတ်အား တေပ
သင်နတ်+ ပြောဆိုကြောင်းကို သိကြသည်” (သာသနာ
လင်္ကာရ-၁၁၅)

ရာဇာဓိရာဇ်ထံ စင်္ကြံသူမြတ်နှင့် သီတင်းသုံး သုံးရာသွားရောက်
စေသည်မှာလည်း ဤဘုရင်မင်းခေါင် (မင်းခေါင်ကြီး)လက်ထက်ပင်
ဖြစ်၏။ ဤတက်သေးသူမြတ်အား သီတင်းသုံးကိုလွှတ်၍ စုံစမ်းစေ
သည်မှာလည်း ဤဘုရင်မင်းခေါင်လက်ထက်ပင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
ဘုရင်မင်းခေါင်လက်ထက် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၇၆၂, သာသနာနှစ် ၁၉၄၄,
ခရစ်နှစ် ၁၄၀၀ ခန့်လောက်က သီတင်းသုံးခေါ် သီလရှင်များသည်
အင်းဝနေပြည်တော်၌ မည်မျှအဆင့်အတန်းမြင့်မြင့် ရှိနေကြသည်။
တစ်ကြိမ်တည်း တစ်စုတစ်စားတည်း သုံးရာတိတိ ရွတ်နိုင်သည်ကို
ထောက်၍မည်မျှ အရေအတွက် များပြားစွာ တည်ရှိနေမည်။ သာသနာ
ရေးကိစ္စတို့၌ ဘုရင်နှင့်မိဖုရားကြီးတို့အား အကူအညီပေးနိုင်သော
အဆင့်၌ ရှိနေသည်ကိုထောက်၍ မည်မျှ အစိုးတရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အချိုး
အမြောက်ခံယူရမည်တို့ကို သိနိုင်ပေတော့၏။

သပ္ပရိဟ်-သောပွယို-သွပွယို

ဤနေရာ၌ သီတင်းသုံးဟူသောအမည်နှင့်စပ်၍ သီလရှင်ကို
ခေါ်သော အခြားအမည်တစ်မျိုးကိုလည်း ကြားဖြတ်၍ဖော်ပြလိုပေ
သေးသည်။ ထိုအမည်ကား မွန်အမည် သပ္ပရိဟ်(မွန်သံပျက် မြန်မာ
အခေါ်) သောပွယို, သွပွယိုဟူသောအမည်ပင်ဖြစ်၏။

+ တေပသင်နတ် = မြို့စောင့်နတ်
www.dhammadhammansi.com

မွန်ဘာသာ အခေါ်အဝေါ်ပုဒ်မှန်မှာ သပ္ပရိဟ် (Sopparoch) ဖြစ်၍ ပါဠိ “သပ္ပရိသ” ပုဒ်ပျက် သူတော်စင် သူတော်ကောင်းများကို ခေါ်ကြောင်း၊ ကျားမနှစ်ဦးစလုံး၌ပင် သုံးနိုင်ကြောင်း သိရလေသည်။ ထို့အတူပင် ဟာလီဒေး၏ မွန်အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်တွင်-

သပ္ပရိဟ် = (Sopparoch) (P.Sappuriso) N: agood or Plousman; A grove-digger ဟူ၍ ဖော်ပြထား၏။ ရှေ့ဝါကျမှာ ဖော်ပြပါအဓိပ္ပာယ်အတိုင်း ဖြစ်သော်လည်း နောက်ဝါကျတစ်ပိုင်းမှာ ဆန့်ကျင်ဘက်အနက် ထွက်နေလေသည်။ စုံစမ်းကြည့်ရာ လူသေမြှုပ် သူများကို အသပ္ပရိဟ်ဟု အသုံးရှိပုံကို ရှေးဟောင်းမွန်ဘာသာစာတမ်း များတွင် တွေ့ရကြောင်း အသံထွက်ရာ၌ အ,သံမှာ ရော၍ထွက်နေ သဖြင့် ပျောက်နေသလိုဖြစ်နေကြောင်း မွန်ပညာရှိတစ်ဦးထံမှ သိရလေ သည်။ ထို့ကြောင့် သပ္ပရိဟ်သည် ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာသီတင်းသုံးနှင့် တူညီစွာ ပုလ္လင်ဆန်ဆန် သဒ္ဒါတစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ဣတ္ထိလိင်၌သာ အသုံး တွင်နေကြောင်း သိရလေသည်။ ၎င်းသပ္ပရိဟ်ကို မြန်မာစာပေ၌ သပ္ပယို ဟူသောအသံဖြင့် ပရိမိုဇိမ သီလရှင်တို့၌သုံးကြောင်းအောက်ပါ ပျို့ ကဗျာ အထောက်အထားများအရ သိသာနိုင်ပေသည်။

- (၁) “ကုန်းကွရွယ်အို၊ သပ္ပယိုက၊ လိုလျှင်ရာရာ၊ မျက်နှာပင် သား၊ မိန်းမများနှင့်” (၁၁၂၈ ဖွား ၁၁၉၆ လွန် မုံရွေး ဆရာတော်၏ ကုသပျို့၊ ၁၅၇)
- (၂) ဘိက္ခုစတေ၊ ကာသာဝေဟု၊ ဝါရွှေဝင်းစွတ်၊ လဲကာဝတ် လော့၊ သာလွန်ငြိမ့်ခြေ၊ မြတ်မိန့်ရွှေကို၊ ထိပ်ဗွေတင် ကာ၊ ယဉ်ကလျာတို့၊ ကင်္ကာညွတ်ရို၊ သောပွယိုဟု၊ အလိုတော်သိ၊ ပြုလုပ်ပြီဝယ်” (ဦးရွှေခြည်၏ ၁၂၁၂ ခုနှစ် ပြုစုသော စန္ဒကိန္နရီပျို့-၅)

- (၃) “တစ်ဖြာထိုမှ၊ ထောက်မြော်ကလည်း၊ ရူပရွှန်းညို၊ ရှုဖွယ်ရှိလျက်၊ ပရိမဏ္ဍာလ၊ ဝန်းဝန်းပသား၊ ထနဝတီ၊ ကုမာရီဟု၊ ရှင်သီလဝါ၊ သွပ္ပယာတို့၊ သံသရာဘေး၊ ရှုတုံသေး၏” (၁၁၇၃ ဖွား၊ ၁၂၅၀ လွန် ဆီးပန်းနီဆရာ တော်၏ ကဝိမဏ္ဍာနီကျမ်း အရညောဝါဒ အလင်္ကာ၊ ပိုဒ်ရေး-၁၁၊ မျက်နှာ-၁၀၆)
- (၄) ပရိဗိုဇ်မိန်းမ၊ သစ္စကဟု၊ သီလမကင်း၊ သီတင်းကြည်ညို၊ သွပ္ပယိုလျက်၊ အလိုလိုက်စား၊ ရမ္မက်အားဖြင့်၊ ပတ္တမြား တစ်ခြည်၊ ဆန်တစ်ပြည်သို့၊ ဂုဏ်ရည်ယုတ်မြတ်၊ မမှတ် ယွင်းကွက်၊ ကျင့်သွမ်းပျက်၏’ (၁၂၀၃ ဖွား၊ ၁၂၈၁ လွန် မန်လည်ဆရာတော်၏ မဃဒေဝလင်္ကာသစ် ပိုဒ်ရေး- ၃၀၆)

အထောက်အထား ၁ တွင် “သွပ္ပယို”ဟု သာမန်ဆိုထားသော် လည်း ၂ တွင် “သောပ္ပယို”ဟု ညွှတ်ရိုနှင့်စွဲထားစပ်ပြထားသဖြင့် ယိုဟု မြန်မာသတ်ပုံဖြစ်သင့်ကြောင်းပြ၏။ ထို ၂၌ပင် အမျိုးသမီးတို့ သောပ္ပယိုပြုလုပ်ကြကြောင်း ထင်ထင်ရှားရှားဆို၏။ ၃ တွင် ထနဝတီ ကုမာရီ စသည်ဖြင့် အမျိုးသမီးတို့ဖြစ်ကြောင်းပြ၍ “သွပ္ပယာ”ဟု အသုံးတစ်မျိုး သုံးပြုထားလေသည်။ ၄ ၌ကား “သွပ္ပယို”ဟု ဖ,သံဖြင့် ပြထားပြန်၏။ အမျိုးသမီး, ပရိဗိုဇ်မအကြောင်းပင် ဆိုပေသည်။ သို့နှင့် သွပ္ပယိုသောပ္ပယို, သွပ္ပယာ, သွပ္ပယိုဟု အရေးအမျိုးမျိုး အသံ မတိမ်းမယိမ်းရှိသော်လည်း ပရိဗိုဇ်မကို တညီတည်း ညွှန်ပြနေသဖြင့် မွန်ဘာသာ သပ္ပရိဟ်နှင့်အတူတူပင် အဓိပ္ပာယ်ရကြောင်း သိသာ၏။

ထိုသွပ္ပယိုသည်ပင် ကုန်းဘောင်ခေတ်သီလရှင်များဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါ အထောက်အထားများဖြင့် သိသာနိုင်ပြန်၏။

- (၁) “မယ်သီလဟူက၊ ဗန်းတကွနှင့်၊ လမ်းမလှည့်လည်၊ သွားတတ်သည်ကြောင့်၊ လူ့ပြည်ခေါ်ဆို၊ သောပွယို တည့်”။ (ရှင်ဝဇီရဓမ္မသတ်လင်္ကာ)
- (၂) “မြန်မာဘာသာမှာ ‘သောပွန ယာတိဂစ္ဆတိတိ သောပွယို’ဟု သီလရှင်ကိုရည်၍ ဝိဂြိုဟ်ပြုပြီးလျှင် သောပွန-မန်းဖြင့်၊ (ဝါ-ဗန်းဖြင့်) ယာတိဂစ္ဆတိ-သွားတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ သောပွယို-သောပွယိုမည်၏ ဟူသော ဓမ္မသတ်နိဿရည်းဆရာဆိုသော စကားများ တွင် မန်းဟူရာ၌ ပဉ္စမက္ခရာကို ပဌမက္ခရာပပြုပန်းဖြစ်၏။ ပဌမက္ခရာပကို တတိယက္ခရာဗပြု ဗန်းခေါ်သည်”။ (ဝေါဟာရဝိပ္ပလ္လာသ လက္ခဏာကျမ်း၊ ပုရပိုက်မူ-၄၂)

ထို့ကြောင့် မွန်ဘာသာ သပ္ပရိုက်၊ မြန်မာအခေါ် သွပ္ပယို၊ သောပွယို၊ သွပ္ပယာ၊ သပ္ပယိုတို့သည် ပရိဗိုဇမ သီလရှင်များဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလှသဖြင့် အင်းဝခေတ်သုံး သီတင်းသုံးနှင့်အတူတူပင်ဖြစ်သည် ဟု မှတ်သားသင့်ပေသည်။

မွန်ရာဇဝင်တစ်လျှောက်တွင် ထင်ရှားလှသော ဓမ္မစေတီမင်း မဖွားမီ ၎င်း၏မယ်တော် ဆင်းရဲသူမ မိတတ်သည် သီတင်းသုံးတစ်ဦး လာလတ်၍ မုဒရက်သီးတစ်လုံးကို ဦးခေါင်း၌စွပ်ခဲ့ပြီး ကြာဖြူကြာနီနှင့် ကြာခေါင်းလောင်းသုံးပွင့်ကိုပေးခဲ့ကြောင်း အိပ်မက်မြင်သည်ဟု မွန်စာပေတို့တွင် အထင်အရှားပါရှိ၏။ ထို့ကြောင့် မွန်တို့ဒေသတွင်လည်း

သီတင်းသုံးများရှိကြောင်း သိသာပေရာ ထိုသီတင်းသုံးခေါ် သီလရှင် မွန်ရှေးအခေါ် ဖော်ပြပါ သပ္ပရိုက်၊ သောပ္ပယို၊ သွပ္ပယိုတို့သည်လည်း မွန်တို့အသတွင် ရှေးရာဇဝင်အစဉ်အဆက်ကပင် ရှိခဲ့ကြောင်း သေချာ နေပေတော့၏။

အဝတ်ဖြူ

“အဝတ်ဖြူနှင့် သီတင်းသုံး သုံးရာ”ဟူသော ဦးကုလား ရာဇဝင်ပါစကားရပ်၌ ပါရှိသော အဝတ်ဖြူနှင့် သီတင်းသုံးဟူသော အသုံးကို စိစစ်ရန်လိုပေသေး၏။ အဝတ်ဖြူနှင့် သီတင်းသုံးဟူရာ၌ သီတင်းသုံး၊ သီလရှင်များသည် မူလကပင် ပဏ္ဍရဂုံပရိဗိုဇ်နွယ်များဖြစ် ၍ အဖြူရောင်အဝတ်များ ဝတ်ကြမည်ကို အထူးလျဉ်းပါးဖွယ်ရှိမည် မဟုတ်ချေ။

ပဏ္ဍရဂုံပရိဗိုဇ်နှင့် ၎င်း၏အနွယ်တို့သည် ဘုရားသာသနာ မပေါ်မီခေတ်၊ ဘုရားသာသနာနှင့် စင်ပြိုင်တည်ထောင်နေသောခေတ်၊ ဘိက္ခုနီ ဆိတ်သုဉ်းသွားပြီးနောက် အမျိုးသမီးတို့၏ တစ်ခုတည်းသော အားထားရာ ပရိဗိုဇ်မများ ပြုလုပ်ကြသည့် ပျူခေတ်၊ သီလရှင်၏ ရှေးအမည် သီတင်းသုံး အမျိုးသမီး သာသနာ့ဝန်ထမ်းခေတ်၊ နောင် သီလရှင်ဟူသောအဖွဲ့ဖြင့် ထွန်းလင်းခဲ့ရာ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဟူသော ခေတ်အဆက်ဆက်၌ ဖြူသောအဝတ်များကို ဝတ်ဆင်ခဲ့ကြသည်ဟု မှတ်သားထားသင့်၏။

ကုန်းဘောင်ခေတ် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက မောင်းထောင် သာသနာပိုင်ဆရာတော်အား မေးလျှောက်သဖြင့် ဖြေကြားရာဖြစ်သော

အမေးတော်ဖြေကျမ်းလာ အောက်ပါအချက်မှာ ထိုပြဿနာအတွက် ခိုင်လုံသော သက်သေပင်ဖြစ်တော့၏။

(အမေးတော်ဖြေကျမ်း စာမျက်နှာ ၁၅၀ မှ ကောက်နုတ်ချက်)

သစ်ခေါက်ဆိုးနှင့်ဝတ်ဖြူ

ဒကာတော်အတွင်းဝန် လျှောက်ပါသည်ဆရာတော် ဘုရား-

တောင်လေးလုံးဆရာတော်နှမ ပေါက်ဖော်ဆွေသားမျိုး သား သီတင်းသုံးတို့မှာ အဝတ်နီသစ်ခေါက်ဆိုးဝတ်သည်၊ အခြားသီတင်းသုံးများမှာ အဝတ်ဖြူသက်သက် ဝတ်သည်များ သည်၊ အဝတ်နီ သစ်ခေါက်ဆိုးပင်သင့်သည်၊ ဝတ်ဖြူပင်သင့် သည်များကို ပါဠိအဋ္ဌကထာကျမ်းဂန် မည်သို့ရှိသည်၊ သိသာ အောင် ဆရာတော်မှာလျှောက်၊ ဘုရားအမိန့်တော်မြတ်ကို ဦးထိပ်တင်ဆင်ရွက်ပါရသည့်အတိုင်း မဟာဒါနဝန်ကိုလျှောက် ထားလှာပါစေသည်၊ မည်သို့ ကျမ်းဂန်ရှိသည်ကို သိတော်မူ သာအောင် စာသွင်းတော်မူပါ ဆရာတော်ဘုရား။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခု တော်သလင်းလဆန်း ၄ ရက်နေ့ လျှောက်လှာသည်တွင် အမိန့်ရှိလိုက်သည်ကား...

သီတင်းသုံးတို့ ဝတ်နီသစ်ခေါက်ဆိုးနှင့် ဝတ်နေသည်၊ ဝတ်ဖြူနှင့်ဝတ်နေသည် နှစ်ထွေနှစ်ရပ်ရှိသည်တွင် ဝတ်နီသစ် ခေါက်ဆိုးနှင့် ဝတ်နေသောအရာသည် ဤကမ္ဘာမှ ၉၂ ကမ္ဘာ ထက် ဖုဿဘုရားပွင့်တော်မူသည့်အခါ ဥရုဝေလ ကဿပ၊ ဂယာကဿပ၊ နဒီကဿပ မထေရ် ၃ ပါးတို့ အလောင်းမင်း သားညီနောင် ၃ ဦးတို့သည် ဝတ်နီရည်စွန်းသော အဝတ်အစားနှင့်

ဒသသီလဆောက်တည်၍ သုံးလပတ်လုံး ဘုရားကျောင်းတော် တွင်ပင်သီတင်းသုံးနေကြကုန်သည်ဟူ၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ဆယ်ကြောင်းပေ ၈ အင်္ဂါတွင် လာရှိသည်နှင့် ညီညွတ်သည် ဖြစ်၍ သင့်တင့်သည်ပင်ဖြစ်သည်။ ဝတ်ဖြူသည့် ဝတ်နေ အရာသည်လည်း ကဿပဘုရားသခင် သာသနာတော်မှစ၍ ရှိသည်ဟူ၍ သာရတ္ထသင်္ဂဟ ရှစ်ကြောင်းပေ (ခေ) အင်္ဂါတွင် လာရှိသည်နှင့် ညီညွတ်သင့်တင့်သည်ပင် ဖြစ်သည်။

ဤသစ်ခေါက်ဆိုး အဝတ်ဖြူပြဿနာသည် ဘုရင့်ထံရောက်ရုံ မျှမက သာသနာပိုင် ကိုယ်တိုင် အဆုံးအဖြတ်ပေးရသည့်အထိ ကျယ်ပြန့်သွားရသည်ကို ထောက်လျှင် ထိုစဉ်က သီတင်းသုံးများ သစ်ခေါက်ဆိုးရောင် လုံးဝမဝတ်ကြသေးဘဲ အဝတ်ဖြူကိုသာ အစဉ် အမြဲ ဝတ်နေကြသေးသည်ကို သိနိုင်၏။ ထို့ပြင် ကုန်းဘောင်ခေတ် တွင် သီလရှင်ဟူသောဝေါဟာရ တွင်ကျယ်နေသော်လည်း အင်းဝ ခေတ်သုံး သီတင်းသုံးဟူသောဝေါဟာရ မပျောက်သေးဘဲ သုံးစွဲလျက် ပင်ရှိသေးကြောင်း သိနိုင်ပေသေး၏။

ထိုမှနောက် မင်းသုံးဆက်ကိုကျော်လွန်ပြီး မင်းတုန်းမင်းတရား လက်ထက်၌လည်း သီလရှင်များသည် အဝတ်ဖြူများကို ဝတ်လျက်ပင် ရှိကြောင်း စာပေအရ သိသာနိုင်ပြန်၏။

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ထင်ရှားလှသော ဗန်းမော်ဆရာတော် ကြီးသည် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ ဗန်းမော်ဆရာ တော်ကြီးကား ထိုအချိန်တွင် ထင်ရှားလှသော သီလရှင်ဆရာကင်းနှင့် အတိုက်အခံစာချိုးဖက် ဖြစ်လေသည်။ တစ်ခါသော် ဗန်းမော်ဆရာတော် သည် ၎င်းသီတင်းသုံးရာအချိန်မှ ခါးရောင်သို့ကြွရာ ဇရပ်တစ်ဆောင်

ပေါ်တွင်နေသော သီလရှင်ကိုမြင်၍ နောက်ပါသံဃာများအား ပျော်ရွှင်မှုဖြစ်စေရန် စာချိုးဖြင့် ဤသို့မိန့်ဆိုလေသည်။

“မကျွမ်းတဲ့မကျင်။

ဧရပ်ပေါ်ကြက်ဖြူမကို၊ ခွန်းစလိုက်ချင်။

အသွေးငယ်ယဉ်၊ အသွင်ကပျော့ပျောင်း။

သူဝတ်လေ၊ ဖြူထွတ်ကယ်လျှော်တောနှင့်၊

တောင်ခြေမှာ ကျင့်တရားငယ်၊ ဖွားသီလကျောင်း”

ဤဗန်းမော်ဆရာတော်၏ မျက်မြင်လက်တန်းစာချိုးကလေးက ထိုခေတ်သီလရှင်ကို ပုံဖော်ပြသထားပေ၏။ သီလရှင်၏ ဖြူဆွတ်သော အသွင်ကို “ကြက်ဖြူမ” ဟုဆိုထားပြီး ပိုမိုထင်ရှားအောင် “သူဝတ်လေ၊ ဖြူထွတ်ကယ်လျှော်တောနှင့်” ဟု ဆက်လက်ပုံဖော်လေသည်။ ထိုကဗျာဖြင့်ပင် သီလရှင်များ၏အဝတ်သည် အဖြူရောင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။

ထို့ပြင် ဗန်းမော်ဆရာတော်ပင် ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ထံသို့ အဖူးအမြော်ရောက်စဉ် ရင်းနှီးခင်မင် ချစ်ကျွမ်းဝင်သည့်အားလျော်စွာ အောက်ပါလေးဆစ်ချိုးဖြင့် ကျီစယ်လျှောက်ထားလေသည်။

စိပ်ပုတီးရယ်နှင့်၊ ရိပ်မိုးတဲ့ထွဋ်ခေါင်၊

ဦးရွှေစို သီလချောနှင့်၊ တောခိုတဲ့ချောင်။

ခန္ဓာကောင်၊ ရုပ်ဆောင်တဲ့ရှင်ထွဋ်၊

သီလဆို ‘ဖြူဖြူဆွ’ ကို၊ အားရအောင်ချွတ်” ။

ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ငယ်မည်တော်မှာ ဦးရွှေစို ဖြစ်သဖြင့် ထိုအတိုင်းလည်း တွင်နေပေရာ ငယ်မည်တော်ကို စာချိုး၌

ထည့်သွင်းထား၏။ ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ကား ဘကြီးတော်မင်းတရား၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး (နန်းမတော်မယ်နု)၏ ရဟန်းဖြစ်သည်။ ဂဝါ၌ တောထွက်တော်မူကာ မင်းဝံတောင်ခြေ စည်းခုံစေတီအနီး၌ ပထမနေ၍ နောက် မင်းဝံတောင်ရိုးပေါ်ရှိ ရတနာထွဋ်ခေါင်စေတီတော်အနီး၌ ကြာမြင့်စွာ သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ဟု တွင်လေသည်။ နောက် မကျန်းမမာသဖြင့် မြင်းမွေးတောရ၊ လက်လုပ်တောရ စသည်ဖြင့် လျော်ရာလျော်ရာ၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ဘွဲ့တံဆိပ်ကပ်လျှာရာ အလျှာမခံရုံသာမက “ဤတံဆိပ်တုံးသည် ငါအသက်ရှင်စဉ်ကလည်း အသုံးမကျ၊ သေလျှင် ငါ့ခေါင်းအုံးဘေး၌ ငါ့ကို အရှက်ပွားစရာနေပေဦးမည်” ဟု ဆိုဘော်မူလေသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် သက်ရွယ်တော်ကြီး ရင့်လျှင် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အစာအာဟာရများကို ချက်ပြုတ်စီရင်၍ ကပ်တတ်သော သီလရှင်များ၏ အလုပ်အကျွေးဖြင့် ဓမ္မိကချောင်၌ သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ ဆရာတော်ကြီး၏ ဝေယျာဝစ္စပြုသီလရှင်တို့တွင် မယ်ဥတ္တရာဟူသော သီလရှင်သည် ထင်ရှား၏။ ၎င်းကဲ့သို့ပင် သီလရှင် ၃-၄ ဦးရှိသည်ဟုဆို၏။ ထိုသို့ သီလရှင်သီတင်းသည်ပေါင်း များစွာနှင့် ချမ်းချမ်းသာသာ သီတင်းသုံးနေစဉ် ဗန်းမော်ဆရာတော်က အထက်ပါအတိုင်း ကျီစယ်လျှောက်ထားထိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော် တပည့်တော်ဆိုလိုသော သီလချောကား ချောမြေ့ပြေပြစ် အဖုအထစ်မရှိ ပကတိစင်ဖြူသောသီလကို ဆိုလိုပါသည်ဟု အဖြေပေးခဲ့သေးသည်။

ထိုကဗျာတွင်လည်း သီလဆို ဖြူဖြူဆွဟု...ဟု သီလရှင်များ၏ ဖြူသောအဝတ်ကို ရည်ရွယ်ထည့်သွင်းတော်မူခဲ့သည်ကို သတိပြုရာ၏။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း သီလရှင်အဖြူဝတ်သည်မှာ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်သာမက သားတော်သီပေါမင်းလက်ထက်အထိ ဝတ်သေးကြောင်း ၎င်းအချိန်တွင်ရေးသော ဦးကျော်လှ သံချိုတစ်ပုဒ်တွင် တွေ့ရသေးသည်။

ဦးကျော်လှဟူသည် သံချိုဆရာကြီး မောင်းထောင်ဦးကျော်လှပင်ဖြစ်၏။ ထိုဦးကျော်လှ၏ သံချိုကဗျာတို့တွင် သီပေါလက်ထက်တွင်ရေးသော ဦးသူတော်ဟု ခေါင်းတပ်ထားသည့် သံချိုအဆုံးသတ်တွင်-

“ကျပ်တစ်လုံးငယ်နှင့်၊ ရပ်သုံးဆယ်နဂရုံက၊ အတန်တန်ဆန်ခံလို့ရတော့၊ သီလရှင်ဖြူဖြူလတ်’ကဲ့ကို၊ ရေပ်မှာအကြံပြုပါလို့၊ “အဝတ်ဖြူ-ဇွတ်ယူလို့လှသည့်နှယ်” အရွယ်တူ မယ်သူမညှုရစ်နှင့်၊ ဖိုးသူကမြဲ”

ဟုရေးသားထားခဲ့သည်။

ထိုသံချိုကဗျာတွင် သီလရှင်ဖြူဖြူလတ်ဟူ၍လည်းကောင်း အဝတ်ဖြူဇွတ်ယူလို့ လှသည့်နှယ်ဟူ၍လည်းကောင်း သီလရှင်များအဖြူရောင် ဝတ်ဆင်ကြသည်ကို ထင်ရှားသိသာစေခဲ့၏။

ယခုတိုင် တွင်ကျယ်နေသည့် မယ်သူတော်ဟူသော အရပ်သုံးစကား (ရခိုင်ပြည်တွင် သူတော်မဟူသောအသုံးရှိ၏)ကို ထောက်လျှင်လည်း လက်ရှိဖိုးသူတော်များ အဖြူဝတ်သကဲ့သို့ သီလရှင်ခေါ်သော မယ်သူတော်များသည်လည်း အဖြူဝတ်များပင်ဖြစ်ကြောင်း မငြင်းနိုင်ပေ။

ထိုစကားနှင့်စပ်၍ ယခု စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး သစ်ဆိမ့်ချောင်နာယကဆရာကြီး၏ပြောဆိုချက်မှာ ကိုးကားလောက်သည်ဟု ထင်ပါသည်။ သစ်ဆိမ့်ဆရာကြီးသည် ရွှေဘိုခရိုင်အနက် ၄၀ ကျော်လောက်

အချိန် သက်ရွယ်ငယ်နစဉ်က ၎င်းတို့သည် ခါးဝတ်နှင့်အပေါ်ရုံတို့ကို သာလျှင် မြေနီဆိုး၍ဝတ်ကြပြီး အင်္ကျီကိုမူ အဖြူရောင်သက်သက်ဝတ် ဆင်ကြသည်ဟုဆို၏။ ထိုစဉ်က စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် သီတင်းသုံး တော်မူသော မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် (၁၂၅၇ ခုနှစ်မှ ၁၂၈၁ အထိ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၌ သီတင်းသုံးသည်)ထံသို့ သီလရှင်များ သွားရောက် ကန်တော့ကြရ၏။ ထိုအချိန်၌ သစ်ဆိမ့်ချောင်တွင် ဆရာကြီးဒေါ်ဝဏ္ဏ ရှိသေး၏။ ထိုသို့ သီလရှင်များ သွား၍ကန်တော့သောအခါ မဟာဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်က သီလရှင်တို့၏ အင်္ကျီဖြူကြည့်ပြီး “နင်တို့လက်က လူထွက်နေတယ်(လူဝတ်နှင့်တူနေသည်ဟု ဆိုလိုသည်)၊ အပေါ်ရုံနှင့် အရောင်တူပါစေ”ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ တစ်စတစ်စ အင်္ကျီအဖြူ ပျောက်သွားလေသည်။ ဤသို့ သစ်ဆိမ့်ဆရာကြီးက ပြောပြဖူးလေသည်။ ဤစကားကိုထောက်၍ သီလရှင်များ လုံးဝအဖြူ ရောင် ပျောက်သွားသည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၄၀ ခန့်မျှသာ*ရှိသေးကြောင်း သိသာပေတော့သည်။ (မြန်မာနှင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာချင်းလည်းတူ ယဉ်ကျေးမှုချင်းလည်းတူ၍ ရာဇဝင်တစ်လျှောက်လုံး အမြဲတမ်းဆက်ဆံ ခဲ့ရသော ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် လောပြည်တို့ရှိ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင် သီလရှင်တို့သည် ယခုတိုင် အဖြူရောင်အဝတ်အရုံများဖြင့် ဝတ်ရုံနေထိုင်လျက်ပင် ရှိသေး၏။)

ထို့ပြင် ယိုးဒယား သီလရှင်များသည် တစ်ကိုယ်လုံးအဖြူရောင် ဝတ်သည်။ ပခုံးတင်သီးခြားမပါ။ လွယ်အိတ်အဖြူများကို သွားလေရာ ၌ လက်မောင်းတွင်ချိတ်သည်။ ထီးကိုပင်ဖြစ်နိုင်က အဖြူကိုသုံး၏။ သို့သော် ယခုအခါ ဖဲထီးအနက်ကိုလည်း ဆောင်းစပြုလာပြီဟုဆို၏။

* လွန်ခဲ့သော နှစ် ၃၀ ကျော်က စကား။

သူတို့၏ ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ ပိတ်ဖြူနှစ်ထပ် တစ်တောင့်ထွာခန့် အခင်းငယ်ကို ထိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှိခိုးရန်အတွက် လည်းကောင်း အမြဲအသုံးပြု၏။ လူများက လှူစရာများကို လာလှူ လျှင်လည်း ထိုအဝတ်ပိုင်းဖြင့် ခံယူသည်ဟုဆိုလေသည်။ ယိုးဒယား သီလရှင်တို့ကား ရှစ်ပါးသီလကိုပင် နိစ္စဆောက်တည်ကြသည်ဟုသိရ ပေသည်။

အရောင်ဆိုးရပုံ

သီလရှင်တို့၏ ခါးဝတ်ရုံကိုယ်ရုံစသည်တို့ကို ရှေးက ပခန်း မြေညိုများကို ဆိုးရသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုအခါ ပခန်းမြေညိုများမှာ အခြားအရောင်မရောစပ်ဘဲ ခါးဝတ်အပေါ်ရုံစသည်တို့အတွက် အနည်း အများချိန်၍ ဆိုးလိုက်လျှင် လိုသလိုရသည်ဟုဆို၏။ နောက်တွင် ရန်ကုန်မြေခိုခေါ်သော နိုင်ငံခြားဆေးများ ပေါ်လာသဖြင့် ပခန်းမြေညို ထက် အသုံးများလာလေသည်။

မြေနီခဲ မြေဝါခဲခေါ်သော ဆေးနှစ်မျိုးကို စပ်၍ဆိုးကြ၏။ ခါးဝတ်ကို ၎င်းနှစ်မျိုးစပ်ပြီး အရောင်ရင့်ရင့်ဆိုးကာ ကိုယ်ရုံနှင့် ဂိုက် ရှည်အင်္ကျီများကို စကားရောင်ဆိုးကြသည်။ ပခုံးတင်အထည်ကား ပင်နီစများဖြစ်၍ ဆိုးပြီးသားအုန်းခွံရောင်ကို ထိုအတိုင်း အသုံးပြုကြ လေသည်။

ထိုနှင့်စပ်၍ ယခုခေတ် သီလရှင်အဝတ်အစားနှင့် အသုံး အဆောင်ကို ဖော်ပြပါဦးမည်။ ယခုခေတ် သီလရှင်တို့တွင်-

၁။ ဂိုက်တို(ချွေးခံ)

- ၂။ အင်္ကျီ
- ၃။ ဂိုက်ရှည်
- ၄။ ကိုယ်ရုံ
- ၅။ ခါးဝတ်(ထဘီ)
- ၆။ ပခုံးတင်ပင်နီ

ဟူ၍ ၆ မျိုးရှိ၏။

ထို ၆ မျိုးတွင် (၁) ဂိုက်တို(ချွေးခံ)မှာ ပိတ်တစ်တောင်နှင့် တစ်မိုက် (၂) အင်္ကျီမှာ ၂တောင့်ထွာ (၃) ဂိုက်ရှည်မှာ ၂တောင် ၃မိုက် (၄) ကိုယ်ရုံမှာ ၅တောင့်ထွာ (၅) ခါးဝတ်မှာ ၅ တောင် အသီးသီး ကုန်ကျလေသည်၊ (၆) ပခုံးတင်ပင်နီမှာ ၆တောင်ရှိ၍ အခါခပ်သိမ်း သုံးစွဲမှုမပြုဘဲ ခရီးသွားသည့်အခါ၌သာ ပခုံး၌တင်လေသည်။ ၎င်းတို့ တွင် ပခုံးတင်ပင်နီမှတစ်ပါး ပိတ်အတိုင်းဝယ်ပြီး မိမိလက်ရောက်မှ ချုပ်ကြဆိုးကြရ၏။ ခါးဝတ်ကို ပိတ်ထူထူသုံး၍ ကိုယ်ရုံဂိုက်ရှည်တို့ကို ပဒုမ္မာအထူးစား, သို့မဟုတ် ပိတ်ခပ်ပါးပါးကို အများအားဖြင့် သုံးစွဲ ကြလေသည်။

တာရှည်ဝတ်မည့် သီလရှင်တစ်ပါးအတွက် လိုအပ်သည်တို့

မှာ-

- ၁။ ဖော်ပြပါ ဝတ်စုံမျိုး ၄ စုံ
- ၂။ သင်တုန်း(ခေါင်းရိတ်)ဓားတစ်ချောင်း
- ၃။ ထီး
- ၄။ ဖိနပ်
- ၅။ သေတ္တာ
- ၆။ စိပ်ပုတီး

၇။ ဗန်း(ဆန်ခဲရန်)နှင့်-

၈။ ဖျာ ခေါင်းအုံး အိပ်ရာ စောင် စသည်များဖြစ်ရာ အသင့် တင့်အသုံးအဆောင်ဖြစ်လျှင် ယခုခေတ်ဈေး ၁၀၀၀ လောက် ဖြစ်ချေ လေသည်။ ထို့ပြင် အိုးခွက်ပန်းကန် စသည်တို့ကလည်း ရှိရပေဦးမည် ဖြစ်ရာ ရဟန်းတော်များထက် ဝန်ကျယ်သဖြင့် နောက်ခံဒကာဒကာမ မရှိလျှင် မလွယ်ကူပါချေ။

ဖော်ပြပါတို့မှာ သီလရှင်တို့၏ အဝတ်အစားဆင်ယင်မှုနှင့်ပတ် သက်၍ လေ့လာရချက်ဖြစ်ရာ အကြောင်းစပ်သဖြင့် ဤ၌ကြားဖြတ် ဖော်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ နေရာဌာနအားလျော်စွာ ကွဲပြားမှုအနည်း အပါး ရှိကောင်းရှိမည်ဖြစ်ရာ ယေဘုယျ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုနှင့် သီလ ရှင်တို့၏ အသုံးအဆောင်များဟုသာ မှတ်သားစေလိုပါသည်။

တတိယပိုင်း

သီလရှင် ဆရာကင်း

ကုန်းဘောင်ခေတ် သီလရှင်သာသနာသည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ တင် မင်းတုန်းမင်းကြီး လက်ထက်၌ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော့ ၏။ ယိုခေတ်၌ သီလရှင်ဆရာကင်းနှင့် သီလရှင်မယ်နတ်ပေးတို့သည် မင်းမိဖုရားများနှင့် နန်းတွင်းသူတို့၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်လာလေသည်။ ဤနေရာ၌ ထိုသီလရှင်ဆရာ ၂ ဦးအကြောင်းကို သိရှိမှတ်သားမိသမျှ ရေးသားမည်ဖြစ်ရာ ၎င်းသီလရှင်ဆရာ ၂ ဦးအကြောင်းကိုရေးလျှင် မပါလျှင်မပြီးနိုင်သော မြန်မာမဏိပူရ အရေးတော်ပုံမှ စတင်ရပေမည်။

မဏိပူရမှာ ကသည်းလူမျိုးတို့ တိုင်းပြည်ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် တည်ရှိသည်။ မဏိပူရဟူသောအမည်မှာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၀၄ ခုနှစ်မှာ မူလနာမည် မျည်းတဲမြို့ကို မဏိပူရ မြို့ဟု သမုတ်ပြီး ကသည်းပြည်ကိုလည်း မဏိပူရပြည်ဟု ခေါ်တွင်စေ လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

ထိုအကြောင်းကို အင်ရုံစာတမ်းတွင် အောက်ပါအတိုင်းဆို၏။

“သည်နောက် သက္ကရာဇ် ၁၁၀၄ ခုတွင် ကသည်းမြို့က သံတော်ဦးတင်စာနှင့် လက်ဆောင်များ ဆက်လာ၍ ကန့်မင်း ကင်းသို့ရောက်ကြောင်းကို မြို့ကိုင်လူကြီးတို့က အစီရင်ခံရောက်

၍ ကသည်းမြို့က သံတို့ကို အဝမြို့သို့လာစေ၍ သံတော်ဦး တင်စာနှင့် လက်ဆောင်များကို ဆက်စေသည်။

သံတော်ဦးတင်သည့်စာစောင်တွင် မဏိပူရပြည်ကြီးကို အစိုးရသော မဏိပူရမင်း လျှောက်သည်ဟူ၍ စာခေါင်းတွင်ပါ သည်။ စာအရတွင်း မဏိပူရမှစ၍ မြို့သူရွာသားတို့သည် ဆရာ မဟာပရဘူ အဆုံးအမကိုခံ၍ တရားဆယ်ပါးကို ကျင့် ဆောင်ကြသည်။ ရတနာပူရမင်းသည် ကျွန်ုပ်တို့ကဲ့သို့ တရား ဆယ်ပါးကို ကျင့်ဆောင်ပါစိမ့်မည်။ ဆရာကို အင်းဝသို့သွား ပါစေသည်။ သို့ကို ကျွန်ုပ် ဆရာကို ဖမ်းဆီး၍ မသွားရပြန်ခဲ့ရ သည်။ ကျွန်ုပ်မှစ၍ မြို့သား၊ ရွာသားတို့နည်း ဆရာအဆုံးအမ ကို ခံ၍ ကျင့်ဆောင်ပါ စာတွင်ပါသောကြောင့် ကသည်းသံတို့ ကို မေးရာတွင် ဘင်္ဂလားမြို့က ပုဏ္ဏားရဟန်းတစ်ယောက်လာ ၍ ဇော်ဘွားမှစ၍ အမှူးအမတ် မြို့သူရွာသားတို့လည်း ဦးဆံ ကိုရိတ်၍ ပုဏ္ဏားကဲ့သို့ ဦးစွန်းထားသည်။ ပုဏ္ဏားဝတ် ပုဏ္ဏား စား ဝတ်စားဆင်ယင်ကြသည်။ ဇော်ဘွားသားအကြီးတစ်ယောက် မှာမူကား အဝင်အပါ အမှူးအမတ်တို့နှင့် ဇော်ဘွားကဲ့သို့မကျင့်၊ ကသည်းဘာသာ ဝတ်မြဲတိုင်း ဝတ်စားသည်။ ဇော်ဘွားကဲ့သို့ ကျင့်သသူတို့မှာလည်း ကသည်းဘာသာကိုစွန့်၍ ဘင်္ဂလား ဘာသာကို ပြောဆိုကြသည်။ ပုဏ္ဏားရဟန်းရောက်လာသည်မှ စ၍ ၇-ရက်တစ်ကြိမ် စန္ဒီနတ်ကို ပူဇော်ကိုးကွယ်ရသည်။ မျည်းတဲမြို့ကိုလည်း မဏိပူရပြည်သမုတ်၍ မဏိပူရမင်း တွင်သတည်း။*

* လောကဗျူဟာကျမ်း၊ အင်ရုံစာတမ်း၊ စာမျက်နှာ ၁၂၁။

အမှန်အားဖြင့် ကသည်းပြည်သည် ရှမ်းအနွယ်ပင်ဖြစ်သည်။ ကသည်းမှ သံတမန်များလာလျှင် ရှမ်းစကားပြန်များဖြင့် စကားဆိုရကြောင်း ကသည်းစော်ဘွားထံသို့ သဝဏ်လွှာပို့လျှင် ရှမ်းစာဖြင့်ရေးရကြောင်းတို့အပြင် ကသည်းမှ သမီးကညာဆက်ရာ၌လည်း ရှမ်းစော်ဘွားသမီးကညာတို့ကို ခံယူပုံခံယူနည်း အခမ်းအနားအတိုင်း ကြိုဆိုခံယူရကြောင်းတို့ကို အင်ရုံစာတမ်းတွင် အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြထားလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကသည်းလူမျိုးတို့သည် ရှမ်းမျိုးရှမ်းနွယ်များဖြစ်ကြောင်း သိထားသင့်ပေသည်။

၎င်းမဏိပူရခေါ် ကသည်းပြည်သည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၂၁ ခုနှစ်ကပင် မြန်မာမင်း (ဘုရင့်နောင်ခေါ် ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်မင်းကြီး) လက်အောက်သို့ ရောက်ခဲ့သည်။ သို့သော် မြန်မာမင်းတို့၏ ဘုန်းတန်ခိုးအရှိန်အဝါ အကြီးအသေးလိုက်၍ ကသည်းစော်ဘွားတို့က တော်လှန်ကာ ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်းကို တည်ထောင်လေ့ရှိသဖြင့် မြန်မာတို့ကလည်း အကြိမ်ကြိမ်ပင် ကသည်းပြည်သို့ စစ်ချီတိုက်ခိုက် သိမ်းယူလေ့ရှိကြပေသည်။

၉၂၁ ခုနှစ်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်အောက်ခံဖြစ်လာသော ကသည်းပြည်သည် ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံပြီး (သက္ကရာဇ် ၉၇၃ ခုနှစ်တွင်) ပြန်လည်တော်လှန်၍ လက်အောက်ခံအဖြစ်မှ ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၅ ခုနှစ်) အလောင်းမင်းတရားကြီး နန်းတက်ချိန်အထိ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ပင် အကြိမ်ကြိမ် တိုက်ခိုက်နှောင့်ယှက်လာပေသည်။

ထို့ကြောင့် အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် မြန်မာတစ်ပြည်လုံးကို စည်းရုံးတည်ထောင်ပြီးနောက် သက္ကရာဇ် ၁၁၂၀ ခုနှစ်တွင် မဏိပူရ

ခေါ် ကသည်းပြည်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူပြီးလျှင် သစ္စာခံ ကသည်း
ဇော်ဘွား စန္ဒရော်မော်နီကိုဘုရင်ခံအဖြစ် ပြုလုပ်အုပ်ချုပ်ရန် ခန့်ထား
ခဲ့လေသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံပြီးနောက် အလောင်းမင်း
တရားကြီး၏ ဒုတိယသားတော် ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီးလက်ထက်
တွင် အင်္ဂလိပ်အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီက မြောက်ပင့်ပေးသည်နှင့် မဏိပူရ
ကသည်းလူမျိုးများ ထကြွပုန်ကန်ကြပြန်ရာ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၆ ခုနှစ်
တွင် မင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင် ချီတက်တိုက်ခိုက်၍ မဏိပူရကသည်း
ပြည်ကို ထပ်မံသိမ်းယူပြီးလျှင် ယောက်ျားမိန်းမ ကသည်းလူမျိုး တော်
တော်များများကိုလည်း နေပြည်တော်သို့ ခေါ်ဆောင်တော်မူလာခဲ့သည်။

ထိုမင်းလက်ထက်မှာပင် မဏိပူရကသည်းပြည်သည် ၁၁၃၁ ခု
နှစ်တွင် ထပ်မံ ထောင်ထားခြားနားပြန်သဖြင့် စစ်သူကြီး မဟာသူရက
မင်းကြီးကိုယ်စား ချီတက်တိုက်ခိုက်သိမ်းယူရပြန်သေးသည်။

ထို့နောက် အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ စတုတ္ထသားတော်
ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက်တွင် သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုနှစ်တွင် မဏိ
ပူရသည် လှုပ်ရှားလာပြန်၏။ မဏိပူရဇော်ဘွား ချောဂျစ်ဆင်နှင့် ညီ
တော် မာဂျစ်ဆင်တို့ မသင့်မတင့်ဖြစ်ရာ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏
ဆုံးမမှုကြောင့် ငြိမ်သွားပြီး မကြာမီပင် ထပ်မံဆူပူလာပြန်၍ ဗိုလ်ချုပ်
များကို တပ်မတော်ကြီးနှင့် စေလွှတ်တိုက်ခိုက်သိမ်းယူကာ ညီတော်
မာဂျစ်ဆင်ကို ဇော်ဘွားမြှောက်ပေးခဲ့၏။ နောင်တော်ဇော်ဘွားကမူ
အင်္ဂလိပ်နယ်ထဲသို့ ခိုလှုံသွားလေသည်။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး ၁၁၈၁ ခုနှစ် နတ်ရွာစံပြီးနောက် မဏိ
ပူရသည် အင်္ဂလိပ်တို့၏လှုံဆော်မှုမြှောက်ပင့်ချက်အရ မငြိမ်မသက်ဖြစ်

လာပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘကြီးတော်မင်းတရားလက်ထက်တွင် မဏိပူရသို့ စစ်ချီရလေသည်။ မဏိပူရစစ်သည်များ ကြံကြံခံနေသဖြင့် ၁၁၈၂ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလတွင် မဏိပူရသို့ တပ်တော်များ ထပ်မံစေလွှတ်ကာ ပခန်းမြို့ဝန်မင်းကြီး မင်းခေါင်ကျော်ကို ဗိုလ်ချုပ်ခန့်၍ “ကသည်းအမျိုးသားမှန်လျှင် ပုခက်တွင်းမကျန် သိမ်းယူခဲ့ရမည်” ဟု မင်းတရားကြီးက မိန့်မှာတိုက်ခိုက် သိမ်းယူစေ၏။ ထိုအခါတွင် မဏိပူရအား လုံးဝအောင်မြင်စွာ သိမ်းပိုက်ခဲ့သဖြင့် ကသည်းအမတ်ကြီး ဇေယျဝတ္တနကျော်ထင်ကို မြို့ဝန်ခန့်အပ်၍ ကသည်းလူမျိုးနှစ်ထောင်ကျော်နှင့် လက်နက်ဆင်ခြင်းများကို သိမ်းယူခဲ့လျက် နေပြည်တော်သို့ ပြန်ခဲ့ကြလေသည်။ ပါလာသော ကသည်းလူမျိုးများကို အမရပူရနှင့် အင်းဝပတ်ဝန်းကျင်တို့တွင် နေရာချပေးထားခဲ့လေသည်။

ထိုသို့ဘကြီးတော်လက်ထက် ၁၁၈၂ ခုနှစ်တွင် နေပြည်တော်သို့ ပါလာသော ကသည်းလူမျိုးထဲတွင် ကသည်းမင်းမျိုးမင်းနွယ် မောင်နှမနှစ်ဦး မထင်မရှားပါလာခဲ့ရာ မောင်မှာ ရွှေကျင်သာသနာဝင်တွင် ထင်ရှားလတ္တံ့သောရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်၏ အလောင်းအလျာ ဖြစ်၍ နှမငယ်ကား မြန်မာ့သီလရှင်တစ်ခေတ်ကို ထွန်းသစ်စေလတ္တံ့သော သီလရှင်ဆရာကင်း အလောင်းအလျာ အမျိုးသမီးလေးပင်ဖြစ်လေ၏။

ရှမ်းကလေးကျွန်း ဆရာတော်၏ ထေရုပ္ပတ္တိနှင့်ပတ်သက်၍ မွေးဖွားသော ခုနှစ်သက္ကရာဇ်တို့ကို မသိရသေးသော်လည်း သီလရှင်ဆရာကင်း၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့်ပတ်သက်၍ကား သီတန်သလောက် သိခွင့်ရပေသည်။

“(ဘကြီးတော်မင်းလက်ထက် မဏိပူရကသည်းပြည်ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်တော်မူ၍ များစွာသော ကသည်းများကို

လက်ရဖမ်းဆီးပြီး မြန်မာပြည်သို့ ခေါ်ခဲ့ရာတွင် သီလရှင် မယ်ခေမာ (ဝါ) ဆရာကင်းမှာ ၃နှစ်သမီးခန့်ရှိပြီဖြစ်၏။ဇာတိ မှာ မဏိပူရ ကသည်းပြည်ဖြစ်လျက် ၁၁၇၆ ခုဖွား၊ တနင်္လာ သမီးဖြစ်၏” (ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုစာစောင်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၆၊ ကိုဦးမြင့် ရေး “သီလရှင်မယ်ကင်း” မှ)။

ဤရေးသားချက်အရ ဆရာကင်း၏ မွေးသက္ကရာဇ်မှာ မြန်မာ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၆ ခုဟုဆိုသဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ ခေါ်ခဲ့ရာတွင် သုံးနှစ် သမီးခန့်ရှိပြီဟု ဆိုသော အဆိုမှာ မမှန်ကန်နိုင်ချေ။ အကြောင်းမှာ မြန်မာပြည်မှ ဘကြီးတော်လက်ထက် (မဏိပူရသို့နောက်ဆုံး) စစ်ချီ သောနှစ်မှာ နန်းတက်ပြီးနောက် တစ်နှစ် ၁၁၈၂ ခုနှစ်ဖြစ်၍ ထိုအခါက ပါလာခဲ့သော မယ်ကင်းကလေးသည် (၁၁၈၂ - ၁၁၇၆ = ၆) ၆နှစ် သမီးအရွယ်ရှိနေမည် ဖြစ်သောကြောင့်ပင်၊ ထို့ကြောင့် မယ်ကင်း ဖွား သက္ကရာဇ်ကို ၁၁၇၆ ခု အမှန်ယူ၍ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာသော အရွယ်မှာ ၆ နှစ်သမီးအရွယ်ဟု မှတ်ယူသင့်ပေသည်။

ထို့နောက် ဆရာကင်း မည်သည့်အရွယ်တွင် သီလရှင်ပြုသည် ဟူသော အချက်ကိုမူကား မသိရပေ။ အင်းဝမြို့သို့ ရောက်သောအခါ သီလရှင်ပြုသည်ဟုသာ သာမန်သိရသဖြင့် အရွယ်ငယ်စဉ်ကပင် သီလ ရှင်ပြုသည်ဟု ယူဆရပေသည်။

ဆရာကင်း ပညာသင်ကြားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သိရသလောက် မှာ ဆရာကင်းသည် သီလရှင်ဖြစ်သောအခါမှစ၍ ငယ်ဆရာဖြစ်သော သီလရှင်ဆရာ (အမည်မထင်မရှား)ထံ၌ ကစွည်းသဒ္ဒါကြီးသင်္ဂဟနှင့် ဋီကာကျော်များကို သင်ကြားကြောင်း၊ ထို့နောက်စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး တွင် ရဟန်းလူထွက်ဆရာကြီးတစ်ဦးထံ၌ ပါဠိတော်များ အဋ္ဌသာလိနီ

အဋ္ဌကထာနှင့် သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာများကို သင်ကြားကြောင်း၊ စစ်ကိုင်းဂူတစ်လုံးချောင်တွင် တောရဆောက်တည်နေထိုင်၍ ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ထံ၌ ဆရာကင်းသာမကအခြားသီလရှင်များသည်လည်း စာဝါများ တက်ရောက်သင်ကြားကြကြောင်း သိရ၏။ ဆရာကင်းသည် မောင်(အရင်း)ဖြစ်သော ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်ထံ၌ ပညာသင်ကြားကြောင်းကိုကား မတွေ့ရပေ။ ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်ကပင် မာတုဂါမများကို စာပို့ချမပေးလိုဟူသော ဆရာတော်ကြီးများကဲ့သို့ ချပို့မပေးလိုသောကြောင့်ပေလော မသိရပေ။ ထိုခေတ်ထိုအခါက ရှမ်းကလေးကျွန်း ဆရာတော်ကား စာပေတတ်မြောက်မှု၌ ကျော်စောထင်ရှားလှသော ဆရာတော်တစ်ပါးပင် ဖြစ်ပေ၏။

ဆရာမယ်နတ်ပေး

သီလရှင်ဆရာကင်းနှင့် တွဲဖက်၍ အတူနေထိုင်လေ့ရှိသော သီလရှင်တစ်ဦးကား ဆရာမယ်နတ်ပေးဖြစ်၏။ ဆရာမယ်နတ်ပေးမွေးဖွားသော ခုနှစ်သက္ကရာဇ်ကိုကား မသိရပေ။ သို့သော် ဆရာကင်းကဲ့သို့သော ကသည်းအမျိုးသမီးဖြစ်ကြောင်းကား သိရပေသည်။ မယ်နတ်ပေး မဏိပူရမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာပုံကား ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင် သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ နှစ်တွင် မဏိပူရသို့ ဖော်ဘွားညီနောင်ကိစ္စဖြင့် စစ်ဆင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်း အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပေသည်။ ထိုစစ်တွင် မဏိပူရ ကသည်းလူမျိုးများ မြန်မာနိုင်ငံသို့ များများစားစား မပါလာခဲ့သော်လည်း အနုပညာရှင်အချို့ ပါလာခဲ့သည်ဟုဆိုပေသည်။ ဆရာမယ်နတ်ပေး၏ဖခင် ကသည်းအဘိုးကြီး

သည် ပန်းရံပညာတတ်ကျွမ်းသူ အနုပညာရှင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်ရာ မယ်နတ်ပေးကလေးငယ်ဘဝတွင် အခြားကသည်းအနုပညာရှင်များနှင့် အတူ မိတဆိုးသမီးငယ်ကလေးနှင့် မြန်မာပြည်သို့ ပါလာခဲ့လေသည်။ မြန်မာပြည်ရောက်သော် မယ်နတ်ပေးဖခင် ကသည်းအဘိုးကြီးသည် တည်ဆောက်၍ မပြီးသေးသော မင်းကွန်းဘုရားကြီးတွင် ပန်းရံအလုပ် ဝင်၍လုပ်ကိုင်ရပေရာ အရွယ်မရောက်သေးသော သမီးကလေးအား နီးရာသီလရှင်များနှင့် ပွန်းတီးကာ မယ်နတ်ပေး သီလရှင်ဖြစ်လာရသည်ဟု သိရလေသည်။

မယ်နတ်ပေးဟူသော အမည်မှာလည်း သီလရှင်ဘွဲ့ဒေဝဒိန္နာမှ မြန်မာပြန်ခေါ်ကာ (ဒေဝ = နတ် + ဒိန္န = ပေး) မယ်နတ်ပေးဖြစ်လာရသည်ဟု ရှေးမိပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးထံမှ ကြားသိရ၏။ ခိုင်လုံသောစကားကား မဟုတ်ပေ။ ဆီလျော်စပ်ဆိုင်မှုကား ရှိပေသည်။ (၎င်းကိုထောက်၍ သီလရှင်ဘွဲ့ခေါ်ခေမာ “ခေမာ = ဘေးရန်ကင်းသည်” အရ ဘာသာပြန်၍ မယ်ကင်းဟုခေါ်လေသလောဟု တွေးတောနိုင်၏။ ကသည်းလူမျိုးများ ဖြစ်ကြသဖြင့် “မယ်နတ်ပေး, မယ်ကင်းတို့သည်” ငယ်နာမည်ရင်းများ ဟုတ်ဟန်မတူကြပေ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မယ်နတ်ပေးဟူသော အမည်ကား ထင်ရှားလှပေသည်။ ဆရာမယ်နတ်ပေးနှင့် ဆရာကင်းတို့၏အသက်အရွယ်ကို မှန်းဆလျှင် အထက်ပါရာဇဝင်သက္ကရာဇ်အရဟုဆိုကာ မယ်နတ်ပေးက ဆရာကင်းထက် ၁၀ နှစ်ခန့်ကြီးသည်ဟု ယူဆနိုင်၏။ ဆရာကင်း၏ မွေးသက္ကရာဇ်မှာ ၁၁၇၆ ခုဟု အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ရာ ၁၁၆၈ ခုနှစ်ခန့်တွင် မယ်နတ်ပေး ကလေးငယ်ဘဝဖြင့် ပါလာသည်ဆိုခြင်းကို ထောက်ဆနိုင်ပေသည်။

သီလရှင် ဆရာကင်းနှင့် မယ်နတ်ပေးတို့သည် ငယ်စဉ်ကအတူ နေခဲ့ကြရဟန်မတူပေ။ ဆရာမယ်နတ်ပေးသည် မင်းကွန်းတွင်အနေ

များ၍ ဆရာကင်းက စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် အနေများဟန် တူပေသည်။ မင်းကွန်းဂူကလေးချောင်မှာ မယ်နတ်ပေး အနေများ၍ နောင်အရွယ်ကြီးလာသောအခါတွင် ထိုချောင်၏အထက် တောင်ကုန်းတစ်နေရာ (ယခု-ဓမ္မသာရချောင်အနီး)၌ ဉာဏ်တော် ၁၅တောင်ခန့်ရှိသော စေတီငယ်တစ်ဆူ တည်ထားခဲ့လေသည်။ ယင်းစေတီတော်ကလေးကို မယ်နတ်ပေးဘုရားဟု ယခုတိုင် အဆက်ဆက်စောင့်ထိန်းပြုပြင်ခဲ့သဖြင့် ရှေးဆန်ဆန် ခြင်္သေ့ငယ်လေးစီး၊ ကြာသွပ်အိုးလေးလုံးဖြင့် သပ်ရပ်တင့်တယ်စွာ ဖူးတွေ့နိုင်ပေ၏။ ထို့ပြင် ဂူချောင်ကလေးတစ်နေရာ၌ မယ်နတ်ပေးကမ္မဋ္ဌာန်း ထိုင်ခဲ့သည့်ဂူ (ယခု ပျက်စီးနေပြီဖြစ်သော) ဂူကလေးကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်ပေသေးသည်။ (မယ်နတ်ပေးဘုရားနှင့် ဂူကလေးကို မင်းကွန်း ဓမ္မနာဒချောင် တိပိဋကဓရဆရာတော်က လိုက်ပြသဖြင့် ဖူးမြင်ကြည့်ရှုခဲ့ရပေ၏။ စေတီတော်ကလေးသပ်သပ်ရပ်ရပ်ရှိသမျှ ဂူကလေးကား ပျက်စီးနေပေသည်။ အတန်ကြာလျှင် လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားစရာရှိ၏။ ထိုဂူကလေးကိုစွဲ၍ ထိုချောင်ကို ဂူကလေးချောင်ဟု အမည်ရနေခြင်း၊ ထင်ရှားသော ဆရာမယ်နတ်ပေး၏ ပဋိပတ်အားထုတ်ရာဖြစ်ခြင်း၊ ရှေးဟောင်းလက်ရာများ ရှိနေသေးခြင်း စသောအချက်များကို ဆင်ခြင်၍ ပြင်ဆင်ကြည့်ကြမည့် စေတနာရှင်များကို စာရေးသူအနေဖြင့် တမ်းတမျှော်လင့်နေမိပေသည်။)

ဆရာကင်းကား စစ်ကိုင်းဘက်၌ အနေများလေသည်။ စစ်ကိုင်းဂူတစ်လုံးချောင်သည် ဆရာကင်းနေသောချောင်ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ဆရာကင်းသည် ချောင်ရှိကျောင်းများ ဧရပ်များ၌ အမြဲမနေဘဲ လျှိုမြောင်ချောက်ကြား သစ်ပင်ဝါးပင်များအောက်၌ နေထိုင်၍ တရားဘာဝနာပွားများအားထုတ်လေ့ရှိသည်။ စာသင်တပည့်သားများကလည်း ၎င်း

ရှိရာ လျှိုမြောင် ချောက်ကြား သစ်ပင်ဝါးပင်များအောက်သို့လိုက်၍ စာများ တက်ကြရသည်ဟု ဆိုလေသည်။

ဆရာကင်းကား စာပေပို့ချခြင်း၊ ဟောပြောသင်ကြားခြင်း၌ ဝါသနာထုံသည်။ ဆရာမယ်နတ်ပေးကား ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာအားထုတ် နေခြင်း၌သာ ဝါသနာထုံသည်။ စာပေပို့ချမှုကို အနည်းအပါး ဝတ္တရား ကျေကုန်ရုံ ချပို့ပေးသော်လည်း တရားဟောပြောခြင်း သင်ကြားပြသ ဆုံးမဩဝါဒပေးခြင်းတို့ကို ရှောင်နိုင်သမျှရှောင်သည်။ စကားလည်း ပြေပြေပြစ်ပြစ် မပြောဆိုတတ်။ စကားနည်း၍ တိုတိုပြတ်ပြတ်သာ ပြောလေ့ရှိသဖြင့် ပရိသတ်နည်းပါးသည်။ ဆရာမယ်နတ်ပေးသည် နေကမ္မဋ္ဌာသယ ကြီးမားသူပီပီ တစ်ကိုယ်တည်း နေထိုင်ရမှုကိုသာ နှစ်သက်၏။

ရံဖန်ရံခါ ဆရာမယ်နတ်ပေးသည် ဆရာကင်းရှိရာ စစ်ကိုင်း ဘက်သို့လာ၍ အတူနေထိုင်ကာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း၏။ ပရိယတ်အားသန်သူ ဆရာကင်းအား ဆရာမယ်နတ်ပေးက ဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းမှု၌ ရှေ့ဆောင်ပြုပေးဟန် တူပေသည်။ ပဋိပတ်နည်း လမ်းကို စည်းကမ်းတကျဖြစ်ရန် ညွှန်ကြားပေးဟန် တူပေသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လတွင် ပုဂံမင်း သည် အမရပူရမှ စစ်ကိုင်းကောင်းမှုတော် (ရာဇမဏိစူဠာ)သို့ မိဖုရား မင်းညီမင်းသားတို့နှင့်အတူ လှေတော်သမ္ဗန်တော်များဖြင့် အဖူးအမြော် ထွက်တော်မူခဲ့၏။ ပုဂံမင်းသည် မင်းသားဘဝကပင် ချိုးတည်ခြင်း ခါထောင်ခြင်းအလုပ်များကို ဝါသနာပါခဲ့သည့်အားလျော်စွာ ကောင်းမှု တော်သို့ အဖူးအမြော်ထွက်ရာ၌ ကောင်းမှုတော်မှအပြန်တွင် စစ်ကိုင်း တောင်ရိုးတစ်ခွင်သို့ အပျော်သဘာဝဖြင့် ရန် ဝင်ရောက်ခဲ့လေသည်။ လက်စွဲ

တော် မုဆိုးတစ်သိုက်နှင့် တောတောင်တစ်ခွင်၌ ချိုးတည်ခြင်း (ချိုးငှက် များကို ထောင်မမ်းခြင်း) ပြုလေသည်။ မိဖုရားနှင့် မင်းညီမင်းသား များလည်း တောတောင်များတွင် လှည့်ပတ်ကြည့်ရှု၍ လျော်ရာလျော်ရာ သွားလာ ကြည့်ရှုကြလေသည်။

ထိုအချိန်တွင် သီလရှင်ဆရာကင်းနှင့် ဆရာမယ်နတ်ပေးသည် လည်း စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး ဥမင်သုံးဆယ်၏ အနောက်ဘက် ကြာနီကန် အနီးရှိ လျှိုမြောင်အတွင်းတွင် ဝိပဿနာလုပ်ငန်းကို ကြိုးပမ်းအား ထုတ်၍ နေကြ၏။

မင်းတုန်းမင်းသားနှင့် ကနောင်မင်းသား ညီနောင်နှစ်ပါးတို့ သည် နောင်တော်မင်းတရားကဲ့သို့ ချိုးတည်ခါထောင် ဝါသနာပါသူ များ မဟုတ်ကြသည့်နှင့် ကိုယ့်အသိုက်အဝန်းနှင့်ကိုယ် ဟိုဟိုသည်သည် လှည့်ပတ်သွားလာနေရာမှ ကြာနီကန်အနီးရှိ လျှိုမြောင်တောအတွင်း၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်နေကြသော သီလရှင်ဆရာ ၂ပါးကို တွေ့ရှိရလေသည်။ ထိုအခါ ညီနောင်နှစ်ပါးတို့သည် မတွေ့စဖူး ထူးထူးကဲကဲ တွေ့ရသော သီလရှင်နှစ်ပါးအား မရောင့်ရဲနိုင်သော ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ကြည်ညို လျက် အကယ်၍ နောင်အခါ ငါတို့ အထွတ်အမြတ်သို့ ရောက်ခဲ့လျှင် ဤသီလရှင်ဆရာ ၂ဦးအား ရွှေမြို့တော်သို့ ပင့်ဆောင်ကိုးကွယ်ပေအံ့ ဟု စိတ်၌ အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြလေ၏။

(၁၂၁၄ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းသားနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့ နောင်တော်ပုဂံမင်းကို ပုန်ကန်၍ ရွှေဘိုသို့ ထွက်ခွာရာတွင် စစ်ကိုင်း တောင်ရိုး၌ တရားအားထုတ်နေကြသော သီလရှင် ဆရာ ၂ဦးကို တွေ့ရ ကြောင်း မင်းသားညီနောင်နှစ်ပါးက သီလရှင်ဆရာ ၂ဦးထံ ရေတောင်း သောက်ကာတူမြေ သိကုကိုရသော သီလရှင်များအား အလွန်ကြည်ညို

၍ ဆန်တစ်အိတ်နှင့် ဖျဉ်လေးတောင်စီ လှူဒါန်းခဲ့ပြီး ငါတို့အထွတ်အမြတ်ရောက်လျှင် နန်းဟော်သို့ ပင့်ဆောင်ကိုးကွယ်မည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုခဲ့ကြကြောင်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ပြောကြားချက်ကိုလည်း မှတ်သားရသည်။ သို့သော် ထိုပြောကြားချက်မှာ ရာဇဝင်စကားနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိပေ။ မင်းတုန်း၊ ကနောင်မင်းသားတို့ ၁၂၁၄ ခုနှစ် ပုဂံမင်းကိုပုန်ကန်၍ ရွှေဘိုသို့ အလုံးအရင်းဖြင့် ထွက်ခွာရာ၌ စစ်ကိုင်းဘက်သို့မရောက်၊ မတ္တရာဘက်သို့သွားပြီး စဉ့်ကူးကျမှ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ကူးကာ ရွှေဘိုသို့ထွက်ခွာကြောင်း ရာဇဝင်တို့၌ အထင်အရှား ပါရှိပေသည်။ အမရပူရကို အလိုတော်ပြည့်၍ ရွှေဘိုမှ ဆင်းလာသောအခါ၌ကား ကနောင်မင်းသားက တပ်တော်များကို ကွပ်ကဲကာ ကြိုတင်မြို့သိမ်းပြီးနောက် ရွှေဘိုတွင် မင်းတုန်းမင်းသားက မင်းအဖြစ်ဖြင့်ပင် ၈ လခန့်စံနေပြီးမှ မြစ်ကြောင်းဖြင့် အမရပူရသို့ ကြွလာသဖြင့် သီလရှင် ၂ ပါးနှင့်တွေ့ရန် ပို၍ပင် မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။)

မင်းတုန်းမင်းသည် ၁၂၁၄ ခုနှစ် တပေါင်းလ (ခရစ် ၁၈၅၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ) တွင် နောင်တော်ပုဂံမင်းကို နန်းချ၍ အမရပူရ ရွှေနန်းကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြီး ရွှေဘိုတွင် ၈ လခန့်စံနေကာ ၁၂၁၅ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းတွင် ရွှေဘိုမှ ကျောက်မြောင်းသို့ချီလာပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် အမရပူရသို့ ဆက်လက်ချီတက်လာကာ အမရပူရ ရွှေနန်းတွင် စံမြန်းခဲ့လေသည်။ ညီတော်ကနောင်မင်းကိုလည်း အိမ်ရှေ့မင်းအဖြစ် ချီးမြှောက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပြည်တွင်းရေးကိစ္စအဝဝကိုနေသားတကျဖြစ်အောင် စီမံခြင်း၊ အင်္ဂလိပ် မြန်မာ စစ်ရေးစစ်ရာများကို ပြီးပြတ်ပြေငြိမ်းအောင် စီစဉ်ခြင်းနှင့် မန္တလေးနေပြည်တော်သစ် တည်ဆောက်ရေးတို့ကို စီစဉ်နေခြင်းတို့ကြောင့် မင်းသားဘဝက အဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်သော သီလရှင်ဆရာ

ကင်းတို့အား နေပြည်တော်သို့ ပင့်ဆောင်ခြင်းကိစ္စတို့ကို မစီစဉ်နိုင်ခဲ့သေးချေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့ကို စတင်တည်ထောင်၍ ၁၂၂၁ ခုနှစ်တွင် မြို့တော်နန်းတော်များ ပြီးစီးခဲ့သည်။ မန္တလေးမြို့တော်ကို မတည်ဆောက်ရသေးမီ ၁၂၁၇ ခုနှစ်ကပင် ရွှေဘိုခေါ် တောရွာ အရှင်နန္ဒကိုပင့်၍ အမရပူရမြို့အနောက်ပြင် ရှမ်းကလေးကျွန်း၌ ကျောင်းဆောက်ကိုးကွယ်ခဲ့၏။ ထိုအရှင်နန္ဒကား နောင်သော် ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်ဟု ထင်ရှားလေသည်။ ၎င်းကား အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သီလရှင်ဆရာကင်း၏ အစ်ကိုရင်းဖြစ်သဖြင့် ၎င်းဆရာတော်၏အကြောင်းကို သိသင့်သည့်အတိုင်း အမြွက်မျှဖော်ပြပါဦးမည်။

ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်နှင့် ဆရာကင်းတို့ မောင်နှမဖြစ်ကြောင်း၊ ကသည်းမင်းမျိုးမင်းနွယ်များဖြစ်ကြောင်း အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့လေပြီ။ ဘကြီးတော်မင်းတရားလက်ထက် ၁၁၈၂ ခုနှစ် မဏိပူရသို့ စစ်ချီရာတွင် ဆရာကင်း ၆နှစ်သမီးအရွယ်ပါလာရာ ဆရာကင်းထက် အကြီး ရှမ်းကလေးကျွန်း ဆရာတော်မှာ ၁၀ နှစ်ခန့်ဟု ခန့်မှန်းရ၏။ (မင်းတုန်းမင်း ရွှေမြို့တော်သို့ပင့်ချိန်မှာ မဟာထေရ်အရွယ် စာပေပို့ချကောင်းတုန်းအချိန်ဟု သိရသဖြင့် ဝါတော်အစိတ်ကျော်ကျော် သုံးဆယ်နီးပါးခန့်ဟု မှန်းဆရပေရာ ၁၀ နှစ်အရွယ်က မြန်မာပြည်ရောက်လာသည်ဟု ဆိုလျှင် ဆိုသင့်ပေသည်။) ဘကြီးတော် မဏိပူရ စစ်တိုက်ခြင်းမှာ မြန်မာ့သာသနာဝင်အတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်စေသော ဆောင်ရွက်မှုတစ်ရပ်ဟု စကားစဉ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့၏။ ၎င်းကား ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်နှင့် သီလရှင်ဆရာကင်းတို့ မြန်မာ့သာသနာဝင်တွင် ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်ပေါက်လာရသောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါလေသည်။

ပုဂံမင်းနန်းတက်ချိန်တွင် ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်အလောင်းရှင်နန္ဒ ထင်ရှားစပြုနေပြီ။ အရှင်နန္ဒသည် စာတက်လျှင် အလွတ်အာဂုံရမှ တက်ရသည်ဟု စိတ်တွင်စွဲပိုက်ထားပြီး ပါဠိတော်ကြီးများ၊ အဋ္ဌကထာကြီးများကိုပင် အလွတ်အာဂုံကျက်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ပုဂံမင်း လက်ထက်မှာပင် ရှမ်းကလေးကျွန်းအရပ်၌ စာချနေ၏။ ထိုအချိန်က ဆယ်ဝါကျော်ကျော်အရွယ်မျှသာရှိသေး၏။ စာပေပို့ချရာတွင် ညဝါ အလွန်ပိုင်နိုင်သည်ဟုဆို၏။ ညဝါချသည်ကို ကြည်ညိုမဆုံးရှိုသဖြင့် သဲအင်းသာသနာပိုင်ကပင် (ကုန်းဘောင်မင်းလက်ထက်) စာပူဇော်သောအနေဖြင့် နေ့စဉ်ဆွမ်းတစ်အုပ် ပို့စေသည်ဟု ကြားသိရဖူးသည်။ ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်လည်း အလွန်တော်၏။ တစ်ခါသော် ပုဂံမင်းဆရာ ဗားကရာ သာသနာပိုင် အမှုတစ်ခု၌ ဝိနိစ္ဆယချသည်ကို မကျေနပ်၍ ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော် အရှင်နန္ဒကထပ်မံ၍ ဝိနိစ္ဆယချသဖြင့် ဗားကရာသာသနာပိုင် ပြိုင်လျက် “မောင်နန္ဒကို အမရပူရ၊ အင်းဝ၊ စစ်ကိုင်း သုံးနယ်မှ ထွက်သွားစေရမည်”ဟု နှင်ထုတ်သဖြင့် ရွှေဘိုတောင်လက် ခေါတောရွာသို့ နောက်ပါတပည့်တပန်း ရဟန်းသာမဏေတို့နှင့် ကြွသွား၍ နေရာအထူးမရှာဘဲ ၎င်းရွာရှိ ဇေယျဝါဒီပင် တပည့်များအား စာပေပို့ချကာ သီတင်းသုံးနေလေသည်။

နောက် သီးလုံးဆရာတော်ကြီးက တွေ့ရှိသဖြင့် ကျောင်းကန်များ ဖြစ်မြောက်အောင် ချီးမြှောက်ကြည့်ရှုတော်မူ၏။ မင်းတုန်းမင်း အထွတ်အမြတ်ရောက်ချိန် သီးလုံးဆရာတော်ကို နေပြည်တော်သို့ အကြိမ်ကြိမ်ပင့်ရာ၌ ကိုယ်တိုင်ကား မလိုက်လို သင့်လျော်သူကိုသာ ညွှန်မည်ဟုဆိုကာ အရှင်နန္ဒကို ပင့်စေလေ၏။ သို့နှင့် အရှင်နန္ဒသည် ၁၂၁၇ ခုနှစ် ပထမဝါဆိုလတွင် အမရပူရမြို့တော်သို့ သာသနာပြုကြွသွားတော်မူရလေသည်။

ရွှေမြို့တော်သို့ ရောက်သောအခါ မင်းပေးသောနေရာ(ကောင်းမွန်သောနေရာ)၌ မနေဘဲ ယခင်နေခဲ့ဖူးသော ရှမ်းကလေးကျွန်းအရပ်တွင်သာနေ၍ သာသနာရေးကို ဆောင်ရွက်တော်မူရာ တစ်ဟုန်ထိုးကျော်ကြား၍ လာလေသည်။ မင်းတုန်းမင်းထုတ်ပြန်သော ဓမ္မဝိနယအမိန့်တော်ပြန်တမ်းမှာ ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော် ရေးသားသော စာတမ်းကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။

ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်သည် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ၁၂၂၀ ပြည့်နှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လတွင် ပျံလွန်တော်မူ၏။ ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်ကား အလွန်လျှင် ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ လေးစားဂရုပြုတော်မူ၏။ မာတုဂါမများအား စကားပင်ပြောလေ့မရှိဟု သိရ၏။ ဟုတ်ပေမည်။ သီလရှင်ဆရာကင်းအား စာပေပို့ချပေးသည့် ဆရာများစာရင်းတွင် မောင်အရင်း ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော် မပါဝင်ခဲ့ပေ။

ဆရာကင်းတို့ကို နန်းတွင်းသို့ပင့်ခြင်း

၁၂၂၁ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့တည်ဆောက်ခြင်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသွားပြီးနောက် မင်းတုန်းမင်းသည် ရွှေကျင်ဆရာတော်ကိုလည်း ရွှေမြို့တော်သို့ ပင့်ဆောင်တော်မူ၏။ ရွှေကျင်ဆရာတော်သည် ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော်ကို အလွန်လေးစားတော်မူ၏။ သာသနာပြုရာ၌လည်း တွဲဖက်ပါဝင်ကူညီမှု ပြုတော်မူခဲ့လေသည်။

ထိုအချိန်နှင့် မရှေးမနှောင်းမှာပင် စစ်ကိုင်းတွင်နေထိုင်သော သီလရှင်ဆရာကင်းနှင့် မင်းကွန်းတွင်နေထိုင်သော သီလရှင်ဆရာမယ်နတ်ပေးတို့ကိုလည်း မိဖုရားများနှင့် သမီးတော်များအား ပညာသင်

ကြားရန်နှင့် ဆုံးမရန်အတွက် ရွှေမြို့တော်သို့ ပင့်ဆောင်တော်မူလေသည်။

ဆရာကင်းသည် မင်းတုန်းမင်းပထမအကြိမ်ပင့်စဉ်မှာပင် ကတိသုံးချက်တောင်းခံ၍ ရွှေမြို့တော်သို့ လိုက်ပါသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ဆရာကင်းတောင်းသည့် ကတိသုံးချက်ကား-

- (၁) မိမိသည် မိန်းမသားသီလရှင်မျှသာဖြစ်၍ ဆရာတော်သံဃာတော်များအား လေးစားရိုသေရမည်ဖြစ်သည့် အတိုင်း ပြာသာဒ်ဆောင် ဘုံဆင့်ပါသော ကျောင်းဧရပ်ကို လက်မခံလို၊ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခြင်းမပြုရ။
 - (၂) မည်သည့်ဘွဲ့တံဆိပ်ကိုမျှလည်း လက်မခံလို၊ လှူဒါန်းဆက်ကပ်ခြင်းမပြုရ။
 - (၃) ဆွမ်းဝတ်ဆွမ်းအိုး လှူဒါန်းမှုမပြုရ။
- ဤ ၃ ချက်ပင်ဖြစ်၏။

ဤကတိသုံးချက်ကို မင်းတရားကြီးက ခံယူမှ ဆရာကင်း ရွှေမြို့တော်သို့ လိုက်ပါနေထိုင်လေ၏။ ဆရာမယ်နတ်ပေးမူကား "မိမိသည် ဆရာကင်းကဲ့သို့ စကားပြောဟောမှု၌ မလိမ္မာပါ၊ ပြောဆိုပြုမူမှစ၍ ကြမ်းတမ်းသဖြင့် မြို့တော်နန်းတော်နှင့် မအပ်စပ်၊ ထို့ကြောင့် တောထဲမှာပင် နေလိုပါသည်" ဟု ပြောဆိုကာ ရွှေမြို့တော်သို့ မလိုက်ပါဘဲ နေခဲ့လေသည်။

သို့သော် မိဖုရားများနှင့် နန်းတွင်းသူတို့၏ ဘာသာ သာသနာ ယဉ်ကျေးမှုကို ရှေးရှု၍ ကြွတော်မူရန် ၃ ကြိမ်တိုင်တိုင်ပင့်မှ ဆရာမယ်နတ်ပေး လိုက်ပါလာလေသည်။ ဆရာမယ်နတ်ပေးကား စကားလည်း နည်းသည်၊ ပြောလျှင်လည်း တိုတိုပြတ်ပြတ်ပင် ပြောတတ်သည်။

တိုတိုပြတ်ပြက်နှင့် ရှင်းရှင်းဘွင်းဘွင်း ပြောတတ်သဖြင့် ဒေါသကြီး သည်ဟု နာမည်ကြီးလေ၏။ မင်းတုန်းမင်းကိုယ်တိုင်ကပင် ဆရာမယ် နတ်ပေးကို လေးစားရိုသေစွာဖြင့် ဆရာမယ်နတ်ပေး နန်းတော်ထဲ ကြွလာလျှင် “ဟဲ့ ဟဲ့- သူ့ဒေါသ ငါ့ဆီမရောက်စေနဲ့ဟဲ့” ဟု မိဖုရား များအား ကျီစယ်မိန့်ကြားတော်မူလေ့ရှိသည်ဟူ၏။ ဆရာမယ်နတ်ပေး သည် မင်းတရားကြီးကျေနပ်ရုံမျှသာ ခေတ္တမြို့တော်၌နေ၍ မကြာမီ နေမြဲဖြစ်သော မင်းကွန်းဘက်သို့ ပြန်သွားလေသည်။ ဆရာကင်းသာ လျှင် ရွှေမြို့တော်၌ တပည့်တပန်း သီလရှင်များနှင့် နေရစ်ခဲ့ရလေ သည်။

(ဆရာမယ်နတ်ပေးသည် စစ်ကိုင်း မင်းကွန်းသာမက မင်းကွန်း တစ်ဖက်ရှိ စာရေးရွာ၌လည်း ရံဖန်ရံခါ သွား၍နေတတ်သေးသည်။ ကန်ကြီးကုန်း စာရေး ရွာသူရွာသားတို့သည် မယ်နတ်ပေးအား အလွန် ကြည်ညိုကြ၍ မကြာမကြာ ပင့်ဖိတ်တတ်ကြသည်။ ဆရာမယ်နတ် ပေးသည် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၌ ကွယ်လွန်ရာ ကန်ကြီးကုန်းစာရေးမှလူ များ သွားရောက်၍ သင်္ဂြိုဟ်ကြ၏ဟု ကမ္ဘာအေး ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက် စာပြင်မှူးချုပ်ဟောင်းဝဏ္ဏကျော်ထင်ဦးဘသန်းက စာရေး သူအား ပြောဖူးလေသည်။ ဦးဘသန်း၏အဘွားမှာ ဆရာမယ်နတ်ပေး အား အသည်းစွဲကြည်ညိုသူဖြစ်ကြောင်း သိရလေသည်။)

သီလရှင်ဆရာကင်းသည် မန္တလေးမြို့တော်၌ နေသည်ဟုဆို သော်လည်း မန္တလေးတောင်၏ အရှေ့မြောက်ဘက် (ရွှေကျင်ငါးတိုက် ၏အရှေ့ဘက်)တွင် တိုက်တာတည်၍ နေခဲ့သည်ဟု အမှတ်အသား တွေ့ရလေသည်။ အများအားဖြင့်ကား မန္တလေးနန်းတော်တွင်း မြောက် ဥယျာဉ် တောရကျောင်း၌နေထိုင်ပြီး မိဖုရားများ သမီးတော်များနှင့်

နန်းတွင်းသူတို့အား စာပေသင်ကြားပေးခြင်း၊ တရားဓမ္မဟောပြောခြင်း၊ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းအားထုတ်စေခြင်း စသည်ဖြင့် အားကြီးမာန်တက် သာသနာပြုလုပ်ငန်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ သို့နှင့် ဆရာကင်းသည် နန်းတွင်းသူမိဖုရားများ သမီးတော်များ အထိန်းတော်များတို့၏ ချစ်ခင်လေးစားရသည့် ဆရာတစ်ဆူဖြစ်ကာ ထင်ရှားကျော်ကြား၍ လာလေသည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးနှင့် ဆရာကင်းသည် သက်တူရွယ်တူဖြစ်၏။ မင်းတရားကြီးသည်လည်း ၁၁၇၆ ခုဖွားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မင်းတရားကြီးသည် ဆရာကင်းအား ပိုမိုကြည်ညိုကာ ဆရာကင်း မညှိုးငယ်ရအောင် အဘက်ဘက်က ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့တော် မူလေသည်။ (နာမည်ကျော် ဗန်းမော်ဆရာတော်၊ သီလရှင်မယ်ကင်း၊ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး ဤသုံးဦး ၁၁၇၆ ခုနှစ်ဖွား အသက်အတူတူဖြစ်ကြသည်ဟု ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး မိန့်ကြားသည်ကို မှတ်သားရဖူးသည်)။

ဆရာကင်းအတွက် ကျောင်းကိုလည်း ကတိအတိုင်း ပြာသာဒ်ဆောင်မပါ လည်ဖော်ယွန်းဆက်မောင်းမလယ် ပလ္လင်ပါ ယွန်းလှေကားလေးဘက်တပ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ပေးလေ၏။ ဘွဲ့တံဆိပ်မကပ်မလှ။ ဆွမ်းအတွက်လည်း ဆွမ်းဆန်နှင့် ငါးခြောက်ငါးခြမ်း ငရုတ်ကြက်သွန်မှအစ လိုလေသေးမရှိ လှူဒါန်းလေသည် (လစဉ် ဆီတစ်ပိဿာ ဆန်တစ်ခွဲ သီလရှင်တိုင်းအား လှူဒါန်းသည်ဟု ကြားသိရဖူး၏)။

ဆရာကင်း၌ သီလရှင်တပည့် အများအပြားရှိသည့်ပြင် နန်းတွင်းသူများ မှူးကြီးမတ်ကြီးနှင့် မင်းစိုးရာဇာ အရာရှိအရာခံများ၊ သူဌေးသူကြွယ်များ၏ ကတော်မယား သားသမီးစသော တပည့်မအများအပြား ရှိလေသည်။ ဆရာကင်း၏တပည့်များက ဆရာကင်း

အား ကြည်ညိုလေးစားကြပုံမှာ အံ့ဩဖွယ်ရာကောင်းသည်။ မိဘများက မိမိ၏သမီးအား ကိုယ်တိုင်ပြောဆိုဆုံးမခြင်းထက် ဆရာကင်းထံ ခေါ်သွား၍ ဆုံးမစေသည်။ ဆရာကင်း အဆုံးအမဖြင့် လိမ္မာလာစေသည်ဟု အဆိုရှိပေသည်။ ထိုသို့ဆရာကင်းအား တပည့်များက ရိုသေလေးစားကြရုံသာမက မည်မျှအထင်ကြီး၍ မြှောက်စားချီးကျူးထားသည်ကိုလည်း အမည်မသိ နန်းတွင်းသူတစ်ဦးရေးသော အောက်ပါ တေးထပ်ဖြင့် ထင်ရှားပေသည်။

ဆရာကင်းဘွဲ့တေးထပ်

“သီလရှင်ဆရာကင်းက၊ တဏှာကွင်းပစ်ပယ်၊ သာသနာတွင်း ခေတ်နယ်မှာ၊ ချစ်စဖွယ်ဟန်နွဲ့၊ ဂူမွေ့လို့ လူတွေ့ရှောင်တယ်၊ မြူရွေ့အောင် အားသစ်လို့ခဲ။

ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် မဂ်ပန်းချူတယ်၊ တက်လှမ်းမှုတနဲ့၊ မထိတ်သော် စိတ်တော်ရဲလို့၊ မိတ်ဖော်လဲ မပါ။ ဘာဝနာ ဘိညာဉ်ကွန်၊ တိမ်ရင်ညွန့်စီးတော့မည့်ခါ။

ပုတီးက အပြီးပါ၊ မငြီးရာ ဖန်ရိပ်က၊ ဈာန်စိတ်နှင့် သီလသယ်၊ ထူးပေအံ့ဖွယ်၊ လောဘနှင့် ဒေါသပယ်တယ်၊ မောဟဝယ် ရှိဘူးထင်လေး။”

ဤတေးထပ်အစတွင် ဘိက္ခုနီဆရာကင်းကဟု မူများစွာ၌ပင် တွေ့ရ၏။ ဤသို့ပင် ရှေးအခါက သီလရှင်နှင့် ဘိက္ခုနီကို အတူထား၍ စပ်ဆိုကြသည်ကို အများအပြား တွေ့ရလေသည်။ အချုပ်တန်းဆရာမ၏ သံဝေဂတေးထပ်တစ်ပုဒ်တွင် “နိဗ္ဗူကို စိတ်တူကြွရအောင် ဘိက္ခုမလုပ်ပါတော့ကွယ်” ဟု စပ်ဆိုထားလေသည်။

ဆရာကင်းထံတွင် သီလရှင်ပြုကြသော အမျိုးသမီးတို့ကား တစ်နေ့တခြား များပြား၍နေသည်။ ရိုးရိုးအရပ်သူများသာမက မိဖုရားများ အပျိုတော်များလည်း သီလရှင်ဝတ်၍ ပရိယတ္တိသင်ကြားခြင်း ပဋိပတ္တိစီးဖြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်ကြ၏။ မင်းတုန်းမင်းကြီးသည် သားတော်များကို သာမဏောပြုသကဲ့သို့ သမီးတော်များကိုလည်း ဆရာကင်းထံတွင် သီလရှင်ဝတ်စေသည်။ သမီးတော်လေးများကို ၇ နှစ်အရွယ်တွင်ပင် ဆံပင်များကို ပယ်ဖြတ်စေ၍ သီလရှင်အဝတ်ကို ဝတ်စေလျက် အပါးတော်တွင် ခစားစေသည်ဟု ဆိုလေသည်။ သမီးတော်ကလေးများကို သီလရှင်ပြုရာ၌ သားတော်များကို သာမဏောပြုသကဲ့သို့ သဘင်ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ပြုလုပ်စေသည်ဟု သိရပေသည်။

မင်းတုန်းမင်း နတ်ရွာစံပြီးနောက် သမီးတော် တစ်ပင်တိုင်နန်းစံစလင်းစုဖုရားသည် ငယ်စဉ်ကပင် သီလရှင် ခေတ္တဝတ်ခဲ့ဖူးသည့်အတိုင်း သီလရှင်ဝတ်၍ အိမ်နိမ့်စံတော်မူ၏။ စလင်းစုဖုရားသည် သီလရှင်ဝတ်ဖြင့် မန္တလေးတောင်အနီး မြောက်စလင်းတိုက်တွင် နေသွားကြောင်း ယင်းတိုက်တွင်ပင် သီလရှင်ဝတ်ဘဝဖြင့် ကွယ်လွန်သွားကြောင်း သိရပေသည်။ ယင်းစလင်းမင်းသမီး သီလရှင်ဝတ်ခြင်းနှင့်စပ်၍ ဦးကျော်လှ သံချိုတစ်ပုဒ်ကို ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

စလင်းမြို့စား မင်းသမီး

သုသီရိမြတ်စွာရတနာဒေဝီအကြောင်း လေးချိုးသံချို

နန်းတည်ထောင် မန်းပြည်ကနက်တွင်မှ၊ စည်နှက်ခါ ပဟိုရ်သံနှင့်၊ နတ်ရွာစံ ဓာတ်သမ္ဘာကြီးလှတဲ့၊ ရာထီးပိုင် ဧကရာဇ်၏၊ သွေးရင်နှစ် ရွှေလင်းခံ။

ရွှေယွန်းပေါင် ပြောင်စာတမ်းငယ်နှင့်၊ တောင်နန်းလျာ မှန်းကာထားသူက၊ ရွှေနားတော် ဆင်ရန်တို့၊ သဘင်ညာဏ် ပညာကောင်းလှတဲ့၊ ရွာမောင်းထောင် ကျွန်တစ်ယောက်ကဲ့ကို၊ ရွေးကောက်ခဲ့ပြန်။

ပထမကျော်စာတော်ပြန်သည့်၊ ရွှေနန်းစံ ဘုရင်သမုနှင့်၊ ဆင်ဖြူရှင်မယ်တော်ကြီး၏ သမီးတော်မဟေသီမို့ ဒေဝီစုံရွှေညီ ခရ၊ ဇီဝနာမ်မကွယ်လို့သာ၊ ဆံပယ်ကာ ရန်စွယ်ကင်းစေတော့၊ စလင်းသခင် ပိတ်ဖြူအုပ်ကယ်နှင့် ဘိက္ခုလုပ်နေရှာပြန်၊ ဇာတာ ကံ ကုန်ညှိုး။

ကုလဝံသာဘိနှင့်၊ ဇာတိမှန် ဆွေတော်ရင်းကိုမှ၊ စလင်း ငယ် သူပုန်မရယ်လို့၊ ကြုံရရှာဆိုကာ ချိုးဝံ့ပေ၊ မဟာမျိုးနွယ် ဟူသမျှတို့၊ မူလအခြေကိုမျှော်လိုက်လျှင်၊ ရဝေပျော် ဆွေတော် မျိုးဟာမို့၊ မျှော်ကိုးကာ ညှာမလင့်ပြီဘု၊ မင်းလိုလူစလင်းဆိုလို့ ဖွင့်ရက်ပေ၊ နှိုင်းစာနာ တိုင်းထွာမချင့်သူမို့၊ ဂိုဏ်းသင့်မည်စိုး။

ဤသံချိုနှင့်ပတ်သက်၍ ရွှေပြည်ဦးဘတင်၏မှတ်ချက်မှာဤသို့ ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လင်ပန်းတိုက်စားမှ မြင်တော်မူ သော စလင်းမြို့စား မင်းသမီးကို “သုသီရိမြတ်စွာ ရတနာဒေဝီ” ဟူ သောဘွဲ့ဖြင့် တစ်ပင်တိုင်နန်းတင်တော်မူသည်။ ပင်တိုင်စံသမီးတော် ဆိုသည်မှာ နောင်နန်းတက်မည့်မင်း၏ မိဖုရားကြီးအဖြစ်ကို ရည်ရွယ် သော သဘောရှိ၏။ ပုရပိုက်တွင် အပေါ်ဖုံးကို သစ်စေးသားရိုးဖြင့်ပြု၍ အနီသုတ်သည်ဖြစ်စေ ရွှေချသည်ဖြစ်စေ မှန်စီသည်ဖြစ်စေ ပြုလုပ်ထား သော ပုရပိုက်ကို ယွန်းပေါင်ပုရပိုက်ဟုခေါ်သည်။ ၎င်းပုရပိုက်မျိုးတွင် အမိန့်တော်ကိုရေး၍ အိမ်ရှေ့မင်းတင်မြှောက်ခြင်း၊ ပင်တိုင်စံတင်မြှောက်

ခြင်း၊ လက်ဖွဲ့တော်စာရင်း ရေးသားခြင်းများကို ပြုလုပ်မြဲဖြစ်၍ လေးချိုး
 ၌ “ရွှေယွန်းပေါင် ပြောင်စာတမ်းငယ်နှင့်” ဟုပါသည်။ ဤကဲ့သို့
 ပင်တိုင်စံတင်မြောက်သည်ကို အလယ်နန်းမတော်မိဖုရားဂိုဏ်းက မနှစ်
 သက်နိုင်ကြဖြစ်သည်။ နောက် သီပေါမင်းနန်းတက်၍ အလယ်နန်း
 မတော်မိဖုရားဆင်ဖြူမရှင် သမီးတော်များက ရေပန်းစား၍ မိဖုရား
 ကြီးအဖြစ်သို့ရောက်မည်ကို တင်ကြိုသိမြင်နိုင်ရကား စလင်းမင်းသမီး
 သည် မင်းတုန်းမင်းအလောင်းတော်ကို ဂူသွင်းသင်္ဂြိုဟ်ပြီးသည်နှင့်
 တစ်ပြိုင်နက် ဆံတော်ကိုပယ်၍ သီလရှင်အဝတ်ကို လဲတော်မူသည်။
 သို့ရာတွင် သီပေါမင်းလက်ထက်မှာ စလင်းမင်းသမီးသီလရှင်ကိုပင်
 အနိမ့်အကျ ထားခြင်းခံရပြီးနောက် လွန်တော်မူသည်။ မောင်းထောင်
 ဦးကျော်လှမှာ ပထမတွင် ဝင်းတော်အမှုထမ်းဖြစ်၍ ဝင်းစင်ခေါ်သော
 ရုပ်သေးစင်ကလူဖြစ်သည်။ နောက် စလင်းမင်းသမီးက ကောက်တော်
 မူ၍ ရုပ်သေးစင်တော်ကြီးသား ဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် လေးချိုးတွင်
 “ရွာမောင်းထောင် ကျွန်တစ်ယောက်ကဲ့ကို၊ ရွေးကောက်ခဲ့ပြန်” ဟု
 ဆို၏။ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားကို အလိုတော်ရှိလုပ်လိုသော သံချိုကိုင်
 ဉာဏ်ကျယ်ဆိုသူက ဦးကျော်လှအား “စလင်းကျွန်၊ သူပုန်မကျွန်” ဟု
 စာဆိုရာ ဦးကျော်လှက မဟာဆွေတော်မျိုးတော်ချင်းဖြစ်၍ ရက်စက်
 စွာ မဆိုသင့်ကြောင်း ရာဇဂိုဏ်းသင့်မည့်အကြောင်းများနှင့် သီပေါမင်း
 ၏ ပထမကျော်အောင်သောဂုဏ်၊ မိဖုရားကြီး၏ ဆင်ဖြူရှင်မ သမီး
 တော်ဖြစ်ခဲ့သော ဂုဏ်များကိုလည်း ထုတ်ဖော်ချီးကျူး လျှောက်ထား
 သည်။

(ရွှေပြည် ဦးဘတင် စာပေလောက ၇၀-၇၁-၇၂)

သီပေါမင်းမယ်တော် လောင်းရှည်မိဖုရားသည် ငယ်စဉ်က သီလ
 ရှင် ဝတ်ဖူးလေသည်။ မိဖုရားဖြစ်သည့်တိုင်အောင် သီလရှင်စိတ်ရှိနေ
 www.dhammadownload.com

၏။ ဆရာကင်းကိုတွေ့ရသော် အပြီးအပိုင်လူ့ဘောင်ကိုစွန့်ခွာ၍ သီလရှင်ဝတ်လိုစိတ် တဖွားဖွားပေါ်နေသဖြင့် မင်းတုန်းမင်းကြီးထံသို့ သီလရှင်ဝတ်လိုကြောင်း စာဖြင့်ခွင့်တောင်းလေသည်။ စာမှာ အောက်ပါ တေးထပ်ပင် ဖြစ်၏။ ထိုတေးထပ်ကို ထိုစဉ်က ရတနာပုံသတင်းစာ ဆရာ ဘိုးဝဇီရက ရေးပေးရလေသည်။ ထိုတေးထပ်ဖြင့် သီလရှင်ဝတ်ရန် လောင်းရှည်မိဖုရားက ခွင့်တောင်းသော်လည်း မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက ခွင့်မပြုခဲ့ပေ။

လောင်းရှည်မိဖုရား သီလရှင်ဝတ်လိုကြောင်း
ခွင့်တောင်းတေးထပ်

“လွန်းတစ်ရာပိုးစပ်၊ ကြိုးဖြတ်ချက်ပလီ၊ မျိုးမြတ်တဲ့ ထဘီကို၊ ဖိုးဖြတ်မည်ကြံဆဲ၊ ငွေကြိုးလိုက် ရွှေဒုပူငယ်၊ ဧကမူ ပန်းနုမြဲခဲ။

မြကြိုးလိုက် ဝပ်ကြိုးခဲ၊ မြတ်နိုးရန်ရှိဘဲ၊ နော်တော့ဆင် ရွှေဝတ်လဲကိုလ ဇွတ်ကြိလိုရှောင်ဖယ်၊ မြတ်ယောဂီသွင်ခလေ့ငယ်နှင့်၊ ရွှင်မွေ့ဖို့တွေ့မိစိတ်မယ်။

နန်းမူက ခုပစ်ပယ်မည်၊ ဥပဇ္ဈာယ်မယ်ကင်းနှင့် ရွယ်ရင့်ဖျာ သရဖီတောင်ယံ၊ ဆည်းကပ်မဲ့ကြံ၊ မောင်တော်စိတ်နှင့် တောင်ရိပ်စံမည်၊ နောင်နိဗ္ဗာန် အို ကူးရန်ဖျာလေး။”

ဆရာကင်း အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လာသောအခါ ပရိယတ်စာပေ သင်ကြားခြင်းလုပ်ငန်းကို လုံးဝစွန့်လွှတ်လိုက်ပြီးလျှင် ပဋိပတ်လုပ်ငန်း ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ ဝိပဿနာပွားခြင်းကိုသာ ပြုလုပ်တော့၏။

နန်းတော်တွင်းသို့လည်း တပည့်သီလရှင်များကိုသာ ကိုယ်စားစေလွှတ်၍ မိဖုရားများ သမီးတော်များကို စာပေသင်ကြားစေလေသည်။

ဒေါ်ဝဏ္ဏ၊ ဒေါ်ဓမ္မ၊ ဒေါ်ဝိမလ၊ ဒေါ်ဂုဏ်၊ ဆရာထပ်ခေါ်ဒေါ်ဇသာရီ စသော တပည့်သီလရှင်များကလည်း ပရိယတ္တိတတ်ကျွမ်း၍ အစွမ်းထက်ကြသူများ ဖြစ်ကြကုန်၏။ မိဖုရားများ၊ သမီးတော်များက ဆရာကင်းကိုယ်တိုင် ကြွရောက်သင်ကြားခြင်း မပြုသော်လည်း ဆရာကင်း၏တပည့်ကြီးများကို တစ်ဆောင်လျှင်တစ်ပါး သင့်လျော်သလိုပင်၍ စာပေသင်ကြားကြလေသည်။

တစ်ခါတွင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက သီလရှင်ဆရာကင်းအား ဤသို့မိန့်တော်မူဖူး၏။ “ဆရာကင်း... နန်းတွင်းရှိ အချို့မိဖုရားနှင့် သမီးတော် အထိန်းတော် ရံရွှေတော်များသည် မည်သည့်ဘာသာရေးပညာ လောကုတ္တရာပညာမှမရှိ၊ ရေထဲချလိုမှ ရေမနစ်သည့် ဘူးတောင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဘူးတောင်းများအား ဆရာကင်းက ကြပ်မတ်သင်ကြားပေးပါမှ ရေပြည့်အိုးသဖွယ် ဖြစ်ကြပါမည်။ ဆရာကင်းနှင့် ဆရာကင်း၏တပည့် သီလရှင်များလက်သို့ နန်းတွင်းက ဘူးတောင်းများကို အပ်ပါ၏” ။

ထိုအခါ ဆရာကင်းက “ဘူးတောင်းဖြစ်လျှင် ရေပြည့်စေပါမည်၊ သို့သော် ဘူးထဲကရေများ ပြန်ပါလာမည်ကိုကြောက်ပါသည်။ ဘူးထဲကရေသာ မပါစေလိုပါ” ဟု လျှောက်ထားသည်ဟု သိမှတ်ရပေသည်။ နန်းတွင်းရှိ မိဖုရား သမီးတော် အထိန်းတော်များကသာ သီလရှင်များအား လူရေးလူရာ မသင်ပါနှင့်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ မိဖုရားတစ်ဦးဖြစ်သော တောင်ဆောင်တော်မိဖုရားသည် သမီးတော်များအား ခေါင်တင်အား စာပေ

သင်ကြားပေးရန် ဆရာကင်းထံ သီလရှင်ဆရာတစ်ဦး တောင်းရာ၌ ဆရာကင်းက တပည့်သီလရှင် မယ်ဝဏ္ဏနှင့် တွဲဖက်၍ မယ်ဥမ္မာရီခေါ် သီလရှင်တစ်ပါးကို စေလွှတ်၏။ သီလရှင်နှစ်ပါး တောင်ဆောင်တော်ကို သွားခါနီး၌ ဆရာကင်းက “ဘူးထဲကရေ မပါပါစေနဲ့” ဟု တိုတို တုတ်တုတ်ပင် ဆုံးမလိုက်လေသည်။ မိမိကသာ စာပေပရိယတ်တို့ကို သင်ကြားပေးပါ။ လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပါ။ နန်းတွင်းသူတို့၏ အမှုအရာများ၊ လူရေးလူရာများကို အတုယူမလာပါနှင့်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ အလွန်မှတ်ဖွယ်ကောင်းသော ဆုံးမချက်ပေတည်း။

ဆရာကင်း ကွယ်လွန်ချိန်

ဆရာကင်းသည် အိုမင်းမစွမ်းရှိလာသောအခါတွင် နန်းတွင်း၌ မနေတော့ဘဲ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ ပြန်လည်နေထိုင်ကာ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းဖြင့်သာ အချိန်ကို အသုံးချနေတော့၏။ ငယ်စဉ်ကပင် အမရပူရ တောင်သမန် ကျောက်တော်ကြီးဘုရားကို ဆည်းကပ်ခဲ့သူဖြစ်သည့် အတိုင်း သက်ရွယ်ကြီးရင့်သောအခါလည်း ကျောက်တော်ကြီးဘုရားအား နှစ်စဉ် ဆွမ်းတော်ကြီးကပ်မြဲဝတ်ကို မပျက်စေရပေ။ တစ်နှစ်တွင် ဆွမ်းတော်ကြီးကပ်ရာ၌ ညရှစ်နာရီခန့်က ဘုရားရှိခိုးကြည်ညိုလိုက်သည်မှာ နံနက်အရုဏ်တက်၍ ဆွမ်းတော်ပွဲများ ပို့လာကြမှ နေရာမှ ထလေသည်။ ညက အတူပါသော သီလရှင်တပည့်မ ငယ်တို့ နောက်က အိပ်ပျော်နေကြသည်ကို မြင်သောအခါ “ဪ- အမိတို့ အိပ်ပျော်နေကြသကိုး၊ ထကြကွယ်၊ အမိတို့ထကြ” ဟုသာ သာယာညင်းပျောင်းစွာဆို၍ အသာအယာ ပုတ်နှိုးပေသည်ဟု ထိုစဉ်က အိပ်ပျော်ရာ၌ သီလရှင်ငယ်ဘဝဖြင့် ပါနိပုဗ္ဗိယ ဆရာကင်း၏ တပည့်ရင်းတစ်ဦးက

ပြောဖူးသည်ဟူ၍ ရွှေဟင်္သာဆရာတော်က စာတစ်အုပ်တွင် မှတ်တမ်း တင်ခဲ့သည်။

ဆရာကင်းသည် မင်းဝံတောင်အရှေ့ ကမ္ဘားယံပေါင်းလည်း ကြီးခေါ်ရှင်ပင်သာလျောင်း ရွှေဘုန်းပွင့် ရုပ်ပွားတော်ကြီးအနီး၌ တရား အားထုတ်၍ နေသွားသေးသည်ဟု ထိုစာအုပ်တွင် ဆို၏။ ဆရာကင်း နှင့်အတူ ဆရာကြွယ်ဟူသော သီလရှင်တစ်ဦး အတူနေသေးရာ ထို ဆရာကြွယ်ကား မင်းသားကြီး ဦးကျောက်လုံး၏ နှမ (ပုဂံဘုရင်၏ ခယ်မတော်)ဖြစ်ကြောင်း သိရ၏။ ထိုမျှ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၍ မြန်မာနိုင်ငံကန်နိုင်ငံလုံးရှိ သီလရှင်လောကကို သူ့လက်ထက်တွင် ပေါင်းစည်းအုပ်ချုပ်ကာ ဆရာကြီးတစ်ဆူ ပြုလုပ် သွားနိုင်ခဲ့သော ယခုခေတ် သီလရှင်တို့၏ မိခင်ကြီးဆရာကင်းကား သက္ကရာဇ် ၁၂၄၄ ခုနှစ် ပြာသိုလဆန်း ၅ ရက် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ည အသက် ၆၈ နှစ်အရွယ်တွင် စစ်ကိုင်းဂူတစ်လုံးချောင်၌ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းရင်းဖြင့်ပင် စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ပျောက်ကွယ်လွန်သွားလေသည်။

ဆရာကင်းကွယ်လွန်ချိန်မှာ မင်းတုန်းမင်းကြီး နတ်ရွာစံပြီး နောက် ၄ နှစ်ကြာ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင်ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဆရာ ကင်း ကွယ်လွန်သွားကြောင်း သီပေါမင်းတရား သိတော်မူသောအခါ လွန်စွာ ကြေကွဲဝမ်းနည်းတော်မူကာ ကိုယ်တိုင်ထွက်တော်မမူလာနိုင် သဖြင့် ထိုအချိန်တွင် အနုရုဒ္ဓါချောင်၌ တရားအားထုတ်နေသော တိုက်တော်သူကြီး ဦးဘိုးအား ကြီးမှူးလျက် ဆရာကင်းအလောင်းကို ကောင်းမွန်စွာ သဂြိုဟ်စေသည်။ ထို့နောက် ဂူတစ်လုံးချောင်ရှေ့မှာပင် ဆရာကင်း၏ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် အရိုးပြာကိုထည့်သွင်း၍ ခမ်းနား သော အုတ်ပြာသာဒ်တစ်ခုကို ကြည့်ထားကြလေသည်။ ထိုအုတ်

ပြာသာဒ်မှာ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး ဂူတစ်လုံးချောင်တွင် ယခုတိုင် တွေ့မြင်နိုင်၏။ တောင်ဘက်သို့ မုခ်လှည့်လျက် ကျယ်ဝန်းသော လိုဏ်ရိပြီးအတွင်း၌ ဆင်းဟုတော်တစ်ဆူ စမွယ်လျက် ရှိပေသည်။ ထိုဂူတွင် ဆရာကင်းနှင့်ပတ်သက်သော အမှတ်အသား တစ်စုံတစ်ရာမတွေ့ရသဖြင့် ကြာသော် ဆရာကင်း၏ အထိမ်းအမှတ်ဂူဟုပင် သိနိုင်ကော့မည်မဟုတ်ပေ။ ယခုအချိန်တွင် ကျန်ရှိသော အဆက်အနွယ် စေတနာရှင်များက ကျောက်စာထိုး၍ထားရှိထားကြရန် သင့်ပေသည်။

ဆရာကင်း၏ တပည့်ကြီးများ

ဆရာကင်းမရှိသော်လည်း ဆရာကင်း၏တပည့်သီလရှင်ဆရာကြီးများသည် ပရိယတ်ပဋိပတ်နှစ်ရပ် စွယ်စုံ ကုံလုံပြည့်ဝသူများဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း နန်းတော်တွင်း၌ အစဉ်မပြတ် စာပေသင်ကြားပို့ချမြဲပို့ချနေထိုင်ကြကုန်၏။ အချို့လည်း ဆရာကင်းရှိစဉ်က နေရာချထားရာ စစ်ကိုင်းမင်းကွန်း စသည်တို့တွင် အသီးသီးစာပေပို့ချ၍နေကြကုန်၏။

ရတနာယုံ နန်းမြို့တော်တွင်း၌ဆရာကင်းမရှိသည့်နောက် တပည့်တစ်ဦးဖြစ်သော သီလရှင်ဆရာကြီးဒေါ်ဝဏ္ဏသည် သီပေါမင်းတစ်လက်ထက်လုံး (၁၂၄၇ ခုနှစ် သီပေါမင်း ပါတော်မူသည့်တိုင်အောင်)နေထိုင်၍ မိဖုရားနှင့် နန်းတော်သူတို့အား စာပေသင်ကြားပေးခဲ့သည်ဟုသိရ၏။ ထိုသီလရှင် ဆရာဒေါ်ဝဏ္ဏသည် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်ကပင် တောင်ဆောင်တော်မိဖုရားနှင့် ၎င်းသမီးတော် မိုးညှင်းထိပ်ခေါင်တင်တို့၏ ဆရာဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ရံဖန်ရံခါလည်း အခြားမိဖုရားနှင့် သမီးတော်တို့အား စာပေပို့ချသင်ကြားပေးရသေး၏။

တစ်ခါသော် (ထိုအချိန်က မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် ဖြစ်၏) ဆရာကြီး ဒေါ်ဝဏ္ဏ၏ကျောင်း မီးလောင်သဖြင့် မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးကိုယ်တိုင်ကပင် 'သမီးတော် ဆရာကျောင်းမီးလောင်၍ စိတ်ဆင်းရဲနေရေးမည်၊ ကျောင်းကောင်းကောင်းဆောက်ရန် ငွေအလုံ အလောက် ထုတ်ပေးပါဘိ'ဟု မိန့်တော်မူ၍ ငွေများထုတ်ပေးစေလေ သည်။ ထိုအခါ ဒေါ်ဝဏ္ဏက ထိုငွေများကို ပုဂံတိုက်တွင် သီတင်းသုံး နေတော်မူသည့် မောင်အရင်း(နောက် စစ်ကိုင်း သီတာမုခချောင်ဆရာ တော်)ဘုန်းတော်ကြီးအား ကျောင်းဆောက်၍လှူဒါန်းပြီး သူ့ကိုယ်တိုင် နေဖြစ်ရုံမျှ ကျောင်းငယ်ကလေးဆောက်၍ နေထိုင်ခဲ့လေသည်။

နန်းတော်တွင်း၌ ငွေတိုက်ကို မိဖုရားများက တစ်လှည့်စီ ကြီးကြပ်ခန့်ခွဲရသည်။ မိမိတပည့်မိဖုရားများ ငွေတိုက်တော်ကြီးကြပ် လှည့်သို့ကျရောက်လျှင် ဆရာသီလရှင်များအဖို့ အလွန်ပင် ဝပြော သာယာရှိကြသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ငွေကြေးလိုသမျှရ၍ အထည် အလိပ် အသုံးအဆောင်များလည်း ပေါပေါများများသုံးစွဲနိုင်ကြ၏။ သီလရှင်ဆရာ ဒေါ်ဝဏ္ဏသည်လည်း ထိုနည်းဖြင့် တပည့်ဖြစ်သော မိဖုရားများထံမှရရှိသောငွေများကို စုဆောင်းထားရှိကာ နောင် မြတောင် တိုက်တည်ချိန်တွင် ဒေါ်ဝဏ္ဏသည် မြတောင်ဆရာတော်ကြီး၏တူမရင်း ဖြစ်သည့်အတိုင်း မြတောင်တိုက်ထဲ၌ ကျောင်းတစ်ကျောင်း ဆောက် လုပ်လှူဒါန်းနိုင်ခဲ့လေ၏။ (မြတောင်တိုက်အင်္ဂါထောင့်တွင် ဆောက် လုပ်ခဲ့၏။ ယခုကျောင်းရာသာ ရှိတော့သည်။)

မင်းတုန်းမင်း နတ်ရွာစံပြီးနောက် သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် လည်း ဒေါ်ဝဏ္ဏသည် နန်းတော်တွင်း၌ပင် စာပေပို့ချနေထိုင်ရလေ သည်။ တစ်ခါတွင် သီပေါမင်းက 'ဆရာဒေါ်ဝဏ္ဏ စာတော်တော်

သင်ဖူးသလား 'ဟုမေးရာ 'သင်ရိုးကုန်အောင် သင်ဖူးကြောင်း' ပြန်လည်
 ဖြေကြားသည်။ ထိုအခါ သီပေါမင်းက 'ဟုတ်ရဲ့လား... နန်းတော်ထဲ
 မှာ ပိဋကတ်တော်တွေရှိသည်၊ ဆရာဒေါ်ဝဏ္ဏပြရဦးမည်ဟု ကျီစယ်
 သလို မိန့်တော်မူသဖြင့် ဒေါ်ဝဏ္ဏက ရဲရဲဝံ့ဝံ့ပင် ပြချင်တဲ့စာပြပါဟု
 ပြန်လည်ပြောဆိုလေသည်။ ထိုအခါ သီပေါမင်းက မိဖုရားကြီး
 (စုဖုရားလတ်)အား 'ကဲ... နှမတော် ဆရာအဖြစ် ကိုးကွယ်ပေတော့'
 ဟု မိန့်တော်မူရာ မိဖုရားကြီးက 'အို... သူများဆရာ ကိုယ့်ဆရာ
 လုပ်ချင်တော်မမူပါဘူး' ဟု ဆိုလေသည်ဟူ၏။ သို့သော် နန်းတက်
 သည်မှစ၍ ၄၇ ခုနှစ် ပါတော်မူသည်အထိ ဒေါ်ဝဏ္ဏကိုလည်း ဆရာ
 အဖြစ် ကိုးကွယ်သွားခဲ့ပေလေသည်။

၁၂၄၇ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလ ပါတော်မူချိန်တွင် ဒေါ်ဝဏ္ဏ
 လည်း နန်းတော်တွင်း၌ရှိကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ်တပ်များ နန်းတော်တွင်း
 ဝင်ရောက်လာချိန်တွင် ဒေါ်ဝဏ္ဏသည် ဉာဏ်တော်တစ်တောင်ခန့်ရှိ
 နန်းစဉ်ဘုရား (သစ်သားဆင်းတု)တစ်ဆူကို ရွက်၍ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်
 များကြားမှပင် နန်းတော်မှ ထွက်ခဲ့ကြောင်းဖြင့် ဒေါ်ဝဏ္ဏ၏တပည့်
 ကြီး ယခုသစ်ဆိမ့်ဆရာကြီးက စာရေးသူအားပြောပြသည်ကိုမှတ်သား
 ရပေသည်။

ဆရာကင်း၏တပည့် အများအပြားရှိသည်တွင် ဆရာထပ်၊
 ဒေါ်ဝိမလ၊ ဒေါ်ဓမ္မ၊ ဒေါ်ဝဏ္ဏ၊ ဆရာဂုဏ်၊ ဒေါ်ဥတ္တရာ၊ ဆရာဆန်း
 စသည်တို့သည် ထင်ရှားကျော်ကြားသူများ ဖြစ်ကြ၏။

ဆရာထပ်ဟု ထင်ရှားသော ဆရာကင်း၏တပည့်ကြီးကား
 သီလရှင်ဘွဲ့ ဒေါ်ဒေသာရှိဖြစ်၏။ သို့သော် ဆရာထပ်ဟုသာ ထင်ရှား
 ကျော်ကြားအသိများကာ သီလရှင်ဘွဲ့ကို သိသူနည်းလှပေသည်။ ဆရာ

ထပ်သည် ဆရာမယ်နတ်ပေး နေထိုင်သီတင်းသုံးသွားသော မင်းကွန်း
ဂူကလေးချောင်၌ နေထိုင်လေသည်။ အဘိဓမ္မာ၌ အလွန်နိုင်နင်းသူ
ဖြစ်၏။ သီလရှင်လောကတွင် အဘိဓမ္မာသင်ကြားသူမှန်သမျှ ဆရာ
ထပ်နှင့် မကင်းနိုင်ကြပေ။ ဆရာတူတပည့်ဖြစ်သော နန်းတွင်းဆရာ
ဒေါဝဏ္ဏတို့ပင် ဆရာထပ်ထံ၌ အဘိဓမ္မာသင်ကြားခဲ့ရသည်ဟု ဆို၏။

အထူးအားဖြင့်ဆရာထပ်သည် သဂြိုဟ်သရုပ်ခွဲကျမ်းတစ်စောင်
ကို ရေးသား၍ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ “သဂြိုဟ်ကိုးပိုင်းအကျဉ်း သရုပ်
ကျမ်း” ဟူ၏။ ၁၂၅၅ ခုနှစ် ပထမဝါဆိုလတွင် မြန်မာအဆွေသတင်း
စာတိုက်၌ ပုံနှိပ်သည်။ ဒီမိုင်းဆိုက်နှင့် စာမျက်နှာ ၁၉၃မျှ ရှိလေသည်။
အုပ်ရေ ၅၀၀ ရိုက်နှိပ်သည်ဟု ပါရှိ၏။ ထိုစာအုပ်ဖြင့် သဂြိုဟ်သင်
ကြားခဲ့ရဖူးသော သီလရှင်ဆရာကြီးများ အများအပြား ရှိကြ၏။

ထိုဆရာထပ်၏ သဂြိုဟ်ကိုးပိုင်း အကျဉ်းသရုပ်ပြကျမ်း၏
နိဒါန်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

“အပရိဟာနိယ ဒသရာဇဓံ လေးတန်သင်္ဂဟ အဋ္ဌရာဇဂုဏ်
လုံးစုံခပင်း မယွင်းဖြီးထပ် နတ်သမုတိ မာရဇိပ္ပင့်လျာ မဟာသမတ်
နေနတ်နွယ်ဝင် ရာဇဝင်တမ္ပတ် အထွတ်ဥသျှောင် မင်းခေါင်မင်းဖျား
မင်းတရားတို့၏ အနှုန်းတန္တူ မကုဋ္ဌဇေယျုံ ရွှေဘုံတိုင်းသူ ဟိန္ဒူအား
ကြည်ဖြူဆပွား ရင်ဝယ်သားသို့ မခြားပိုက်ထုပ် စိုးအုပ်စမ္ပယ်တော်မူ
လျက် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ အတုလရွှေဉာဏ်ကို ရည်သန်နှိုးရင်း မင်းကောင်း
မင်းမြတ် သကတ်တေဇာကြေညာရိုက်ချုန်း ဘုန်းတော်အလွန်ကြီး
မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအရှင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဆင်ဖြူများရှင်
လက်နက်စကြာသခင် ကုန်းဘောင်ဝံသ ဒသမမြောက် လျှံတောက်
ကြငှန်း မန္တလေးရတနာပုံ မြို့တည်နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်
အသျှင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရား ရှေ့လက်ထက်တော်၌ မြောက်

ဥယျာဉ်တော်အတွင်း သီတင်းသီလ စာရမ္မေ့လျော် တရားပျော်လျက် ထင်ပေါ်သိညီ သီလသည်ဖြစ်သော ဆရာကြီးမယ်နတ်ပေးနှင့် အတူ တကွ လစာရိက္ခာတော်တို့ဖြင့် အထူးထောက်ပံ့ လှူဒါန်းချီးမြှင့်ပြုစု တော်မူသည်ကိုခံရသော မန္တလေးမြို့ မင်းကွန်းသဲဖြူချောင် အလယ် တောရ ဂူကလေးချောင်၌ သီတင်းသုံးနေသော ဆရာထပ်ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ မယ်ဒောရီဟူ၍လည်းကောင်း အန္တတ္ထနာမ နှစ်ဝသောအမည် တို့ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်အပ်သော သီလသည် ဆရာကလေးသည် ကျမ်းပိဋကတ် ပရမတ်တရားကို များစွာကြိုးကုတ် အားထုတ်မသင် မကြားနိုင်ရှာကြသော အမျိုးသား-သမီးအပေါင်းတို့အား လွယ်လင့် တကူ မှတ်ယူလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်ပွားများခြင်းကို ပြုလျက် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ဧကန်ပေါက်မြောက်ကြပါစေသတည်းဟု ရည်သန်စိတ်ဇော မနောပဏိဓိ ရှိသည့်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ် သော စိတ်, ဧတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထတရားလေးပါး ကို ပိုင်းခြားခွဲဝေ သံခေမနည်းဖြင့် ပြုစုစီရင်အပ်သော သင်္ဂြိုဟ်ကိုးပိုင်း သရုပ်ကို ဥက္ကဋ္ဌနရိန် အသမ္ဘိန္ဒ ခတ္တိယနွယ်ဝင် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီးဘုရားသည် ဆပွားချစ်ခင် ကြည်လင်မြတ်လေး ကံကျွေး မြို့ရွာတို့နှင့်တကွ ချီးမြှင့်သနား မြှောက်စားတော်မူလျက် သည်းချာ ရင်နှစ် သမီးတော်ချစ်ဖြစ်သော ကျောက်ရစ်ထိပ် ခေါင်တင်ဘုရား ကြီးက ထပ်ပွားကြည်စွာ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟဖြင့် ထောက်မချီးမြှင့်တော်မူလျက် ရှင်လူအများ မှတ်သားလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်နေည ဖလနိသံ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြပါစေသတည်းဟု ငွေကြေးအသပြာ စေတနာရင့်သန် အကုန်ခံ၍ မူမှန်မလွဲ တင့်ကဲသိုက်မြိုက် ပုံရိုက်လုပ်ဆောင်လျက် အဆောင်ဆောင် ထုတ်ဝေလှူဒါန်းတော်မူလိုက်သော သင်္ဂြိုဟ်ကိုးပိုင်း အကျဉ်းသရုပ် ကျောက်ရစ်ထိပ်ခေါင်တင် ဘုရားကြီးကုသိုလ်တော်”

ဤနိဒါန်းစာတမ်းကို ဖတ်ရှုကြည့်လျှင် ဆရာထပ်၏ဘဝ အတ္ထုပ္ပတ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို သိရှိနိုင်ပေသည်။ တစ်နေရာတွင် သီလသည်ဆရာကလေးဟူသော အသုံးကို တွေ့ရပေမည်။ ထိုခေတ်က သီလရှင်ဟူသောအသုံးထက် သီလသည်ဟူသောအသုံးကပိုမိုတွင်ကျယ် ခဲ့ဟန်တူသည်။ ထိုခေတ်စာပေတို့တွင် သီလသည်ဟူသော အသုံးကို များစွာတွေ့ရပေသည်။ ထို့ပြင် ဤကျမ်းစာကို ရိုက်နှိပ်ရာ၌ မင်းတုန်း မင်းတရားကြီး၏ သမီးတော် ကျောက်ရစ်ထိပ်ခေါင်တင် မင်းသမီး ကြီးက ဓမ္မဒါနပြုခဲ့ပုံတို့ကိုပါ သိရပေသည်။ ယင်းကျောက်ရစ်ထိပ် ခေါင်တင်မင်းသမီးကြီးကား ဆယ်ရွာတိုက်စား မိဖုရား၏သမီးဖြစ်၍ သီရိနန္ဒဝတီဘွဲ့ဖြင့် ကျောက်ရစ်မြို့ကိုစားရသော သမီးတော်ကြီးဖြစ် ကြောင်း ကုန်းဘောင်ရာဇဝင် တတိယတွဲအရ သိရှိနိုင်ပေသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၅ ခုနှစ်တွင် ဆရာထပ် ကွယ်လွန်ခဲ့ သည်။ ထိုအခါ ဂူကလေးချောင်ကို ဒေါ်ဝဏ္ဏ ဆက်လက်အုပ်ချုပ်နေ ထိုင်သည်။ ဒေါ်ဝဏ္ဏသည် ဂူကလေးချောင်၌ ခေတ္တမျှသာ အုပ်ချုပ် နေထိုင်ပြီး စစ်ကိုင်းဘက်၌ သစ်ဆိမ့်ချောင်ကို ၁၂၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် တည်ထောင်၍ ရွှေပြောင်းနေထိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်က စစ်ကိုင်းတွင် ဂူတစ်လုံးချောင်သာ သီလရှင်ချောင်အနေဖြင့် ရှိခဲ့သဖြင့် သစ်ဆိမ့်ချောင် ကို ချောင်သစ်ဟု ခေါ်ကြသည်ဟုဆို၏။ ဆရာဒေါ်ဝဏ္ဏအား လှေ သင်း အတွင်းဝန်မင်းက ကြည်ညိုလှသဖြင့် ၎င်းလှေသင်းအတွင်းဝန် နှင့် ဝါးချက်ရွာသား လူကြီးလူကောင်းများက ဝိုင်းဝန်းပြုစုပျိုးထောင် ပေးရာ သီလရှင် ၄-၅-၁၀ ယောက်မှ ဒေါ်ဝဏ္ဏကွယ်လွန်သော ၁၂၇၇ ခုနှစ်တွင် သီလရှင် ၈၀ ခန့်အထိ တိုးတက်စည်ကားလာလေသည်။

မင်းကွန်းဂူကလေးချောင်တွင် ဆရာအိခေါ် ဒေါ်စိတြာကျန်ရစ်

၏။ ဆရာအိသည် ဆရာထပ်၏ တပည့်ပင်ဖြစ်၏။ အင်းဝစံရာအုပ် တန်းသူဟု သိရသည်။ ရုပ်ရည်အဆင်း လှပချောမောသူဖြစ်၍တစ်ကြောင်း၊ ဆရာထပ်ကဲ့သို့ပင် စာပေတတ်ကျွမ်း ရဲစွမ်းသတ္တိရှိသဖြင့် တစ်ကြောင်း ကြည်ညိုသူများခဲ့ပေသည်။

ဆရာကင်း၏ တပည့်ကြီးတစ်ဦးကား ဒေါ်ဝိမလတည်း။ ဒေါ်ဝိမလကား ဆရာကင်း ပထမနေရာ စစ်ကိုင်းဂူတစ်လုံးချောင်တွင်ပင် အစဉ်အမြဲ နေထိုင်သွားလေသည်။

ဒေါ်ဓမ္မသည်လည်း ဆရာကင်း၏ တပည့်များတွင် နာမည်ကြီးသူတစ်ဦးဖြစ်ပေ၏။ ရုပ်ရည်ခံ့ညားချောမွေ့၍ ဣန္ဒြေသိက္ခာပြည့်ဝသဖြင့် ကြည်ညိုသူများလှသည်ဟု ဆိုလေသည်။ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးဂူနိချောင်တွင် နေထိုင်၍ စာပေပရိယတ် ပို့ချသွားခဲ့ပေသည်။

ဆရာဂုဏ် (သို့မဟုတ် ဒေါ်ဂုဏ်)သည်လည်း တစ်နည်းတစ်ဖုံ နာမည်ကြီးသူ ဆရာကင်း၏ လက်ရုံးတစ်ဆူပင်ဖြစ်၏။ မင်းကွန်းတိုက်စု (ယခု ဖောင်တော်သီတိုက်နေရာ)၌ နေခဲ့သည်။ ထို့နောက် မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ကြီး စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ ကြွရောက်သီတင်းသုံးကာ ကိုယ်တော်တိုင်လည်း ဝိပဿနာတရား အားထုတ်၍ ပရိသတ်များအားလည်း ဝိပဿနာတရားများ ဟောပြောပြသတော်မူနေသော အခါ ဆရာဂုဏ်သည်လည်း မင်းကွန်းမှလာရောက်၍ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ကြီးထံ၌ တရားနာ တရားအားထုတ်ကာ နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်တွင် ရခိုင်သီလရှင် ၄ ဦး မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ကြီးထံ ရောက်လာရာ ဆရာတော်ကြီးက ဆရာဂုဏ်ထံ အပ်နှံသဖြင့် ဆရာဂုဏ်သည် ထိုသီလရှင်များနှင့်အတူနေပြီး မကြာမီ (၁၂၆၅ ခုခန့်) မဂ္ဂင်ချောင်ကို တည်ထောင်၍ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လေသည်။

ဆရာဂုဏ်ကြီးသည် စည်းကမ်းစနစ်ကောင်း၏။ စကားနည်း၏။ ပြောလျှင်လည်း တိကျပြတ်သား၍ တိုတိုတောင်းတောင်းရှိသဖြင့် မာနကြီးသည်ဟု ကျော်ကြားလေသည်။ ဒေါ်ဓမ္မ၊ ဒေါ်ဝဏ္ဏနှင့် ဆရာဂုဏ်တို့ သီလရှင် ဥဦးနှင့်ပတ်သက်၍ ဥဒါန်းတစ်ခု တွင်ရစ်သည်မှာ “အလှတွင်မယ်ဓမ္မ၊ သဒ္ဓါတွင် မယ်ဝဏ္ဏ၊ မာနမှာ ဆရာဂုဏ်”ဟူ၍ ဖြစ်၏။ မယ်ဓမ္မ၊ ဝါ ဒေါ်ဓမ္မ (ဂူနီချောင်းဆရာကြီး)သည် ဇာတိမျိုးရိုးကလည်း ဝန်စုမှူးစုမျိုးဖြစ်၍ ရုပ်ရည်အထူးချောမောလှပသည်ဟု ဆိုရပေသည်။ သစ်ဆိမ့်ဆရာကြီး ဒေါ်ဝဏ္ဏကား သဒ္ဓါတရား အလွန်ကောင်းမွန်၏။ အလှူအတန်းရက်ရော၏။ တစ်ညလုံး မထတမ်းဘုရားရှိခိုးခြင်း တရားနာခြင်း ပြုနိုင်၏။ ထိုသို့ သဒ္ဓါတရားကောင်းမွန်လှသဖြင့် သဒ္ဓါတွင် မယ်ဝဏ္ဏဟု ဥဒါန်းတွင်ရစ်ရပေသည်။ ဆရာဂုဏ်ကား ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စကားနည်း၍ တိကျပြတ်သားလွန်း စည်းကမ်းကြီးလွန်း၍ မာနကြီးသည်ဟု ဥဒါန်းတွင်ရစ်၏။

ဆရာကင်း၏ တပည့်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဒေါ်ဥတ္တရာကား ဆရာကင်းနှင့်အတူ မန္တလေးရတနာပုံနှိပ်တော်တွင်း၌ နေခဲ့ပြီးနောက်တွင် ထွင်ခေါင်ဆရာတော်ကြီးထံ၌ သက်ရွယ်ကြီးရင့်တော်မူသည့် ဆရာတော်ကြီးအား ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ ချက်ပြုတ်ဆက်ကပ်၍ နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ နောက် ထွင်ခေါင်ဆရာတော်ကြီးပျံလွန်တော်မူပြီးသော်မန္တလေးမဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီးအနီးတွင် အသက်ထက်ဆုံး နေထိုင်သွားသည်ဟု သိရပေသည်။

ဆရာဆန်းသည်လည်း ဆရာကင်း၏တပည့်တစ်ဦးပင်ဖြစ်၏။ သီလရှင်ဆရာဆန်းနှင့်ပတ်သက်၍ စုံစမ်းသိရှိရသည်မှာ မူလက ဆရာဆန်းသည် မင်းကွန်းစစ်ကိုင်းတို့၌ နေထိုင်ခဲ့၏။ နောင်သော်အိမ်ရှေ့

မင်း (ကနောင်မင်းသား)၏ ကိုယ်လုပ်တော်တစ်ဦးဖြစ်သော ခင်ခင်သည် နန်းတော်တွင်းမှ ထွက်ပြေးလာပြီး ဆရာဆန်းထံ၌ သီလရှင်ဝတ်လေသည်။ ထိုအခါ ဆရာဆန်းသည် တပည့်သီလရှင်ဆရာခင် (နန်းတွင်းသူခင်ခင်)နှင့်အတူ မြန်မာမင်းပိုင်နက် စစ်ကိုင်းမင်းကွန်းတွင် မနေဝံ့သဖြင့် အောက်ပြည်(အင်္ဂလိပ်ပိုင်နက်)သို့ ထွက်ပြေးလာလေသည်။ နောက်တွင် တွံတေးမြို့သို့ရောက်ရှိ အခြေစိုက်ကာ သာယာကုန်းသီလရှင်တိုက်ကို တည်ထောင်နေထိုင်လေ၏။

မျက်မှောက်ခေတ် သီလရှင်များ

ပဏ္ဍရင်ခေါ် အဝတ်ဖြူပရိပိုဇ်အဖြစ်မှ ဘိက္ခုနီသာသနာ ထွန်းကားပွင့်လင်းနေချိန်တွင် တချို့က ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီဆိတ်သည်းပပျောက်သွားသည်နောက်တွင် သာသနာတွင်းပရိပိုဇ်အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ထိုမှ ပျူခေတ်၊ ပုဂံခေတ်၊ အင်းဝခေတ်နှင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်အထိ အမျိုးသမီး သာသနာ့ဝန်ထမ်းအဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ သီတင်းသုံးဟူသောအမည် သီလရှင်ဟူသောအမည်သို့လည်းကောင်း၊ သီလသည်ဟူသော ဝေါဟာရသို့လည်းကောင်း၊ (အရပ်ဒေသအလိုက် ဖွားသီလ၊ မယ်သီလ၊ မယ်သူတော်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရခိုင်တွင် သူတော်မဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီး ခေါ်ဝေါ်မှုရှိကြသေး၏) အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲဖြစ်လာပုံတို့ကို အတန်ငယ် စုံစုံလင်လင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးပေပြီ။ သို့ဖြင့် အမျိုးသမီးတို့သည် ဘုရားသာသနာတော်ထမ်းသာသနာတွင်းသူအနေဖြင့်လည်း မိမိကိုယ်တိုင် နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက်မျက်မှောက်ပြုသွားနိုင်သည်အထိ အတ္တဟိတ မည်မျှဆောင်စွမ်းနိုင်ခဲ့

သည်။ အမျိုးသမီးလောကနှင့် အမျိုးသားများအားပါ လူ့ရပ်နတ်ဌာန် နိဗ္ဗာန်အကျိုးအထိ ပေးကမ်းရွက်ဆောင်နိုင်သည့် ပရဟိတကိုလည်း မည်မျှစွမ်းဆောင်နိုင်သည်တို့ကို ဘိက္ခုနီတစ်သာသနာလုံးမှ အမျိုးသမီး များနှင့် မြန်မာရာဇဝင်အစမှ ယနေ့အထိ သီလရှင်လောကအတွင်းမှ အမျိုးသမီးများက ပြသခဲ့ပြီး ပြသခဲ့ဆဲ ပြသခဲ့လတ္တံ့ပင်ဖြစ်၏။

အချို့သော ဘိက္ခုနီထေရီမယ်ကြီးတို့၏ အဖြစ်မှတစ်ပါး မှတ် တမ်းတင်ထားခဲ့ခြင်းမရှိသဖြင့် အမျိုးသမီးသာသနာတွင်း သူတို့၏ အစွမ်းကို နှောင်းခေတ်လူများ မသိခဲ့ရ၊ မဝေးသေးသော သီလရှင်ဆရာ ကြီး ဆရာကင်းတို့အကြောင်းကိုပင် တိတိကျကျမသိကြရ၊ အမျိုးသား သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်းတော်များအကြောင်းကိုမူ အပြည့်အစုံဟုမဆို သာသော်လည်း သာသနာဝံသ၊ သာသနာလင်္ကာရ စသော စာပေ အမှတ်အသားတို့ကြောင့် သိတန်သရွေ့ သိခဲ့ရပေသေးသည်။ အကယ် ဤသာ အမျိုးသမီးသာသနာတွင်း သူတို့အကြောင်းကို ရာဇဝင်မှတ်တမ်း ဆရာများက အနည်းငယ်မျှ စိတ်ဝင်စားခဲ့လျှင်ပင် ရာဇဝင်အစမှယနေ့ အထိ ရှိနေကြသော သီလရှင်ဆရာကြီးများအကြောင်းကို ရိပ်စားမိတန် ရုံ သိကောင်းစရာ ရှိပေသေး၏။

သိတန်သရွေ့သိနေရသော နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော်ခန့်က ဆရာ ကင်း၊ ဆရာမယ်နတ်ပေးတို့အကြောင်းမျှသည်ပင် နှောင်းခေတ် သီလ ရှင်ဆရာကြီးများအဖို့ ကြည်ညိုမဆုံး ချီးကျူးမဆုံးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပေရာ အတိအကျနှင့် အပြည့်အဝ သိရမှတ်ရပါမူကား ကောင်း လေစွဟု အားမလိုအားမရ ဖြစ်မိပေသည်။

ဆရာကင်းသည် သူ့ခေတ်သူ့အချိန် (၁၂၀၀ ခန့်မှ ကွယ်လွန် ၂၄၄ ခုနှစ်အတွင်း)၌ မြန်မာနိုင်ငံလုံးရှိ သီလရှင်လောက

တစ်ရပ်လုံးကို စိုးမိုးကြီးမျိုးသွားနိုင်သူဟု ဆိုရပေမည်။ ယခင်က တစ်ဆရာစီ တစ်နယ်တစ်မြို့စီပင် နေကြလင့်ကစား ဆရာကင်းခေတ်တွင် ဆရာကင်းထံ နည်းခံကြရသည်ချည်းလိုလိုပင်ဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်၌ ထင်ရှားကျော်ကြားနေသောသီလရှင်ဆရာကြီးများသည် အများအားဖြင့် ဆရာကင်း၏အဆက်အနွယ်များသာ ဖြစ်ကြ၏။ ဆရာကင်း၏ တပည့်ကြီးများဖြစ်ကြသော ဆရာထပ်၊ ဆရာဂုဏ်၊ ဒေါ်ဓမ္မ၊ ဒေါ်ဝဏ္ဏ၊ ဆရာဆန်း၊ ဆရာအိ၊ စသည်တို့၏တပည့်များ အဆက်အနွယ်များဖြစ်ရာ ဆရာကင်း၏အနွယ်ဝင်များဟူ၍သာ ဆိုသင့်ပေသည်။

မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ သီလရှင်ပေါင်း (၁၉၆၁ ဩဂုတ်လပါလီမန်၌ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဖြေကြားချက်အရ) ၈၇၅၃ ပါး အရေအတွက်ရှိ၏။ သာသနာ့နွယ်ဝင် သီလရှင်သာသနာ အတိုးတက် အပြန့်ပွားဆုံးဟု ဆိုနေကြသော ပထမ ရတနာပုံမြို့တည်နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီးလက်ထက်၌ မည်မျှရှိသည်ဟု စာရင်းအတိအကျ မကျန်၍ မသိရသော်လည်း ဤဦးရေထက် များသည်ဟု ယူဆရ၏။ မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်တို့သိမ်းယူပြီးနောက် တစ်စတစ်စ သီလရှင်ဦးရေ ဆုတ်ယုတ်သွားလေသည်။ သို့သော်မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးခေတ်တွင် သီလရှင်ဦးရေ ပြန်လည်တိုးတက်လာပြီဟု ခန့်မှန်းရပေ၏။ ဤသို့ခန့်မှန်းရာ၌ အကြောင်းရှိပေသည်။

မြန်မာတစ်ပြည်လုံး၌ စစ်ကိုင်း မင်းကွန်းတောင်ရိုးနှင့် မုံရွာ၊ မန္တလေး၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်၊ မော်လမြိုင် စသော သီလရှင်များပြားရာ မြို့ကြီးများ အများအပြားရှိ၏။ စစ်ကိုင်းနှင့်မင်းကွန်းရှိ သီလရှင်စာရင်းကိုသာ မလွန်ဆန်လှူသင်းကြီးရှိနေ၍ အတိအကျ သိနိုင်ပြီး အခြားမြို့

များရှိ သီလရှင်စာရင်းကို ခန့်မှန်းချေဖြင့်သာ သိရ၏။ အတိအကျ ဆန်လှူစာရင်းအရ သိရသော စစ်ကိုင်းတောင် (မင်းဝံအပါအဝင်)နှင့် မင်းကွန်းတောင်ရိုးရှိ သီလရှင်စာရင်းကို လေ့လာကြည့်လျှင် မလွန်ဆန် လှူသင်း ၆၈ ကြိမ်မြောက် နှီးဆော်စာ ၁၃၂၆ ခုနှစ်ထုတ် စာရင်းစာအုပ် ပါ (၁၃၀၈ ခုနှစ်မှ ၁၃၂၅ ခုနှစ်အထိ) ၁၈ နှစ် အတိုးအဆုတ်စာရင်း အရ ၁၃၀၈ ခုနှစ်တွင် မင်းကွန်းမင်းဝံနှင့် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၌ ၁၁၇၂ ပါးရှိ၍ ၁၃၂၅ ခုနှစ်တွင် ၁၆၄၁ ပါးရှိသဖြင့် ၁၈ နှစ်တွင် ၄၆၉ ပါး (တစ်နှစ် ၂၅ ပါးခန့်) တိုးတက်လာ၏။ ၁၃၂၆ ခုနှစ်တွင် ၂၆၅၁ ပါး ဖြစ်ရာ တစ်နှစ်အတွင်း ၁၀ ပါး သိသိသာသာ တိုးတက်လာလေသည်။ ဤကား စစ်ကိုင်း၊ မင်းဝံ၊ မင်းကွန်းတောင်ရိုး အတိုးစာရင်းသာဖြစ်ရာ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးဆိုလျှင် မည်မျှအတိုးစာရင်းပြနေမည် မသိရပေ။

အရေအတွက်သာမဟုတ်၊ အရည်အချင်းတိုးတက်မှုမှာလည်း သီလရှင်လောက၏ အားရစရာကောင်းပုံကို တွေ့ရပြန်လေသည်။ ၎င်းမှာလည်း ပထမပြန်ပါဠိတက္ကသိုလ်စာမေးပွဲများ၌ သီလရှင်များ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် အားတက်သရာ ဝင်ရောက်ဖြေဆိုလာကြသည် နှင့်အမျှ အောင်မြင်မှုလည်း တစ်စတစ်စ များပြားလာခြင်းပင်ဖြစ်ပေ သည်။ ယနေ့အထိ ဓမ္မာစရိယအောင်မြင်ပြီးသော သီလရှင်ပေါင်း ၁၂၃ ပါး ရှိလာလေပြီ။*

စာမေးပွဲအောင်မြင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ယခင် ၁၀ နှစ်ခန့်ကဆို လျှင် သီလရှင်ဆရာကြီးများစွာကပင် စာမေးပွဲဝင်ရောက်ဖြေဆိုမှုကို အားမပေးရုံသာမက စာမေးပွဲဝင်ရောက်ဖြေဆိုသော သီလရှင်တစ်ဦးဦး အားပင် ရဟန်းပျိုများဖြင့် ရောနှောမှုပြုသည်ဟု ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချလေ့ရှိ ကြ၏။ ယခုခေတ်တွင်မူ စာမေးပွဲဝင်ရောက်ဖြေဆိုခြင်း၊ အောင်မြင်မှု များပြားနေခြင်းတို့ကို အားရစဖွယ်တွေ့နေရ၏။ သို့သော် ဆိုရလောက်

* ၁၉၆၅ ခုနှစ်အထိကို ဆိုလိုသည်။ www.dhammadownload.com

အောင်ပျက်စီးရွေ့လျောသွားသည်တို့ကို မတွေ့ရပေ။ သို့နှင့်ပင် ပထမကျော်၊ ဓမ္မာစရိယ သီလရှင်များ နှစ်တိုင်းတိုးပွား၍နေပေတော့သည်။

သီလရှင်ချောင်းများ၏အခြေအနေ

သီလရှင်တို့သည် အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြသည့် အားလျော်စွာ နဂိုကပင် အိမ်တွင်းမှ၌ ဝါသနာထုံပြီးဖြစ်ကြသဖြင့် သူတို့နေရာထိုင်ရာ သီလရှင်ချောင်းများ၊ ဧရပ်များ၊ ဘုရားဆောင်များ စသည်တို့တွင် အထူးတလည် သန့်ရှင်းသပ်ရပ်စွာ လှည်းကျင်းသုတ်သင် ပြုပြင်ထားတတ်ကြ၏။ ကျောင်းဝင်းချောင်တွင်းတို့၌ အမှိုက်သရိုက် ကင်းပနေသကဲ့သို့ ဧရပ်များ၊ ကျောင်းများ၌လည်း လှေကားမှအစ ဖိနပ်စီး၍ မတက်ရအောင် ပြောင်လက်စင်ကြယ်နေစေရန် ဖန်တီးထားလေ့ရှိကြ၏။

အထူးအားဖြင့် ဘုရားခန်းတို့ကို ဂရုအစိုက်ဆုံးပင်ဖြစ်၏။ ပင့်ကူမျှင်၊ မြူ၊ ဖုံ မရှိရ။ ပန်းပန်တဝေဝေ သောက်တော်ရေမပြတ် ဆွမ်းတော်ဝတ် မလစ်ဟင်းဘဲ မပျင်းမရိ လုံ့လရှိစွာ ပြုပြင်တတ်ပေရာ မည်သည့်သီလရှင်ကျောင်းသို့ ရောက်သည်ဖြစ်စေ ဘုရားခန်း၏သပ်ရပ်မှုကြောင့် ကြည်ညိုဝပ်တွား ဘုရားရှိခိုးချင်စရာချည်းသာ ဖြစ်တော့၏။

သီလရှင်ကျောင်းတိုက်တိုင်းပင် စည်းကမ်းအလွန်ကြီးကြသည်ချည်းပင်။ စာတက်စာအံ ဘုရားရှိခိုး အချိန်မှန်ရသည့်ပြင် အပြင်ထွက်ခြင်း၊ ဧည့်သည်လက်ခံခြင်း စသည်များ၌ပင် နာယကဆရာကြီး၏ ခွင့်ပြုမှုကို ရယူကြရ၏။ ဧည့်သည်ကို မိဘဆွေမျိုးပင်ဖြစ်စေ မိမိနေရာ၌ အတွေ့မခံရ။ ဓမ္မာရုံစသော သတ်မှတ်ထားရာနေရာ၌သာ တွေ့ဆုံရ၊ ဧည့်ခံစကားပြောရသည်။ ဤမျှ စည်းကမ်းကြပ်တည်း၏။

စားမှုသောက်မှု၌ သီလရှင်များသည် ချမ်းချမ်းသာသာ စားရသောက်ရမှု မရှိလှချေ။ ဂုဏ်ထူးတစ်ခုခုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မိဘဆွေမျိုးဒကာဒကာမ အထောက်အပံ့ တစ်ခုခုကြောင့်ဖြစ်စေ ချမ်းချမ်းသာသာ စားရသောက်ရသော သီလရှင်အနည်းငယ်ရှိသော်လည်း အများအားဖြင့်ကား တစ်ပတ်နှစ်ကြိမ် တစ်နေ့ကုန် ဆွမ်းဆန်ရပ်၍ ပင်ပန်းကြီးစွာ ရှာဖွေရလေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ၎င်းတို့၏ ပရိယတ္တိကြီးစားအားထုတ်ရမှုမှာ တစ်လရှစ်ရက်မျှ ပရိယောသနက်စွကြောင့် ပျက်ကွက်နေရရှာပေသေး၏။ ရဟန်းတော်များအဖို့ ကျက်ပြီးသားဆွမ်းကို နေ့စဉ်စာဝါမပျက် ခံယူသုံးဆောင်နိုင်သော်လည်း သီလရှင်များကား တစ်ပတ်နှစ်ရက်အပျက်တွင် နံနက်တိုင်း ချက်မှုပြုတ်မှုဒုက္ခက ပိုလိုက်ရပေသေးသည်။ အများအားဖြင့် သီလရှင်ကျောင်းတိုင်းမှာလိုလိုပင် ၂ပါးတစ်တွဲ ၃ပါးတစ်တွဲ စသည် ပူးတွဲချက်ပြုတ်စားသောက်ကြရသည်ကို တွေ့ရ၏။ ရဟန်းတော်များကဲ့သို့ ဆွမ်းစားကျောင်းလို နေရာတစ်နေရာတည်း၌ စုပေါင်းချက်ပြုတ်၍ တစ်လုံးတည်းစားသောက်ကြသော သီလရှင်ကျောင်းများ အလွန်နည်းပါးလှပေသည်။

သီလရှင်များအဖို့ ထောက်ပံ့လှူဒါန်းရန် တာဝန်ယူထားသူများ မိဘဆွေမျိုးများထံမှ လှူဒါန်းမှုမျိုးမှအပ လာဘ်လာဘရမှု နည်းပါးလှပေသည်။ မြို့ကြီးများ၌ ရံဖန်ရံခါ အသုဘကိစ္စ၊ အလှူကိစ္စ စသည်တို့တွင် သီလရှင်များအား ဖိတ်ခေါ်၍ လှူဒါန်းမှုမျိုးကိုတွေ့ရ၏။ သို့သော် နည်းပါးလှပေသည်။ စာရေးသူ၏ အတွေ့အကြုံအားဖြင့်ဆိုသော် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်းရှိ မြို့ကြီးများ၌ သီလရှင်များအား ပင့်ဖိတ်လှူဒါန်းမှု အလေ့အလာများပြားသည်ကို တွေ့ရှိရ၏။ အချို့အောက်ပိုင်းမြို့ကြီးများတွင် သီလရှင်များသည် စာသင်သား ရဟန်းတော်များထက်ပင် လာဘ်လာဘ အရှိပိုသေးသည်ဟု ပြောသံကြားရဖူးပေသည်။

သီလရှင် ဆရာကင်း

၂၀၁

သို့သော် ခြံ၍ကြည့်လျှင်ကား သီလရှင်များသည် ရဟန်းများလောက်
လာဘ်လာဘ မများရှာကြပေ။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဇွဲသတ္တိရှိရှိဖြင့် ကြီးစားကြသဖြင့် သာသနာ
နယ်ပယ်တွင် ဇာနည်မယ်များ မြောက်မြားစွာထွက်ပေါ်နေပြီဖြစ်သဖြင့်
ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ ကောင်းလှပေသည်။

ပွဲသိမ်း

မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာသီလရှင်တို့သည် ဆံကောသကကို ပယ်ဖြတ်ကာ သီလရှင်ဟူ၍ ပြုလုပ်သည့်အချိန်မှစ၍ လောကီလူ့ဘောင်နှင့် ဝတ်ကြောင်ကို ကျောခိုင်းလိုက်ပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သီလရှင်၏ ဘဝမှန်အတိုင်း နေသွားကြမည်ဆိုလျှင် အရွယ်ရှိတုန်းတွင် ပရိယတ္တိပညာတို့ကို ကြိုးစားသင်ယူပြီးနောက် ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းခွင်သို့ဝင်ရမည့် လမ်းစဉ်သာ အမှန်ကန်ဆုံးဖြစ်ပေ၏။ ယခု သီလရှင်ဆရာကြီးတို့ကို ကြည့်လျှင် အများအားဖြင့် ထိုမူအတိုင်း နေထိုင်ကြသည်ကို ကြည့်ညှိဖွယ်ရာ တွေ့မြင်ရပေသည်။

အကြမ်းအားဖြင့် သီလရှင်တို့ဘဝ၌ အရွယ်ကို သုံးပိုင်းပိုင်း၍ သီလရှင်ဖြစ်သည်မှ အသက် ၃၀ ပတ်ဝန်းကျင်အထိ ပရိယတ်များကို ကြိုးစားသင်ယူ၏။ အသက် ၄၀ ကျော်၊ ၅၀ ခန့်အထိ တပည့်တပန်းနှင့်ငယ်ရွယ်သူတို့အား စာပေပို့ချပေး၏။ ထိုမှနောက်တွင်ကား ပဋိပတ်လုပ်ငန်းဝယ် သက်တမ်းတစ်လျှောက်လုံး ခိုဝင်သွားကြတော့သည်။ ဆရာကြီးတို့က ထိုအတိုင်း လမ်းပြသွားသဖြင့် ဆရာကလေးတို့က လည်း ဆရာကြီးတို့လမ်းစဉ်အတိုင်းပင် လိုက်ပါလာကြလေရာ သီလရှင်လောကသည် ဆွမ်းဆန်ရပ်သည့်အခါမှတစ်ပါး လူ့လောကနှင့် ဝေးကွာမြဲ ဝေးကွာနေကြရလေသည်။

သီလရှင်တို့အဖို့ လူ့လောကနှင့် ဝေးကွာခြင်းသည် အမှန်အားဖြင့် ကောင်းသောလက္ခဏာသာဖြစ်ပါ၏။ လူ့လောကနှင့် ဝေးကွာ

နိုင်မှ ရှောင်ထွက်နိုင်မှ သီလရှင်ဖြစ်ကျိုး နပ်ရပေမည်။ အိမ်ထောင်သား မွေးခြနယ်မြှေးသည့် လူရေးလူရာ ရှုပ်ထွေးစွာကို ရှောင်ခွာရကျိုးနပ် ပေမည်။

သို့သော် ခေတ်ကြီးသည် ပြောင်းလဲလာ၏။ ယခင်ကနှင့်မတူ တော့။ ယခင်က မိမိတစ်ဦးတည်း အေးအေးသက်သာနေလိုလျှင် နေ၍ ရ၏။ မိမိက စိတ်ကောင်းမွေးနိုင်လျှင် ပတ်ဝန်းကျင်က မိမိအပေါ် စိတ်ကောင်းမွေးကာ စောင့်ရှောက်ချီးမြှောက်ကြ၏။ ယခုမူ လူတို့၏ စိတ်ဓာတ်တို့သည် ပျက်ပြားချင်တိုင်း ပျက်ပြားနေ၏။ နယ်ချဲ့စစ်ပွဲ ကြီးများကပေးထားခဲ့သော အမွေအနှစ် စိတ်ညစ်စိတ်ယုတ်တို့ကြောင့် တရားလက်လွတ်ဖြစ်ကာ ရှာဖွေမှု စားသောက်မှုတို့မှစ၍ စည်းဖောက် နေကြ၏။ အစားအဝတ် ပေးကမ်းနိုင်လျှင် ပေးကမ်းသူအလိုကျ လိုက် လျော့ကြ၊ တပည့်ခံကြသည်အထိ ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်နေပေရာ မိမိတို့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဘာသာ သာသနာနှင့် အလိမ္မာတရားတို့သည် ပါးသည်ထက်ပါး ပျောက်သည်ထက် ပျောက်လာကြလေတော့၏။

ထိုစဉ်တွင် အကွက်ကောင်းကို ချောင်းမြောင်းနေသော ဘာသာ ခြားတို့သည် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဘာသာ သာသနာနှင့် အလိမ္မာတရား ပါးလျားပျောက်ကွယ်နေသော မြန်မာအမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတို့အား အစားအဝတ် စသည်ဖြင့်ပေး၍ သွေးဆောင်သိမ်းသွင်းလေတော့ရာ တစ်စတစ်စ လိုက်ပါ၍ ကြာသော် ရိုးရာဘာသာကိုကျောခိုင်းပယ်ပစ် လျက် ဘာသာသစ်သို့ ခိုဝင်သွားကြတော့၏။ ဤနည်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ သည် လုံးပါးပါး၍ အားနည်းယိုင်ရဲ့လာလေသည်။ ဘာသာခြားတို့ သည် အဘက်ဘက်မှ ချို့တဲ့လျက်ရှိသော မြန်မာလူမျိုးတို့အား အခမဲ့ ပညာသင်ပေးခြင်း၊ ခိုကုံးရာမဲ့တို့အား စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဆေးဝါး

ကုသပေးခြင်း စသောလုပ်ငန်းတို့ကို ထူထောင်ပေးပြီး လိုရာပုံသွင်းနေကြ၏။

ဘာသာခြားတို့သည် အထူးအားဖြင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်ပြည်မ ဒေသအသီးသီးတို့၌ မူလတန်း၊ အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်းများ၊ စက်မှုလက်မှု ပညာသင်ကျောင်းများ၊ မိဘမဲ့ဂေဟာများ၊ ကလေးမွေးမြူရေးဌာနများ၊ ဆေးပေးခန်းများ၊ ဆေးရုံများ၊ လူအိုရုံများ၊ အမျိုးသမီးဂေဟာများ၊ အနာကြီးရောဂါရုံများ၊ မျက်မမြင်ကျောင်းများနှင့် ဆွံ့အ၊ နားမကြားကျောင်းများ စသော ပညာပေးဌာန၊ ကူညီရေးဌာနနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးဌာန အသီးသီးတည်ထောင်၍ ၎င်းတို့ဘာသာတွင်းသို့ သိမ်းသွင်းနေကြ၏။ ရိုမန်ကက်သလစ်ဂိုဏ်း၊ အမေရိကန်ဘတ်ပတစ်မစ်ရှင်ခေါ် နှစ်ခြင်းသာသနာဂိုဏ်း၊ အန်ဂလီကန်ဂိုဏ်းဟူသော ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်း ၃ ဂိုဏ်းစလုံးကပင် အပြိုင်အဆိုင် အဆိုပါဌာနအမျိုးမျိုးကိုဖွင့်လှစ်ကာ သူထက်ငါကောင်း ခရစ်ယာန်သာသနာတိုးတက်ရေးကို ကြိုးပမ်းနေကြ၏။

ရိုမန်ကက်သလစ်ဂိုဏ်းဝင်တို့သည် ခရစ်ယာန် သီလရှင်တို့ကို လှေကျင့်၍ ဖော်ပြပါ ပညာပေး၊ ကူညီရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးဌာန အသီးသီးသို့ ပို့လွှတ်အုပ်ချုပ်စေကြရာ အထူးတလည် အောင်မြင်ကြလေသည်။ ခရစ်ယာန်သီလရှင်တို့သည် အမျိုးသမီးတို့အကြား၌ သွားလာဝင်ထွက်ကာ ပညာပေးကြ၏၊ ကူညီကြ၏၊ ကယ်ဆယ်ကြ၏။ သို့နှင့် ၎င်းတို့၏ကျောင်းတို့တွင် ကျောင်းသူ(ကျောင်းသား)များ တိုးမပေါက်အောင် စည်ကားနေကြသည်။ ကယ်ဆယ်ရေးဌာန၊ ဆေးပေးဌာနရှိ ၎င်းတို့လက်အောက်တွင် စုပြုံ၍ တိုးဝင်နေကြ၏။ သို့နှင့် ၎င်းတို့သာသနာသည် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ကယ်တင်ရှင်ဖြစ်လာတော့

ရာ နောက်ဆုံးတွင် ခိုကိုးရာမဲ့အမျိုးသမီးတို့ ပြေးဝင်ခိုလှုံရာကြီးဖြစ်နေ တော့သည်။

ခရစ်ယာန်ဘာသာသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ညောင်ရမ်းမင်းဆက် တနင်္ဂနွေမင်းလက်ထက်မှစ၍ အခြေစိုက်ခဲ့သဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀ ခန့် မြန်မာ့မြေပေါ်တွင် အသက်ရှည်ခဲ့ပေပြီ။ ခရစ်ယာန်သီလရှင်ဂိုဏ်းတို့ စတင်ရောက်လာသည်မှာလည်း နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော်ခန့်ရှိပြီဖြစ်ရာ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်စကပင် ၁၅ ဂိုဏ်းခန့်ခွဲပြီး အမြို့မြို့ အရွာရွာ ပြည်မနှင့်တောင်တန်းဒေသတို့၌ စာသင်ကျောင်းများ မိဘမဲ့ ကျောင်းများ၊ ကလေးထိန်းနှင့် မွေးမြူရာဌာန နာတာရှည်ရောဂါသည် ရောဟာများ စသည်တို့ကို ခွဲဝေဖွင့်လှစ်လျက် ခရစ်ယာန်ဘာသာပြန့်ပွား ရေး ရည်ရွယ်ချက်ကြီးကို ရင်ဝယ်ပိုက်ကာ အင်တိုက်အားတိုက်အလုပ် လုပ်ကြလေသည်။ လုပ်သည့်အတိုင်းလည်း အောင်မြင်ကြလေ၏။

အမျိုးသားသာသနာပြုများထက် အမျိုးသမီး(သီလရှင်) သာသနာပြုများက ပိုမိုအောင်မြင်ကြောင်းသိလာကြသောအခါ မြန်မာ ခရစ်ယာန်သီလရှင် အများအပြားရရေးအတွက် အမြို့မြို့အရွာရွာ တွင် ကျောင်းများဖွင့်၍ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးကြ၏။ သင်တန်းဆင်း လျှင် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ လွှတ်ကြ၏။ ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းများဖြင့် သိမ်းသွင်းကြပြန်၏။ သို့နှင့်ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသားအမျိုးသမီးတို့ သည် ပြို၍ပြို၍ဆင်းကာ ခရစ်ယာန်ဘာသာတွင်းသို့ အစုလိုက်အပြုံ လိုက် ရောက်သွားကြကုန်၏။

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်တွင်ကား မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်တို့သည် အခြေအနေကို အတော်အတန်ရိပ်မိ လာကြပြီး ဘာသာ၏အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ကြရန် သဘောပေါက်

လာကြ၏။ သံဃာတော်များသည်လည်း နောင်တွင် ဤအတိုင်းနေက ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာကြီး လုံးပါးပါးသွားမည့်အရေးကို မျှော်တွေး လာကြ၏။ သို့နှင့် အသင်းအဖွဲ့ အမျိုးမျိုး၊ ပညာသင်ဌာန အမျိုးမျိုး ကို စတင်လာကြရသည်။ အနှစ်နှစ်ရာကျော် လက်ဦးနေသော ဘာသာ ခြားတို့၏ အလုံးအရင်းနှင့်လုပ်ငန်းကြီးကို ရပ်မသွားစေနိုင်လင့်ကစား နောက်ထပ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ပြုဆင်းမသွားရန် တားဆီးရေးကို ကြိုးပမ်းကြရသည်။ သို့သော် အသင်းအဖွဲ့တို့သည် ပညာရေး၊ ကူညီ ရေး၊ ကယ်ဆယ်ရေးကို ထိထိရောက်ရောက် မလုပ်နိုင်ကြပေ။ ဆရာ တော် သံဃာတော်များသည်လည်း ဝိနည်းစည်းမျဉ်းကို မကျော်လွန်နိုင် သဖြင့် စိတ်ရှိသလောက်မလုပ်နိုင်ခဲ့ကြပေ။ ပရဟိတကျောင်းများအနေ ဖြင့်လည်း ခိုကိုးရာမဲ့ ယောက်ျားကလေးများအတွက်သာ သင့်လျော် သလို တာဝန်ယူနိုင်ခဲ့သော်လည်း လူတစ်မျိုးလုံးအတွက် အရေး အကြီးဆုံး မိန်းကလေးများကို လက်ခံထိန်းသိမ်းရေးအတွက်မူ လက် လျှော့ရတော့၏။

မိန်းကလေးများကို အဘယ်ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသမီးတို့ကမှ ထိန်း သိမ်းရန်မပေါ်ထွက်သေးမီမှာပင် ဘာသာခြားသီလရှင်တို့က နည်းအမျိုး မျိုးဖြင့် ဆွဲယူနေကြ၏။ သို့နှင့်ပင် လွတ်လပ်ရေးသက် ၁၀ နှစ်ကျော် လာခဲ့ရသည်။

ထိုအခိုက်မှာပင် အမျိုးသမီးသူရဲကောင်းများ တစ်ဦးတလေ ပေါ်ထွက်၍လာသဖြင့် အနည်းငယ် အသက်ရှူချောင်ရမလိုလို ရှိလာ ရသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာသီလရှင်အချို့ဖြစ်၍ မြိတ်၊ တောင်ငူနှင့် မန္တလေးရှိ မိဘမဲ့ကျောင်းများကို တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ကြသူများဖြစ်ရာ ပိုမိုဝမ်းမြောက်ရပေသည်။ သို့သော် ယခုမှ အစပျိုးရုံကလေးဖြစ်နေ၍

အမြစ်တွယ်ပြီဟု မဆိုသာသေး။ ၎င်းတို့လုပ်ငန်းမှာ စသည်နှင့်ပင် အောင်မြင်မှုအရိပ်အရောင်များ ထိုးထွက်နေသဖြင့် နောက်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသီလရှင်များထဲမှ ၎င်းတို့ကဲ့သို့ အာဇာနည်မယ်များ အများအပြား ပေါ်ထွက်ရန် လိုနေပေသည်။

မိဘမဲ့ကျောင်းလုပ်ငန်းမှသည် သာသနာပြုကျောင်းများ၊ ဆေးပေးဌာနများ၊ လူအိုရုံ စသည် အဆင့်တစ်ဆင့်တက်သွားရန်လည်း စိတ်ကူးသင့်ပေ၏။ ဖြစ်နိုင်က သီလရှင်များဦးစီးသော ဆေးရုံတစ်ရုံ ပေါ်ထွက်ရန်ပင် အရေးတကြီးဆောင်ရွက်သင့်ပေသည်။ ဒုက္ခသည်ကို ကယ်ဆယ်နိုင်မှ ထိုဒုက္ခသည်ပေါင်းများစွာ၏ အားထားရာဖြစ်လာကာ ပုဂ္ဂိုလ်ခင်မှ တရားမင်လာမည်ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာသီလရှင်အနေဖြင့် ဆေးရုံကိုဦးစီးနိုင်ရန် ဒေါက်တာဘွဲ့ရအောင် ပညာသင်ကြားနေရဦးမည်လောဟု မေးစရာရှိပေသည်။ ဤမျှ အချိန်ကုန်ခံရန် မလိုပါ။ စနစ်တကျအုပ်ချုပ်တတ်ရန် ခန့်ခွဲတတ်ရန် အရည်အချင်းမျှသာ လိုပါသည်။ စနစ်တကျ အုပ်ချုပ်တတ် စီမံခန့်ခွဲတတ်လျှင် ဆရာဝန်များ၊ ဆရာဝန်မများကို စေတနာ့ဝန်ထမ်းအကူအညီယူ၍ ဖြစ်စေ၊ ငှားရမ်း၍ဖြစ်စေ အလုပ်လုပ်သွားနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုလုပ်ငန်းတို့အတွက် ခေတ်မီဗုဒ္ဓဘာသာ သီလရှင်များ ပေါ်ထွက်လာစေ၏။

ဤသို့ဆိုသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ သီလရှင်များအားလုံးကို လူမှုဝန်ထမ်း ပရဟိတလုပ်ငန်းကိုလုပ်ရန် တိုက်တွန်းနေပြီဟု မယူဆစေလိုပါ။ အစတွင်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပရိယတ္တိစခန်းမှ ပဋိပတ္တိစခန်းသို့ ဖြောင့်တန်းစွာ လမ်းမှန်အတိုင်း ကူးပြောင်းနေသူတို့အားလည်း ဤဘက်သို့ လက်ယပ်မခေါ်လိုပါ။

ဖြစ်စေလိုသည်ကား-

သီလရှင်တို့၏ ဂန္ထရုရ၊ ဝိပဿနာရု လမ်းစဉ်နှစ်သွယ်ရှိပါသည်။ ဝိပဿနာရုဟူသော ပဋိပတ်လုပ်ငန်းခွင် ဝင်နေသော သီလရှင်များအဖို့ ထိုလမ်းစဉ်မှ ထွက်ခွာရန်မလိုပါ။ အောင်မြင်သည်အထိ ခရီးသွားရန်ပင်ဖြစ်၏။ ဂန္ထရုရတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နေသော သီလရှင်များတွင်လည်း ထက်ဝက်ခန့်ရှိသော သီလရှင်တို့သည် ဂန္ထရုရတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်မြဲ ထမ်းဆောင်စေချင်ပါသည်။ ငယ်ရွယ်သူ သီလရှင်ကလေးများကို အဆင့်အတန်းမြင့်မားလာအောင် သင်ကြားပေးစေချင်ပါသည်။ ဂန္ထရုရမှ တစ်ဝက်သော သီလရှင်များအဖို့ကား သာသနာရေးအတွက် ရှေးရှုကာ လူမှုဝန်ထမ်းကိစ္စမျိုး မဟုတ်စေကာမူ စေတနာအလျောက် ဖော်ပြပါ ပညာပေးကူညီရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးကိစ္စများကို ကရုဏာစိတ်ထား၍ ကြိုးစားကြစေလိုပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းအဖွဲ့နှင့် ဂုဏ်သရေရှိ အမျိုးသမီးကြီးတို့သည် ဦးဆောင်ပြုလုပ်မည့် ဗုဒ္ဓဘာသာသီလရှင် မပေါ်ထွက်သေး၍သာ နေရသည်။ ပေါ်ထွက်လာလျှင် ဝိုင်းဝန်းအားပေးကြမည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ မြိတ်၊ တောင်ငူနှင့် မန္တလေး သုံးဌာနရှိ မိဘမဲ့ကျောင်းများက ထို၏သက်သေသာဓကများပင် ဖြစ်ပါသည်။

အစပထမတွင် အားမပေးခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်းများ ရှိမည်ဖြစ်သော်လည်း ကြာသော် အောင်မြင်လာရမည်သာ ဖြစ်ပါ၏။ လွန်ခဲ့သည့် ၁၀နှစ်ကျော်ခန့်က ပထမပြန်စာမေးပွဲ၌ သီလရှင်များ ဝင်ရောက်မှု နည်းပါးသေး၏။ ဝင်ရောက်ဖြေဆိုသော သီလရှင်တို့အား ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခဲ့ကြ၏။ သို့သော် မလျှော့သောဖွဲ့ကြောင့် ယခုအချိန်တွင် သီလရှင်တို့သည် ပထမပြန်သာမက ပါဠိတက္ကသိုလ်စာမေးပွဲတို့၌ပင်

အောင်ပန်းဆင်နေပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး၏ အားပေးမှုကို ခံယူနေရပြီမဟုတ်ပါလော။ ထိုနည်းတူစွာ ပရဟိတလုပ်ငန်း၊ သာသနာပြုလုပ်ငန်း၊ ဆေးရုံလုပ်ငန်း စသည်များအတွက်လည်း စ တင်တီထွင်သူတို့၏ ဇွဲသတ္တိသာလျှင် ပဓာနဖြစ်ပေသည်။

သတ္တဝါများအပေါ်၌ မေတ္တာထားသော လုပ်ငန်းတစ်ခုကို လုပ်ကိုင်သူသည် နဂိုကပင် မိမိ၏ကိုယ်နှင့်စိတ်ကို မေတ္တာဖြင့်ကာကွယ်ထားပြီးဖြစ်၏။ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ အပြစ်ဆိုသူတို့၏ ကဲ့ရဲ့မှု၊ ရှုတ်ချမှုနှင့် အပြစ်ဆိုမှုတို့လည်း မိမိအား ထိခိုက်ဖွယ်မရှိ၊ ပြန်လှန်ဖြေရှင်းနေဖွယ်လည်းမလို၊ ထိုအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သံယုတ်ပါဠိတော်လာ ဘုရားဟောဂါထာတစ်ပုဒ်ကို လက်ဆောင်ပြုလိုပါသည်။ ထိုဂါထာသည် သာသနာပြုလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး ဆောင်ပုဒ်သဖွယ်ဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။

“ယဿ သဗ္ဗမဟောရတ္တိ၊ အဟိံသာယရတာ မနော။
မေတ္တံသော သဗ္ဗဘူတေသု၊ ဝေရံ တဿ န ကေနစိ”

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား အလုံးစုံသော နေ့ညဉ့်တို့ပတ်လုံး မညှဉ်းဆဲခြင်း၌ မွေ့လျော်သော စိတ်ရှိ၍ သတ္တဝါအားလုံးတို့၌ မေတ္တာထားသည်ဖြစ်၍နေ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်အား တစ်စုံတစ်ဦးနှင့်မျှ ရန်ဖြစ်နေဖွယ်မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ပွဲသိမ်းနိဂုံးချုပ်အားဖြင့် တိုက်တွန်းလိုသည်ကား-
သီလရှင်တို့သည်...

(က) မိမိဘဝစောင့်ရှောက်ရသော သီလရှင်နှင့်ဆိုင်ရာ တိုက်တာ၏ စည်းမျဉ်းဥပဒေတို့ကို လိုက်နာလျက် ပရိယတ္တိ

လုပ်ငန်းဝယ် အထက်တန်းရောက်နိုင်သမျှရောက်အောင် ကြိုးစားစေလိုပါသည်။

(ခ) ပရိယတ္တိလုပ်ငန်း၌ အထက်တန်းရောက်ပြီးသူတိုင်း စာပေပို့ချမှုကို စွမ်းနိုင်သမျှ အားထုတ်စေချင်ပါသည်။ သို့မဟုတ် ပဋိပတ်လုပ်ငန်းစဉ် ဝင်လိုကလည်း ဆက်လက်ဝင်ဖြစ်အောင် ဝင်စေချင်ပါသည်။ သို့မဟုတ် ခေတ်ပညာသင်ကြားရေးလမ်းစဉ်ဘက်သို့ ချီတက်လိုပါကလည်း ရဲရဲရင့်ရင့် ချီတက်စေလိုပါသည်။

(ဂ) ပရိယတ္တိ(လောကုတ္တရာ)ပညာ ခိုင်ခိုင်လုံလုံရရှိပြီးသူများသည် (ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းစဉ် ဝင်သူများမှအပ)ခေတ်ပညာသင်ပြီးသည်ဖြစ်စေ၊ မသင်ရသေးသည်ဖြစ်စေ၊ ဖော်ပြပါ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြုရေး ရည်ရွယ်ချက်ကိုပိုက်၍ ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ပညာပေး၊ ကူညီရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းတို့ကို ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ကြစေလိုပါသည်။

ဤအချက် ၃ ချက်တို့တွင် (က) မှာ မုချသွားရမည့်လမ်းစဉ်ဖြစ်၍ (ခ)နှင့်(ဂ)မှာ တစ်လမ်းလမ်းကိုရွေးကာ နှစ်သက်ရာလမ်းစဉ်အတိုင်း စခန်းထွင်၍ အဆင်ပြေအောင် လှမ်းကြရမည်ဖြစ်ပေရာ တစ်သွယ်သောလမ်းသွယ် ခြေလှမ်းမှန်မှန်နှင့် ထက်ထက်သန်သန်ကြီး ချီတက်ကြစေလိုပါသည်။

သီလဝတီ၊ ပါဠိသင်္ဂြိုဟ်နှင့်၊ သီလသည်တဝါသူတော်မခေါ်၊ မယ်သူတော်ပြင်၊ အဟော်ရှေးသုံး၊ သီတင်းသုံးပြင်၊ မွန်သုံးခေါ်ဆို၊ သပ္ပရိဟ်တည့်၊ ညွတ်ရိဓမ္မ၊ ဒသ၊ ဌဟု၊ သီလပြည့်အင်၊

သီလရှင်၏၊ ယခင်ရှေးကျ၊ ပေါရာဏဟု၊ ကာလတန္တိ၊ ပဝေဏီ
 မှ၊ စဉ်စီရည်ဘိ၊ ခုခေတ်ထိအောင်၊ ကြား၊ သိ၊ မှတ်ကာ၊
 စာပေရှာ၍၊ နောင်လာနောက်သား၊ သိစေသားဟု၊ ရေးသား
 ညှိနှိုင်း၊ ဤသမိုင်းကား၊ ဆစ်ပိုင်းကုန်အုပ်၊ နိဂုံးချုပ်ခဲ့၊ သိမ်းရုပ်
 ခါသော်၊ အောင်၊ ဆု၊ ခေါ်၊ သား၊ နတ်တော်ကြို၍၊ စာဆို
 နေ၌၊ စုံစေပြီးသတ်၊ ကမ္မည်းမှတ်သည်၊ အမြတ်နိဗ္ဗာန် ရည်မှန်း
 တည်း။

ရတေထွန်း

၁၃၂၆ ခု၊ စာဆိုတော်နေ့
 (၅.၁၂.၆၄)

နောက်ဆက်တွဲ

(၁)

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ ဘာသာသွေးမှကောက်နုတ်ချက် သီလရှင်များတာဝန်

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဘုရားဖြစ်ပြီး၍ မကြာခင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဖို့ တောင်းပန်လာသော မာရ်နတ်သားအား “ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာ” ဟူသော ပရိသတ် ၄ ပါးတို့ တရားသိသိနှင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မရှိသေးသမျှ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူမည် မဟုတ်သေးဟု မိန့်တော်မူ၍ ပရိသတ် ၄ ပါးစုံညီသောကြောင့်သာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပါသည်။ ယခု အခါဝယ် ဘိက္ခုနီပရိသတ် အဆက်ပြတ်နေပါပြီ။ ထိုပရိသတ်၏နေရာ ၌ သီလရှင်များ ဝင်ရောက်နေထိုင်လျက်ရှိပါသည်။ ဘုရားလက်ထက် တော်၌ ဘိက္ခုနီများသည် တရားကျင့်၍ များစွာသော အမျိုးသမီးများ ကို ယဉ်ကျေးလိမ္မာအောင် တာဝန်ယူခဲ့ကြပါသည်။ ဓမ္မာသောက မဟာရာဇာ၏ သမီးတော် သံဃမိတ္တာထေရီမသည် သီဟိုဠ်သို့လာ၍ အနုဋ္ဌာဒဝီအမျိုးရှိသော နန်းတွင်းသူများကို ဘိက္ခုနီပြုပေးခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ ဘုန်းကြီးသိက္ခာမိသော သီလရှင်များတွင် အထက်တန်းအမျိုး သမီးများ ပါရှိပါသည်။ ထိုအမျိုးသမီးများသည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် သာသနာ့ဝန်ဆောင်ရာတွင် တိုင်းပြည်အမျိုးသမီးများအတွက် တာဝန် ယူနိုင်လောက်သော စိတ်ဓာတ်အတ္ထိရိတ္တဖြစ်စေသင့်ကြပါသည်။

ဘာသာခြားသီလရှင်များ

ဘုန်းကြီးသည်ဘာသာခြားသီလရှင်များ၏အနေအထိုင် စသည်ကို အခွင့်သင့်တိုင်း သတိပြုပါသည်။ သူတို့သည် ကလေးတွေကို ပညာသင်ပေး၏။ အပ်ချုပ်ခြင်းစသော လက်မှုပညာများကို တတ်ကျွမ်း၍ သင်ပေးကြဟန်တူ၏။ ဆေးဘက်၌ ကျွမ်းကျင်သူတို့က ဆေးကုပေးကြ၏။ ဘုန်းကြီးသိရသော သီလရှင်ဆရာကြီး၏ ဆေးကုပုံမှာ အလွန်မေတ္တာကရုဏာပါ၏။ တချို့ကား ကုဋ္ဌရောဂါသည်များကိုပင် ကုသပြုစုကြ၏။ သူတို့၏မေတ္တာကရုဏာ အသက်ဝင်နေသော ဆေးကုသမှုကြောင့် သူတို့ကို အားကိုးကြ၏။ မေတ္တာကရုဏာ အတုံ့ပြန်ကြ၏။ သူတို့ကား မကြီးပွားဘဲမနေ၊ ဧကန်ကြီးပွားခွင့် ရှိပါပေသည်။ သီလရှင်ဆရာမကြီး အုပ်ချုပ်သော မန္တလေးကွန်ဗင့်ကျောင်းကား ကျောင်းသူအမျိုးသမီးကလေးများ (နေရာမလပ်လောက်အောင်) ပြည့်လျှံနေပါတော့သည်။

သီလရှင်များ၏ ဝန်ဆောင်ကျောင်းတိုက်

ဗုဒ္ဓဘာသာသီလရှင်များလည်း ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ အမျိုးသမီးကလေးများကို ပညာသင်ပေးမှု၊ အကျင့်စာရိတ္တပြုပြင်မှုများကို ပြုစေလိုပါသည်။ ထိုသို့ပြုပြင်ဖို့ရန် ရဟန်းတော်များအတွက် ဝန်ဆောင်ကျောင်းတိုက်လိုသကဲ့သို့ သီလရှင်များအတွက်လည်း အမှန်ပင် ဝန်ဆောင်ကျောင်းတိုက်ဝယ် စနစ်ကျသောပညာကို သင်ယူကြပြီးနောက် မိမိတို့မြို့ရွာနယ်ပယ်သို့ပြန်၍ အမျိုးသမီးများ၏ အားကိုးရာများဖြစ်နိုင်မှသာ တစ်နည်းတစ်လမ်းအားဖြင့် ရှေ့ဘိက္ခုနီ ထေရီမတို့၏ နေရာဝင်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရာရောက်ကြပါလိမ့်မည်။

ကျန်းမာရေးပညာသင်ပါ

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သီလရှင်များကို ဘာသာခြားသီလရှင်များကဲ့သို့ သူနာပြုဆရာမ လုပ်ပါဟု မတိုက်တွန်းလိုပါ။ သို့ရာတွင် မိမိကျောင်းအတွင်းရှိ သီလရှင်များနှင့် တပည့်မကလေးတို့၏ ကျန်းမာရေးကို စောင့်ရှောက်နိုင်ဖို့ရန် ကျန်းမာရေးပညာကိုကား သင်ကြားဖို့လိုပါသည်။ သီလရှင်များသာမက၊ ရဟန်းတော်များလည်း ရဟန်းသံဃာအချင်းချင်း စောင့်ရှောက်ဖို့ရန်နှင့် ကျောင်းသားလူငယ်များကို စောင့်ရှောက်ဖို့ရန် ကျောင်းတွင်းကျန်းမာရေးပညာကို တတ်သင့်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဘာသဒ္ဓန္ဒခန္ဓကခေါ်သော ပါဠိတော်တစ်ရပ်လုံး၌ ဆေးနည်းများကို ဟောတော်မူ၏။ “ဆရာသည် တပည့် မကျန်းမာလျှင် ပြုစုလုပ်ကျွေးရမည်” ဟုပညတ်တော်မူ၏။ ပဉ္စကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်လာ ဂိလာနဝဂ်၌ကား “ဂိလာနအတွက် ဆေးစိမံတတ် (ဆေးစပ်တတ်)ရမည်၊ သင့်မသင့် အစာကို သိရမည်” စသည်ဖြင့် အင်္ဂါ ၅ပါးကို ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာဖြစ်သူတိုင်း ကျန်းမာရေးအတတ် ဆေးအတတ်များကိုတတ်၍ တပည့်များကိုလည်း သင်ပေးထိုက်ပါသည်။ ဤသို့ အသီးသီးတာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ဆောင်ကြမ္မာသာ ဤနိုင်ငံနှင့် ဤသာသနာ တိုးတက်နိုင်စရာရှိပါသည်။

(၂)

တရုတ်ပြည်၌ ယခုတိုင် ဘိက္ခုနီမများရှိသေးကြောင်း

ဗုဒ္ဓဘာသာသည် တရုတ်ပြည်သို့ သာသနာနှစ် ၃၂၇ နှစ် (၂၁၇ ဘီစီ)ကပင် စတင်ရောက်ရှိကြောင်း အဆိုရှိ၏။ သို့သော်

သာသနာ ၆၁၁ (၆၇ ဘီစီ)တွင်မှ သိသိသာသာ ရောက်ရှိသည်ဟု မှတ်သားရပေသည်။ (ဦးဖိုးကျား-မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ၈၇။)

ထိုရောက်စအချိန်တွင်းမှာပင် မိဖုရားကြီးတစ်ဦးဖြစ်သော သို့ဦးနှင့် မောင်းမမိသံ တစ်ရာကိုးဆယ် ဘိက္ခုနီပြုလုပ်ကြကြောင်းနှင့် တရုတ်ပြည်၌ ဘိက္ခုနီသာသနာ ပွင့်လင်းပုံကို မှတ်သားရ၏။ (ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် ၂၉၉) သို့သော် တရုတ်ပြည်သို့ရောက်ရှိလာသော ဗုဒ္ဓဘာသာကား ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်၊ မြောက်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါ် မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်လေသည်။

၎င်းတို့ မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာအနေဖြင့် ဘိက္ခုနီသံဃာ အဆက်မပြတ် ယခုတိုင်ရှိသည်ဟု သိရပေသည်။ ထိုအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သခင်ချစ်မောင်ရေးသားသော ကမ္ဘာလှည့် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းစာအုပ်တွင် အောက်ပါအတိုင်းပါရှိ၏။

“တရုတ်ပြည်မှာ ဘိက္ခုနီမ သာသနာရှိတယ်လို့ ကြားသိရပါတယ်ဘုရား”

“မှန်ပါတယ် ဒကာကြီး၊ ဘိက္ခုနီမတွေဟာ ဆရာတော်များလိုပဲ သူတို့တိုက်နှင့်သူတို့ အသီးသီးရှိကြပါတယ်”

“ဘိက္ခုနီမများရဲ့ သိက္ခာပုဒ်တွေဟာ ဆရာတော်တို့ ရဟန်းတော်များနဲ့ ခြားနားပါသလားဘုရား”

“အခြေခံအားဖြင့်တော့ မခြားနားပါဘူး၊ သို့ပေမယ့် သိက္ခာပုဒ်ငယ်တွေမှာ ဘိက္ခုနီမများက ပိုပြီးများပါတယ်။ ဆရာတော်တို့မှာ ပါရာဇိက ၄ ပါးနဲ့ သိက္ခာပုဒ်ကြီးတွေအပြင် သိက္ခာပုဒ်ငယ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော် ရှိပါတယ်။ ဘိက္ခုနီမတွေမှာတော့ သိက္ခာပုဒ်ငယ်တွေကပင် ၂၀၀ ကျော် ရှိပါတယ် ဒကာကြီး”

(ကမ္ဘာလှည့် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ၆၈)

(ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းနှင့် တရုတ်ဆရာတော်ကြီးများ ဆွေးနွေးချက်မှာ ဘိက္ခုနီနှင့်ပတ်သက်၍ အထက်ပါအတိုင်း တွေ့ရ၏။ မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ဘိက္ခုနီများဖြစ်ရာ ထေရဝါဒ ဘိက္ခုနီများနှင့် အဝတ်အဆင် အကျင့်သိက္ခာမှစ၍ ကွဲလွဲလျက် ရှိလေသည်။ အဝတ်အဆင်အကြောင်း အထက်ပါစာအုပ်တွင် မဖော်ပြထားသော်လည်း အကျင့်သိက္ခာနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားချက်မှာ ဘိက္ခုနီ ပါတိမောက်လာ သိက္ခာပုဒ်များနှင့် ကွဲလွဲလျက်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

ထိုတရုတ်ပြည်ကဲ့သို့ပင် ဗိယက်နမ်ပြည်၌လည်း ဘိက္ခုနီများ ရှိကြောင်း ကြားသိရ၏။ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ယိုးဒယား၊ လာအိုတို့ကား ထေရဝါဒနိုင်ငံများဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ပင် သီလရှင်များကိုသာ တွေ့မြင်ရလေသည်။ သို့သော် ၎င်းသီလရှင်တို့ကား ပဏ္ဍရင်္ဂအနွယ် ပီသစွာ ယခုတိုင် အဖြူဆွတ်ဆွတ်များကို ဝတ်ရုံ၍နေကြဆဲပင်ဖြစ်လေ၏။)

(၃)

ရွှေကိုင်းသား၏ သံကစ္စိကမှတ်ချက်

သံကစ္စိကကို ရှေးနိဿယဆရာတို့က ရင်လွှမ်းတဘက်ဟု ပြန်ဆိုထားသည့်အတိုင်း လက်ခံချင်ပါသည်။ ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓကလည်း ၎င်းသိက္ခာပုဒ်တွင် သံကစ္စိကကို တဘက်ဟု ပြန်ဆိုပြီးနောက် မှတ်ချက်တွင် “တဘက်ဟူသည် ညှပ်ရိုးမှအောက် ချက်မှအထက် ကိုယ်အရပ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းငှာ ပြုအပ်သောအဝတ်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပဒဘာဇနီတွင် “သံကစ္စိကံနာမ အဓကကံ ဥဗ္ဗကာဘိ တဿ ပဋိစ္ဆာ

ဒနတ္ထာယ”ဟုလာသည်။ “အတောင်အထွာကို မလာ”ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။

ပဒဘာဇနီလာသည့်အတိုင်း ပုဂံခေတ် ကျန်စစ်သားမင်းကောင်းမှု အပယ်ရတနာ နဂါးရုံ မြင်းကပါ ဂူပျောက်ကြီး စသော ဂူဘုရားများ၏နံရံများ၌ ရေးချယ်ခဲ့သော ဆေးရေးပန်းချီကားများမှ နန်းတွင်းအမျိုးသမီးပုံများတွင် ရင်သားလောက်သာ ရစ်ပတ်ဖုံးလွှမ်းထားသော ရင်စည်းတဘက်မျိုး တွေ့ရပါသည်။ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရခြင်းကလည်း မြို့လယ်လမ်းမတစ်ခုတွင် လေပွေ့စဉ် သားမြတ်အုံပေါ်၍ အရှက်ရခဲ့သော ဘိက္ခုနီမတစ်ယောက်ကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်ခြင်းဖြစ်ခဲ့ရာ ချိုင်းအောက်မှ ပေါင်ရင်းအထိမလိုဘဲ ရင်သားလုံခြုံရေးသာလိုပါမည်။

(ဤစာအုပ်၌ပါရှိသော သံကဏ္ဍိကအကြောင်းနှင့် ဆက်စပ်မှတ်သားရန် ထည့်သွင်းလိုက်ပါသည်။)

(၄)

သီလရှင် အဝတ်အစားနှင့်ပတ်သက်၍ ဂျာနယ်ကျော် မမလေး၏ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြချက်

“ရှေး- သည်ခါးဝတ်ကို အရင်လဲ” ခင်မေသည် မကုမ္မာရီလက်ထဲမှ ခါးဝတ်ဆိုသည်ကို လှမ်း၍ယူသည်။ ခါးဝတ်ဆိုသည်မှာ အထက်ဆင်မရှိသော မြေနီဆိုးထားသည့် အရောင်ရင့်ရင့် ပိတ်ထဘီဖြစ်သည်။ ခင်မေသည် ခါးထဲက ထဘီနှင့် ခါးဝတ်ကို လဲလိုက်သည်။

“အပေါ်အကျီကိုချွတ်ပြီး ဟောဒီလက်ကြပ်နဲ့လဲဝတ်”

အဝါမကျ အနီမကျ စပုံခဲဆိုးထားသော ဘင်္ဂါလီလက်ကြပ်

အင်္ကျီကို ခေါင်းလျှို၍စွပ်ကာ ရှေ့က ပိတ်ကြယ်သီးကလေးများကို စေ့တပ်လိုက်သည်။

မကုမ္မာရီသည် ထပ်၍ကိုင်ထားသောအဝတ်ကို လက်တစ်ဖက် စီ ခွဲပြောင်း၍ ကိုင်လိုက်ကာ “ဟောဒီက ကိုက်၊ ဟောဒါက ကိုယ်ရုံ၊ ဒါက ခေါင်းတင်”ဟု ပြရင်း ကိုယ်ကို အရင်ကမ်းပေးလိုက်သည်။

ကိုက်, ကိုယ်ရုံတို့သည် စပ်ခဲဆိုးသော ဘင်္ဂါလီလက်ကြပ်အင်္ကျီ နှင့် တစ်သွေးတစ်ရောင်တည်း ဖြစ်ကြသည်။ လက်ကြပ်အင်္ကျီပေါ်ထပ်၍ လက်တစ်ဖက်လျှိုဝင်ရသည့် ကိုက်ကို လက်တစ်ဖက်လျှို၍စွပ်ချ လိုက်လျှင် ကိုယ်လုံးနှင့်ကပ်နေလျက် ခြေသလုံးအလယ်ရောက်အောင် ရှည်လေသည်။

ကိုယ်ကိုစွပ်၍ချပြီးနောက် ကိုယ်ရုံအဝတ်ကို ဖြန့်လိုက်လေကာ တစ်စကို ဘယ်ပုခုံးပေါ်၌ချ၍ တစ်စက ဘယ်ဘက်လက်အောက်လျှိုပြီး အစချင်းထပ်လျက် လက်ကန်တော့ထိုး လွှမ်းရုံလိုက်ရလေသည်။

ခင်မေသည် ကိုယ်ရုံကိုဝတ်ပြီးနောက် ခေါင်းတင်အဝတ်ပတ် ထားလျက် မိန်းမပီပီကလေး ဝါးကြမ်းပေါ်၌ ထိုင်နေလေသည်။

၁၉၅၃ ခု၊ မတ်လထုတ် ဂန္ထဝင်ဂျာနယ် အမှတ် ၁၁၊ ဂျာနယ် ကျော်မမလေး၏ ခေမာရီဝတ္ထုမှ-

(ဖော်ပြပါ သီလရှင် ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံမှာ အမျိုးသမီးစာရေး ဆရာတစ်ဦး၏မျက်မြင်အတိုင်း ရေးသားထားချက်ဖြစ်သည်။ ဤသီလရှင်သမိုင်း တစ်နေရာ၌ရှိသော သီလရှင်အဝတ် ၆ မျိုးစာရင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်၍ ဌာနအားလျော်စွာ အခေါ်အဝေါ် အသုံးအနှုန်း ကွဲလွဲမှုများကို မှတ်သားသင့်သဖြင့် ဤ၌ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။)

ကိုးကားကြည့်ရသော စာအုပ်များ

- ၁။ သံယုတ်ပါဠိတော် (ပထမ)
- ၂။ စူဠဝါပါဠိတော်
- ၃။ ပါရာမီကဏ်အဋ္ဌကထာ
- ၄။ စူဠဝဂ္ဂါဒိအဋ္ဌကထာ
- ၅။ သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ
- ၆။ ဥပရိပဏ္ဍာသ အဋ္ဌကထာ
- ၇။ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ (ပထမ)
- ၈။ အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ (တတိယ)
- ၉။ ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ
- ၁၀။ ထေရ်ဂါထာအဋ္ဌကထာ
- ၁၁။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ 'ဆဋ္ဌမ'
- ၁၂။ သာရသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ
- ၁၃။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ
- ၁၄။ ဒီပဝံသ
- ၁၅။ ဦးကုလားမဟာရာဇဝင်ကြီး (ပထမ)
- ၁၆။ ကုန်းဘောင်ဆက်ရာဇဝင် (ဒုတိယ-တတိယ)
- ၁၇။ ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင် (ဒေါက်တာသန်းထွန်း)
- ၁၈။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်း (ဒေါက်တာကျော်သက်)

- ၁၉။ မြန်မာရာဇဝင်မဇ္ဈ (ဦးဗညွန်)
- ၂၀။ သမန္တစက္ခုဒီပနီ (ပထမ)
- ၂၁။ ကလျာဏိကျောက်စာ (ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင်)
- ၂၂။ အမေးတော်ဖြေကျမ်း (မောင်းထောင်)
- ၂၃။ ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင် (တောင်ပေါက်)
- ၂၄။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် (ဖျာပုံအရှင်သံဝရ)
- ၂၅။ ရှေးဟောင်းအုတ်ခွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ (ဦးမြ)
- ၂၆။ မြစေတီ ပျူကျောက်စာ (ဦးသာမြတ်)
- ၂၇။ ရတနာကြေးမုံ နန်းတွင်းဝတ္ထုကြီး (ရွှေတောင်သီဟသူ)
- ၂၈။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း
- ၂၉။ လောကဗျူဟာအင်ရုံစာတမ်း
- ၃၀။ ဒုလ္လဘသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း (တောင်ဗီလာ)
- ၃၁။ ရွှေကျင်နိကာယမှတ်တမ်း (ရွှေဟင်္သာ)
- ၃၂။ မဟာဒွါရနိကာယသာသနာဝင် (သပြေပင်)
- ၃၃။ ဒီပဝင်ဝတ္ထု
- ၃၄။ ပေါရာဏဒီပနီ 'ပထမတွဲ' (မှော်ပိဆရာသိန်း)
- ၃၅။ ကဗျာဘဏ်တိုက် 'တတိယတွဲ' (ဆရာတင်)
- ၃၆။ ပုဂံကျောက်စာလက်ရွေးစင် (ပါမောက္ခ-ဦးအေးမောင်)
- ၃၇။ ဘိုးဝဇီရစာပေ (စန်းယုအောင်)
- ၃၈။ ဖာဟိယန်ခရီးစဉ် (မြန်မာ)
- ၃၉။ ဝိစိတ္တာသာရဒေသနာ (ဝိသုဒ္ဓါရုံအရှင်စာရိတ္တ)
- ၄၀။ ဦးကျော်လှ သံချိုကဗျာများ (အရှင်စန္ဒာသိရီ)
- ၄၁။ မွန်အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန် (ဟာလီဒေး)

- ၄၂။ ကုသပျို့ (မုံရွေး)
- ၄၃။ စန္ဒကိန္နရီပျို့ (ဦးရွှေခြည်)
- ၄၄။ ကဝိမဏ္ဍနိကျမ်း (ဆီးပန်းနီ)
- ၄၅။ မဃဒေဝလင်္ကာသစ် (မန်လည်)
- ၄၆။ ရှင်ဝဇီရဓမ္မသတ်လင်္ကာ
- ၄၇။ ဝေါဟာရဝိပ္ပလ္လာသ လက္ခဏာကျမ်း
- ၄၈။ နန္ဒိသေနပျို့ (လက်ဝဲသုန္ဒရ)
- ၄၉။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း
- ၅၀။ မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း 'ဒုတိယတွဲ'(ဦးဖိုးလတ်)
- ၅၁။ ဘာသာသွေး (အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)
- ၅၂။ ကမ္ဘာလှည့် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း (သခင်ချစ်မောင်)
- ၅၃။ နိုင်ငံခြားသာသနာပြု အသင်းအဖွဲ့များ (ဦးဘခင်)
- ၅၄။ မင်းတုန်းကနောင် အရေးတော်ပုံ (ဗိုလ်အေးမောင်)
- ၅၅။ သဂြိုဟ်ကိုးပိုင်း အကျဉ်းသရုပ်ကျမ်း (ဆရာထပ်)
- ၅၆။ ရွှေပြည်ဦးဘတင် စာပေလောက
- ၅၇။ ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်
(အတွဲ-၃၊ အမှတ်-၆)
- ၅၈။ မြဝတီမဂ္ဂဇင်း
(အတွဲ-၈၊ အမှတ်-၁၂)
- ၅၉။ ဝိုင်အမ်ဘီအေ ရွှေရတုသဘင်စာစောင်
- ၆၀။ ဗုဒ္ဓဓမ္မလောကစာစောင်
(အတွဲ-၉၊ အမှတ် ၂၃, ၂၄, ၂၅)
- ၆၁။ မော်လမြိုင် ခေမာရာမ ငွေရတုသဘင်စာစောင်

- ၆၂။ သာသနာ့ဟိတကာရီ သီလရှင်အဖွဲ့ချုပ်
နှစ်လည်စာစောင်
- ၆၃။ မန္တလေး မလွန်ဆန်လှူအသင်း ၆၈ ကြိမ်မြောက်မှတ်တမ်း
- ၆၄။ သီလရှင် ဥပဒေကျင့်ခန်း
- ၆၅။ Dictionary of Pali Proper Names (G.P. malalasekara)
- ၆၆။ A Record of the Buddhist Countries (Fa-hsien)